projekt

UCHWAŁA NR
RADY GMINY ŚWIDWIN
z dnia

RADA GMINY
w Świdwinie
wpłynęło dn. 15.11.2019 r.
L. dz. ..... zał. .....

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Świdwin na rok 2020

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506 ze zm.), art. 41 ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018 r. poz. 2137 ze zm.) oraz art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r. poz. 852) Rada Gminy Świdwin uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Świdwin na rok 2020 w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Świdwin.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego.

Przewodnicząca Rady

Anna Olejniczak

Zatwierdzam pod względem formalno-prawnym
RADCA PRAWNY
Katarzyna Potocka Krak

Uzasadnienie

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii należy do zadań własnych gminy.

Przyjęcie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2020, jest niezbędne do realizacji określonych w nim celów, wychodzących naprzeciw istotnym problemom społeczności lokalnej w obszarze profilaktyki i uzależnień.

Podstawowym celem Programu jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów, ograniczenie szkód zdrowotnych i społecznych osób uzależnionych, propagowanie zdrowego stylu życia bez używek, promowanie postaw ważnych dla profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień. Rozmiar występujących problemów alkoholowych i narkotykowych stanowi poważne zagrożenie dla społecznego i ekonomicznego funkcjonowania mieszkańców naszej Gminy.

Szczególną uwagę należy zwrócić na problem spożywania alkoholu i narkotyków przez dzieci i młodzież, dlatego ważnym elementem programu są działania zmierzające do wyeliminowania picia alkoholu oraz zażywania narkotyków przez dzieci i młodzież. W tym celu konieczne jest prowadzenie profilaktyki i propagowanie zdrowego stylu życia.

Programy profilaktyczne i edukacyjne powinny objąć oprócz dzieci i młodzieży również rodziców i opiekunów, bowiem ich uzależnienie całkowicie dezorganizuje życie rodzinne i wpływa negatywnie na rozwój dzieci.

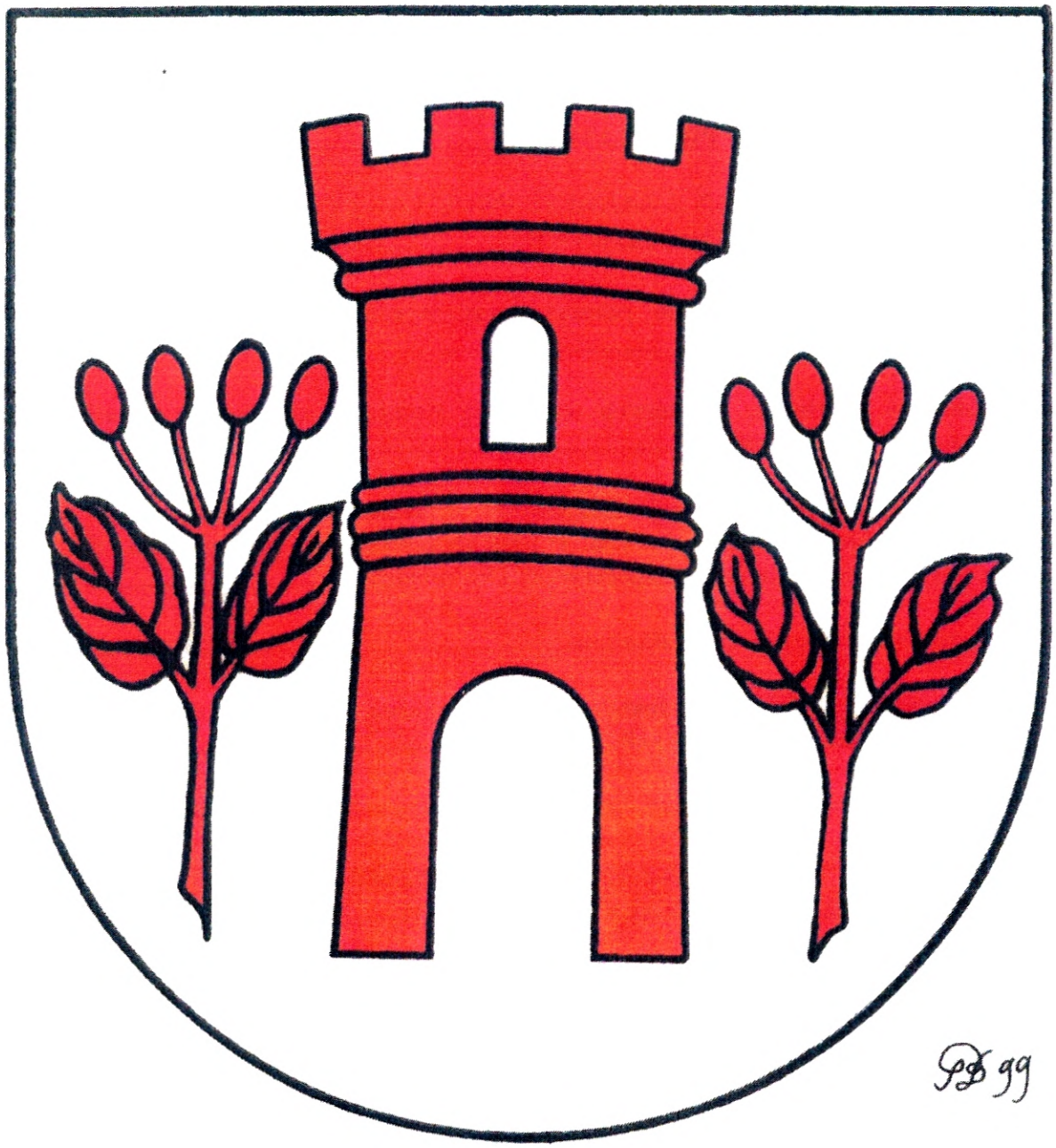

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE ŚWIDWIN NA ROK 2020

Świdwin, listopad 2019 r.

Spis treści

I. WPROWADZENIE 3

II. CELE GMINNEGO PROGRAMU 6

III. REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH 6

3.1. Zwiększenie dostępności do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu 6

3.2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe pomocy psychospołecznej i prawnej 7

3.3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjno-edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkotykowych w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowych i kulturalnych 8

3.4. Ograniczenie dostępności do alkoholu 8

3.5. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych 9

3.6. Baza materialna, organizacyjna i merytoryczna dla realizacji programu 9

IV. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH 10

V. ZASADY USYTUOWANIA MIEJSC SPRZEDAŻY I PODAWANIA NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH NA TERENIE GMINY ŚWIDWIN 10

VI. POSTANOWIENIA KOŃCOWE 10

I. WPROWADZENIE

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2020 stanowią lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i narkotyków. Program określa kierunki podejmowania działań w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i narkotyków. Program określa kierunki podejmowania działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wskazuje podmioty odpowiedzialne za ich realizację, określa źródła finansowania tych zadań, przedstawia również zadania własne gminy wynikające z art. 4ı ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zgodnie z treścią tej ustawy zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych wykonuje się w szczególności przez: tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje do powstrzymywania się od spożywania alkoholu; działalność wychowawczą i i informacyjną; ograniczenie dostępności alkoholu; leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu; zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Na zadaniach tych należy się skupić szczególną uwagę, dlatego że konsumpcja alkoholu ma istotny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno jednostek, jak i rodzin, a jej konsekwencje dotyczą nie tylko osób pijących szkodliwie, ale wpływają na całą populację. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych, tj. zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie. Działania w zakresie zapobiegania problemom alkoholowym i ich rozwiązywania powinny być przedmiotem szczególnej troski organów administracji rządowej i samorządowej.

Gminny Program zawiera równocześnie zadania własne gminy w obszarze profilaktyki narkomanii wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Narkomania to drugi problem, na którym należy skupić uwagę, ponieważ powszechność narkotyków wcześniej była problemem głównie dużych miast, dziś są one obecne także w miasteczkach oraz wsiach.

Podstawą prawną podejmowanych działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w obszarze profilaktyki i terapii narkomanii – ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie o ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Program przedstawia zadania własne gminy z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. ze zm. Zgodnie z treścią tej ustawy zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

1. zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.,
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży,
4. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
5. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13ı i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Gminny Program zawiera równocześnie zadania własne gminy w obszarze profilaktyki i terapii narkomanii zapisane w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz

działania w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Należą do nich:

1. zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem od alkoholu i narkotyków;
2. udzielanie rodzinom, w których występuje problem alkoholowy i narkotykowy pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych;
4. wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych, osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii;
5. pomoc społeczna osobom i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontaktu socjalnego.

Do zadań własnych Gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie należy w szczególności:

1. realizacja i opracowanie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrona jej ofiar;
2. prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
3. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Realizacja ww. zadań prowadzona jest w postaci Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2018-2023.

Według szacunków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) większość osób spożywa alkohol w sposób, który nie powoduje negatywnych konsekwencji dla nich i ich otoczenia. Jednak kilkanaście procent dorosłych Polaków spożywa alkohol problemowo. Szacuje się, że w grupie tej znajduje się ok. 900 tys. osób uzależnionych oraz ponad 2 mln osób pijących alkohol ryzykownie lub szkodliwie. Szkody powodowane przez alkoholizm, jak i ryzykowne oraz szkodliwe spożywanie alkoholu występują w wielu wymiarach:

1. jednostkowym – oddziałują negatywnie na zdrowie fizyczne i psychiczne osób pijących;
2. społecznym – negatywne oddziaływanie na zdrowie fizyczne i psychiczne członków rodzin, przemoc w rodzinie, zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, ubóstwo, bezrobocie, etc.
3. ekonomicznym – koszty leczenia osób uzależnionych jak i współuzależnionych, systemu pomocy społecznej, zaangażowania wymiaru sprawiedliwości, przedwczesnej umieralności, spadek wydajności pracy, etc.

Alkoholizm jest jednym z najpoważniejszych współczesnych problemów społecznych. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) – dane z 2009 r., alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka zdrowia dla populacji, a ponad 60 rodzajów chorób i urazów ma związek z alkoholem. Alkoholizm oraz problemy alkoholowe stanowią istotne zagrożenie dla zdrowia publicznego. Nadużywanie alkoholu prowadzi nie tylko do poważnych problemów społecznych i zdrowotnych w życiu jednostki, ale powoduje szkodliwe następstwa natury emocjonalnej oraz społeczno-ekonomicznej na poziomie rodziny i społeczeństwa. Nadużywanie alkoholu wyraźnie zmienia swoje oblicze. Zwiększeniu uległa zdecydowanie ilość kobiet nadużywających alkoholu. Poza tym liczne kampanie reklamowe napojów alkoholowych spowodowały, że młodzież zaakceptowała alkohol, iż alkohol – zwłaszcza piwo, czyli pozornie niegroźny napój- jest niezbędnym elementem kultury młodzieżowej.

Kluczową rolę w polskim systemie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii odgrywają samorządy gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz przeciwdziałaniu narkomanii są odpowiedzialne za rozwiązywanie tych problemów w społecznościach lokalnych.

Realizacja zadań związanych z rozwiązywaniem problemów alkoholowych i przeciwdziałaniem narkomanii prowadzona jest w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii uchwalanego corocznie przez Radę Gminy.

Zadania przewidziane do realizacji, zapisane w poniższym programie, są kontynuacją zadań realizowanych w latach wcześniejszych i stanowią spis działań będących zadaniami własnymi gminy, które będą realizowane w roku 2020 r.

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Wszelkie działania w zakresie prowadzenia działań profilaktycznych (upowszechnianie sportu i rekreacji, programy profilaktyczne, itp.) są jedną z najskuteczniejszych form zapobiegania negatywnym zjawiskom występującym w placówkach oświatowych. Szczególnie ważną rolę odgrywają działania o charakterze profilaktycznym, które realizowane są przez wszystkie szkoły na terenie gminy. Zajęcia profilaktyczne na terenie szkół prowadzone są przez pedagogów szkolnych i nauczycieli.

Funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Świdwinie od lat prowadzą cykliczne spotkania profilaktyczne z dziećmi, młodzieżą oraz rodzicami na terenie działania jednostki, których tematem jest problematyka zażywania środków odurzających, używania alkoholu oraz palenia papierosów. Podczas spotkań z uczniami informują o odpowiedzialności prawnej nieletnich związanej z czynami karalnymi oraz przejawami demoralizacji, związanymi bezpośrednio z używaniem ww. substancji.

Ustawodawca wskazał gminom źródło pozyskania środków finansowych na realizację wskazanych zadań własnych. Jest to tzw. fundusz alkoholowy, czyli dochód gminy pochodzący z opłat za korzystanie z zezwoleń za detaliczną sprzedaż napojów alkoholowych i nie może być przeznaczony na inne cele. Oznacza to, że środki pochodzące z tych opłat, są ściśle powiązane z realizacją gminnego programu i nie mogą być przeznaczone na inne, niezwiązane z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii, zadania.

Zadania finansowane mogą być również z dotacji celowych, a także darowizn, zapisów i innych wpływów od osób prawnych i fizycznych, jak też środków pozyskanych z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Skuteczna realizacja tego programu opiera się na współpracy z poniżej wymienionymi instytucjami:

1. placówki lecznictwa odwykowego – Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Stanominie, Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Stanominie,
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdwinie,
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
4. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
5. placówki oświatowe na wszystkich poziomach edukacji,
6. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Świdwinie,
7. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Świdwinie,
8. Komenda Powiatowa Policji,
9. kuratorzy sądowi,
10. organizacje pozarządowe w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Adresatami Programu są w szczególności:

1. Konsumenci alkoholu i narkotyków,
2. Osoby pijące ryzykownie i szkodliwie, osoby zażywające środki psychoaktywne oraz osoby uzależnione od nikotyny,
3. Rodziny osób z problemami uzależnień oraz przemocy,
4. Dzieci i młodzież szkolna,
5. Mieszkańcy gminy.

Gminny Program określa zakres i formę realizacji zadań wynikających z ustaw. Jego nadrzędnym celem jest tworzenie spójnego systemu działań profilaktycznych i naprawczych, zmierzających do:

a) zapobiegania powstawania nowych problemów alkoholowych i narkomanii,
b) zmniejszania rozmiarów problemów, które aktualnie występują,
c) zwiększenia działań niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.

Alkoholizm, narkomania czy nikotynizm to choroby, które rozwijają się latami, niepostrzeżenie. Skutki uzależnień nie ograniczają się jedynie do ograniczeń fizycznych czy psychicznej degradacji samego uzależnionego, one dotykają wszystkich osób, które żyją, pracują czy przyjaźnią się z osobą uzależnioną.

II. CELE GMINNEGO PROGRAMU:

1. rozpoznawanie problemów alkoholowych i narkomanii na terenie gminy;
2. zmniejszanie rozmiarów aktualnie istniejących problemów alkoholowych, w tym szczególnie związanych z przemocą domową;
3. zapobieganie powstaniu nowych problemów alkoholowych i narkomanii na terenie gminy;
4. kreowanie i propagowanie zdrowego i trzeźwego trybu życia.

Warunki niezbędne do osiągnięcia celów gminnego programu:

1. zwiększenie dostępności do programów terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków,
2. zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do programów edukacyjnych, profilaktycznych oraz uczących umiejętności potrzebnych do życia bez alkoholu i narkotyków,
3. budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwym postępowaniem osób nadużywających alkoholu, środków psychoaktywnych oraz przeciwdziałaniu przemocy,
4. organizowanie kampanii profilaktycznych i edukacyjnych;

III. REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

3.1. Zwiększenie dostępności do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu:

1. udzielenie dotacji Wojewódzkiemu Ośrodkowi Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Stanominie z przeznaczeniem na działalność Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Świdwinie,
2. przeprowadzanie rozmów z osobami uzależnionymi i motywowanie ich do podjęcia leczenia odwykowego,
3. finansowanie konsultacji biegłych: psychologa i psychiatry orzekających w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
4. udzielanie wsparcia psychologicznego osobom uzależnionym, kierowanie do Poradni Uzależnień osoby uzależnione i podejmujące leczenie odwykowe,
5. wnioskowanie do sądów o zobowiązanie do leczenia odwykowego,

6. zakup materiałów informacyjno-edukacyjnych dla instytucji współdziałających: szkoły, policja, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (zwany dalej GOPS),
7. rozprowadzanie materiałów edukacyjnych i informacyjnych wśród uzależnionych i współuzależnionych zainteresowanych życiem w trzeźwości,
8. finansowanie szkoleń terapeutów z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
9. organizowanie i finansowanie lokalnych narad, seminariów i innych form spotkań związanych z podnoszeniem kwalifikacji ludzi pracujących na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin,
10. organizowanie festynów, konkursów, pogadanek, spotkań związanych z profilaktyką uzależnień i bezpieczeństwem,
11. realizowanie programów terapeutycznych przeznaczonych dla młodzieży zagrożonej uzależnieniem od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych,
12. finansowanie zajęć edukacyjno-terapeutycznych dla młodzieży, rodziców oraz całych rodzin,
13. dofinansowanie szkoleń terapeutów odbywających się w ramach zdobywania i podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników placówek leczenia uzależnienia od alkoholu,
14. dofinansowanie remontu i adaptacji placówek terapeutycznych,
15. doposażenie placówek lecznictwa odwykowego,
16. zakup materiałów edukacyjnych dla pacjentów i terapeutów w placówce,
17. prowadzenie punktów konsultacyjnych dla osób uzależnionych i ich rodzin,
18. dofinansowanie terapii podtrzymującej w Ośrodku Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia.

3.2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:

1. działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie motywowania, informowania i wnioskowania o leczenie przymusowe,
2. udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy związane z nadużywaniem alkoholu oraz narkotyków, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
3. dofinansowanie pracy terapeutycznej z rodziną,
4. dofinansowanie programów psychoterapii współuzależnienia,
5. pomoc w kierowaniu ofiar przemocy do ośrodków całodobowych,
6. zwiększenie dostępności i skuteczności zorganizowanych form pomocy, m.in. psychologicznej i prawnej dla członków rodzin dotkniętych problemem alkoholowym oraz narkotykowym poprzez współpracę z instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w realizację programu,
7. zwiększenie skuteczności interwencji prawno-administracyjnych wobec przemocy i innych zaburzeń funkcjonowania rodziny spowodowanych nadużywaniem alkoholu i narkotyków,
8. wspieranie rodzin w zakresie wdrażania systemu pomocy w wychowywaniu dzieci bez stosowania przemocy i radzenia sobie z trudnymi sytuacjami wychowawczymi, jak również z uzależnieniami,
9. organizowanie lokalnych kampanii edukacyjnych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
10. edukacja publiczna w zakresie tematyki dot. przeciwdziałaniu przemocy,
11. wspieranie i koordynowanie pracy interdyscyplinarnych zespołów ds. pomocy dziecku i rodzinie z problemem alkoholowym,
12. tworzenie systemowego wsparcia i terapii dla dzieci z Płodowym Zespołem Alkoholowym (Fetal Alcohol Syndrome – FAS) oraz ich rodziców i opiekunów,
13. organizowanie i/lub finansowanie zajęć dla rodziców dzieci uczęszczających na zajęcia, mających na celu podniesienie ich kompetencji wychowawczych,

14. współpraca z instytucjami zajmującymi się pomocą dla ofiar przemocy w rodzinie (Sąd, Policja, GOPS, szkoły, organizacje pozarządowe);

3.3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjno-edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkotykowych w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowych i kulturalnych:

1. dofinansowanie, koordynacja oraz nadzór i kontrola realizacji programów profilaktycznych w gminnych szkołach,
2. wszechstronne wspieranie, w tym finansowanie kształcenia pedagogów szkolnych, nauczycieli, pracowników GOPSu u członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w dziedzinie profilaktyki,
3. prowadzenie działań edukacyjnych z wykorzystaniem materiałów edukacyjnych,
4. prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych związanych z profilaktyką problemów alkoholowych i narkotykowych,
5. prowadzenie na terenie szkół in innych placówek oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży,
6. podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym przeznaczonych dla rodziców,
7. dofinansowanie organizowanych zajęć pozalekcyjnych mających na celu proponowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym,
8. organizowanie zajęć sportowo-rekreacyjnych w ramach profilaktyki i wychowania w trzeźwości,
9. organizowanie letniego i zimowego wypoczynku, dofinansowanie profilaktyczno-terapeutycznych obozów i kolonii dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem alkoholowym i narkotykowym,
10. organizowanie i dofinansowanie spektakli profilaktycznych dla dzieci i młodzieży szkolnej związanych z wszelkimi uzależnieniami i przemocą,
11. wspieranie lokalnych jak i wybranych ogólnopolskich kampanii profilaktycznych (m.in. Zachowaj Trzeźwy Umysł),
12. promowanie imprez bezalkoholowych w społeczności lokalnej (Andrzejki, Mikołajki, Jasełka, Dzień Wiosny, Dzień Dziecka, etc.)
13. dofinansowanie do widowisk teatralnych i artystycznych o tematyce uzależnień i in.,
14. współpraca z organizacjami pozarządowymi i związkami wyznaniowymi mająca na celu promocję zdrowia i propagowanie trzeźwego trybu życia,
15. współpraca na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego,
16. organizowanie czasu wolnego i finansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych oraz imprez towarzyszących dla dzieci i młodzieży (rajdy, turnieje, wycieczki, zawody),
17. uzupełnianie wyposażenia, remonty oraz zakup pomocy dydaktycznych do prowadzenia zajęć terapeutyczno-profilaktycznych w świetlicach wiejskich,
18. dofinansowanie szkoleń, kursów specjalistycznych w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi, młodzieżą oraz rozwijanie umiejętności prowadzenia zajęć profilaktycznych organizowanych dla nauczycieli, pedagogów, psychologów,
19. podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz działań kontrolnych i interwencyjnych, mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu poniżej 18 roku życia.

3.4. Ograniczenie dostępności do alkoholu:

1. opiniowanie zgodności usytuowania punktów sprzedaży napojów alkoholowych z uchwałami Rady Gminy Świdwin,
2. podejmowanie interwencji wobec osób łamiących zakaz reklamy alkoholu i zakazy

spożywania alkoholu,
3. podejmowanie działań edukacyjnych dla sprzedawców napojów alkoholowych oraz działań kontrolnych i interwencyjnych,
4. zakres kontroli, o której mowa w pkt 3 obejmuje:
   1) zgodność prowadzenia działalności z posiadanym zezwoleniem,
   2) przestrzeganie warunków ustawy,
   3) przestrzeganie warunków i zasad sprzedaży napojów alkoholowych,
   4) przestrzeganie porządku publicznego wokół miejsca sprzedaży napojów alkoholowych,
   5) przestrzeganie zakazu sprzedawania alkoholu osobom nieletnim,
   6) przestrzeganie zakazu stosowania reklamy alkoholu.

3.5. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych:

1. stała współpraca z Policją, GOPS, Sądem - Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich, kuratorami rodzinnymi, pedagogami szkolnymi, szkołami w celu podnoszenia skuteczności podejmowania działań,
2. współpraca z Wojewódzkim Ośrodkiem Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Stanominie oraz Poradnią Uzależnień w Świdwinie,
3. wspieranie grup samopomocowych działających na terenie gminy Świdwin,
4. inicjowanie i wspieranie innych działań wynikających z potrzeb środowiska,
5. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13ı i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
6. opiniowanie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałą rady gminy, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 2 ustawy,
7. zlecanie organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych służących przeciwdziałaniu uzależnieniom i patologiom społecznym, ochronie i promocji zdrowia w oparciu o przepisy ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
8. dofinansowanie i wspieranie podmiotów takich jak Komenda Powiatowa Policji, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna oraz stowarzyszeń działających na terenie gminy w działaniach służących rozwiązywaniu problemów uzależnień.

3.6. Baza materialna, organizacyjna i merytoryczna dla realizacji programu:

1. ewidencjonowanie wpływów za wydanie zezwoleń na sprzedaż alkoholu,
2. wspieranie materialne dla podmiotów zajmujących się statutowo rozwiązywaniem problemów alkoholowych na terenie gminy,
3. analizowanie ofert programowo-szkoleniowych składanych przez instytucje, stowarzyszenia i osoby fizyczne,
4. korzystanie z ofert w zakresie otwartego leczenia odwykowego Poradni Odwykowej w Świdwinie,
5. korzystanie z materiałów edukacyjnych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pełnomocnika Wojewody, fundacji, stowarzyszeń i organizacji zajmujących się problemem uzależnień od alkoholu oraz przemocą w rodzinie.

IV. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Ustala się wynagrodzenie dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w formie diet w kwocie 10% minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2020 r., zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2020 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1778) obowiązującego w dniu posiedzenia Komisji za:
1.każdy udział w posiedzeniu komisji.
2.każdą kontrolę placówki prowadzącej sprzedaż napojów alkoholowych.

V. ZASADY USYTUOWANIA MIEJSC SPRZEDAŻY I PODAWANIA NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH NA TERENIE GMINY ŚWIDWIN

Na terenie Gminy Świdwin obowiązują zasady usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych zgodnie z ustawą i Uchwałą Nr XLVIII/301/2018 Rady Gminy Świdwin z dnia 28 września 2018 r. w sprawie zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie Gminy Świdwin.

VI. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu są środki własne Gminy Świdwin pochodzące z wpłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych określone w uchwale budżetowej.
2. Koordynację realizacji zadań zawartych w Gminnym Programie, merytoryczne i finansowe jego rozliczenie prowadzi pracownik Urzędu Gminy Świdwin odpowiedzialny za profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych.

RADA GMINY
w Świdwinie
wpłynęło dn. 07.11.2019 r.
L. dz. ..... zał.....

Projekt

UCHWAŁA NR XIV/..../2019
RADY GMINY ŚWIDWIN

z dnia 26 listopada 2019 r.

w sprawie przyjęcia Programu współpracy Gminy Świdwin z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2020 rok

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 19 i art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506 z późn. zm.) oraz art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688 z późn. zm.) Rada Gminy Świdwin uchwala, co następuje:

§1. Przyjmuje się Program współpracy Gminy Świdwin z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2020 rok, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Świdwin.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady

Anna Olejniczak

Zatwierdzam pod względem
formalno-prawnym
RADCA PRAWNY
Katarzyna Potocka-Krak

UZASADNIENIE

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie nakłada na organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego obowiązek tworzenia, konsultowania oraz uchwalania rocznych programów współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami z nimi zrównanymi.

Program współpracy jest podstawowym dokumentem opisującym zasady współpracy pomiędzy władzami samorządowymi, a działającymi na terenie gminy organizacjami pozarządowymi. Jest dokumentem o charakterze programowym stanowiącym ramowy plan współpracy. Program współpracy Gminy Świdwin z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wskazuje planowane na rok 2020 zadania oraz formy ich realizacji.

Celem władz Gminy jest podejmowanie wspólnych działań na rzecz rozwoju lokalnego, dalsze podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez realizację zadań publicznych służących dobru mieszkańców, umacnianie partnerstwa pomiędzy samorządem a organizacjami pozarządowymi. Program ma służyć wzmocnieniu współpracy Gminy Świdwin z organizacjami pozarządowymi poprzez rozwój zakresu i formy współpracy finansowej oraz pozafinansowej.

Załącznik do uchwały Nr XIV/..../2019
Rady Gminy Świdwin
z dnia 26 listopada 2019 r.

PROGRAM WSPÓŁPRACY GMINY ŚWIDWIN Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI ORAZ INNYMI PODMIOTAMI PROWADZĄCYMI DZIAŁALNOŚĆ POŻYTKU PUBLICZNEGO NA 2020 ROK

Rozdział I
Postanowienia ogólne

§1.1. Program współpracy Gminy Świdwin z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2020 rok stanowi element polityki społeczno-finansowej Gminy Świdwin.

2. Celem Programu jest skuteczne działanie na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców poprzez rozwijanie współpracy samorządu gminy z organizacjami pozarządowymi w szczególności, dla podnoszenia skuteczności i efektywności działań podejmowanych w zakresie zlecania i realizacji zadań publicznych oraz wspólnego określania zasad, obszarów, kierunków i form wzajemnej współpracy.

3. Ilekroć w Programie jest mowa o:
1) ustawie – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688 z późn. zm.),
2) organizacjach pozarządowych – należy przez to rozumieć organizacje pozarządowe, osoby prawne i jednostki organizacyjne, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
3) Programie – należy przez to rozumieć roczny Program współpracy Gminy Świdwin z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego,
4) Gminie – należy przez to rozumieć Gminę Świdwin.

4. Program obejmuje współpracę Gminy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz mieszkańców Gminy Świdwin.

Rozdział II
Cele programu

§2. 1. Celem głównym Programu jest zapewnienie efektywnego wykonywania zadań publicznych gminy, wynikających z przepisów prawa, poprzez włączenie organizacji w ich realizację oraz budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy gminą a organizacjami pozarządowymi.

2. Celami szczegółowymi Programu są:
1) poprawa jakości życia mieszkańców gminy, poprzez pełniejsze zaspokajanie ich potrzeb,
2) integracja podmiotów realizujących zadania publiczne oraz zwiększenie aktywności społecznej organizacji pożytku publicznego,
3) wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych,
4) tworzenie warunków dla powstawania inicjatyw na rzecz społeczności lokalnych.

Zatwierdzam pod względem formalno-prawnym
RADCA PRAWNY
Katarzyna Polecka-Krak

Rozdział III
Zasady współpracy

§3. Współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi realizowana jest w oparciu o zasady:

1) zasadę pomocniczości – oznaczającej powierzenie organizacjom pozarządowym tych zadań, które mogą wykonać sprawniej, taniej niż instytucje gminy,
2) zasadę suwerenności stron – oznaczającej poszanowanie wzajemnej autonomii i niezależności,
3) zasadę partnerstwa – oznaczającej, że strony ustalają zakres współpracy, uczestniczą w identyfikowaniu i definiowaniu problemów społecznych, wypracowaniu najlepszych sposobów ich realizacji, traktując się wzajemnie, jako podmioty równoprawne w tych procesach,
4) zasadę efektywności – polegającej na wspólnym dążeniu do osiągnięcia możliwie najlepszych efektów w realizacji zadań publicznych,
5) zasadę uczciwej konkurencji i jawności – zakładającej kształtowanie przejrzystych zasad współpracy, opartych na równych i jawnych kryteriach wyboru realizatora zadania publicznego oraz zapewnieniu równego dostępu do informacji.

Rozdział IV
Zakres przedmiotowy

§4. Przedmiotem współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi jest:

1) wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu,
2) ochrona i promocja zdrowia,
3) integracja i reintegracja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
4) działalność na rzecz osób niepełnosprawnych,
5) działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
6) wypoczynek dzieci i młodzieży,
7) kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
8) turystyka i krajoznawstwo,
9) porządek i bezpieczeństwo publiczne,
10) ratownictwo i ochrona ludności,
11) przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym,
12) ochrona środowiska, przyroda i ekologia.

Rozdział V
Formy współpracy

§5. Gmina Świdwin podejmuje współpracę z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w formie:

1) zlecania organizacjom i innym podmiotom realizacji zadań publicznych na zasadach określonych w ustawie, w formie powierzania lub wspierania wraz z udzieleniem dotacji na sfinansowanie lub dofinansowanie ich realizacji,
2) podejmowanie wspólnych działań na rzecz rozwiązywania problemów i zaspokajania potrzeb mieszkańców Gminy Świdwin z zakresu zadań publicznych, zaliczanych do sfery działalności pożytku publicznego, o ile te zadania są zadaniami gminy,

Zatwierdzam pod względem formalno-prawnym
Kraków-Krak

3) konsultowania projektów aktów prawa miejscowego z podmiotami określonymi w §1 ust.1 w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych podmiotów, zgodnie z uchwałą Nr XXXI/237/2010 Rady Gminy Świdwin z dnia 23 września 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu konsultowania z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji,
4) przekazywania na stronach internetowych Gminy Świdwin (www.swidwin.gmina.pl) informacji o:
   a) realizacji zadań publicznych,
   b) możliwości pozyskiwania środków finansowych z innych źródeł finansowania (fundusze krajowe, unijne, celowe i inne),
   c) osiągnięciach i działalności organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów realizowanych na rzecz gminy i jej mieszkańców,
5) prowadzenia i aktualizowania na stronie internetowej Gminy Świdwin elektronicznej bazy danych o organizacjach pozarządowych działających na terenie gminy,
6) przygotowania i zamieszczenia na stronie internetowej Gminy Świdwin kalendarza imprez organizowanych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty,
7) obejmowania honorowym patronatem przedsięwzięć realizowanych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty,
8) udzielania rekomendacji organizacjom pozarządowym i innym podmiotom współpracującym z gminą.

Rozdział VI
Priorytetowe zadania publiczne

§6. Za priorytetowe zadania publiczne, które mogą być zlecane przez gminę organizacjom pozarządowym uznaje się:
1) upowszechnianie kultury fizycznej i sportu poprzez prowadzenie zajęć sportowych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w następujących dyscyplinach sportowych: piłka nożna, piłka ręczna, akrobatyka sportowa, sporty walki, tenis stołowy, nauka pływania oraz organizowanie i uczestnictwo w imprezach rekreacyjno-sportowych,
2) podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, kulturowej i obywatelskiej, kultury i sztuki, ochronę dóbr kultury i tradycji poprzez organizowanie stosownych imprez masowych,
3) nauka, edukacja, oświata i wychowanie poprzez prowadzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci ze szkół gminnych, z rodzin z problemem alkoholowym z terenu gminy, organizowanie wycieczek, zlotów, rajdów, pielgrzymek itp.,
4) rozwój świadomości ekologicznej, propagowanie postaw i zachowań sprzyjających ochronie środowiska i przyrody poprzez organizację wydarzeń o charakterze edukacyjnym, warsztatów, pogadanek i konkursów skierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych.

Rozdział VII
Okres realizacji programu

§7. Roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi na 2020 rok będzie realizowany od 1 stycznia 2020 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

Zatwierdzono pod względem
formalno-prawnym
RADCA PRAWNY
Katarzyna Rutecka-Krak

Rozdział VIII
Sposób realizacji programu

§8.1. Program realizowany będzie poprzez zlecanie w trybie otwartego konkursu ofert lub w innym trybie określonym w odrębnych przepisach dotyczących realizacji zadań publicznych określonych w §6 i udzielanie dotacji na sfinansowanie lub dofinansowanie ich realizacji.

2. Podziału środków dokona Wójt Gminy Świdwin w formie zarządzenia, kierując się wynikami otwartego konkursu ofert, propozycjami realizacji zadań złożonymi przez organizację, uwzględniającymi w szczególności przedmiot zadań, rozmiar i zasięg świadczonych usług.

3. Termin składania wniosków określi Wójt Gminy Świdwin i poda do publicznej wiadomości.

4. Informacje dostępne będą na stronie internetowej Gminy Świdwin: www.swidwin.gmina.pl oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.

Rozdział IX
Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację programu

§9. W 2020 roku na realizację zadań publicznych gminy objętych niniejszym programem planuje się przeznaczyć środki finansowe w wysokości 135.000,00 zł (słownie: sto trzydzieści pięć tysięcy złotych). Powyższe środki zabezpieczone zostaną w budżecie Gminy.

Rozdział X
Sposób oceny realizacji programu

§10.1. Ocenę realizacji programu przeprowadza się w celu weryfikacji jego skuteczności oraz wprowadzenia ewentualnych zmian w następnych latach.

2. Ocenę realizacji programu przeprowadza się poprzez sprawdzenie realizacji zleconego organizacji pozarządowej zadania na podstawie złożonego sprawozdania końcowego.

3. Celem oceny realizacji programu ustala się następujące wskaźniki:
1) liczba ogłoszonych otwartych konkursów ofert,
2) liczba ofert złożonych w otwartych konkursach ofert,
3) liczba zawartych umów na realizację zadań publicznych,
4) liczba organizacji pozarządowych korzystających z dotacji,
5) wysokość kwot udzielonych dotacji w poszczególnych obszarach zadaniowych,
6) wysokość środków o które aplikują organizacje pozarządowe,
7) ilość punktów uzyskanych na kartach oceny merytorycznej.

4. Sprawozdanie z realizacji programu, Wójt przedstawi Radzie Gminy Świdwin do 31 maja 2021r.

Zatwierdzony pod względem formalno-prawnym
RADCA PRAWNY
Katarzyna Potocka-Krak

Rozdział XI
Sposób tworzenia programu oraz przebieg konsultacji

§11.1. Tworzenie projektu Programu przebiega w następujących etapach:

1) przygotowanie projektu Programu
2) konsultacje projektu Programu w okresie od 24.10.2019 r. do 07.11.2019 r.
3) zamieszczenie informacji o konsultacjach w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie internetowej oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Świdwin
4) przesłanie projektu Programu na adresy e-mailowe organizacji pozarządowych, które podały aktualny adres poczty elektronicznej
5) po zakończonych konsultacjach projekt Programu wraz z projektem uchwały w sprawie uchwalenia Programu współpracy Gminy Świdwin z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2020 rok przedłożony zostanie Radzie Gminy Świdwin.

2. Konsultacje przeprowadzane są w sposób określony w Uchwale Rady Gminy Świdwin Nr XXXI/237/2010 z dnia 23 września 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu konsultowania z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, projektów aktów prawa miejscowego.

Rozdział XII
Tryb powoływania i zasady działania komisji konkursowych do opiniowania ofert w otwartych konkursach ofert

§12.1. Oferty złożone przez organizacje pozarządowe opiniuje komisja konkursowa powołana zarządzeniem Wójta Gminy Świdwin.

2. Każdorazowo Wójt Gminy Świdwin określa w formie zarządzenia skład komisji oraz regulamin jej pracy.

3. W skład komisji konkursowej wchodzi od 3-5 osób, w tym 3 osoby upoważnione przez Wójta Gminy Świdwin oraz 2 osoby reprezentujące organizacje pozarządowe nie biorące udziału w konkursie.

4. Gmina Świdwin zwraca się pisemnie, telefonicznie lub za pośrednictwem poczty elektronicznej do organizacji pozarządowych o wskazanie osób reprezentujących te podmioty w pracach komisji konkursowej.

5. W przypadku, gdy organizacje zgłoszą więcej niż 2 osoby do komisji konkursowej – decyduje kolejność zgłoszeń.

6. Komisja konkursowa może działać bez udziału osób wskazanych przez organizacje pozarządowe, jeżeli:

1) żadna organizacja pozarządowa nie wskaże osób do składu komisji lub
2) wskazane osoby nie wezmą udziału w pracach komisji lub

3) wszystkie powołane w skład komisji osoby podlegają wykluczeniu na podstawie art. 15 ust. 2d lub art. 15 ust. 2f ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

7. Wójt powołuje komisje konkursowe kierując się posiadaną przez nie wiedzą specjalistyczną w dziedzinie obejmującej zakres zadań publicznych, których ten konkurs dotyczy.

8. W pracach komisji konkursowej mogą uczestniczyć także upoważnione przez Wójta, z głosem doradczym, osoby posiadające specjalistyczną wiedzę w dziedzinie obejmującej zakres zadań publicznych, których konkurs dotyczy.

9. Udział w pracach komisji jest nieodpłatny i członkom komisji nie przysługuje zwrot kosztów podróży.

10. Przewodniczącym Komisji jest jedna z osób powołanych przez Wójta Gminy Świdwin, zaś funkcję sekretarza komisji pełni pracownik Urzędu Gminy Świdwin.

11. Komisja konkursowa przystępuje do opiniowania ofert złożonych w otwartym konkursie ofert, dokonując następujących czynności:

1) sprawdza czy oferty spełniają warunki formalne, określone w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie oraz w ogłoszeniu o otwartym konkursie ofert, tj. czy:
   a) oferta wpłynęła w terminie określonym w ogłoszeniu,
   b) oferta wpłynęła w zamkniętej kopercie zgodnie z wytycznymi zawartymi w ogłoszeniu konkursowym,
   c) oferta została sporządzona na właściwym druku,
   d) oferta została złożona przez podmiot uprawniony do uczestnictwa w otwartym konkursie ofert,
   e) oferta została podpisana przez osoby upoważnione do reprezentacji,
   f) oferta zawiera plan finansowy zadania,
   g) oferta zawiera szczegółowy opis zadania,
   h) oferta posiada wszystkie wymagane dokumenty.
2) wzywa do uzupełnienia braków formalnych oferty;
3) po zapoznaniu się z merytoryczną treścią ofert, które spełniły warunki formalne, dokonuje punktowej oceny na karcie oceny merytorycznej, uwzględniając następujące kryteria:
   a) wartość merytoryczna, metody i sposoby realizacji oferty: 0 – 10 pkt.
   b) możliwości techniczne i organizacyjne realizacji oferty: 0 – 5 pkt.
   c) kompetencje osób zaangażowanych w realizację oferty: 0 – 5 pkt.
   d) rzetelność oferenta – dokonania, jakość i terminowość rozliczonych zadań, rekomendacje: 0 – 5 pkt.
   e) dotychczasowa współpraca z samorządem: 0 – 5 pkt.
   f) perspektywy kontynuacji oferty: 0 – 5 pkt.
   g) wysokość własnego wkładu finansowego w realizację oferty: 0 – 5 pkt.
   h) realność i rzetelność kosztorysu: 0 – 5 pkt.
   i) racjonalność gospodarowania środkami finansowymi: 0 – 5 pkt.
4) proponuje wysokość dotacji;
5) sporządza protokół, który przewodniczący komisji przekazuje Wójtowi Gminy Świdwin.

12. W przypadku równej liczbie głosów oddanej przez członków Komisji decydujący głos należy do Przewodniczącego Komisji.

Zatwierdzam pod względem formalno-prawnym
RADCA PRAWNY
Katarzyna Potocka-Krak

13. Komisja konkursowa rozwiązuje się z chwilą rozstrzygnięcia konkursów ofert.

14. Ostatecznego wyboru najkorzystniejszych ofert dokonuje Wójt.

Rozdział XIII
Postanowienia końcowe

§13.1. Organizacje pozarządowe mają prawo do współudziału w kształtowaniu zakresu Programu współpracy Gminy Świdwin z organizacjami pozarządowymi. Prawo to może być realizowane poprzez systematyczne uczestnictwo przedstawicieli organizacji pozarządowych w spotkaniach organizowanych przez Wójta Gminy Świdwin.

2. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym Programie zastosowanie mają przepisy ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, kodeksu cywilnego oraz ustawy o finansach publicznych.

Zatwierdzam pod względem
formalno prawnym
RADCA PRAWNY
Katarzyna Potocka Krak

PROJEKT

RADA GMINY
w Świdwinie
wpłynęło dn. 02.10 2019 r.
L. dz. ..... zał. .....

UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY ŚWIDWIN

z dnia ..... 2019 r.

w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świdwin na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2025 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko

Na podstawie art 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r., poz. 506 ze zm.) w związku z art. 17 i 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r., poz. 1396 ze zm.), po uzyskaniu pozytywnych opinii organów opiniujących, Rada Gminy Świdwin, uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Ochrony Środowiska dla Gminy Świdwin na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2025 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko stanowiące załączniki Nr 1 i Nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała nr IX/87/2011 Rady Gminy Świdwin z dnia 29 czerwca 2011 r. w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świdwin na lata 2011-2014 z perspektywą do 2018 r.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Świdwin.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady

Anna Olejniczak

Zatwierdzam pod względem formalno-prawnym
RADCA PRAWNY
Katarzyna Polańska-Krak

UZASADNIENIE

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Świdwin na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2025" wraz z „Prognozą oddziaływania na środowisko" został opracowany zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r. poz. 1396 ze zm.). Jest on podstawowym dokumentem koordynującym działania na rzecz ochrony środowiska na terenie gminy. Zawiera cele i zadania, które powinna realizować gmina w celu ochrony środowiska w swoich granicach administracyjnych.

Podstawowym celem sporządzania i uchwalania Programu Ochrony Środowiska (POŚ) jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. POŚ stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu JST.

Zakres i stopień szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świdwin na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2025" wynika z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2018 r. poz. 2081 ze zm.) i został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Szczecinie oraz Zarządem Powiatu Świdwińskiego.

Zgodnie z art. 39 ww. ustawy zapewniono możliwość udziału społeczeństwa w opracowywaniu POŚ i prognozy podczas konsultacji społecznych. W terminie 21 dni od daty podania do publicznej wiadomości obwieszczenia o rozpoczęciu procesu opiniowania społecznego przedmiotowych dokumentów tj. od 12.08.2019 r. do 02.09.2019 r., nie wniesiono uwag i wniosków do projektów POŚ i prognozy.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest uzasadnione.

Załącznik do uchwały Nr XIV/.../2019
Rady Gminy Świdwin
z dnia 26 listopada 2019 r.

GMINA ŚWIDWIN

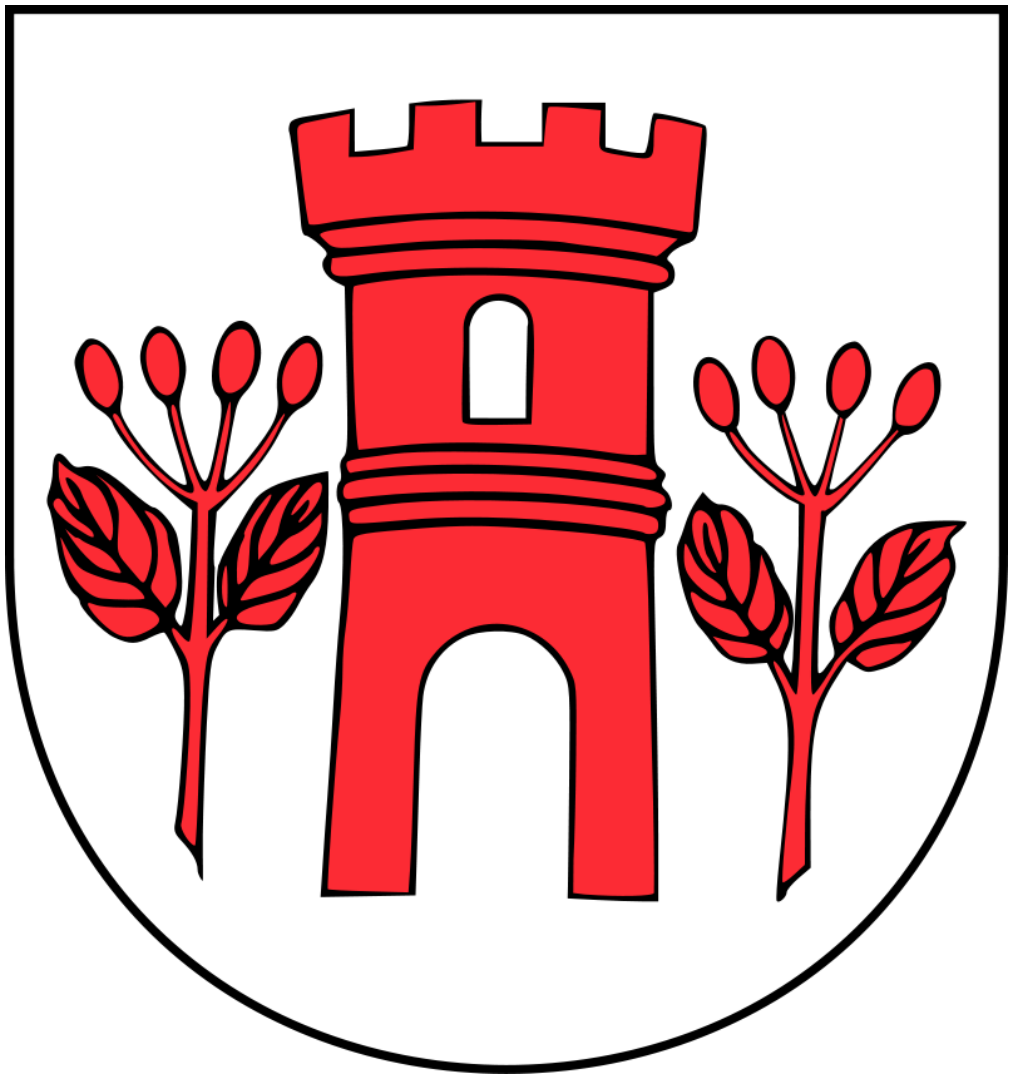

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA

DLA GMINY ŚWIDWIN NA LATA 2019 - 2022

Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2025

JEDNOSTKA OPRACOWUJĄCA:

OPTINO MARIUSZ CYBUŁKA

os. Wojska Polskiego 6/15

62 - 065 Grodzisk Wlkp.

JEDNOSTKA ZLECAJĄCA:

GMINA ŚWIDWIN

Plac Konstytucji 3 Maja 1

78-300 Świdwin

Kierownik projektu

mgr inż. Mariusz Cybułka

Współpraca

Pracownicy Urzędu Gminy Świdwin
- Referat rolny, ochrony środowiska i gospodarki komunalnej -

Świdwin, październik 2019r.

SPIS TREŚCI

I. WYKAZ SKRÓTÓW STOSOWANYCH W DOKUMENCIE 10

II. WSTĘP 12

2.1. Podstawa opracowania 12

2.2. Przedmiot opracowania 12

2.3. Potrzeba i cel opracowania 12

2.4. Metodyka opracowania 14

III. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM 16

IV. CHARAKTERYSTYKA GMINY 20

4.1. Uwarunkowania lokalizacyjne 20

4.2. Uwarunkowania klimatyczne 23

4.3. Uwarunkowania społeczne 23

4.3.1. Użytkowanie terenu 23

4.3.2. Struktura procesów demograficznych 24

4.4. Uwarunkowania gospodarcze 27

4.4.1. Działalność gospodarcza 27

4.4.2. Gospodarka rolna 28

4.4.3. Przemysł 29

4.5. Uwarunkowania komunikacyjne 29

4.5.1. Komunikacja drogowa 29

4.5.2. Komunikacja kolejowa 31

4.5.3. Komunikacja rowerowa 31

4.6. Uwarunkowania turystyczne 31

V. OCENA STANU ŚRODOWISKA 33

5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza 33

5.1.1. Ocena stanu jakości powietrza 33

5.1.2. Emisja zanieczyszczeń na terenie Gminy - emisja niska 36

5.1.2.1. Ciepłownictwo 38

5.1.2.2. Sieć gazowa 39

5.1.2.3. Elektroenergetyka 41

5.1.3. Emisja zanieczyszczeń na terenie Gminy - emisja drogowa 42

5.1.4. Metody ograniczania zanieczyszczeń do powietrza 44

5.2. Zagrożenia hałasem 46

5.2.1. Hałas komunikacyjny 46

5.2.2.1. Badania klimatu akustycznego - ZZDW 47

5.2.2.2. Program ochrony środowiska przed hałasem 51

5.2.2. Hałas przemysłowy 52

5.2.3. Inne źródła hałasu 52

5.3. Pola elektromagnetyczne 53

5.4. Gospodarowanie wodami 54

5.4.1. Wody podziemne 54

5.4.1.1. Charakterystyka ogólna 54

5.4.1.2. Główne zbiorniki wód podziemnych 57

5.4.1.3. Jednolite części wód podziemnych 57

5.4.1.4. Monitoring wód podziemnych 60

5.4.2. Wody powierzchniowe 60

5.4.2.1. Sieć rzeczna 60

5.4.2.2. Jeziora 60

5.4.3. Jednolite części wód powierzchniowych 61

5.4.3.1. JCWP - rzeki 62

5.4.3.2. JCWP - jeziora 64

5.4.4. Jakość wód powierzchniowych 66

5.4.5. Źródła i tendencje przeobrażeń wód powierzchniowych 70

5.4.6. Mała retencja 72

5.5. Gospodarka wodno-ściekowa....75
5.5.1. Zaopatrzenie w wodę....75
5.5.2. Charakterystyka sieci wodociągowej....77
5.5.3. Charakterystyka sieci kanalizacji sanitarnej....78
5.5.4. Oczyszczalnie ścieków....79
5.5.5. Charakterystyka sieci kanalizacji deszczowej....81

5.6. Budowa geologiczna....82
5.6.1. Geomorfologia....82
5.6.2. Zasoby kopalin....86

5.7. Gleby....86
5.7.1. Charakterystyka rozmieszczenia typów gleb....86
5.7.2. Degradacja naturalna gleb....87
5.7.3. Degradacja chemiczna gleb....87

5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów....88
5.8.1. Gospodarka odpadami komunalnymi....88
5.8.2. Gospodarka odpadami zawierającymi azbest....91

5.9. Zasoby przyrodnicze....92
5.9.1. Flora Gminy....92
5.9.1.1. Lasy....93
5.9.1.2. Zieleń urządzona....95
5.9.2. Fauna Gminy....96
5.9.3. Potencjalne przyczyny degradacji szaty roślinnej i przeobrażeń fauny....96
5.9.4. Łowiectwo....97

5.10. Formy ochrony przyrody....98
5.10.1. Obszary Natura 2000....100
5.10.1.1. Obszary Natura 2000 - Ostoja Drawska....104
5.10.1.2. Obszary Natura 2000 - Dorzecze Regi....105
5.10.1.3. Obszary Natura 2000 - Bystrzyno....107
5.10.2. Obszary Chronionego Krajobrazu....107
5.10.2.1. Obszar Chronionego Krajobrazu - Pojezierze Drawskie....107
5.10.3. Pomniki Przyrody....108

5.10.4. Użytki ekologiczne 111
5.10.5. Korytarze ekologiczne 111
5.10.6. Ochrona gatunkowa 114
5.10.7. Zestawienie wielkości zasobów i walorów przyrodniczych 114

5.11. Potencjalne zagrożenia na terenie Gminy Świdwin 115
5.11.1. Zagrożenia poważnymi awariami 115
5.11.2. Zagrożenia powodziowe 117
5.11.3. Zagrożenia suszą 117
5.11.4. Zagrożenie osiadaniami, powstawaniem zapadlisk i osuwisk 117
5.11.5. Zagrożenie powstawaniem zapadlisk i osuwisk 118

5.12. Odnawialne źródła energii 118
5.12.1. Energia słoneczna 118
5.12.2. Energia wiatru 119
5.12.3. Energia geotermalna 120
5.12.4. Energia wodna 122
5.12.5. Energia biomasy 122
5.12.6. Energia biogazu 123
5.12.7. Podsumowanie 124

5.13. Prognoza stanu środowiska do 2025 roku 125

VI. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE 130

6.1. Ochrona różnorodności biologicznej 130

6.2. Adaptacja do zmian klimatu 133

6.3. Zasady realizacji inwestycji 136

6.4. Obszary chronione w procedurze inwestycyjnej na przykładzie obszarów Natura 2000 137

VII. STRATEGIA DZIAŁAŃ DLA GMINY ŚWIDWIN NA LATA 2019 - 2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2025 141

7.1. Założenia wyjściowe do Programu Ochrony Środowiska 141
7.1.1. Założenia i uwarunkowania wynikające z dokumentów szczebla krajowego 142

7.1.1.1. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 142
7.1.1.2. Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020r.. 142
7.1.2. Założenia i uwarunkowania wynikające z dokumentów szczebla wojewódzkiego 144
7.1.3. Założenia i uwarunkowania wynikające z dokumentów szczebla powiatowego 146

7.2. Struktura programu ochrony środowiska dla Gminy Świdwin 147

7.3. Analiza SWOT.....148

7.4. Ocena stopnia realizacji założonych celów w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Świdwin na lata 2011 - 2014 z perspektywą do 2018 roku.....159

7.5. Strategia realizacji celów ekologicznych 160

7.6. Przyjęte kryteria wyboru zadań priorytetowych 161

7.7. Harmonogram realizacji zadań ekologicznych.....170

VIII. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA 184

8.1. Założenia systemu finansowania inwestycji.....184
8.1.1. Struktura finansowania.....184
8.1.2. Źródła finansowania inwestycji w ochronie środowiska 186
8.1.3. Fundusze krajowe.....186
8.1.3.1. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej..... 186
8.1.3.2. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej..... 187
8.1.3.3. Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych 188
8.1.3.4. Fundusz Leśny 189
8.1.3.5. Fundusz Termomodernizacji i Remontów..... 190
8.1.3.6. Środki zgromadzone w budżecie gminnym i powiatowym..... 192
8.1.4. Fundusze Unii Europejskiej.....194
8.1.4.1. Program Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 - 2020..... 196
8.1.4.2. Program LIFE 199
8.1.5. Instytucje i podmioty pomocowe 202

8.2. Zarządzanie programem ochrony środowiska 205
8.2.1. Instrumenty prawne.....208

8.2.2. Instrumenty finansowe 208
8.2.3. Instrumenty polityczne 208
8.2.4. Instrumenty społeczne 209
8.2.5. Instrumenty strukturalne 211

8.3. Monitorowanie programu ochrony środowiska 211
8.3.1. Zasady monitoringu 211
8.3.1.1. Monitoring środowiska 214
8.3.1.2. Monitoring programu 214
8.3.1.3. Monitoring odczuć społecznych 215
8.3.2. Monitorowanie założonych efektów ekologicznych 215

8.4. Działania edukacyjne 218
8.4.1. Potrzeba edukacji ekologicznej 219
8.4.2. Sposoby prowadzenia akcji edukacyjnej społeczeństwa 220
8.4.2.1. Pracownicy samorządowi 221
8.4.2.2. Edukacja dzieci i młodzieży 222
8.4.2.3. Edukacja dorosłych 223
8.4.2.4. Edukacja przedsiębiorców 224
8.4.2.4. Edukacja turystów 228
8.4.3. Społeczne kampanie informacyjne 228
8.4.3.1. Media w kampanii informacyjnej 229
8.4.3.2. Okresowe kampanie informacyjne 231

IX.STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA PROGRAMU NA ŚRODOWISKO 233

X. BIBLIOGRAFIA 236

XI. SPIS TABEL 241

XII. SPIS RYSUNKÓW 243

XIII. SPIS WYKRESÓW 244

I. WYKAZ SKRÓTÓW STOSOWANYCH W DOKUMENCIE

Program Ochrony Środowiska wymusza na wszystkich uczestnikach procesów decyzyjnych i inwestycyjnych zastosowanie jednakowej terminologii dotyczącej całokształtu ochrony środowiska. Poniżej przedstawione zostały znaczenia skrótów użytych w opracowaniu.

- **BEiŚ** - Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko
- **EEA** - Europejska Agencja Środowiska
- **FOŚ** - Fundusz Ochrony Środowiska
- **GDDKiA** - Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
- **GDOŚ** - Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
- **GIOŚ** - Generalny Inspektorat Ochrony Środowiska
- **GMINA** - Gmina Świdwin
- **GUS** - Główny Urząd Statystyczny
- **GZWP** - Główne Zbiorniki Wód Podziemnych
- **IMGW - PIB** - Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej - Państwowy Instytut Badawczy
- **JCWP** - Jednolite części wód powierzchniowych
- **JCWPd** - Jednolite części wód podziemnych
- **JST** - Jednostka Samorządu Terytorialnego
- **KPOŚK** - Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
- **LP** - Lasy Państwowe
- **MŚ** - Ministerstwo Środowiska
- **MPZP** - Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego
- **NFOŚiGW** - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- **OSO** - Obszary specjalnej ochrony ptaków
- **OZE** - Odnawialne Źródła Energii
- **PEC** - Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej
- **PEM** - Promieniowanie elektromagnetyczne
- **PGN** - Plan Gospodarki Niskoemisyjnej

- **PIG - PIB** - Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy
- **PMŚ** - Państwowy Monitoring Środowiska
- **POIiŚ** - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 - 2020
- **PONE** - Program Ograniczenia Niskiej Emisji
- **POP** - Program Ochrony Powietrza
- **POŚ** - Program Ochrony Środowiska
- **PWIS** - Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny
- **RDLP** - Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
- **RDOŚ** - Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
- **RDW** - Ramowa Dyrektywa Wodna
- **RWMŚ** - Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska
- **RZGW** - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
- **SOER 2015** - Raport EEA „Środowisko Europy 2015 - Stan i prognozy”
- **SOO** - Specjalne obszary ochrony siedlisk
- **UE** - Unia Europejska
- **UMWZP** - Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego
- **WFOŚiGW** - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- **WIOŚ** - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
- **WPF** - Wieloletnia Prognoza Finansowa
- **WPGO** - Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami
- **WSSE** - Wojewódzka Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna
- **ZDW** - Zarząd Dróg Wojewódzkich
- **ZMiUW** - Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych
- **ZDR** - Zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii
- **ZZDW** - Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie
- **ZZR** - Zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii

II. WSTĘP

2.1. Podstawa opracowania

Obowiązek wykonania Programu Ochrony Środowiska wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. 2019r. poz. 1396 z późn. zm.). Zgodnie z zapisami ustawy, ***polityka ochrony środowiska*** - czyli zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju - prowadzona jest m.in. za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska.

Poprzednio obowiązujący „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Świdwin na lata 2011 - 2014 z perspektywą do 2018 roku" został przyjęty uchwałą Nr IX/87/2011 Rady Gminy Świdwin z dnia 29 czerwca 2011r.

2.2. Przedmiot opracowania

Przedmiotem opracowania jest *„Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świdwin na lata 2019 - 2022 z perspektywą do roku 2025".* Niniejszy dokument prezentuje aktualne problemy związane z ochroną oraz kształtowaniem środowiska przyrodniczego na terenie Gminy.

Przedmiotowy dokument wskazuje również tzw. *„punkty zapalne"* w środowisku, wywołane niezrównoważonym rozwojem gospodarczym, jak i przedstawia konkretne propozycje działań zmierzających do stopniowej likwidacji zagrożeń. Hierarchiczne uporządkowanie celów pod kątem ich ważności decyduje przede wszystkim o podziale przyszłego budżetu oraz spodziewanych środków pomocowych przeznaczonych na ochronę środowiska prowadzoną na terenie Gminy Świdwin.

Obok wymienionych wyżej funkcji Program Ochrony Środowiska spełnia także funkcje promocyjne i informacyjne. Dokument informuje o stanie środowiska oraz o podejmowanych działaniach zmierzających do jego poprawy. Program oprócz promocji walorów przyrodniczych ma za zadanie promować także Gminę Świdwin, której elementem strategii rozwoju gospodarczego jest ochrona środowiska.

2.3. Potrzeba i cel opracowania

Zgodnie z zapisami *„Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska"* wydanymi przez Ministerstwo Środowiska we wrześniu 2015 roku:

„Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia POŚ jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. POŚ powinny stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu danej JST".

Ochrona Środowiska przyrodniczego jest jedną z głównych dróg do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, czyli osiągnięcia ładu ekologicznego, społecznego, ekonomicznego, gospodarczego oraz przestrzennego. Wszystkie wymienione zasady zrównoważonego rozwoju oraz ochrony środowiska zostały uwzględnione w niniejszym opracowaniu. Zasady te są zależne od specyfiki oraz od rzeczywistych potrzeb Gminy.

Do najistotniejszych celów i kierunków działań w zakresie rozwoju społeczno - gospodarczego i ochrony środowiska wytyczonych dla Gminy Świdwin należą:

- ***ochrona powietrza, ochrona przed hałasem*** *- zapewnienie wysokiej jakości powietrza, redukcja emisji gazów i pyłów, zminimalizowanie uciążliwego hałasu,*
- ***ochrona gleb i powierzchni ziemi*** *- zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej gleb, ochrona przed degradacją,*
- ***ochrona zasobów przyrodniczych*** *- zachowanie zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem ich różnorodności oraz rozwój zasobów leśnych, racjonalna eksploatacja lasów,*
- ***ochrona wód*** *- zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej wód, racjonalizacja zużycia wody, właściwa gospodarka wodno-ściekowa,*
- ***racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych*** *- zmniejszenie zużycia energii, surowców i materiałów, wzrost udziału wykorzystywanych zasobów odnawialnych, ochrona zasobów kopalin,*
- ***doskonalenie i racjonalizowanie systemu gospodarki odpadami*** *- zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów, zwiększenie poziomów odzysku,*
- ***rozwijanie współpracy z Gminami*** *- wspólne działania na rzecz ochrony środowiska,*
- ***prowadzenie skutecznej akcji edukacyjnej*** *- działania zmierzające do pogłębienia świadomości ekologicznej mieszkańców, gwarantującej powodzenie realizacji wyżej wymienionych działań.*

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Świdwin jest dokumentem kształtującym długofalową Politykę Ochrony Środowiska. Przedstawione w nim zagadnienia ujęte zostały w sposób kompleksowy, z wyznaczeniem celów strategicznych, krótko i długoterminowych, a także przyjęciem zadań z zakresu wszystkich sektorów ochrony środowiska. Wypełnienie zawartych celów i zadań przyczyni się do poprawy środowiska naturalnego i poziomu życia mieszkańców.

Realizacja zdefiniowanych ekologicznych celów strategicznych w powiązaniu z programem edukacji ekologicznej społeczeństwa powinna zapewnić rozwój zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju.

2.4. Metodyka opracowania

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Świdwin opracowany został zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a także „*Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska*" wydanymi przez Ministerstwo Środowiska we wrześniu 2015 roku.

Dokument oparty został o postanowienia dokumentów strategicznych wyższego szczebla oraz o postanowienia wynikające z innych dokumentów planistycznych - opracowań lokalnych, z uwzględnieniem wymogów wynikających z obowiązujących przepisów prawa. Natomiast diagnoza stanu środowiska naturalnego Gminy sporządzona została głównie na podstawie opracowań Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska - Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Szczecinie, danych Głównego Urzędu Statystycznego, a także informacji zawartych na stronach internetowych instytucji publicznych, działających w obszarze ochrony środowiska.

Całość opracowania została oparta o bieżące konsultacje z wyznaczonymi przedstawicielami Urzędu Gminy Świdwin. Do sporządzenia niezbędne były również konsultacje z jednostkami i organizacjami, których działalność na terenie Gminy związana jest w sposób bezpośredni i pośredni z ochroną środowiska, kształtowaniem środowiska, rozwojem infrastrukturalnym i edukacją ekologiczną.

Na poniższym rysunki przedstawiono ogólny schemat konstruowania *„Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świdwin na lata 2019 - 2022 z perspektywą do roku 2025".*

Rysunek nr 1. *Schemat tworzenia Programu Ochrony Środowiska Gminy Świdwin*

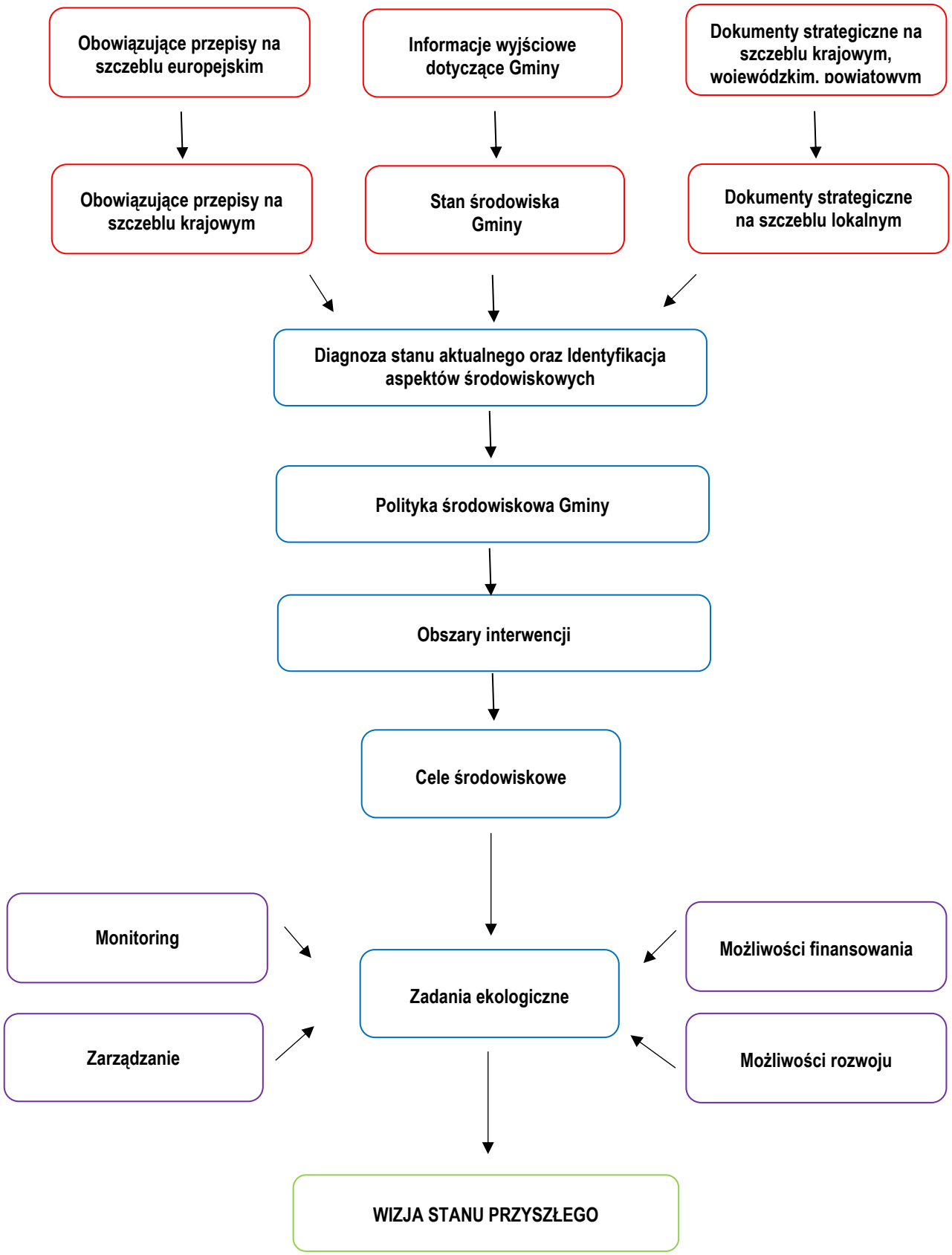

Źródło: Analiza własna

III. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Świdwin na lata 2019 - 2022 z perspektywą do roku 2025” został wykonany zgodnie z ustawowymi wymogami - ustawa Prawo ochrony środowiska - art. 17. Przy tworzeniu dokumentu kierowano się także wskazaniami Ministerstwa Środowiska w tym zakresie - *Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska* - Warszawa, wrzesień 2015r. Zgodnie z zapisami *„Wytycznych…:*

„Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia POŚ jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. POŚ powinny stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu danej JST”.

Polityka środowiskowa Gminy ukierunkowana jest przede wszystkim na zagadnienia dotyczące:

- ***ochrony powietrza, ochrona przed hałasem*** *- zapewnienie wysokiej jakości powietrza, redukcja emisji gazów i pyłów, zminimalizowanie uciążliwego hałasu,*
- ***ochrony gleb i powierzchni ziemi*** *- zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej gleb, ochrona przed degradacją,*
- ***ochrony zasobów przyrodniczych*** *- zachowanie zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem ich różnorodności oraz rozwój zasobów leśnych, racjonalna eksploatacja lasów,*
- ***ochrony wód*** *- zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej wód, racjonalizacja zużycia wody, właściwa gospodarka wodno - ściekowa,*
- ***racjonalnego użytkowanie zasobów naturalnych*** *- zmniejszenie zużycia energii, surowców i materiałów, wzrost udziału wykorzystywanych zasobów odnawialnych, ochrona zasobów kopalin,*
- ***doskonalenia i racjonalizowania systemu gospodarki odpadami*** *- zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów, zwiększenie poziomów odzysku,*
- ***rozwijania współpracy z Gminami*** *- wspólne działania na rzecz ochrony środowiska,*
- ***prowadzenia skutecznej akcji edukacyjnej*** *- działania zmierzające do pogłębienia świadomości ekologicznej mieszkańców, gwarantującej powodzenie realizacji wyżej wymienionych działań.*

Uwzględniając stan poszczególnych elementów środowiska zaproponowano działania zmierzające do poprawy istniejących warunków. Dokument określa główne problemy środowiskowe Gminy Świdwin w postaci głównych obszarów interwencji i przypisanych do nich celów operacyjnych, jakie należy podjąć w zakresie ochrony środowiska. Wyznaczone cele operacyjne stanowią podstawę dla realizacji konkretnych działań na przestrzeni kilku lat. Działania te zostały wyznaczone na podstawie analizy stanu środowiska przyrodniczego, przewidywanych kierunków rozwoju oraz informacji w zakresie planowanych inwestycji. Do konkretnego działania przedstawionego w planie operacyjnym wskazano podmiot odpowiedzialny za jego realizację.

Harmonogram prowadzenia działań zawiera zadania krótko i długookresowe oraz mechanizmy finansowo - ekonomiczne. Dodatkowo w programie określono również zasady zarządzania Programem oraz sposoby monitoringu jego realizacji. Ponadto dokonano również oceny efektywności dostępnych narzędzi służących zarządzaniu środowiskiem. W harmonogramach realizacyjnych Programu zestawiono cele i zadania ekologiczne Gminy Świdwin w odniesieniu do konkretnych elementów środowiska.

W przedmiotowym Programie Ochrony Środowiska wyznaczono następujące obszary interwencji:

- ***Obszar interwencji I*** *- Ochrona klimatu i jakości powietrza*
- ***Obszar interwencji II*** *- Zagrożenia hałasem*
- ***Obszar interwencji III*** *- Pola elektromagnetyczne*
- ***Obszar interwencji IV*** *- Gospodarowanie wodami*
- ***Obszar interwencji V*** *- Gospodarka wodno-ściekowa*
- ***Obszar interwencji VI*** *- Gleby oraz zasoby geologiczne*
- ***Obszar interwencji VII*** *- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów*
- ***Obszar interwencji VIII*** *- Zasoby przyrodnicze*
- ***Obszar interwencji IX*** *- Zagrożenia poważnymi awariami*
- ***Obszar interwencji X*** *- Edukacja ekologiczna*

Proces zarządzania środowiskiem spoczywa na władzach lokalnych. Mając na uwadze spójność koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi szczeblami władz samorządowych i rządowych, a także współpracę z pozostałymi partnerami, zarządzanie środowiskiem przy pomocy Programu Ochrony Środowiska wymagać będzie ustalenia roli i zakresu działania poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jego realizację, struktury organizacji Programu oraz systemu monitoringu.

Władze Gminy pełnią w odniesieniu do Programu kilka funkcji. Jedną z ważniejszych jest *funkcja regulacyjna*, na którą składają się akty prawa lokalnego - uchwały oraz decyzje administracyjne związane odpowiednio z określonymi obszarami zagadnień środowiskowych. Władze pełnią również *funkcje wykonawcze* (zadania wynikające z ustaw) i kontrolne.

Realizacja zadań wytyczonych w Programie Ochrony Środowiska wiąże się z wysokimi nakładami inwestycyjnymi. Większość instytucji, które udzielają dotacji lub korzystnie oprocentowanych kredytów na inwestycje w dziedzinie ochrony środowiska wymaga, żeby inwestycja osiągnęła odpowiednio duży efekt ekologiczny i objęła swym zasięgiem możliwie największą liczbę mieszkańców aglomeracji, gminy lub związku gmin.

Wdrażanie Programu będzie możliwe dzięki stworzeniu sprawnego systemu finansowania ochrony środowiska. Środki na finansowanie zadań związanych z ochroną środowiska pochodzić mogą z następujących źródeł:

- środki własne,
- Wojewódzki i Narodowy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- fundusze strukturalne i celowe,
- kredyty bankowe na preferencyjnych warunkach (np. Bank Ochrony Środowiska),
- pozyskanie inwestora strategicznego, może nim być także inwestor zagraniczny.

Warunkiem realizacji Programu Ochrony Środowiska jest ustalenie systemu zarządzania tym dokumentem. Zarządzanie Programem odbywa się z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, w oparciu o instrumenty zarządzania zgodne z kompetencjami i obowiązkami podmiotów zarządzających. Stanowi on narzędzie koordynacji działań podejmowanych w sferze ochrony środowiska przez służby administracji publicznej, instytucje i przedsiębiorstwa oraz przez mieszkańców Gminy Świdwin.

W procesie wdrażania Programu ważna jest kontrola przebiegu tego procesu oraz ocena stopnia realizacji zadań w nim wyznaczonych z punktu widzenia osiągnięcia założonych celów. Z tego względu ważne jest wyznaczenie systemu monitorowania, na podstawie którego będzie możliwe dokonanie oceny procesu wdrażania, jak i również będą mogły być dokonane ewentualne modyfikacje Programu. Monitoring powinien być sprawowany w następujących zakresach:

- monitoring środowiska,
- monitoring programu,
- monitoring odczuć społecznych.

System kontroli środowiska, jest narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem. Dostarcza informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska i może być traktowany jako podstawa do oceny całej polityki ochrony środowiska. Jest jednym z najważniejszych kryteriów, na podstawie których tworzona jest nowa polityka.

Najważniejszym wskaźnikiem jest monitorowanie realizacji poszczególnych zadań. Urząd Gminy w Świdwinie będzie oceniał co dwa lata stopień wdrożenia Programu, natomiast na bieżąco będzie kontrolowany postęp w zakresie wykonania przedsięwzięć zdefiniowanych w dokumencie. W 2021 roku nastąpi ocena postępów realizacji przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2019-2020. Wyniki oceny będą stanowiły wkład dla listy przedsięwzięć, obejmujących okres 2021 - 2025. Ten cykl będzie się powtarzał co każde dwa lata, co zapewni ciągły nadzór nad wykonaniem Programu.

W przypadku nie osiągnięcia zaplanowanych zamierzeń należy dokonać analizy sytuacji i poznać jej przyczyny. Powodem mogą być np. brak czasu, pieniędzy, zasobów ludzkich lub też zmiana kolejności przewidzianych w programie zadań priorytetowych. W cyklach będzie oceniany stopień realizacji celów ekologicznych. Ocena ta będzie bazą do ewentualnej korekty celów i strategii ich realizacji. Taka procedura pozwoli na spełnienie wymagań zapisanych w ustawie Prawo ochrony środowiska, a dotyczących okresu na jaki jest przyjmowany program ochrony środowiska i systemu raportowania o stanie realizacji programu ochrony środowiska:

- ocena postępów we wdrażaniu programu, w tym przygotowanie raportu - co dwa lata,
- aktualizacja listy przedsięwzięć - co dwa lata,
- aktualizacja polityki ochrony środowiska, tj. celów ekologicznych i kierunków działań.

W ocenie postępu wdrażania Programu Ochrony Środowiska oraz jego faktycznego wpływu na środowisko pomocna jest analiza i monitorowanie założonych efektów ekologicznych. Powinno być ono realizowane przy pomocy wskaźników (mierników) stanu środowiska i zmian presji na środowisko, a także na wskaźnikach świadomości społecznej.

W przedmiotowym dokumencie dokonano szczegółowej charakterystyki zasobów i składników środowiska przyrodniczego analizowanego obszaru. Na podstawie analizy scharakteryzowanych elementów środowiska sporządzono ocenę zagrożeń i tendencji przeobrażeń środowiska przyrodniczego. Wskazano również źródła i przyczyny zachodzących przeobrażeń.

Stan poszczególnych elementów środowiska na terenie Gminy Świdwin oceniono jako dobry.

IV. CHARAKTERYSTYKA GMINY

4.1. Uwarunkowania lokalizacyjne

Gmina Świdwin - gmina wiejska, położona w centralnej części województwa zachodniopomorskiego w zachodniej części powiatu świdwińskiego. Jej powierzchnia wynosi 247,25 km^2, gdzie przeważającą część zajmują użytki rolne oraz tereny leśne. Stan ludności Gminy na dzień 5 lipca 2019r. wynosił 5.871 stałych oraz tymczasowych mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 24 osoby/km^2. W granicach Gminy Świdwin funkcjonuje 45 miejscowości zgrupowane wokół 18 sołectw.

Miasto Świdwin zlokalizowane w środkowej części Gminy jest oddzielną jednostką administracyjną.

Gmina Świdwin sąsiaduje z gruntami przynależnymi administracyjnie do:

- od strony północnej z gruntami należącymi do Gminy Sławoborze oraz Gminy Rąbino,
- od strony południowej z gruntami należącymi do Gminy Brzeżno oraz Gminy Drawsko Pomorskie - powiat drawski,
- od strony zachodniej z gruntami należącymi do Gminy Resko oraz Gminy Łobez - powiat łobeski,
- od strony wschodniej z gruntami należącymi do Gminy Rąbino oraz Gminy Półczyn - Zdrój.

Przez Gminę przebiegają trzy drogi wojewódzkie 151, 152, 162, jak również kolejowy szlak komunikacyjny: Szczecin - Stargard - Świdwin - Białogard.

Gmina Świdwin nie posiada terenów o wybitnych walorach turystycznych umożliwiających rozwój turystyki jako ważnej funkcji gospodarczej. Niemniej na potrzeby ludności miejscowej znajdują się liczne tereny mogące służyć rekreacji. Należą tu okolice wokół jezior Byszyno Wielkie i Byszyno Małe, jezioro Oparzno, liczne miejsca nad rzeką Regą i Mołstową, tereny leśne, parki podmorskie. Występują atrakcyjne miejsca dla uprawiania turystyki wędrownej (pieszej, rowerowej, ewentualnie konnej) ze zwiedzaniem licznych zabytków kultury materialnej, pomników przyrody, osobliwości przyrodniczych. Rzeka Rega jest szlakiem wodnym spływów kajakowych, w terenie wyznaczony jest szlak pieszy „Zielony" ze Świdwina do Kluczkowa, Bierzwnicy, następnie przez tereny w Gminie Brzeżno powrót do Świdwina. Walory krajobrazu reprezentuje: urozmaicona rzeźba terenu (zróżnicowane formy geomorfologiczne), liczne zadrzewienia, kompleksy leśne, kompleksy łąk, jeziora i rzeki.

Lokalizację Gminy na tle województwa zachodniopomorskiego oraz powiatu świdwińskiego przedstawiono na poniższych rysunkach.

Rysunek nr 2. *Lokalizacja Gminy Świdwin*

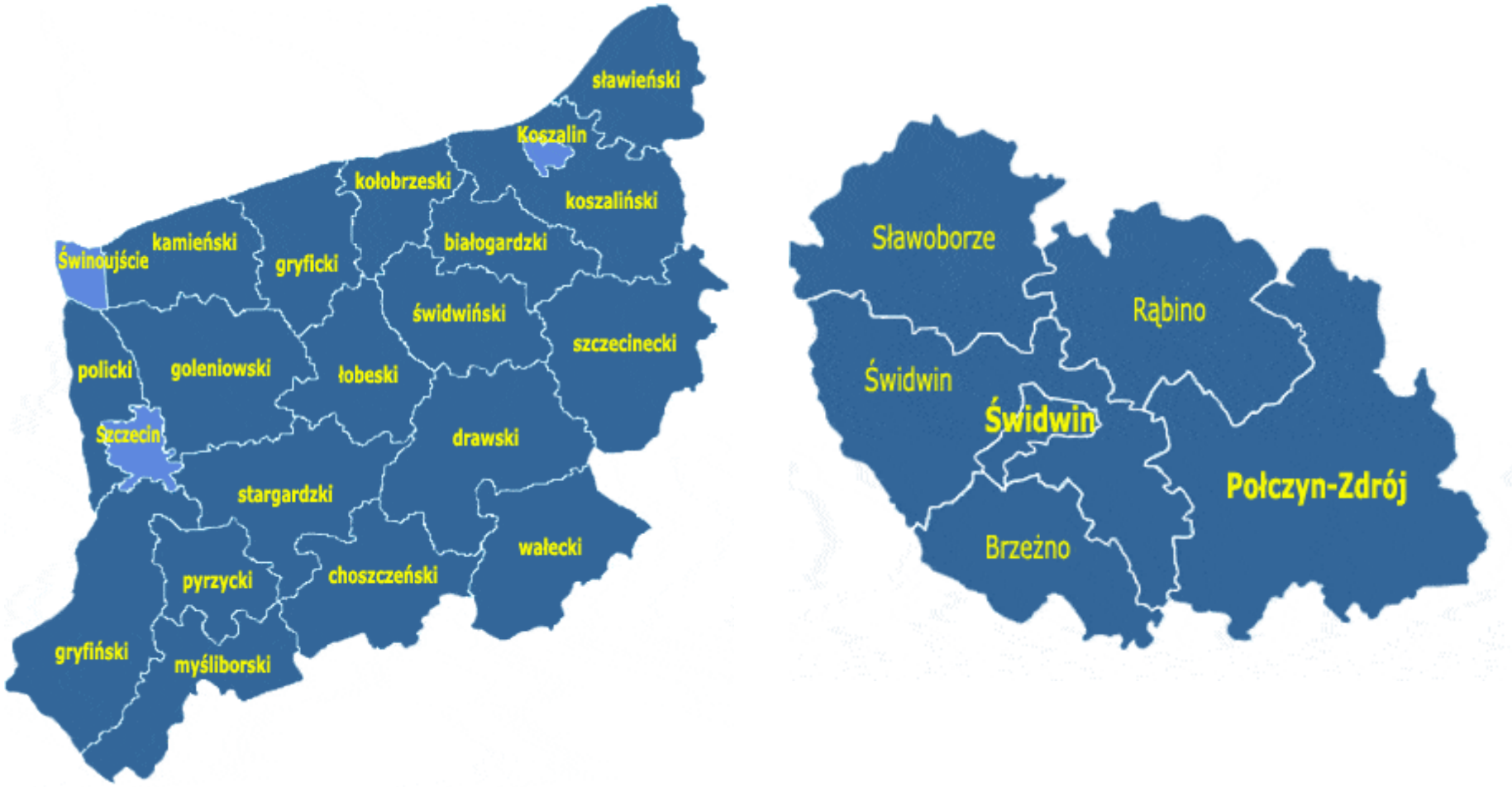

Źródło: www.gminy.pl

Rysunek nr 3. *Lokalizacja Gminy Świdwin*

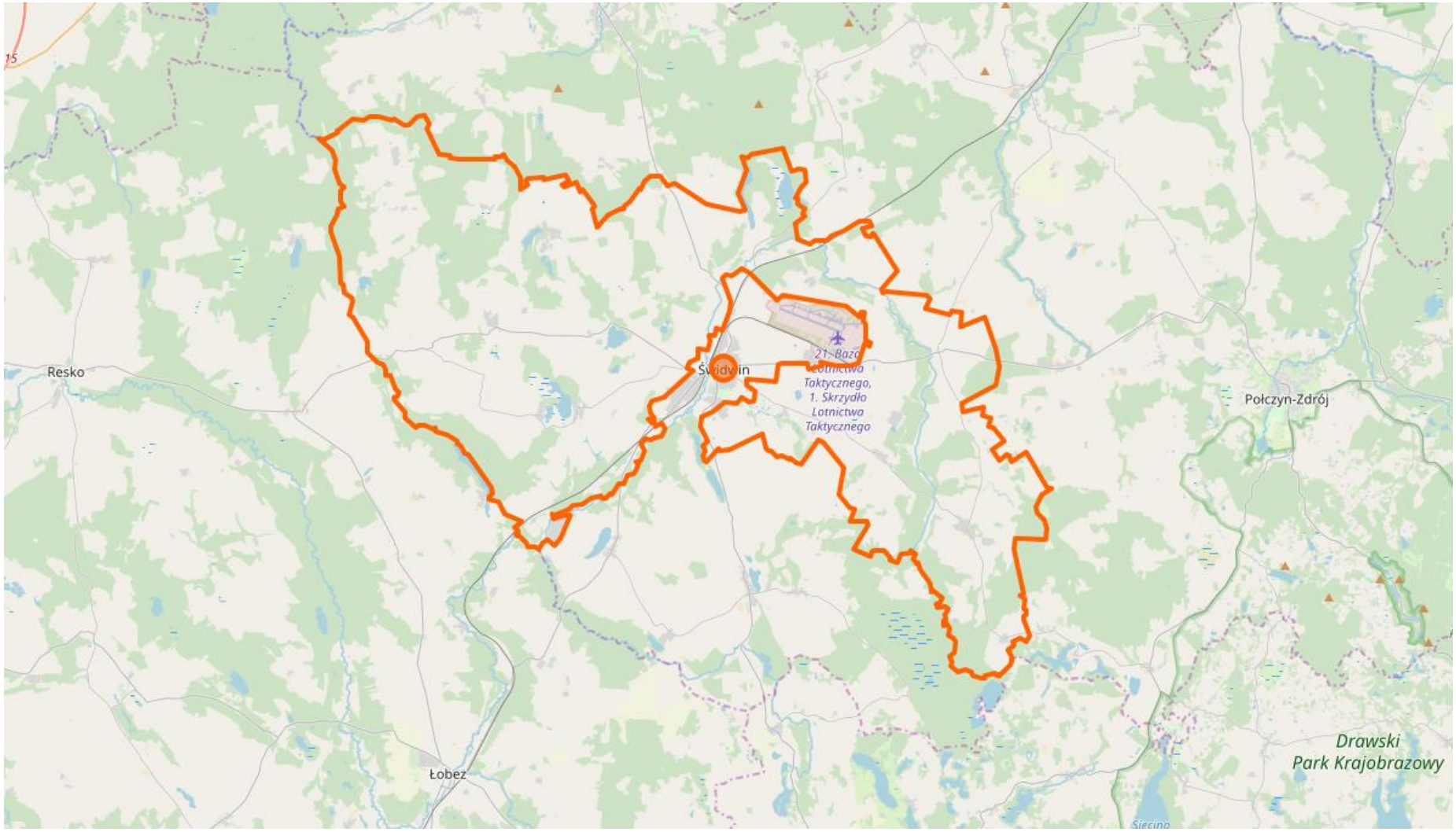

Źródło: www.openstreetmap.org

4.2. Uwarunkowania klimatyczne

Gmina Świdwin leży w strefie przejściowej pomiędzy dwoma krainami rolniczoklimatycznymi: gryficko - białogardzko - nowogardzką obejmującą nizinny obszar moreny dennej w dorzeczu Regi i Parsęty, a środkowym pasem Pojezierza Pomorskiego obejmującym szczytowe wzniesienia moren czołowych. Jest to więc obszar stanowiący przejście pomiędzy łagodnym, dość skąpym w opady klimatem krainy nadmorskiej, a surowszym, o większych opadach i większych amplitudach termicznych, klimatem Pojezierza. Dane meteorologiczne ze stacji Resko wykazują dość chłodne i wilgotne lato i niezbyt surową zimę. Najzimniejszym miesiącem jest luty o średniej temperatur -2,4°C, najgorętszym lipiec o średniej temperatur 16,8°C. Suma opadów rocznych wynosi 689 mm z maksymalną w lipcu 109 mm. Przeważają wiatry z kierunków południowo - zachodnich (SW - 16%) oraz zachodnich (W - 13%).

Warunki topograficzne terenu oraz pokrycie roślinnością (głównie lasy oraz rozległe torfowiska) modyfikują w pewnym zakresie parametry meteorologiczne. W Gminie przeważają powierzchnie wyniesione (wysoczyzny morenowe) o suchym podłożu, użytkowane w większości rolniczo z osadnictwem wiejskim. Obszary te charakteryzują się korzystnymi warunkami klimatu lokalnego, dobrym nasłonecznieniem, przewietrzaniem, korzystnymi warunkami termiczno - wilgotnościowymi. Powietrze jest czyste, nie wykazuje zanieczyszczeń pyłami i gazami. Mniej korzystne warunki klimatyczno - zdrowotne występują w obrębie dna doliny Regi oraz w rozległych podmokłych obniżeniach. Charakteryzują się one zwiększoną wilgotnością powietrza, częstym zaleganiem mgieł i gorszym przewietrzaniem.

4.3. Uwarunkowania społeczne

4.3.1. Użytkowanie terenu

Na terenie Gminy Świdwin przeważającą część obszaru zajmują użytki rolne oraz tereny leśne, które stanowią łącznie ponad 93% ogólnej powierzchni. Udział wód, głównie jezior, wynosi blisko 2% powierzchni. Strukturę użytkowania gruntów na terenie Gminy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela nr 1. *Struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Świdwin*

Rodzaj gruntów	Powierzchnia [ha]	Udział %
użytki rolne - grunty orne	13.317	53,86
użytki rolne - sady	40	0,16
użytki rolne - łąki trwałe	1.276	5,16
użytki rolne - pastwiska trwałe	830	3,36
użytki rolne - grunty rolne zabudowane	282	1,14

użytki rolne - grunty pod stawami	12	0,05
użytki rolne - grunty pod rowami	63	0,25
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	7.261	29,37
grunty pod wodami	449	1,82
grunty zabudowane i zurbanizowane	644	2,60
użytki ekologiczne	53	0,21
nieużytki	495	2,00
tereny różne	3	0,01
Razem	**24.725**	**100**

Źródło: Analiza własna na podstawie danych - Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Strukturę użytkowania gruntów na terenie Gminy przedstawiono również na poniższym wykresie.

Wykres nr 1. *Procentowy udział rodzaju gruntów na terenie Gminy Świdwin*

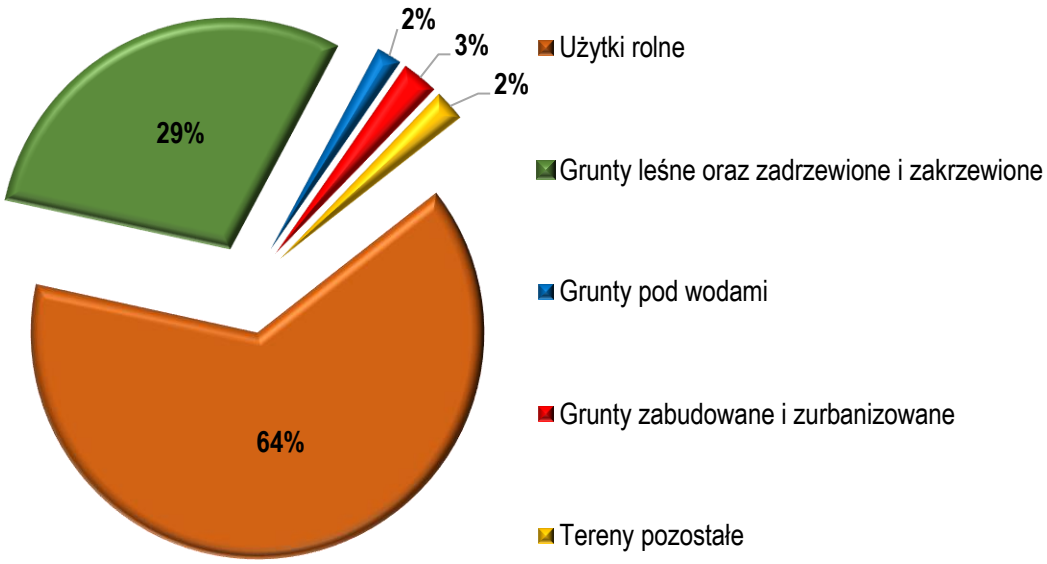

Źródło: Analiza własna na podstawie danych - Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

4.3.2. Struktura procesów demograficznych

Zjawiska oraz procesy demograficzne związane są z wieloma dziedzinami funkcjonowania Gminy Świdwin. Wywierają znaczny wpływ na rynek pracy, rozwój sieci osadniczej, wyznaczają potrzeby w zakresie infrastruktury komunalnej, usług itp. Wśród czynników wpływających na dynamikę procesów demograficznych istotne miejsce zajmują przyrost naturalny oraz migracje ludności. Wskaźnik przyrostu

naturalnego dla Gminy Świdwin jest dodatni natomiast wskaźnik salda migracji ujemny. Stan ludności Gminy na dzień 5 lipca 2019r. wyniósł 5.871 stałych oraz tymczasowych mieszkańców.

Tabela nr 2. *Liczba mieszkańców Gminy Świdwin*

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców
1.	Bełtno	137
2.	Berkanowo	244
3.	Bierzwnica	560
4.	Bystrzyna	106
5.	Cieszeniewo	240
6.	Cieszyno	574
7.	Kluczkowo	270
8.	Krosino	510
9.	Lekowo	669
10.	Łąkowo	262
11.	Niemierzyno	127
12.	Oparzno	465
13.	Rogalino	139
14.	Rusinowo	431
15.	Sława	153
16.	Smardzko	436
17.	Stary Przybysław	281
18.	Świdwinek	267
Razem		**5.871**

Źródło: Urząd Gminy Świdwin - stan na dzień 30.06.2019r.

Wskaźnik gęstości zaludnienia dla Gminy Świdwin wynosi 24 osoby/km², przy czym wskaźnik ten dla powiatu świdwińskiego wynosi 44 osoby/km², a dla województwa zachodniopomorskiego 74 osoby/km². Na tle województwa i powiatu wskaźnik gęstości zaludnienia gminy charakteryzuje się znikomym zagęszczeniem ludności na 1 km², co wynika w głównej mierze z charakteru Gminy, tj. występowania rozległych obszarów rolniczych oraz leśnych.

Szczegółowe informację dotyczące procesów demograficznych, zachodzących na terenie Gminy na przestrzeni lat, na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Urzędu Gminy w Świdwinie, przedstawiono na poniższych tabelach i wykresach.

Wykres nr 2. *Rozkład liczby ludności na terenie Gminy Świdwin na przestrzeni lat 2015 - 2019*

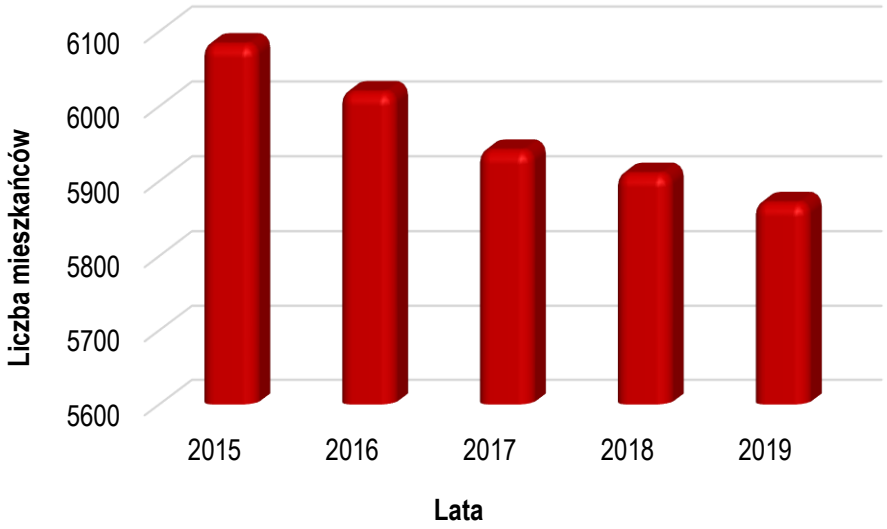

Źródło: Analiza własna na podstawie danych - Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Tabela nr 3. *Liczba mieszkańców Gminy Świdwin na przestrzeni lat 2015 - 2019*

Lata	2015	2016	2017	2018	2019
Ludność ogółem	6083	6019	5941	5910	5871
Kobiety	2963	2947	2898	2899	b.d.
Mężczyźni	3120	3072	3043	3011	b.d.

Źródło: Analiza własna na podstawie danych - Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Wykres nr 3. *Procentowy rozkład liczby ludności na terenie Gminy Świdwin wg. wieku w 2018 roku*

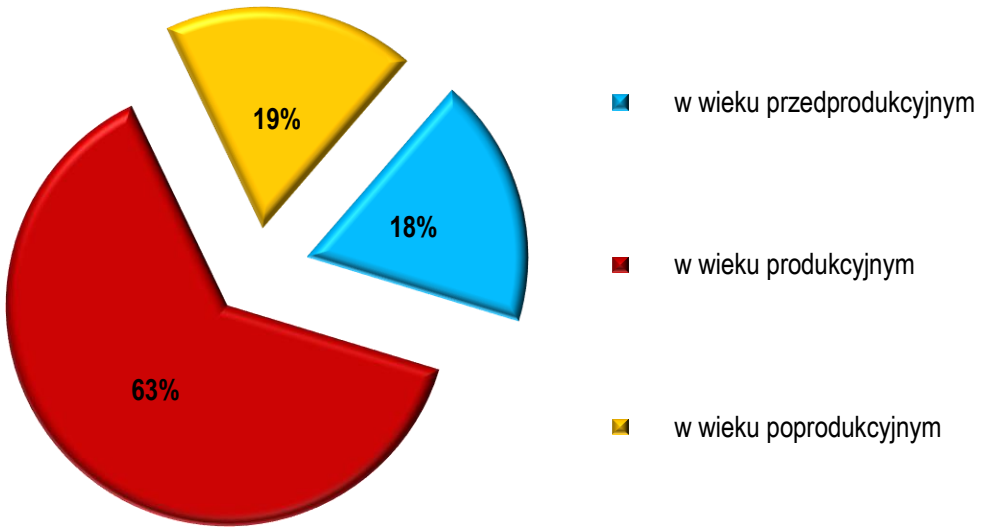

Źródło: Analiza własna na podstawie danych - Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

4.4. Uwarunkowania gospodarcze

4.4.1. Działalność gospodarcza

Według danych statystycznych opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny, na dzień 31 grudnia 2018r. w Gminie Świdwin zarejestrowane było 403 podmioty gospodarki narodowej, 395 jednostek z sektora prywatnego oraz 312 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Tabela nr 4. *Podmioty gospodarcze na terenie Gminy Świdwin na przestrzeni lat 2015-2019*

Lata	2015	2016	2017	2018	2019
podmioty gospodarki narodowej ogółem	348	374	376	385	403
sektor publiczny - ogółem	7	7	8	4	5
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	7	7	7	3	4
sektor prywatny - ogółem	341	365	368	381	395
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	261	286	285	301	312
sektor prywatny - spółki handlowe	28	26	28	25	26
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	14	12	12	11	11
sektor prywatny - spółdzielnie	5	5	6	6	4
sektor prywatny - fundacje	0	0	0	0	0
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	23	26	26	27	26

Źródło: Analiza własna na podstawie danych - Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Największy udział podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Świdwin zajmuje się handlem i usługami oraz budownictwem. Jednym z podstawowych wskaźników ilustrujących stan lokalnej gospodarki jest poziom aktywizacji gospodarczej wyrażany liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych przypadających na 10 tysięcy mieszkańców. Pokazuje on skłonność danej populacji do podejmowania działalności gospodarczej, jak również zaufanie do sytuacji na rynkach zbytu towarów i usług. Z porównania dynamiki zmian liczby ludności oraz liczby podmiotów gospodarczych wynika, iż poziom aktywizacji gospodarczej na terenie Gminy Świdwin jest na średnim poziomie. Wartość wspomnianego wskaźnika dla Gminy wynosi 91 podczas gdy średnia krajowa wynosi 90.

4.4.2. Gospodarka rolna

Rolnictwo odgrywa kluczową rolę w tworzeniu struktury gospodarczej omawianego obszaru. Skupia ono znaczne zasoby w postaci siły roboczej oraz majątku trwałego. Łącznie na terenie Gminy funkcjonuje 506 gospodarstw rolnych, przy czym najwięcej bo aż 406 jest gospodarstw o powierzchni powyżej 1ha. Poniższa tabela przedstawia charakterystykę gospodarstw rolnych na terenie Gminy.

Tabela nr 5. *Liczba gospodarstw rolnych na terenie Gminy Świdwin*

Gospodarstwa	Ilość [szt.]	Powierzchnia [ha]
do 1 ha włącznie	100	70,44
powyżej 1 ha razem	406	11900,98
1 - 5 ha	145	402,92
1 - 10 ha	227	1053,50
1 - 15 ha	287	1841,34
5 - 10 ha	82	650,58
5 - 15 ha	142	1438,42
10 -15 ha	60	787,84
5 ha i więcej	261	11498,06
10 ha i więcej	179	10847,48
15 ha i więcej	119	10059,64
Ogółem	**506**	**11971,42**

Źródło: Analiza własna na podstawie danych - Główny Urząd Statystyczny - Powszechny Spis Rolny 2010

Gospodarka rolna Gminy Świdwin, aby sprostać wymogom zmieniającego się systemu, uwzględniającego spójne powiązanie z gospodarką rynkową oraz współdziałanie z gospodarką Unii Europejskiej powinna nadal się przekształcać i realizować procesy modernizacji rolnictwa. Przemiany i przebudowa rolnictwa powinny zmierzać w kierunku:

- zmian w strukturze obszarowej gospodarstw indywidualnych polegających na zwiększeniu przeciętnego obszaru gospodarstwa,
- rozwoju przemysłu rolno - przetwórczego,
- rozwoju działalności pozarolniczej, w efekcie której tradycyjna wieś monofunkcyjna powinna się przekształcić w nowoczesną wieś wielofunkcyjną.

Celowe będzie także ukierunkowanie rolnictwa Gminy na nowoczesną dziedzinę, tj. rolnictwo ekologiczne. Pozwalają na to zasoby naturalne środowiska przyrodniczego oraz krajobraz, gdzie w warunkach zbliżonych do naturalnych można uprawiać rośliny o korzystnym dla organizmu ludzkiego składzie, zrównoważonym pod względem biochemicznym.

4.4.3. Przemysł

Na terenie Gminy występuje przede wszystkim produkcja związana z rolnictwem. Po byłych Państwowych Gospodarstwach Rolnych pozostały nieużytkowane obiekty, które stanowią potencjalne możliwości ich wykorzystania dla produkcji nie związanej z rolnictwem. Jednym z działów gospodarczych, które mogą być rozwinięte jest przemysł wydobywczy. Na obszarze Gminy występuje kilkanaście udokumentowanych złóż surowców pospolitych. Nie są to jednak zasoby o dużym znaczeniu gospodarczym. Nową gałęzią gospodarki, która szybko rozwija się na terenie Pomorza i ma duże szanse rozwinąć się na terenie gminy Świdwin jest produkcja energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych między innymi poprzez lokalizowanie zespołów elektrowni wiatrowych, elektrowni biogazowych, wodnych, itp.

4.5. Uwarunkowania komunikacyjne

4.5.1. Komunikacja drogowa

Układ komunikacyjny stanowi szkielet układu przestrzennego każdego obszaru. Gęstość jego sieci, stan techniczny oraz układ i relacje stanowią o możliwościach rozwojowych danego obszaru. Natomiast dostępność sieci drogowej i jej powiązania wyznaczają wartość rozwojową terenu. Rozwój gospodarczy Gminy uwarunkowany jest z jednej strony przebiegiem dróg zewnętrznych, a z drugiej strony układem dróg wewnętrznych, jego stanem technicznym, możliwościami przekształceń i rozbudowy.

Układ drogowy Gminy Świdwin tworzą drogi publiczne: wojewódzkie, powiatowe i gminne. Ponadto w obszarze Gminy występują drogi wewnętrzne, obsługujące tereny zabudowy wiejskiej. Przez gminę Świdwin przebiegają następujące drogi:

- droga wojewódzka nr 151 Świdwin - Łobez (przez miejscowość Gola Dolna),
- droga wojewódzka nr 152 Płoty - Świdwin - Połczyn Zdrój,
- droga wojewódzka nr 162 Kołobrzeg - Świdwin - Drawsko Pomorskie,
- drogi powiatowe i gminne posiadające znaczenie lokalne.

Rysunek nr 4. *Układ drogowy Gminy Świdwin*

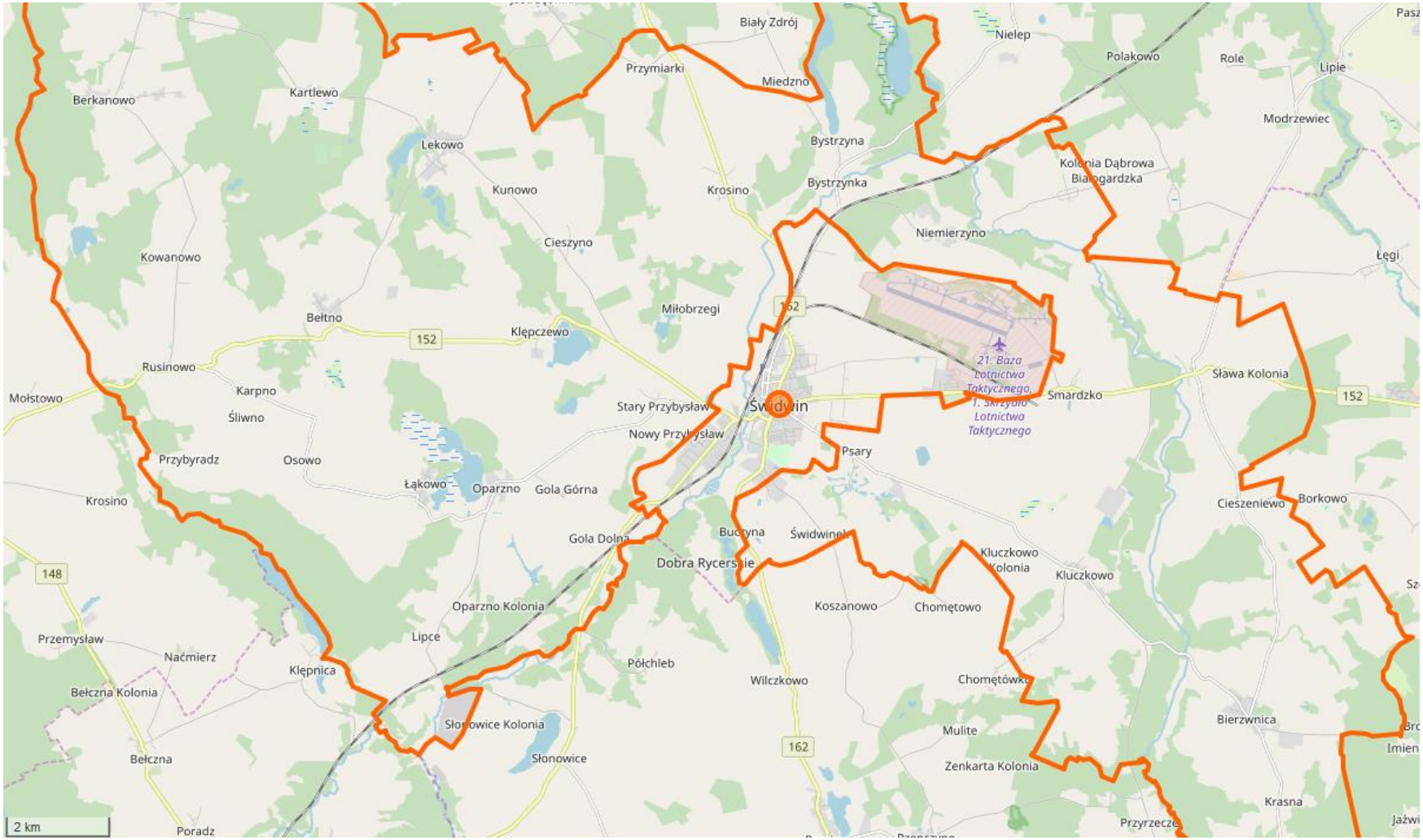

Źródło: www.openstreetmap.org

Drogi gminne posiadają zróżnicowane nawierzchnie tj. bitumiczne, tłuczniowe, żwirowe i gruntowe. Ponadto w Gminie funkcjonuje szereg dróg nie ustanowionych jako drogi publiczne tj. drogi wiejskie, gospodarcze, polne. Część z nich, pełni często istotne funkcje, mogą być zatem proponowane do ustanowienia drogami publicznymi. W zakresie powiązań wewnątrzgminnych sieć drogowa jest wystarczająco gęsta. Wszystkie wsie są obsłużone komunikacyjnie, mają połączenie z siedzibą Gminy i ze sobą. Generalnie w obecnym stanie nieznaczna ilość dróg wymaga przebudowy bądź modernizacji, szczególnie w zakresie szerokości jezdni i wzmocnienia nawierzchni. Dotyczy to przede wszystkim dróg gminnych.

4.5.2. Komunikacja kolejowa

Przez teren Gminy Świdwin przebiegają dwie linie kolejowe:

- linia pierwszorzędna jednotorowa relacji Szczecin - Stargard - Świdwin - Białogard, jest zelektryfikowana,
- linia drugorzędna jednotorowa relacji Połczyn Zdrój - Świdwin, o znaczeniu lokalnym (wstrzymany ruch pasażerski).

Stacja PKP znajduje się w Świdwinie. Na linii Świdwin - Połczyn Zdrój zlokalizowane są 2 przystanki: w Smardzku i Cieszeniewie. W zakresie kolejnictwa nie przewiduje się zmian dotyczących obiektów PKP leżących na terenie gminy związanych z funkcjonowaniem tras komunikacyjnych.

4.5.3. Komunikacja rowerowa

Rower staje się alternatywnym i uzupełniającym środkiem komunikacyjnym oraz środkiem rekreacji czynnej. Aby wzrosło wykorzystanie rowerów należy przystąpić do rozbudowy istniejących odcinków tras rowerowych, które przyczynią się do zwiększenia użytkowania rowerów wśród mieszkańców Gminy. Na terenie Gminy Świdwin wytyczono kilka tras wiodących przez najbardziej malownicze i atrakcyjne zakątki.

4.6. Uwarunkowania turystyczne

Na terenie Gminy Świdwin brak jest znaczących obiektów i urządzeń turystycznych z uwagi na znikome walory turystyczne terenu. Dość atrakcyjnymi obszarami dla lokalizacji obiektów turystycznych są okolice wsi Bystrzyna, Oparzno, Łąkowo i ewentualnie Lekowo. Nie wyklucza to możliwości wypoczynku na innych terenach (agroturystyka, wycieczki rowerowe, wędrówka kajakowa itp.). Atrakcją krajoznawczą mogą być istniejące obiekty zabytkowe i parki podworskie. Jednakże parki podworskie są przeważnie zaniedbane, a w części zdewastowane. dziewięć z nich zostało wpisanych do rejestru parków zabytkowych

Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, pozostałe (również dziewięć) są objęte ochroną jako starodrzew. Aby stanowiły one atrakcję turystyczną powinny być co najmniej uporządkowane. Przez teren gminy przebiegają szlaki turystyczne:

- Kajakowy - biegnący ze Świdwina rzeką Regą do rzeki Stara Rega,
- Pieszo - rowerowy - biegnący ze Świdwina przez wsie: Kluczkowo, Cieszeniewo, Bierzwnicę, Rycerzewko, gminę Brzeżno, i Świdwinek.

Na terenie Gminy Świdwin istnieją warunki wyznaczenia równie atrakcyjnego szlaku rowerowego w zachodniej części. Istnieją również warunki do rozwinięcia turystyki kwalifikowanej w oparciu o gospodarstwa rolne (agroturystyka, wypoczynek w siodle, łowiectwo itp.), oraz o nieliczne jeziora w sąsiedztwie wsi: Bystrzyna, Oparzno- Łąkowo, Lekowo, ewentualnie stworzenie zbiornika wodnego pomiędzy wsiami: Stary Przybysław, Klępczewo.

V. OCENA STANU ŚRODOWISKA

5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

5.1.1. Ocena stanu jakości powietrza

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska wykonują corocznie oceny jakości powietrza dla każdej ze stref województwa. (w 2019r. kompetencję przejął Główny Inspektorat Ochrony Środowiska - Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska).

Zgodnie z informacjami GIOŚ RWMŚ w Szczecinie w 2017 roku w znacznej części strefy zachodniopomorskiej, do której zaliczana jest Gmina Świdwin, odnotowano niski poziom stężeń monitorowanych zanieczyszczeń. Pomimo systematycznej poprawy jakości powietrza nadal istotnym problemem pozostają: w sezonie zimowym - ponadnormatywne stężenia pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu, a w sezonie letnim - zbyt wysokie stężenia ozonu troposferycznego. Ich głównymi źródłami pochodzenia (oprócz ozonu) są: indywidualne ogrzewanie domów i mieszkań oraz komunikacja samochodowa.

W corocznej ocenie powietrza atmosferycznego, określona strefa przypisywana jest do konkretnej klasy w zależności od stężenia zanieczyszczeń występujących na jej obszarze i wiąże się z wymaganiami dotyczącymi działań na rzecz poprawy jakości powietrza lub na rzecz utrzymania tej jakości. Ocena jakości powietrza na terenie województwa zachodniopomorskiego została dokonana w odniesieniu do stref, w tym aglomeracji, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin.

Dla stref, w których został przekroczony poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji albo poziom docelowy, zarząd województwa opracowuje projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza, a sejmik województwa określa w drodze uchwały ten program. Natomiast dla stref, w których poziom substancji w powietrzu mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji, zarząd województwa określa przyczyny przekroczenia poziomów dopuszczalnych i informuje ministra właściwego do spraw środowiska o działaniach podejmowanych w celu zmniejszenia emisji substancji powodujących przekroczenia. W przypadku wystąpienia na obszarze województwa stref, w których odnotowano przekroczenie poziomu celu długoterminowego, osiągnięcie tego poziomu jest jednym z celów wojewódzkiego programu ochrony środowiska. Jeśli programy ochrony powietrza zostały uchwalone, a standardy jakości powietrza są przekraczane, zarząd województwa jest zobowiązany do opracowania projektu aktualizacji POP w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie uchwały sejmiku województwa w sprawie programu ochrony powietrza, określając w nim działania ochronne dla grup ludności wrażliwych na przekroczenie, obejmujących w szczególności osoby starsze i dzieci.

Wyniki oceny według kryterium odniesionych dla ochrony zdrowia za rok 2017 dla strefy zachodniopomorskiej, do której zaliczana jest Gmina Świdwin, prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 6. *Klasyfikacja strefy zachodniopomorskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia*

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
	SO_2	NO_2	CO	C_6H_6	O_3	PM 10	PM 2,5	Pb	As	Cd	Ni	BaP
strefa zachodniopomorska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C

** nie dotyczy klasyfikacji dla ozonu ze względu na poziom celu długoterminowego*

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za 2017 rok - WIOŚ Szczecin

W roku 2017 stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla benzo(a)pirenu. Ocenianą strefę zaliczono do klasy C.

Rezultatem końcowym oceny stref pod kątem ochrony roślin, podobnie jak pod kątem ochrony zdrowia, jest określenie klas wynikowych dla poszczególnych zanieczyszczeń w danej strefie. W efekcie oceny przeprowadzonej dla 2017 roku dla tlenków azotu, dwutlenku siarki oraz ozonu strefę zachodniopomorską zaliczono do klasy A. Wyniki oceny według kryterium odniesionych dla ochrony roślin za rok 2017 prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 7. *Klasyfikacja strefy zachodniopomorskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin*

Nazwa strefy	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji		
	SO_2	NO_x	O_3
strefa zachodniopomorska	A	A	A

** nie dotyczy klasyfikacji dla ozonu ze względu na poziom celu długoterminowego*

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za 2017 rok - WIOŚ Szczecin

Głównymi źródłami zorganizowanej emisji substancji dokonywanej na obszarze Gminy Świdwin są prowadzone procesy energetycznego spalania paliw, a także - w niewielkim stopniu - prowadzone procesy technologiczne. W strukturze zużycia paliw, które są przeznaczone na spalanie energetyczne, zdecydowanie dominuje węgiel kamienny. Jest on podstawowym paliwem, stosowanym na omawianym obszarze.

Zgodnie z informacjami GIOŚ RWMŚ w Szczecinie w latach 2014 - 2018
na terenie Gminy Świdwin nie był prowadzony monitoring jakości powietrza.

Rysunek nr 5. *Obszary przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w powietrzu zidentyfikowane w ocenie jakości powietrza za 2017 rok w strefie zachodniopomorskiej*

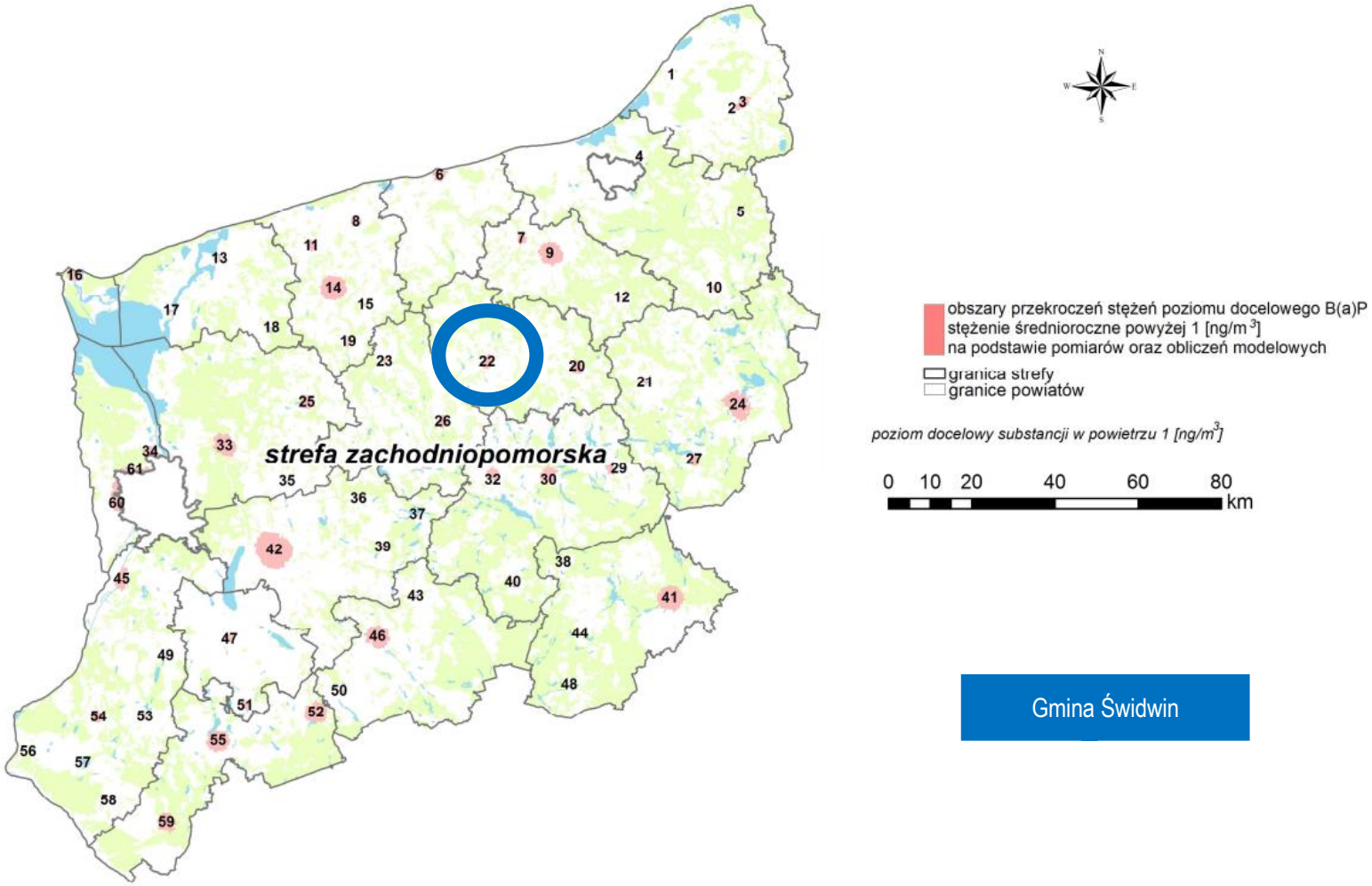

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za 2017 rok - WIOŚ Szczecin

5.1.2. Emisja zanieczyszczeń na terenie Gminy - emisja niska

Na terenie Gminy Świdwin występują skupiska źródeł niskiej emisji gazów i pyłów. Głównym źródłem zanieczyszczeń na omawianym terenie jest emisja niezorganizowana z transportu drogowego i indywidualnych gospodarstw domowych. Źródłem niskiej emisji są lokalne kotłownie i piece węglowe używane w indywidualnych gospodarstwach domowych. Takie lokalne systemy grzewcze i piece domowe nie posiadają urządzeń ochrony powietrza atmosferycznego.

Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową wynikającą z sezonu grzewczego. Spala się w nich rożnego rodzaju materiały nieodpowiedniej jakości - koks, miał, węgiel, a także odpady komunalne, które są źródłem emisji dioksyn, gdyż proces spalania jest niepełny i zachodzi w stosunkowo niskich temperaturach. Zanieczyszczenia z tego rodzaju źródła zawierają znaczne ilości popiołu (ok. 20%), siarki (1-2%) oraz azotu (1%). W znacznej większości domów węgiel spalany jest w przestarzałych konstrukcyjnie piecach bez właściwego nadzoru procesu spalania i bez urządzeń odpylających. Szkodliwość emitorów wyraźnie wzrasta w okresie jesienno-zimowym, kiedy to obserwuje się wyraźny wzrost stężenia pyłów i gazów emisyjnych, jednak ich negatywne oddziaływanie ma charakter w głównej mierze lokalny. Źródła niskiej emisji są bardzo liczne i rozproszone, wobec czego ograniczenie tego typu zanieczyszczenia wymaga działań kompleksowych i długoterminowych

Gmina Świdwin systematycznie realizuje szereg działań mających na celu efektywne wykorzystanie energii i ochronę jakości powietrza atmosferycznego. Działania te w dużej mierze mają charakter inwestycyjny bezpośrednio wpływając na obniżenie kosztów energii i paliw w obiektach użyteczności publicznej i budynkach mieszkalnych. Ponadto Urząd Gminy bardzo poważnie traktuje komunikację z lokalną społecznością starając się realizować model gminy angażującej mieszkańców w działania publiczne.

W czerwcu 2016 roku uchwałą nr XIX/95/2016 Rady Gminy Świdwin przyjęła **Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Świdwin**. Celem dokumentu było przedstawienie zakresu działań możliwych do realizacji w związku z ograniczeniem zużycia energii finalnej oraz zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń oraz gazów cieplarnianych do atmosfery. Istotnym celem dokumentu było również przedstawienie wyników inwentaryzacji emisji zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych oraz analiza działań przyjętych do realizacji.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej w gminie Świdwin ma na celu ocenę obecnej struktury zużycia energii i przeanalizowanie możliwych do podjęcia działań, które w przyszłości przyczynią się do zmiany tej struktury i ograniczenia zużycia energii finalnej na terenie Gminy Świdwin. Potrzeba sporządzenia ww. planu wynika z założeń Narodowego Programu Gospodarki Niskoemisyjnej, postanowień Ramowej Konwekcji

Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, uzupełniającego ją Protokołu z Kioto a także pakietu klimatyczno-energetycznego przyjętego przez Komisję Europejską w grudniu 2008 roku. Ponadto Plan Gospodarki Niskoemisyjnej jest dokumentem, który umożliwia ubieganie się o środki pomocowe z budżetu Unii Europejskiej w nowej perspektywie finansowej na lata 2014-2020.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej ma m.in. przyczynić się do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj.:

- redukcji emisji gazów cieplarnianych;
- zwiększenia udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych;
- redukcji zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej.

Powyższe cele zostaną osiągnięte, jeśli zrealizowane zostaną następujące działania:

- rozwój planowania energetycznego w gminie Świdwin,
- identyfikacja obszarów problemowych na terenie gminy Świdwin,
- rozwój systemu zarządzania energią i środowiskiem,
- obniżenie poziomu energochłonności w poszczególnych sektorach odbiorców energii,
- optymalizacja działań związanych z produkcją i wykorzystaniem energii,
- wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych,
- podniesienie poziomu świadomości społeczeństwa z zakresu ochrony środowiska,
- aktywizacja lokalnej społeczności oraz poszczególnych uczestników lokalnego rynku energii w działania ograniczające emisję gazów cieplarnianych.

Największy udział w całkowitym zużyciu energii oraz emisji CO2 do atmosfery w gminie Świdwin przypada na sektor mieszkalnictwa i transportu. Wynika to z faktu, że większość gospodarstw wykorzystuje do ogrzewania i przygotowania ciepłej wody użytkowej systemy o niskiej efektywności energetycznej. Duża część budynków mieszkalnych jest nieocieplona, co również w znacznym stopniu wpływa na efektywność energetyczną.

Główny wpływ na zużycie energii i emisję zanieczyszczeń z transportu mają przebiegające przez terytorium Gminy odcinki dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Duża ilość pojazdów, ale również zły stan dróg, brak chodników i ścieżek rowerowych powodują, że emisja z tego sektora jest aktualnie największa. Pobór energii przez oświetlenie uliczne stanowi najmniejszą część zużycia w całej Gminie.

Na podstawie analizy stanu aktualnego w Gminie Świdwin zidentyfikowano problematyczne obszary wymagające poprawy i modernizacji, takie jak:

- efektywność energetyczna budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej,
- infrastruktura transportowa,
- oświetlenie uliczne,
- rozwój odnawialnych źródeł energii,
- świadomość ekologiczna mieszkańców.

W Planie Gospodarki Niskoemisyjnej przedstawiono listę działań inwestycyjnych do roku 2020, z perspektywą na lata kolejne, realizowanych przez Gminę Świdwin, jej jednostki oraz interesariuszy zewnętrznych (mieszkańcy, przedsiębiorcy). Zadania zostały wytypowane na podstawie zdefiniowanych obszarów problemowych Gminy, wyników bazowej inwentaryzacji emisji oraz informacji udzielonych przez Urząd dotyczących podjęcia działań w zakresie poprawy efektywności energetycznej. **Określono cele Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Świdwin:**

- ograniczenie emisji CO_2 o 1221,37 Mg, czyli 8,1% do roku 2020 w stosunku do roku bazowego, uniknięcie emisji CO_2 o 15830.93 Mg (ze względu na inwestycje w OZE)
- zmniejszenie zużycia energii finalnej o 7100,5 MWh, czyli 6,3% do roku 2020 w porównaniu z rokiem bazowym,
- wzrost udziału energii z OZE w zużyciu energii finalnej do 16,5% w odniesieniu do roku bazowego.

Zadania przewidziane do realizacji przez Gminę Świdwin zostały uporządkowane pod względem odpowiednich obszarów. Zamieszczone działania zostały opisane wraz z oszacowaniem redukcji emisji CO_2 [Mg/rok] i redukcji zużycia energii [MWh], przybliżonymi kosztami oraz źródłami finansowania. Zadania zawarte w Planie polegają przede wszystkim na redukcji zjawiska niskiej emisji oraz spopularyzowaniu odnawialnych źródeł energii, a także edukacji i informacji mieszkańców Gminy w zakresie ekologii, efektywności energetycznej i zrównoważonych systemów transportowych. W Planie wytypowano działania w sferze budownictwa, transportu oraz informacji i edukacji.

5.1.2.1. Ciepłownictwo

Na terenie Gminy Świdwin nie istnieje centralny system ciepłowniczy i nie działają przedsiębiorstwa ciepłownicze. Budynki mieszkalne jednorodzinne i wielorodzinne, budynki użyteczności publicznej, podmioty gospodarcze, w tym zakłady przemysłowe, hotele i ośrodki wypoczynkowe ogrzewane są za pomocą indywidualnych kotłowni spalających głównie węgiel, drewno, olej opałowy oraz gaz ziemny i gaz propan - butan.

Na terenie gminy istnieje 50 kotłowni obsługujących pojedyncze obiekty (sklepy, szkoły, warsztaty) lub budownictwo wielorodzinne. Prawie wszystkie działają na bazie paliwa stałego. Jedynie kotłownie: dla osiedla mieszkaniowego (wojskowego) koło Smardzka, kotłownia dla budownictwa wielorodzinnego w Smardzku, oraz kotłownia przy szkole podstawowej w Klępczewie jako paliwa używają gazu ziemnego.

Na terenie Gmina Świdwin energia cieplna wykorzystywana jest:

- do ogrzewania pomieszczeń i wody użytkowej w budownictwie mieszkaniowym,
- do przygotowania posiłków w gospodarstwach domowych,
- do ogrzewania pomieszczeń i przygotowania c.w.u., na potrzeby technologiczne (w kuchniach) w szkołach i innych obiektach usługowych.

Budynki przeznaczone na pobyt ludzi ogrzewane są głównie z indywidualnych źródeł ciepła:

- budynki posiadające instalację centralnego ogrzewania z kotłowni indywidualnych;
- budynki nieposiadające instalacji c.o. - ogrzewane piecami węglowymi, piecykami gazowymi i olejowymi oraz piecykami elektrycznymi.

Ze względu na rolniczy charakter obszaru Gminy Świdwin oraz znaczne rozproszenie zabudowy jak i stosunkowo niewielkie zapotrzebowanie na ciepło, realizacja przedsięwzięcia związanego z uruchomieniem przedsiębiorstwa ciepłowniczego obsługującego mieszkańców Gminy byłaby bardzo kosztowna i najprawdopodobniej ekonomicznie nieuzasadniona. W ciągu najbliższych lat nie jest planowana budowa sieci ciepłowniczej na terenie Gminy Świdwin. Niewykluczone jest jednak, że realizacja wszystkich inwestycji związanych z rozbudową sieci ciepłowniczej na obszary wiejskie będzie mogła odbywać się w miarę zgłaszania się nowych odbiorców, pod warunkiem spełnienia kryteriów ekonomicznej opłacalności dostaw paliw opałowych dla przedsiębiorstwa ciepłowniczego oraz zawarcia porozumienia pomiędzy dostawcą ciepła a odbiorcą.

5.1.2.2. Sieć gazowa

Gmina Świdwin zaopatrywana jest w gaz sieciowy za pośrednictwem dwóch firm: G.EN. Gaz Energia Sp. z o.o. oraz PGNiG. Pierwsza z firm zaopatruje miejscowości: Berkanowo, Bierzwnica, Kluczkowo, Krosino, Łąkowo, Oparzno, Osowo, Rusinowo, Świdwinek, Ząbrowo. Dystrybuowany jest gaz zaazotowany Lm. Korzystają z niego zarówno budynki użyteczności publicznej, jak i obiekty komunalne. PGNiG zaopatruje pozostałą część mieszkańców. Gaz dostarczany jest do odbiorców indywidualnych oraz budynków użyteczności publicznej, m.in. do Zespołu Szkół im. Ziemi Świdwińskiej w Lekowie.

Szczegółowe informacje dotyczące systemu zaopatrzenia w gaz przedstawiono w poniższej tabeli oraz wykresach.

Tabela nr 8. *Charakterystyka sieci gazowej na terenie Gminy Świdwin*

Charakterystyka	Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018
długość czynnej sieci ogółem	m	83037	83037	83637	83665	brak danych
długość czynnej sieci przesyłowej	m	13286	13286	13286	13286	
długość czynnej sieci rozdzielczej	m	69751	69751	70351	70379	
czynne przyłącza do budynków	szt	138	141	149	189	
odbiorcy gazu	gosp.dom.	211	213	220	223	
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.dom.	192	180	188	191	
zużycie gazu w tys. m^3	tys.m3	388,0	386,8	421,5	-	
zużycie gazu na ogrzewanie	tys.m3	382,9	372,5	358,0	-	
ludność korzystająca z sieci	osoba	709	705	715	716	

Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Wykres nr 4. *Zużycie gazu na mieszkańca na terenie Gminy Świdwin*

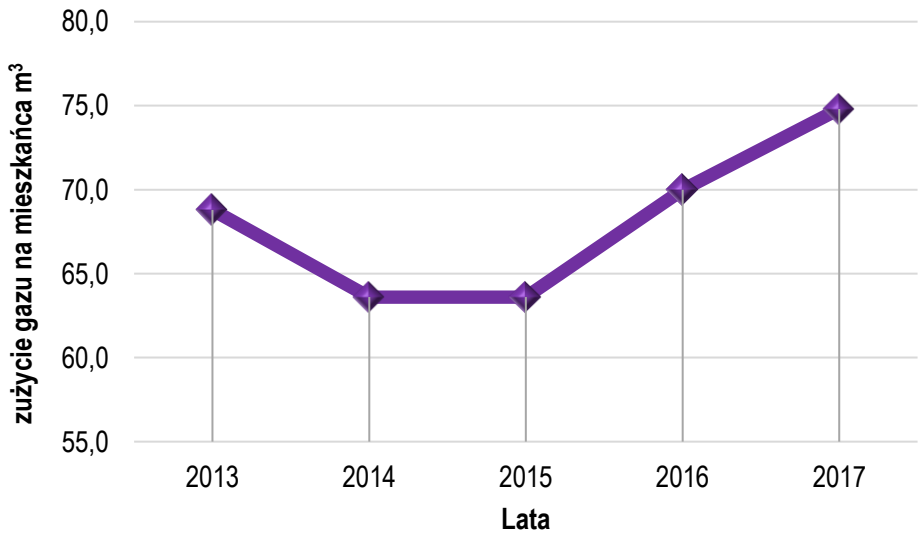

Źródło: Analiza własna na podstawie danych - Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Wykres nr 5. *Korzystający z instalacji gazowej na terenie Gminy Świdwin*

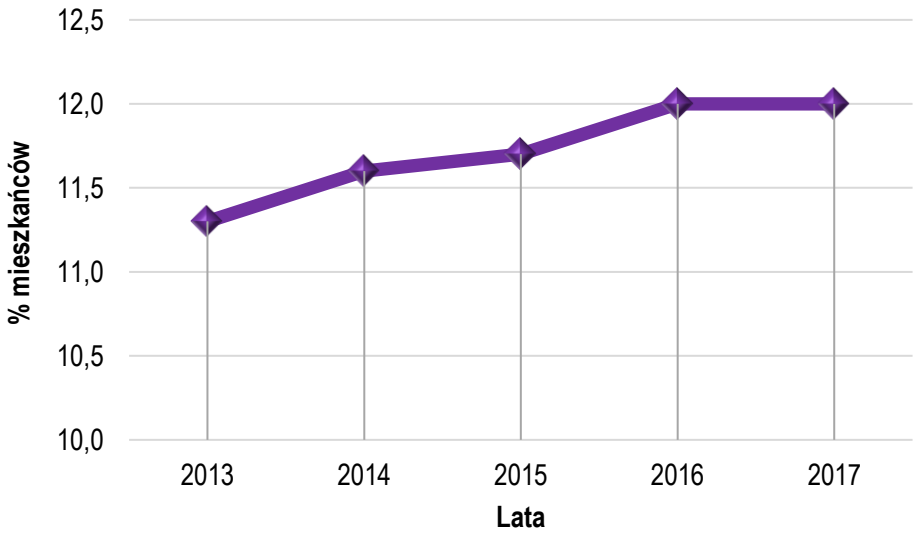

Źródło: Analiza własna na podstawie danych - Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Zgodnie z informacjami uzyskanymi poszczególnych gestorów sieci, w najbliższych latach zmiany w zakresie zapotrzebowania na gaz ziemny, mogą być podyktowane głównie inwestycjami prowadzonymi na terenie Gminy Świdwin w zakresie przyłączeń nowych terenów do sieci gazowej. Inwestycje planowane do realizacji w zakresie infrastruktury gazowej obejmują rozbudowę sieci wynikającą z potrzeb przyłączeniowych zgłaszanych przez mieszkańców bądź podmiotów gospodarczych Gminy - na podstawie indywidualnych umów o przyłączenie do sieci gazowej.

5.1.2.3. Elektroenergetyka

Dostawcą energii dla Gminy Świdwin jest Energa - Operator S.A. Dostawca energii odpowiada za sprawność dostaw energii oraz rozwój i modernizacje sieci energetycznej.

Podstawowym źródłem zasilania gminnej sieci elektroenergetycznej jest Główny Punkt Zasilania (GPZ) 110/15 kW, zlokalizowany na terenie Miasta Świdwin. Przez teren Gminy biegnie trasa sieci najwyższych napięć (400 kV Dunowo - Gryfino) przecinająca Gminę w rejonie wsi Przybyradz i Lekowo, oraz biegnąca niemal równolegle linia wysokiego napięcia (110 kV Białogard - Łobez) w rejonie wsi Lekowo, Bełtno i Przybyradz z odgałęzieniem do GPZ Miasta Świdwina.

Drugą linią 110kV biegnącą przez teren Gminy jest linia wychodząca z GPZ Świdwin, biegnąca na wschód przez teren sołectw: Świdwinek, Kluczkowo, Bierzwnica w kierunku Połczyna Zdroju. Sieć terenowa SN-15 kV na terenie Gminy jest napowietrzna. Rozdysponowanie energii na terenach zabudowanych odbywa się poprzez trafostacje przeważnie słupowe.

Teren Gminy Świdwin zasilany jest poprzez sieć (10 linii) średniego napięcia 15 kW. Znajduje się też tutaj ponad 100 stacji transformatorowych 15/0,4 kW.

W najbliższych latach zmiany w zakresie zapotrzebowania na energię elektryczną mogą być podyktowane głównie inwestycjami prowadzonymi na terenie Gminy Świdwin w zakresie budownictwa jednorodzinnego oraz produkcyjnego. Wpływ na zmniejszenie zapotrzebowania na energię elektryczną będzie miało coraz powszechniejsze stosowanie energooszczędnych świetlówek kompaktowych w miejsce dotychczas stosowanych żarówek do oświetlenia mieszkań i obiektów użyteczności publicznej. Niemniej jednak, z uwagi na ciągły rozwój cywilizacyjny nastąpi wzrost konsumpcji energii elektrycznej spowodowany:

- wzrostem ilości odbiorców,
- wzrostem ilości odbiorników zainstalowanych u poszczególnych odbiorców,
- rozwojem przemysłu i usług,
- ewentualnie szerszym wykorzystaniem energii elektrycznej do celów grzewczych.

Wzrost ten będzie nieco wyhamowywany poprzez wymianę części stosowanych już urządzeń na nowe, energooszczędne, ale zwiększenie ogólnej liczby odbiorców i odbiorników, zgodnie z globalnymi tendencjami, spowoduje zwiększenie zużycia energii elektrycznej. W najbliższej przyszłości nie przewiduje się znacznego zwiększenia zaopatrzenia na energię elektryczną, w związku z czym istniejące urządzenia elektroenergetyczne sieci SN i stacje transformatorowe zapewniają obecnie i są w stanie zapewnić w przyszłości dostawę energii elektrycznej w wymaganej ilości pokrywającej zgłaszane zapotrzebowanie na energię elektryczną.

5.1.3. Emisja zanieczyszczeń na terenie Gminy - emisja drogowa

Układ drogowy Gminy Świdwin tworzą drogi publiczne: wojewódzkie, powiatowe i gminne. Ponadto w obszarze Gminy występują drogi wewnętrzne, obsługujące tereny zabudowy wiejskiej. Przez gminę Świdwin przebiegają następujące drogi:

- droga wojewódzka nr 151 Świdwin - Łobez (przez miejscowość Gola Dolna),
- droga wojewódzka nr 152 Płoty - Świdwin - Połczyn Zdrój,
- droga wojewódzka nr 162 Kołobrzeg - Świdwin - Drawsko Pomorskie,

Głównym źródłem emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych drogowych są drogi wojewódzkie, a w dalszej kolejności drogi powiatowe i gminne. Poniżej przedstawiono pomiar natężenia ruchu na głównych odcinkach dróg znajdujących się na terenie Gminy Świdwin.

Rysunek nr 6. *Pomiar natężenia ruchu na terenie Gminy Świdwin - drogi wojewódzkie*

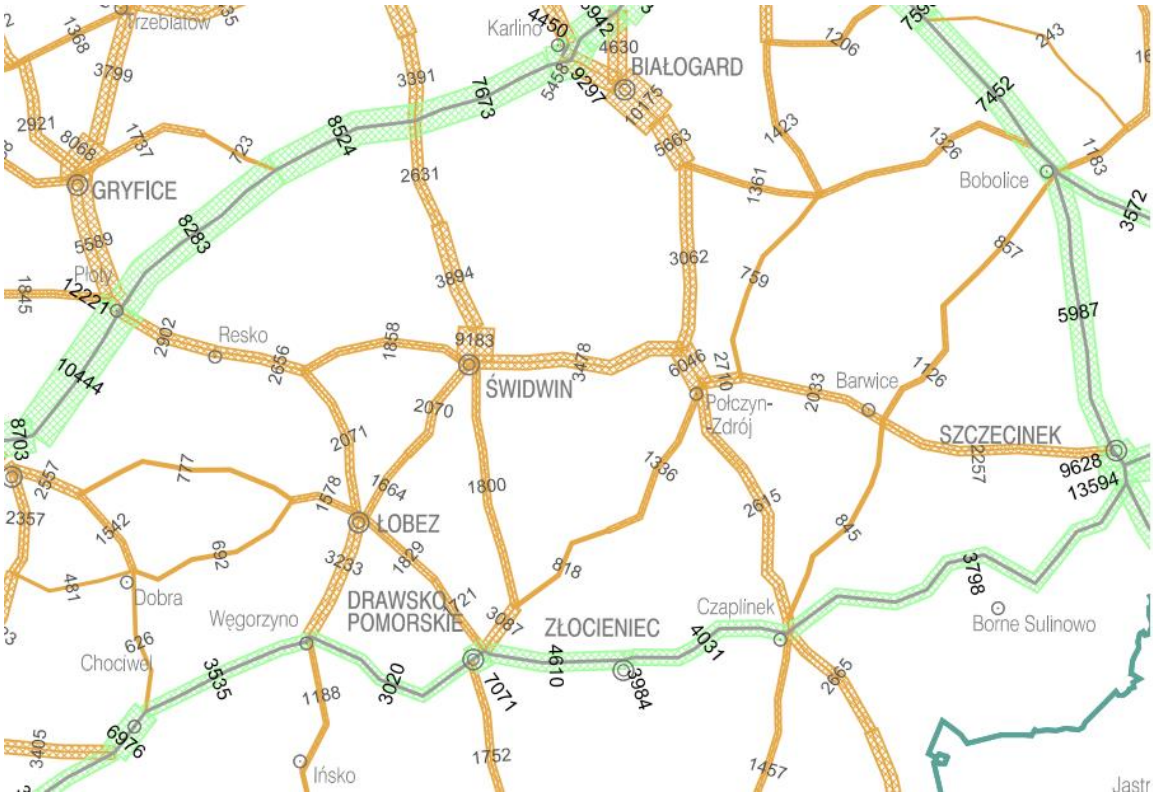

Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad - Generalny Pomiar Ruchu 2015

Tabela nr 9. *Pomiar natężenia ruchu na terenie Gminy Świdwin*

Numer punktu pomiarowego	Numer drogi	Opis odcinka	Pojazdy ogółem	Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych						
				Motocykle	Sam. os.	Lekkie sam. cięż.	Sam. cięż.		Autobusy	Ciągniki rolnicze
							bez przycz.	z przycz.		
DROGI WOJEWÓDZKIE										
32087	151	Świdwin - Granica Pow.	2070	29	1600	224	95	95	8	19
32101	152	Stargard - Świdwin	1858	39	1557	134	54	46	13	15
32102	152	Świdwin - Buślary	3478	31	2964	257	87	94	24	21
32112	162	Sławoborze - Świdwin	3894	35	3349	261	66	148	27	8
32113	162	Świdwin	9183	92	8136	459	184	220	37	55
32114	162	Świdwin - Zarańsko	1800	43	1548	94	20	45	25	25

Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad - Generalny Pomiar Ruchu 2015

Emisja komunikacyjna jest najbardziej odczuwalna w pobliżu drogi i maleje wraz ze wzrostem odległości od dróg. Określenie wielkości stężeń zanieczyszczeń emitowanych przez komunikację jest trudne, ponieważ ma na nią wpływ wiele czynników, m. in.: długość trasy komunikacyjnej, przepustowość, stan nawierzchni drogi, ilość poruszających się pojazdów i jakość spalanego paliwa. Zanieczyszczenia komunikacyjne są dobowo i sezonowo zmienne. Ruch pojazdów jest niezorganizowanym źródłem emisji takich zanieczyszczeń gazowych jak tlenek węgla, tlenki azotu, dwutlenek siarki, węglowodory aromatyczne i alifatyczne, a także pył.

Emisja zanieczyszczeń z komunikacji jest problemem narastającym. Mimo prowadzonej, w sposób ciągły, modernizacji układów komunikacyjnych, wskutek lawinowo narastającej liczby samochodów, płynność ruchu w godzinach szczytu jest zakłócona. Obecność spalin samochodowych najdotkliwiej odczuwany jest w letnie, słoneczne dni, oprócz toksycznych spalin może tworzyć się bardzo szkodliwa dla zdrowia, przypowierzchniowa warstwa ozonu pochodzenia fotochemicznego.

5.1.4. Metody ograniczania zanieczyszczeń do powietrza

Utrzymanie dobrej jakości powietrza, a nawet poprawę jego jakości można uzyskać przez ograniczenie szkodliwych dla środowiska technologii, zmniejszenie oddziaływania obszarów niskiej emisji na środowisko naturalne, stworzenie warunków rozwoju dla gazyfikacji (budowy sieci gazowej wysokiego ciśnienia i stacji redukcyjnych), likwidację lub modernizację kotłowni tradycyjnych (zmiana nośnika energii z węgla np. na gaz), poprawę nawierzchni dróg, budowę obwodnic, a przede wszystkim poprzez zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Gmina Świdwin sukcesywnie realizuje działania mające na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń. Związane są one przede wszystkim z:

- termomodernizacją obiektów użyteczności publicznej,
- termomodernizacją budynków mieszkalnych,
- edukacją ekologiczną mieszkańców,
- budową ścieżek rowerowych,
- nasadzeniami drzew wzdłuż dróg publicznych.

Istotnym elementem polityki ochrony środowiska w zakresie poprawy jakości powietrza atmosferycznego jest realizacja działań określonych w *„Programie ochrony powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu”*,

Program został przyjęty uchwałą Nr XXX/468/18 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 27 lutego 2018 r. W dokumencie określono obowiązku organu samorządu gminnego w ramach realizacji programu ochrony powietrza:

- realizacja działań wynikających z harmonogramu rzeczowo-finansowego,
- przekazywanie organowi przyjmującemu program ochrony powietrza sprawozdania z realizacji działań przewidzianych w harmonogramie rzeczowo-finansowym,
- realizacja działań wynikających z Planu działań krótkoterminowych.

Zadania prezydentów, burmistrzów i wójtów wspomagające osiągnięcie poziomów normatywnych substancji w powietrzu na terenie strefy:

- stworzenie i utrzymanie systemu organizacyjnego sprzyjającego realizacji działań naprawczych (np. system dopłat do wymiany źródeł ciepła, inwestowanie w modernizację środków transportu publicznego), w miarę możliwości finansowych i organizacyjnych,
- likwidacja bądź modernizacja systemu ogrzewania węglowego w budynkach użyteczności publicznej oraz budynkach stanowiących mienie gminy,
- kontrola gospodarstw domowych w zakresie zorganizowanego przekazywania odpadów zgodnie z obowiązującym prawem oraz przestrzegania zakazu spalania odpadów,
- budowa sieci ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą rowerową,
- nasadzanie odpowiednich gatunków drzew i krzewów wzdłuż dróg, celem stworzenia pasów zieleni ochronnej,
- działania promocyjne i edukacyjne (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje), w tym opracowanie kampanii promocyjno-edukacyjnej zachęcającej mieszkańców strefy do zmiany systemu ogrzewania,
- uwzględnianie w warunkach specyfikacji zamówień publicznych wymogów ochrony powietrza, np. zakup pojazdów o niskiej emisji, usługi transportowe z wykorzystaniem ekologicznie czystych pojazdów, wykorzystanie źródeł energetycznego spalania o niskiej emisji, paliwa o niskiej emisji dla źródeł stałych i mobilnych, ograniczenie pylenia podczas prac budowlanych,
- uwzględnianie w nowotworzonych lub aktualizowanych planach zagospodarowania przestrzennego wymogów dotyczących zaopatrywania mieszkań w ciepło z nośników niepowodujących nadmiernej „niskiej emisji" oraz projektowanie linii zabudowy uwzględniając zapewnienie „przewietrzania" miast ze szczególnym uwzględnieniem terenów o gęstej zabudowie oraz zwiększenie powierzchni terenów zielonych (nasadzanie drzew i krzewów),
- uwzględnianie w dokumentach strategicznych gmin zagadnień ochrony powietrza spójnych z dokumentami programowymi opracowanymi na poziomie powiatu i województwa.

5.2. Zagrożenia hałasem

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2019r. poz. 1396 z późn. zm.) definiuje hałas jako: dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. Podstawowym wskaźnikiem klimatu akustycznego jest sumaryczny poziom hałasu danego obszaru. W decydującym stopniu zależy on od jego urbanizacji oraz rodzaju emitowanego hałasu, tj.:

- hałasu komunikacyjnego, który rozprzestrzenia się ze względu na rozległość źródeł;
- hałasu przemysłowego obejmującego swym zasięgiem najbliższe otoczenie;
- hałasu towarzyszącego obiektom sportu, rekreacji i rozrywki.

Nadmierny hałas jest uciążliwością postrzeganą częściej niż degradacja innych elementów środowiska. Jego oddziaływanie nie powoduje nieodwracalnych zmian w środowisku, lecz jego ograniczanie napotyka wiele trudności i pociąga za sobą znaczące koszty. Wskaźnikiem oceny hałasu jest równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB). Poziom ten stanowi uśrednioną wartość w odniesieniu do pory doby (dzień od 6.00 do 22.00 lub noc od 22.00 do 6.00). Wartości dopuszczalne poziomu równoważnego hałasu określa rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014r., poz. 112).

Zgodnie z informacjami GIOŚ RWMŚ w Szczecinie w latach 2014 - 2018 na terenie Gminy Świdwin nie był prowadzony monitoring hałasu.

5.2.1. Hałas komunikacyjny

Głównymi czynnikami mającymi wpływ na poziom hałasu komunikacyjnego są natężenie ruchu i udział transportu ciężkiego w strumieniu wszystkich pojazdów, stan techniczny pojazdów, rodzaj nawierzchni dróg, organizacja ruchu drogowego. Główne źródło emisji hałasu komunikacyjnego na terenie Gminy Świdwin stanowią drogi wojewódzkie 151, 152, 162.

Hałas komunikacyjny występuje również w pewnym natężeniu wzdłuż dróg powiatowych i gminnych. Stanowi jednak nieco mniejsze zagrożenie. Wynika to, bowiem z faktu zdecydowanie mniejszego natężenia ruchu pojazdów, tym samym zasięg oddziaływania akustycznego tych ciągów komunikacyjnych jest stosunkowo mniejszy.

5.2.2.1. Badania klimatu akustycznego - ZZDW

Poniżej przedstawiono wyniki badań pochodzących z opracowania *„Wykonanie okresowego pomiaru i analizy hałasu komunikacyjnego oraz sporządzenie map akustycznych dla dróg wojewódzkich na terenie województwa zachodniopomorskiego o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie”* wykonanego na zlecenie Zachodniopomorskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Koszalinie w 2016 roku.

Analizowany odcinek stanowi droga wojewódzka nr 162 na fragmencie od skrzyżowania z linia kolejową na północy miejscowości Świdwin. Przechodzi on przez środek miasta i wraz z drogami wojewódzkimi nr 151 i 152 stanowi główny ciąg komunikacyjny miasta. Wzdłuż całego odcinka drogi przechodzącego przez miasto występuje mozaika terenów podlegających ochronie akustycznej, wśród, których występują tereny mieszkaniowo-usługowe, jednorodzinne i wielorodzinne.

***Tabela nr 10.** Poziomy dźwięku w środowisku dla odcinka drogi wojewódzkiej nr 162*

poziomy dźwięku w środowisku	wskaźnik L_{DWN}				
	55 — 60 dB	60 — 65 dB	65 — 70 dB	70 — 75 dB	> 75 dB
Powierzchnia obszarów zagrożonych w danym zakresie [ha]	18,76	12,34	8,51	5,65	0,01
Powierzchnia obszarów zagrożonych w danym zakresie [km²]	0,19	0,12	0,09	0,06	0,00
Liczba lokali mieszkalnych w danym zakresie [szt.]	354	232	197	361	0
Liczba zagrożonych mieszkańców w danym zakresie [szt.]	1038	673	577	1036	0

poziomy dźwięku w środowisku	wskaźnik L_N				
	50 — 55 dB	55 — 60 dB	60 — 65 dB	65 — 70 dB	> 70 dB
Powierzchnia obszarów zagrożonych w danym zakresie [ha]	13,03	9,04	6,30	0,05	0,00
Powierzchnia obszarów zagrożonych w danym zakresie [km²]	0,13	0,09	0,06	0,00	0,00
Liczba lokali mieszkalnych w danym zakresie [szt.]	242	126	432	0	0
Liczba zagrożonych mieszkańców w danym zakresie [szt.]	702	374	1239	0	0

Źródło: Wykonanie okresowego pomiaru i analizy hałasu komunikacyjnego oraz sporządzenie map akustycznych dla dróg wojewódzkich na terenie województwa zachodniopomorskiego o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie

Tabela nr 11. *Przekroczenia wartości dopuszczalnych dla odcinka drogi wojewódzkiej nr 162*

przekroczenie wartości dopuszczalnych	**Wskaźnik L_{DWN} [dB]**				
	Do 5 dB	> 5 – 10 dB	> 10 – 15 dB	> 15 – 20 dB	Pow. 20 dB
	Stan warunków akustycznych środowiska				
	Niedobry		zły		Bardzo zły
Powierzchnia obszarów zagrożonych w danym zakresie [ha]	1,91	0,19	0	0	0
Powierzchnia obszarów zagrożonych w danym zakresie [km²]	0,02	0,00	0	0	0
Liczba lokali mieszkalnych w danym zakresie [szt.]	460	2	0	0	0
Liczba zagrożonych mieszkańców w danym zakresie [szt.]	1324	7	0	0	0
Liczba budynków szkolnych i przedszkolnych w danym zakresie	1	1	0	0	0
Liczba budynków służby zdrowia, opieki społecznej i socjalnej w danym zakresie	1	0	0	0	0
Inne obiekty budowlane istotne z punktu widzenia ochrony przed hałasem (liczba obiektów)	0	0	0	0	0

przekroczenie wartości dopuszczalnych	**Wskaźnik L_N [dB]**				
	Do 5 dB	> 5 – 10 dB	> 10 – 15 dB	> 15 – 20 dB	Pow. 20 dB
	Stan warunków akustycznych środowiska				
	Niedobry		Zły		Bardzo zły
Powierzchnia obszarów zagrożonych w danym zakresie [ha]	1,24	0,00	0	0	0
Powierzchnia obszarów zagrożonych w danym zakresie [km²]	0,01	0,00	0	0	0
Liczba lokali mieszkalnych w danym zakresie [szt.]	458	0	0	0	0
Liczba zagrożonych mieszkańców w danym zakresie [szt.]	1316	0	0	0	0
Liczba budynków szkolnych i przedszkolnych w danym zakresie	1	0	0	0	0
Liczba budynków służby zdrowia, opieki społecznej i socjalnej w danym zakresie	0	0	0	0	0
Inne obiekty budowlane istotne z punktu widzenia ochrony przed hałasem tj. domy wychowawcze, internaty (liczba obiektów)	0	0	0	0	0

Źródło: Wykonanie okresowego pomiaru i analizy hałasu komunikacyjnego oraz sporządzenie map akustycznych dla dróg wojewódzkich na terenie województwa zachodniopomorskiego o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie

Rysunek nr 7. *Mapa rozmieszczenia ludności eksponowanej na hałas dla LDWN*

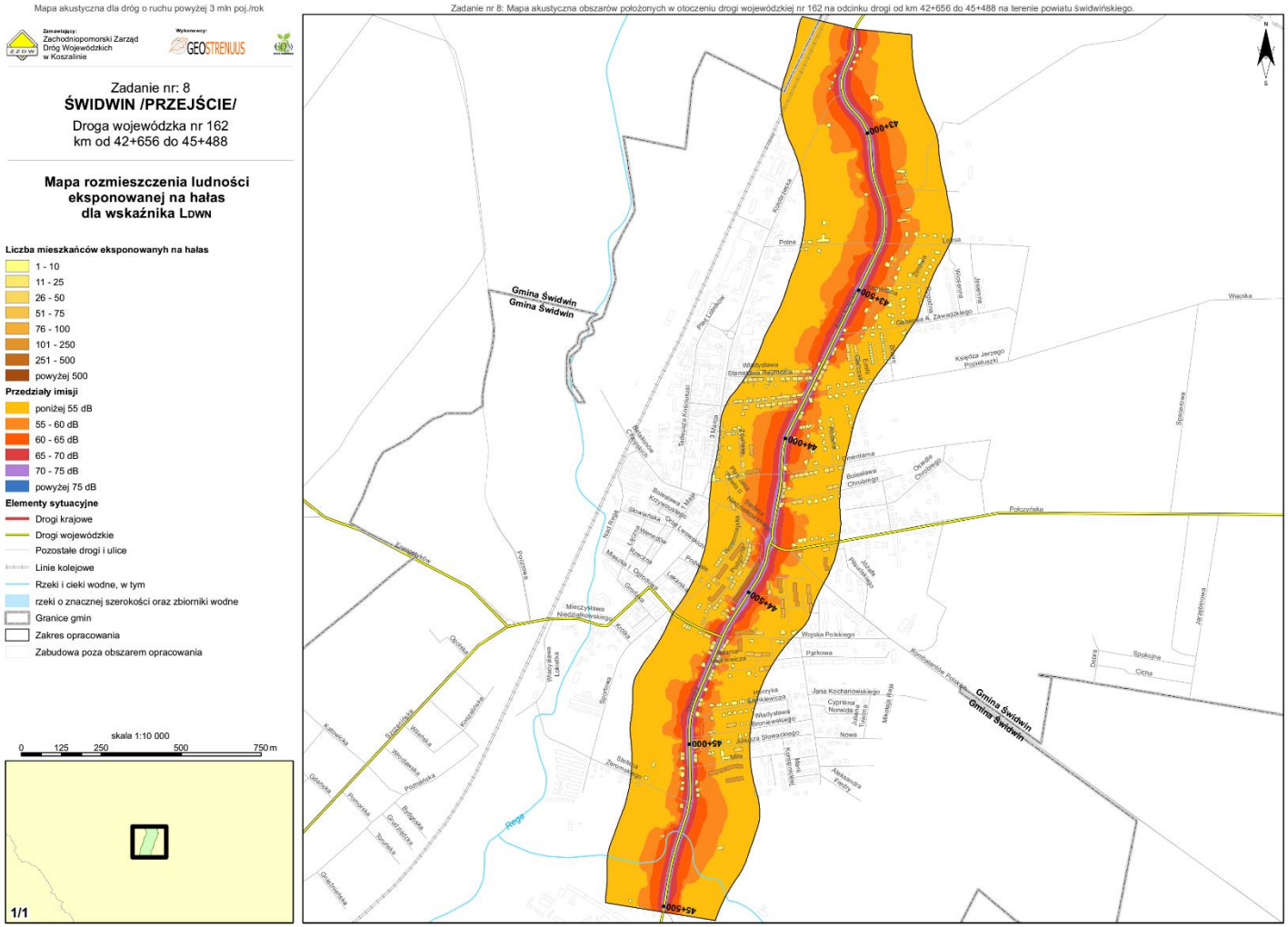

Źródło: Wykonanie okresowego pomiaru i analizy hałasu komunikacyjnego oraz sporządzenie map akustycznych dla dróg wojewódzkich na terenie województwa zachodniopomorskiego o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie

Rysunek nr 8. *Mapa rozmieszczenia ludności eksponowanej na hałas dla LN*

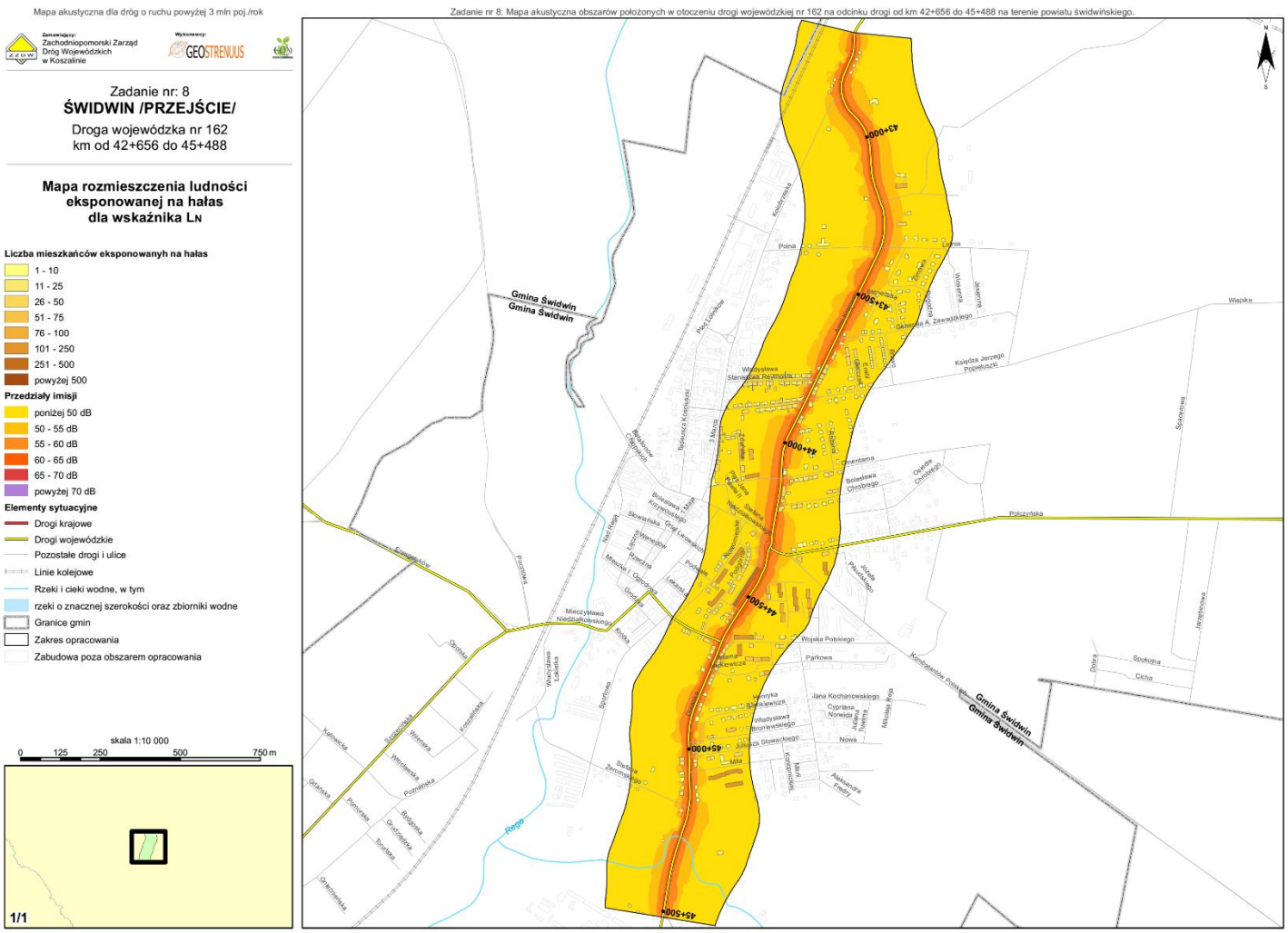

Źródło: Wykonanie okresowego pomiaru i analizy hałasu komunikacyjnego oraz sporządzenie map akustycznych dla dróg wojewódzkich na terenie województwa zachodniopomorskiego o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie

5.2.2.2. Program ochrony środowiska przed hałasem

Uchwałą Nr III/34/19 z dnia 24 stycznia 2019r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego określił *„Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa zachodniopomorskiego”.* Głównym Programu jest zaplanowanie działań zmierzających do ograniczenia oddziaływania akustycznego i przywrócenia stanu środowiska do stanu faktycznego, czyli dotrzymania dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach chronionych akustycznie.

W ramach przedmiotowego Programu ochrony środowiska przed hałasem wskazano odpowiednie działania i sposoby redukcji hałasu, które znacząco wpłyną na poprawę jakości środowiska akustycznego. Osiągnięcie poprawy klimatu akustycznego powiązano z planami inwestycyjnymi zarządców na najbliższe lata. W koncepcji Programowej możemy wyróżnić kilka głównych nurtów:

Rysunek nr 9. *Działania przedstawione w Programie*

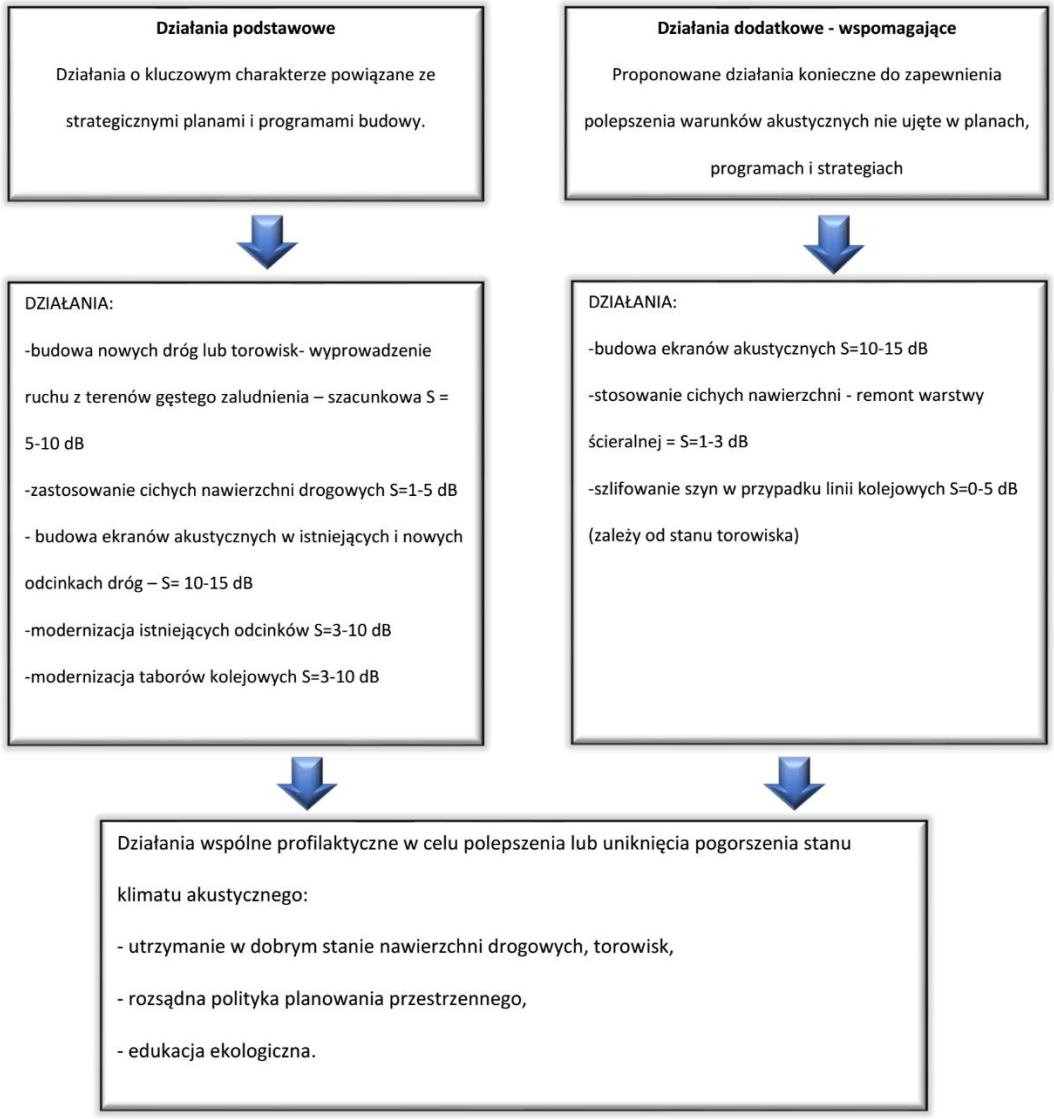

Źródło: Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa zachodniopomorskiego

Dla hałasu drogowego w ramach konkretnych działań technicznych i organizacyjnych zaproponowano główne działania polegające na:

- zmniejszeniu natężenia ruchu poprzez budowę nowych dróg lub obwodnic,
- zastosowaniu nawierzchni o obniżonej hałaśliwości,
- utrzymaniu dobrego stanu dróg jako zadanie ciągłe,
- planowaniu przestrzennym uwzględniającym politykę walki z hałasem.

Hałas kolejowy stanowi niewielki udział w ogólnym kształtowaniu klimatu akustycznego w całym województwie. Zaproponowane działania programowe dla kolei to:

- utrzymanie dobrych nawierzchni torowisk poprzez cykliczne szlifowanie szyn,
- modernizacja linii kolejowych.

5.2.2. Hałas przemysłowy

Następujący rozwój gospodarczy powoduje powstawanie nowych zakładów przemysłowych oraz rozbudowę lub modernizację już funkcjonujących. Działające zakłady, szczególnie usytuowane w bezpośrednim sąsiedztwie terenów wymagających ochrony przed hałasem są często źródłem uciążliwości akustycznej dla otoczenia. Oddziaływanie akustyczne zakładów przemysłowych ma charakter punktowy. O wpływie zakładu na klimat akustyczny środowiska decyduje jego lokalizacja. W przypadku zakładów zlokalizowanych w otoczeniu terenów przemysłowych, aktywizacji gospodarczej, terenów rolnych, lasów rozporządzenie nie przewiduje dopuszczalnych poziomów dźwięku. Natomiast gdy zakład sąsiaduje z obszarami zabudowy mieszkaniowej, terenami oświaty, służby zdrowia, rekreacyjnymi, nie może on przekraczać obowiązujących wartości dopuszczalnych poziomów hałasu.

Ochrona przed hałasem polega na zapobieganiu przekraczania dopuszczalnych poziomów hałasu. W Gminie Świdwin ilość podmiotów mogących potencjalnie stanowić zagrożenie dla klimatu akustycznego (głównie dotyczy to branży przemysłowej) jest znikoma.

5.2.3. Inne źródła hałasu

Na terenie Gminy Świdwin mamy do czynienia również z hałasem towarzyszącym obiektom sportu, rekreacji i rozrywki tj. imprezy na wolnym powietrzu, dyskoteki, ogródki wiedeńskie przy restauracjach i kawiarniach. Z ich działalnością związany jest dyskomfort akustyczny. Z tego typu hałasem mamy do czynienia głównie w większych jednostkach osadniczych.

5.3. Pola elektromagnetyczne

Pola elektromagnetyczne występują w otaczającym nas środowisku, w postaci pola wytwarzanego w sposób naturalny lub sztuczny o różnych częstotliwościach. Zgodnie z ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2019r. poz. 1396 z późn. zm.) zostały wdrożone nowe regulacje dotyczące ochrony przed polami elektromagnetycznymi (PEM). Ustawa definiuje pola jako, pola elektryczne, magnetyczne, elektromagnetyczne, o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz.

Głównym celem ochrony przed PEM jest zapewnienie jak najlepszego stanu środowiska, poprzez utrzymywanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczanych, lub co najmniej na tych poziomach. Źródłami pół elektromagnetycznych, wytwarzanych w sposób sztuczny, na terenie Gminy są:

- stacje i linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia (110 kV i więcej),
- stacje nadawcze radiowe i telewizyjne,
- stacje bzowe telefonii komórkowej.

Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku określone zostały w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003r., Nr 192, poz. 1883). Generalny Inspektor Ochrony Środowiska - Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Szczecinie został ustawowo zobowiązany do wykonywania w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska zadań związanych z okresowymi badaniami kontrolnymi poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dla dwóch rodzajów terenów - terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludności.

Zgodnie z informacjami GIOŚ RWMŚ w Szczecinie w latach 2014 - 2018
na terenie Gminy Świdwin nie był prowadzony monitoring pól elektromagnetycznych.

W roku 2014 prowadzono monitoring na terenie Miasta Świdwin - ul. 1 Maja / ul. Orląt Lwowskich.

- średnia arytmetyczna zmierzonych wartości [V/m] - 0,74
- wartość niepewności pomiarów [V/m] - 0,23

W celu ochrony przed potencjalnym negatywnym oddziaływaniem, linie elektroenergetyczne, stacje nadawcze radiowo-telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowej i inne obiekty radiokomunikacyjne, należy lokalizować poza miejscami objętymi szczególną ochroną, z uwzględnieniem zakazów wynikających z aktów prawa miejscowego powołujących określone formy ochrony przyrody i w taki

sposób aby ich wpływ na najbliższe otoczenie był jak najmniejszy. Należy także wprowadzić zasadę, że jeśli w bliskim sąsiedztwie planowana jest lokalizacja kilku obiektów radiowo telewizyjnych lub obiektów radiokomunikacyjnych, to muszą one być lokalizowane na jednej konstrukcji wsporczej.

5.4. Gospodarowanie wodami

Gmina Świdwin należy do obszaru dorzecza Odry zgodnie z art. 13 ustawy z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne (Dz. U. 2018 poz. 2268 z późn. zm.) oraz z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2016 poz. 1967).

Głównym dokumentem planistycznym w omawianym zakresie jest *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza* (PGW). Plany gospodarowania wodami stanowią syntezę wszelkich prac przeprowadzonych dla obszarów dorzeczy. W Planie ustalone są cele środowiskowe dla poszczególnych jednolitych części wód powierzchniowych przy uwzględnianiu wartości granicznych elementów oceny stanu zależnego od typu części wód oraz aktualnego stanu danej jednolitej części wód. Cele środowiskowe uwzględniają również obszary chronione, w obrębie których jednolita część wód jest położona.

Dla potrzeb osiągnięcia ww. celów środowiskowych Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej sporządza Program wodno-środowiskowy kraju (PWŚK), który określa niezbędne działania dla potrzeb utrzymania lub poprawy jakości wód.

PGW i PWŚK stanowią podstawowe dokumenty planistyczne służące osiągnięciu nadrzędnego celu Ramowej Dyrektywy Wodnej, tj.: osiągnięcia dobrego stanu wszystkich wód w Europie.

Ponadto zgodnie z nowymi zapisami ustawy z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne (Dz. U. 2018 poz. 2268 z późn. zm.) z dniem 1 stycznia 2018 roku zostaje utworzona państwowa osoba prawna - Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Zgodnie z art. 527 ustawy, zobowiązania, prawa i obowiązki Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz regionalnych zarządów gospodarki wodnej, będących państwowymi jednostkami budżetowymi, stają się odpowiednio należnościami, prawami i obowiązkami Wód Polskich.

5.4.1. Wody podziemne

5.4.1.1. Charakterystyka ogólna

Teren Gminy Świdwin według regionalnego podziału hydrogeologicznego Polski leży w obrębie rejonu gryficko-drawskiego, subregionu przymorskiego zaliczanego do regionu pomorskiego.

Na omawianym obszarze eksploatowane są wody podziemne głównie z utworów czwartorzędowych. Osady trzeciorzędu ujęte zostały jedynie w rejonie Wilczkowa, gdzie w profilu czwartorzędu nie występują poziomy użytkowe. Piaski trzeciorzędu na ogół leżą bezpośrednio pod utworami wodonośnymi czwartorzędu, tworząc jeden głęboki czwartorzędowo - trzeciorzędowy poziom wodonośny.

Na terenie Gminy Świdwin wyróżniono trzy poziomy wodonośne o różnym charakterze i rozprzestrzenieniu: wysoczyznowy, międzyglinowy i podglinowy. Wody z poziomów użytkowych charakteryzują się na ogół dobrą jakością. Ze względu na przekroczenia dopuszczalnych dla wód pitnych stężeń żelaza i manganu wymagają jedynie prostego uzdatniania. Tło hydrogeochemiczne dla podstawowych wskaźników zanieczyszczeń wyznaczono w zakresie: dla chlorków 9-32 mg/dm^3, dla siarczanów 9-60 mg/dm^3, dla azotu w formie azotanowej 0,0-1,0 mg/dm^3, azotu w formie amonowej 0,0-0,2 mg/dm^3, sucha pozostałość 180-400 mg/dm^3.

Zagrożenie dla wód podziemnych zależy od obecności ognisk zanieczyszczeń oraz od stopnia izolacji poziomu wodonośnego. Przeważająca część omawianego obszaru charakteryzuje się bardzo niskim lub niskim stopniem zagrożenia jakości wód podziemnych. Jest to wynikiem stosunkowo dobrej izolacji poziomu wodonośnego oraz niewielkiej ilości potencjalnych ognisk zanieczyszczeń. Średni stopień zagrożenia dotyczy rejonów występowania poziomu wysoczyznowego, rejonu Świdwina oraz doliny Starej Regi.

Na obszarze arkusza Świdwin znajduje się część strefy ochronnej „C" uzdrowiska Połczyn Zdrój. Jej granica pokrywa się z granicą gminy Połczyn Zdrój. Strefa „C" obejmuje obszar mający wpływ na zachowanie walorów krajobrazowych, klimatycznych oraz ochronę złóż naturalnych surowców leczniczych. W strefie tej zabrania się nieplanowego wyrębu drzew, prowadzenia działań powodujących niekorzystną zmianę stosunków wodnych, lokalizacji nowych uciążliwych obiektów budowlanych i innych uciążliwych obiektów, w tym zakładów przemysłowych, prowadzenia działań mających wpływ na fizjografię uzdrowiska i jego założenia przestrzenne lub właściwości lecznicze klimatu.

Do największych ujęć wód podziemnych na obszarze arkusza należą ujęcia komunalne w Świdwinie, Dąbrowie Białogardzkiej, Brzeźnie, Rzepczynie, Bierzwnicy, Pęczerzynie oraz ujęcia przemysłowe w Świdwinie, Niemierzynie i Smardzku. W miejscowościach tych eksploatowane są wody utworów czwartorzędowych[1]

[1] *Objaśnienia do mapy geośrodowiskowej Polski 1:50 000 - Arkusz Świdwin (157) - Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy*

Rysunek nr 10. *Lokalizacja Gminy Świdwin względem GUPW - Główne Użytkowe Poziomy Wodonośne*

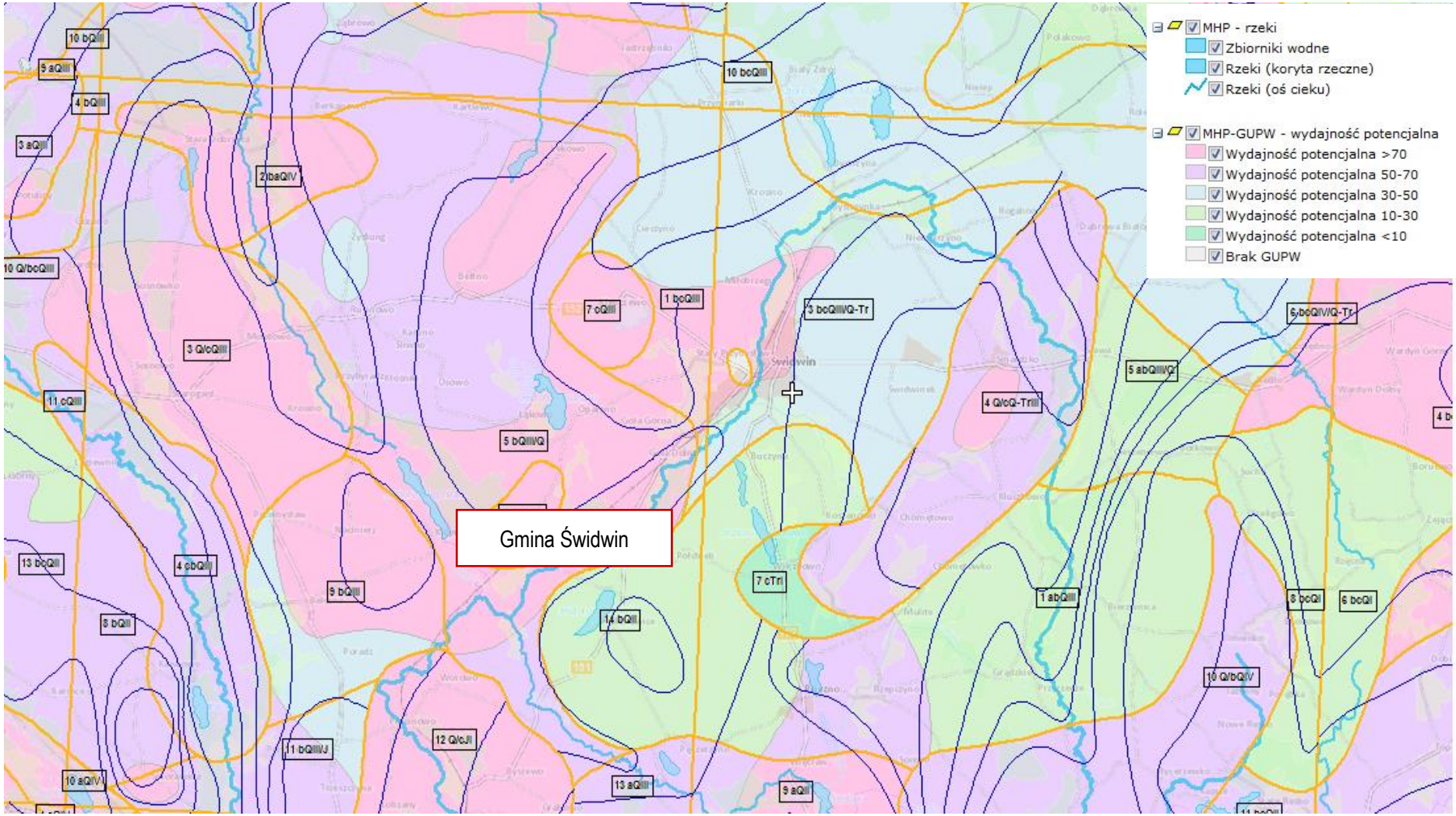

Źródło: www.psh.gov.pl

5.4.1.2. Główne zbiorniki wód podziemnych

Główny zbiornik wód podziemnych (GZWP), naturalny zbiornik wodny znajdujący się pod powierzchnią ziemi, gromadzący wody podziemne i spełniający szczególne kryteria ilościowe i jakościowe. GZWP mają strategiczne znaczenie w gospodarce wodnej kraju.

Obszar Gminy Świdwin nie jest zlokalizowany na obszarze Głównych Zbiorników Wód Podziemnych

5.4.1.3. Jednolite części wód podziemnych

Ramowa Dyrektywa Wodna wprowadziła pojęcie jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), przez które rozumie się określoną objętość wód podziemnych w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych. Jednolite części wód są objęte monitoringiem, prowadzonym przez Państwowy Instytut Geologiczny oraz Główne Inspektoraty Ochrony Środowiska.

Celem badań jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, określenie trendów zmian oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych. Według podziału Polski na jednolite części wód, Gmina Świdwin położona jest na terenie JCWPd o numerze 8 oraz 9.

Tabela nr 12. *Charakterystyka JCWPd na terenie Gminy Świdwin*

Położenie hydrologiczne hydrogeologiczne JCWPd 8	
Dorzecze	Odry
Region wodny RZGW	Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego RZGW Szczecin
Główna zlewnia w obrębie JCWPd (rząd zlewni)	Rega (I)
Obszar bilansowy	S-XII Rega i Przymorze, S-XIII Parsęta, Radew, Przymorze - Resko
Region hydrogeologiczny (Paczyński, 1995)	V - pomorski
Położenie hydrologiczne i hydrogeologiczne JCWPd 9	
Dorzecze	Odry
Region wodny RZGW	Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego RZGW Szczecin
Główna zlewnia w obrębie JCWPd (rząd zlewni)	Parsęta (I)
Obszar bilansowy	S-XIII Parsęta, Radew, Przymorze - Resko
Region hydrogeologiczny (Paczyński, 1995)	V - pomorski

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny

Rysunek nr 11. *Charakterystyka JCWPd na terenie Gminy Świdwin - JCWPd 8*

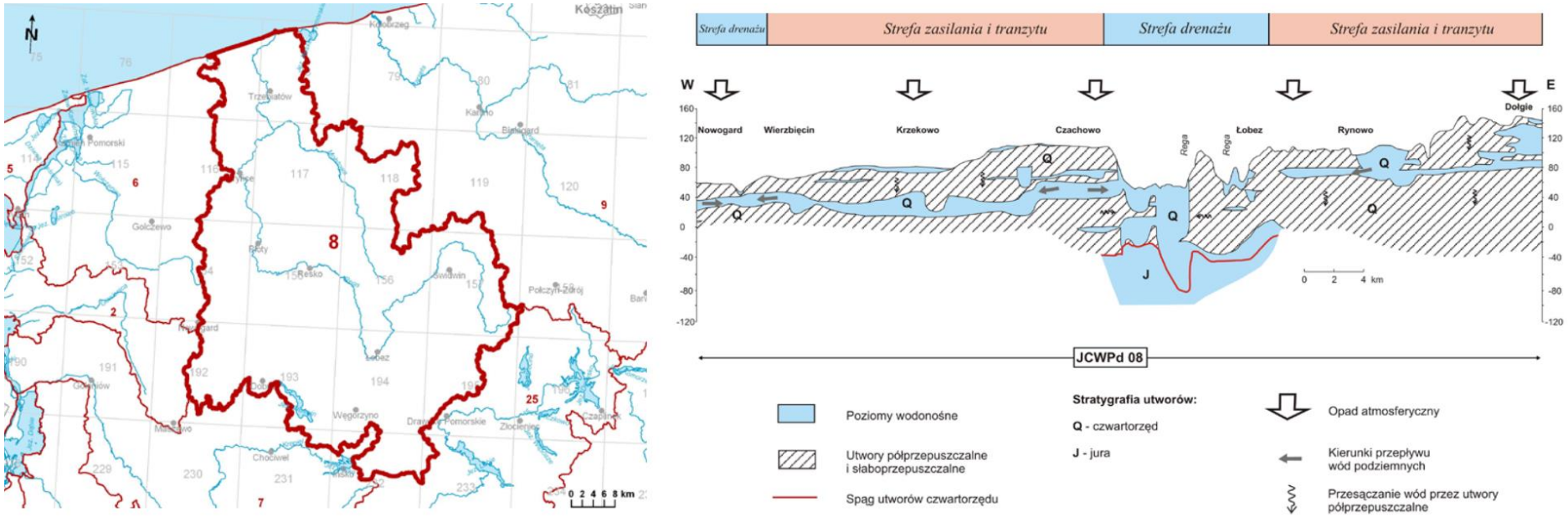

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny

Tabela nr 13. *Charakterystyka JCWPd na terenie Gminy Świdwin - JCWPd 8*

JCWPd	Lokalizacja			Ocena stanu		Ocena stanu	Cel	Ocena ryzyka
Europejski kod	Region wodny	Obszar dorzecza	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej (RZGW)	ilościowego	chemicznego			
PLGW60008	Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego	Odry	RZGW w Szczecinie	dobry	dobry	dobry	dobry stan	niezagrożona

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny

Rysunek nr 12. *Charakterystyka JCWPd na terenie Gminy Świdwin - JCWPd 9*

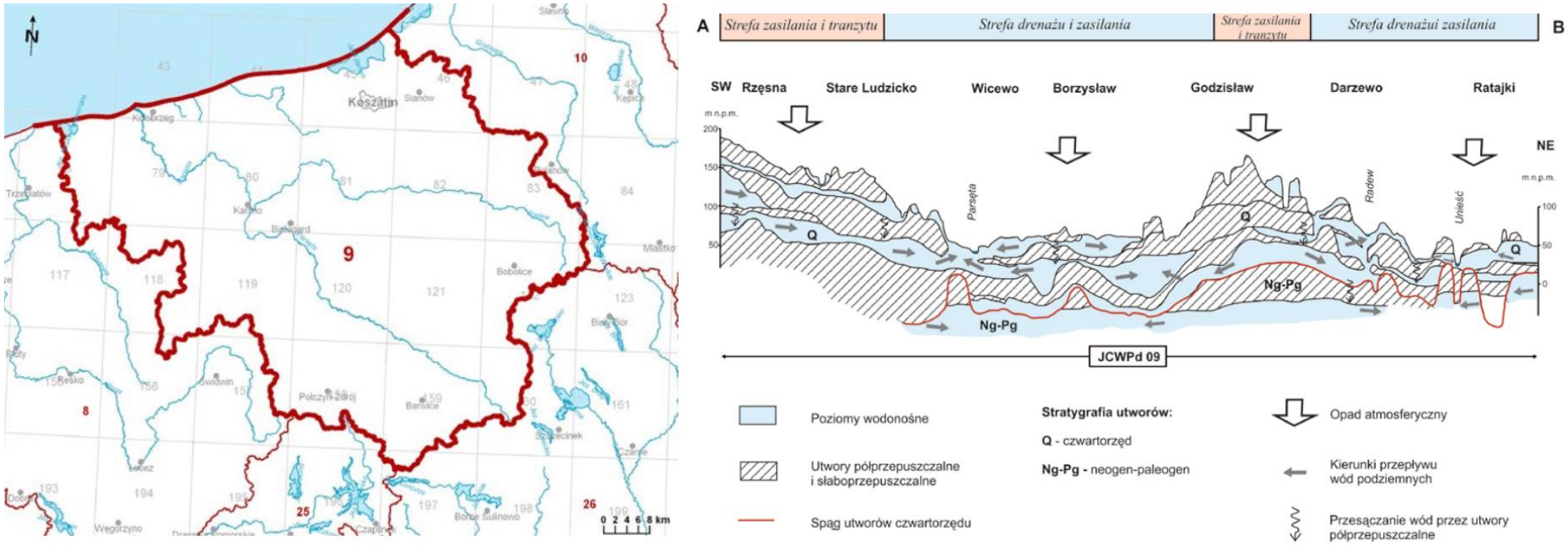

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny

Tabela nr 14. *Charakterystyka JCWPd na terenie Gminy Świdwin - JCWPd 9*

JCWPd	Lokalizacja			Ocena stanu		Ocena stanu	Cel	Ocena ryzyka
Europejski kod	Region wodny	Obszar dorzecza	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej (RZGW)	ilościowego	chemicznego			
PLGW60009	Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego	Odry	RZGW w Szczecinie	dobry	dobry	dobry	dobry stan	niezagrożona

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny

5.4.1.4. Monitoring wód podziemnych

Zgodnie z informacjami GIOŚ RWMŚ w Szczecinie w latach 2014 - 2018 na terenie Gminy Świdwin nie był prowadzony monitoring wód podziemnych

5.4.2. Wody powierzchniowe

5.4.2.1. Sieć rzeczna

Obszar Gminy Świdwin położony jest w zlewni Regi, jedynie niewielki północnowschodni fragmentem należy do zlewni Parsęty. Teren ten usytuowany jest w obrębie bezpośredniego zlewiska Bałtyku.

Rega, jedna z największych rzek przymorza, bierze swój początek z jeziora Resko w południowo-wschodniej części arkusza Świdwin. Do Bałtyku uchodzi w miejscowości Mrzeżyno. Jej całkowita długość wynosi 167,8 km, a powierzchnia zlewni 2724,9 km^2. Na obszarze arkusza Świdwin wykorzystuje ona rynnę subglacjalną. Dolina jej jest bardzo głęboko wcięta w Wysoczyznę Łobeską. Strome stoki doliny w rejonie Bierzwnicy osiągają wysokość 20 m. Na wysokości Świdwina szerokość koryta rzeki wynosi 8,0 m, a głębokość od 0,7 do 1,1 m. Ma ona charakter rzeki górskiej, szczególnie na odcinku między jej obszarem źródliskowym, a Świdwinem. Średni roczny przepływ Regi w środkowym biegu rzeki wynosi 4,54 m^3/s, a średni niski 0,53 m^3/s.

Stany rzek są kontrolowane w rejonie Świdwina w miejscowości Słupsk. Średnie niskie stany wynoszą 77,07 m n.p.m., średnie - 77,36 m n.p.m., a średnie wysokie - 77,76 m n.p.m. Do większych dopływów Regi, przepływających przez teren arkusza, należy Stara Rega. Północno-wschodnią część arkusza odwadnia rzeka Mogilica, prawobrzeżny dopływ Parsęty. Jej dolina o stromych zboczach i licznych przewężeniach ma założenia rynny subglacjalnej. W rejonie miejscowości Lipie ze zbocza doliny wypływają dwa źródła.[2]

5.4.2.2. Jeziora

Na południe od Świdwina znajduje się ciąg jezior rynnowych, do którego należą Bukowiec, Wilczkowo, Brzeźno oraz Więcław. W południowej części arkusza położone jest jezioro Resko oraz fragment jeziora Klęckiego, w części północnej - częściowo jeziora Bystrzyno Małe i Bystrzyno Wielkie.

[2] *Objaśnienia do mapy geośrodowiskowej Polski 1:50 000 - Arkusz Świdwin (157) - Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy*

5.4.3. Jednolite części wód powierzchniowych

Jednolite części wód powierzchniowych określono na podstawie *„Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry".* Plan jest podsumowaniem każdego z 6 letnich cyklów planistycznych wymaganych Dyrektywą 2000/60/WE tzw. Ramową Dyrektywą Wodną (2003-2009; 2009-2015; 2015-2021; 2021-2027) i stanowić powinien podstawę podejmowania wszelkich decyzji mających wpływ na stan zasobów wodnych i zasady gospodarowania nimi w przyszłości. Zawiera elementy wymienione w art. 114 Prawa wodnego tj.:

- ogólny opis cech charakterystycznych obszaru dorzecza, obejmujący wykaz jednolitych części wód powierzchniowych, wraz z podaniem ich typów i ustalonych warunków referencyjnych oraz wykaz jednolitych części wód podziemnych,
- podsumowanie identyfikacji znaczących oddziaływań antropogenicznych i oceny ich wpływu na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
- rejestr wykazów obszarów chronionych wraz z ich graficznym przedstawieniem,
- mapę sieci monitoringu, wraz z prezentacją programów monitoringowych,
- ustalenie celów środowiskowych dla jednolitych części wód i obszarów chronionych,
- podsumowanie wyników analizy ekonomicznej związanej z korzystaniem z wód,
- podsumowanie działań zawartych w programie wodno-środowiskowym kraju, z uwzględnieniem sposobów osiągania ustanawianych celów środowiskowych,
- wykaz innych szczegółowych programów i planów gospodarowania dla obszaru dorzecza dotyczących zlewni, sektorów gospodarki, problemów lub typów wód, wraz z omówieniem zawartości tych programów i planów,
- podsumowanie działań zastosowanych w celu informowania społeczeństwa i konsultacji publicznych, opis wyników i dokonanych na tej podstawie zmian w planie,
- wykaz organów właściwych w sprawach gospodarowania wodami dla obszaru dorzecza,
- informację o sposobach i procedurach pozyskiwania informacji i dokumentacji źródłowej wykorzystanej do sporządzenia planu oraz informacji o spodziewanych wynikach realizacji planu.

Powyższe działania powinny zostać zrealizowane na obszarze dorzecza w celu zapewnienia utrzymania lub poprawy jakości wszystkich wód. Dotyczą one zarówno konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych jak i środków o charakterze administracyjnym, ekonomicznym, badawczym, informacyjnym czy edukacyjnym. Charakterystyką wszystkich Jednolitych Części Wód Powierzchniowych występujących na terenie Gminy Świdwin przedstawiono poniżej.

5.4.3.1. JCWP - rzeki

Rysunek nr 13. *Lokalizacja Gminy Świdwin względem JCWP - rzeki*

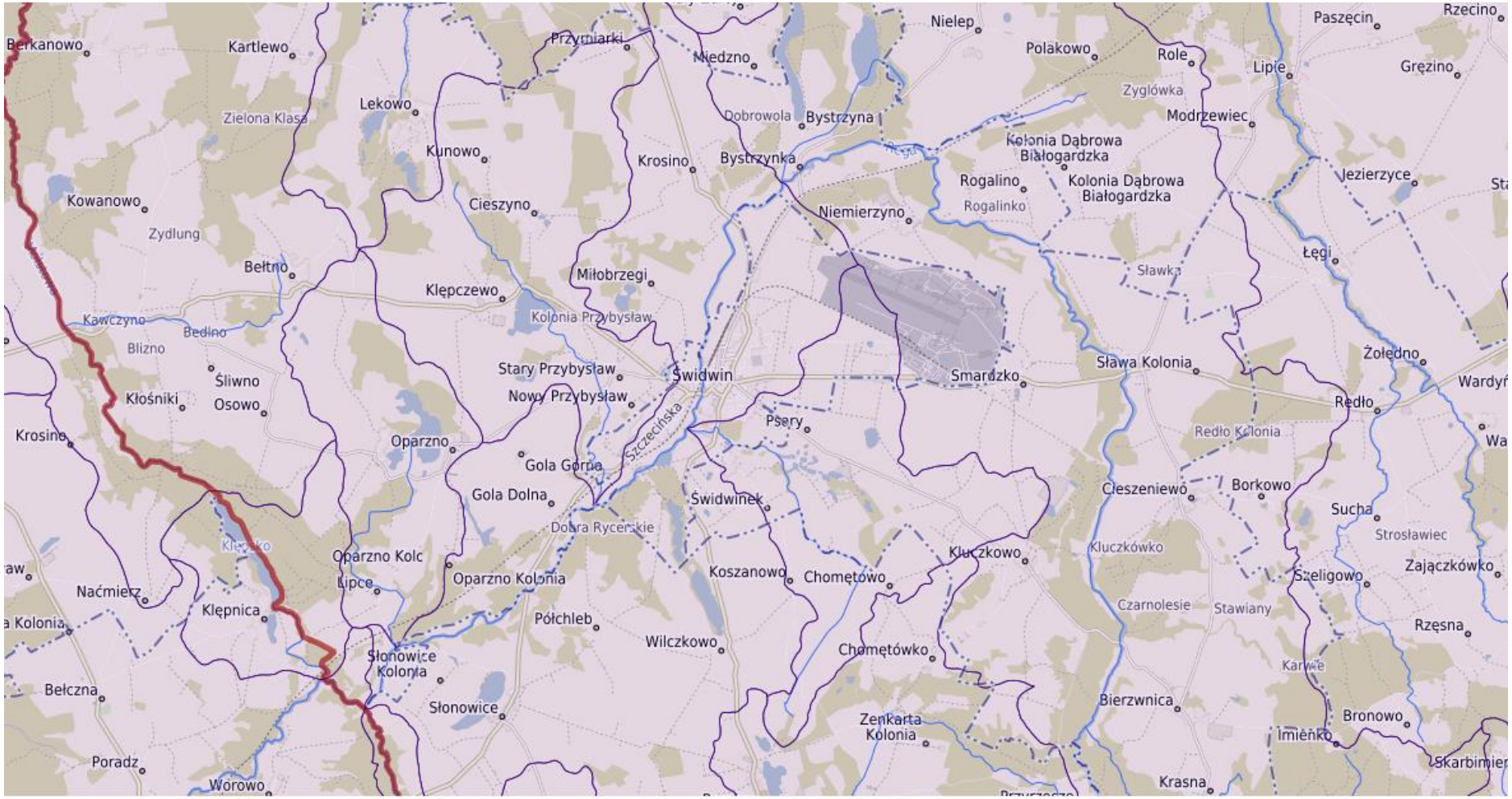

Źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

Tabela nr 15. *Lokalizacja Gminy Świdwin względem JCWP - rzeki*

JCWPd		Lokalizacja			Ocena stanu		Stan JCWP	Cele		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
Krajowy kod	Nazwa	Region wodny	Obszar dorzecza	Zlewnia	Stan / potencjał ekologiczny	Stan chemiczny		Stan / potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
RW60001744569	Mogilica	Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego	Odry	Parsęta	umiarkowany	dobry	zły	dobry	dobry	zagrożona
RW600017447649	Pokrzywnica do Ponika				poniżej dobrego	poniżej dobrego	zły	dobry	dobry	zagrożona
RW6000234216	Dopływ z Klępczewa			Rega i przyległe Przymorze	co najmniej dobry	dobry	dobry	dobry	dobry	niezagrożona
RW6000194219	Rega od dopływu spod Bystrzyny do Starej Regi				umiarkowany	dobry	zły	dobry	dobry	niezagrożona
RW600023421369	Rega do dopływu spod Bystrzyny				poniżej dobrego	poniżej dobrego	zły	dobry	dobry	zagrożona
RW60001742829	Mołstowa od źródeł do Czernic				co najmniej dobry	dobry	dobry	dobry	dobry	niezagrożona
RW6000174229129	Grądek				poniżej dobrego	dobry	zły	dobry	dobry	zagrożona
RW6000174232	Klępnica (Kanał Klępnicko)				poniżej dobrego	dobry	zły	dobry	dobry	zagrożona
RW6000174218	Dopływ z jeziora Oparzno				poniżej dobrego	dobry	zły	dobry	dobry	zagrożona
RW60001742138	Dopływ w Świdwinie				poniżej dobrego	dobry	zły	dobry	dobry	zagrożona

Źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

5.4.3.2. JCWP - jeziora

Rysunek nr 14. *Lokalizacja Gminy Świdwin względem JCWP - jeziora*

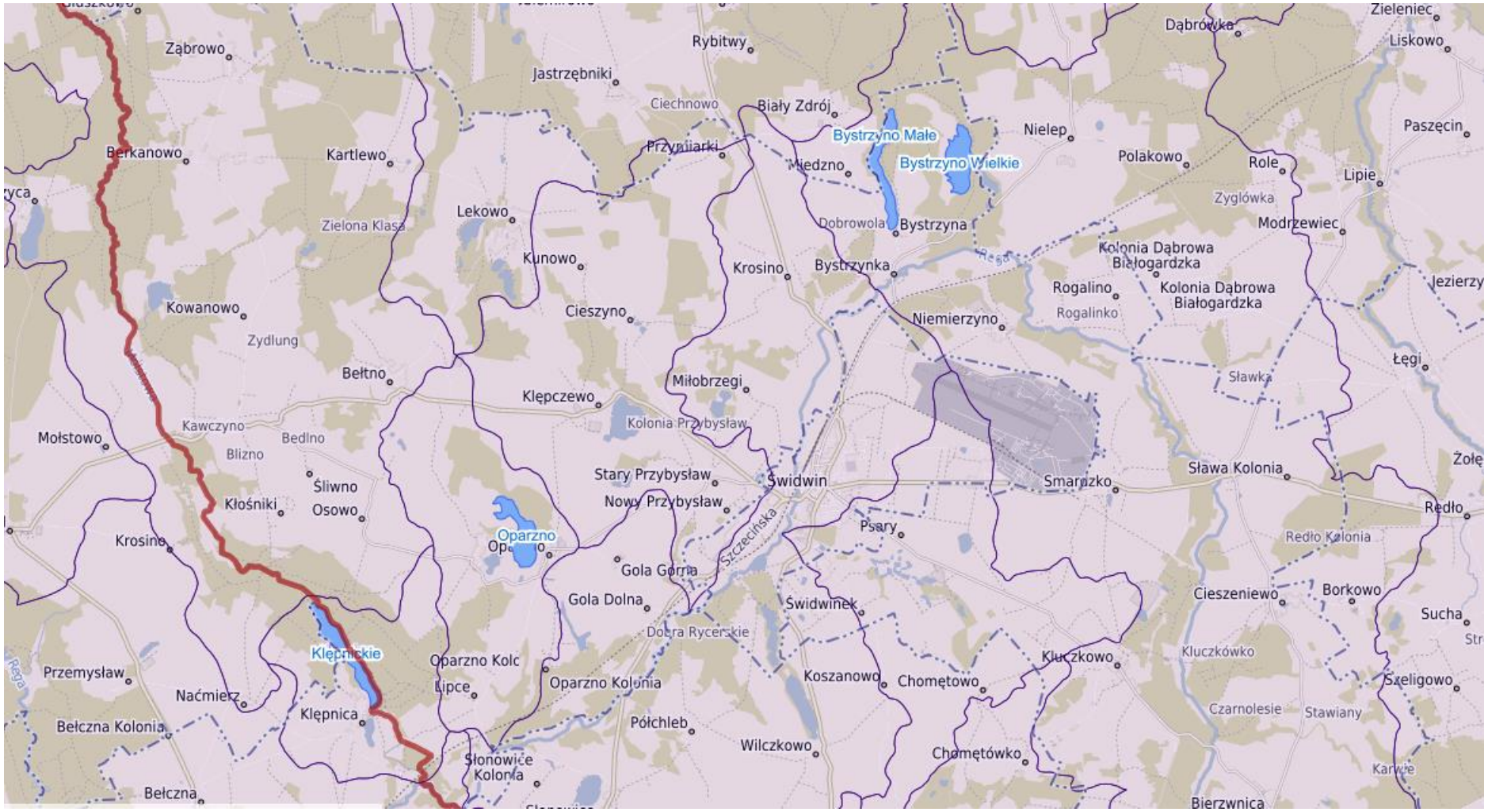

Źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

Tabela nr 16. *Lokalizacja Gminy Świdwin względem JCWP - jeziora*

JCWPd		Lokalizacja			Typ JCWP	Cele		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
Krajowy kod	Nazwa	Region wodny	Obszar dorzecza	Zlewnia		Stan ekologiczny	Stan chemiczny	
LW20817	Oparzno	Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego	Odry	Rega i przyległe Przymorze	3b	dobry	dobry	niezagrożona
LW20813	Bystrzyno Małe				2b	dobry	dobry	niezagrożona
LW20812	Bystrzyno Wielkie				3b	dobry	dobry	niezagrożona
LW20832	Klępnickie				3b	dobry	dobry	niezagrożona

Źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

5.4.4. Jakość wód powierzchniowych

Cele środowiskowe dla części wód zostały oparte na wartościach granicznych poszczególnych wskaźników fizyko - chemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych określających stan ekologiczny wód powierzchniowych oraz wskaźników chemicznych świadczących o stanie chemicznym wody, odpowiadających warunkom osiągnięcia przez te wody dobrego stanu, z uwzględnieniem kategorii wód wg. rozporządzenia w sprawie sposobu klasyfikacji jednolitych części wód powierzchniowych. Zastosowane podejście, polegające na przyjęciu za cele środowiskowe wartości granicznych odpowiadających dobremu stanowi wód związane było z niekompletnym zrealizowaniem prac w zakresie zrealizowania warunków referencyjnych dla poszczególnych typów wód, a tym samym brakiem możliwości ustalenia wartości celów środowiskowych wg. charakterystycznych wymagań względem poszczególnych typów we wszystkich kategoriach wód.

Przy ustalaniu celów środowiskowych dla JCWP bierze się pod uwagę aktualny stan tych wód narzucając zadanie nie pogarszania ich stanu. W związku z tym dla jednolitych części wód będących obecnie w bardzo dobrym stanie/potencjale ekologicznym celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu/potencjału. Ponadto ustalając cele uwzględniono także różnicę pomiędzy naturalnymi, a silnie zmienionymi, sztucznymi częściami wód. Dla naturalnych części wód celem będzie osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, dla silnie zmienionych i sztucznych części wód - co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. Ponadto w obydwu przypadkach, w celu osiągnięcia dobrego stanu/potencjału konieczne będzie utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego.

Przedmiotem badań monitoringowych jakości wód powierzchniowych są jednolite części wód powierzchniowych (JCW). Pojęcie to, wprowadzone przez Ramową Dyrektywę Wodną, oznacza oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych. Program monitoringu wód na terenie województwa realizowany jest w ramach:

- monitoringu diagnostycznego (MD) z częstotliwością raz na 6 lat - pełny zakres badań,
- monitoringu operacyjnego (MO) z częstotliwością raz na 3 lata lub corocznie (wyłącznie w zakresie substancji szkodliwych dla środowiska wodnego, dla których odnotowano przekroczenia norm w latach wcześniejszych) – ograniczony zakres badań,
- monitoringu obszarów chronionych (MOC) z częstotliwością raz na 3 lata lub corocznie (wyłącznie dla wód przeznaczonych do spożycia) - ograniczony zakres badań.

Rysunek nr 15. *Wyniki oceny stanu potencjału ekologicznego JCWP rzecznych w województwie zachodniopomorskim badanych w latach 2011-2016*

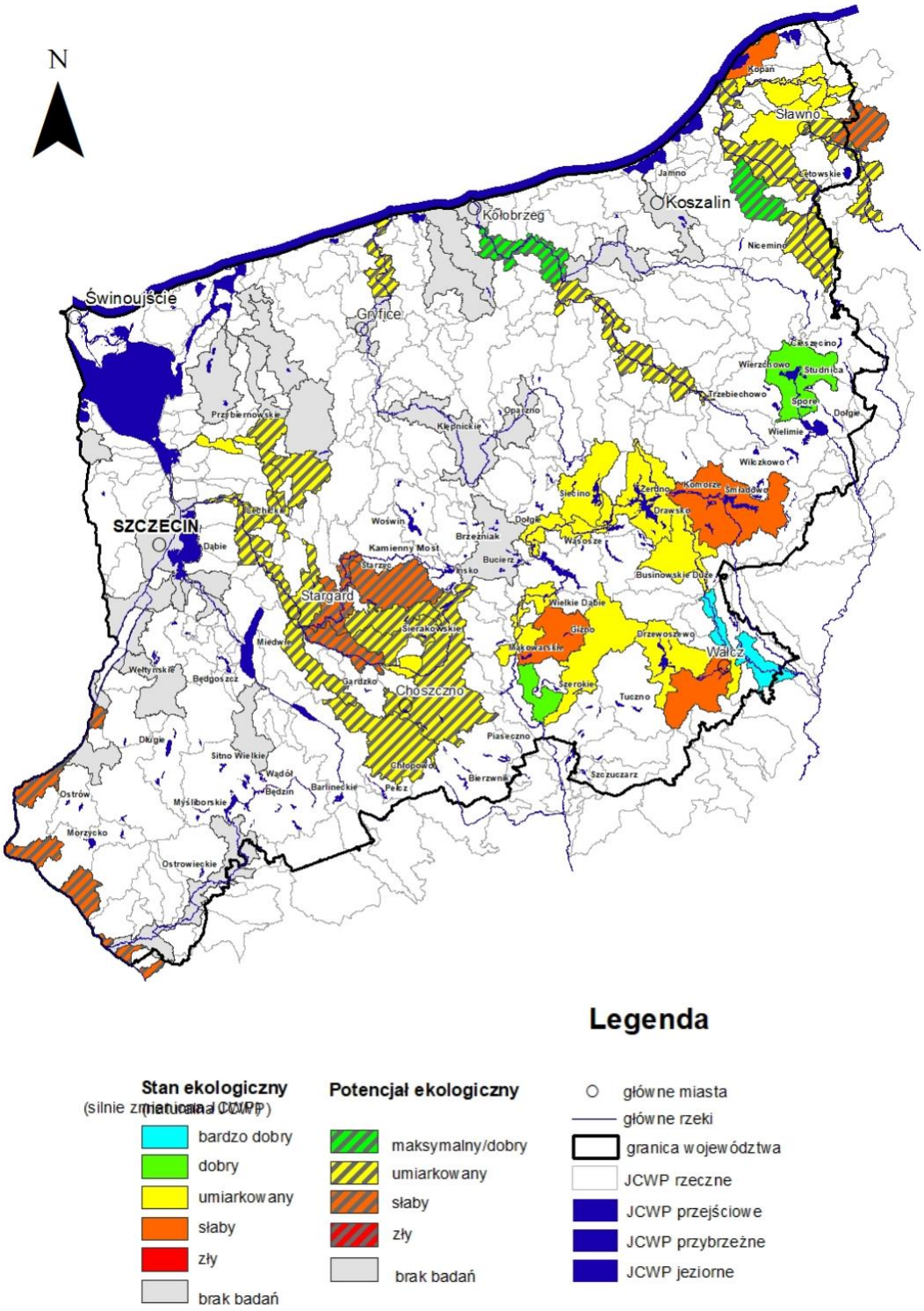

Źródło: Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim raport 2018 - WIOŚ Szczecin

Rysunek nr 16. *Wyniki oceny stanu chemicznego JCWP rzecznych w województwie zachodniopomorskim badanych w roku 2017*

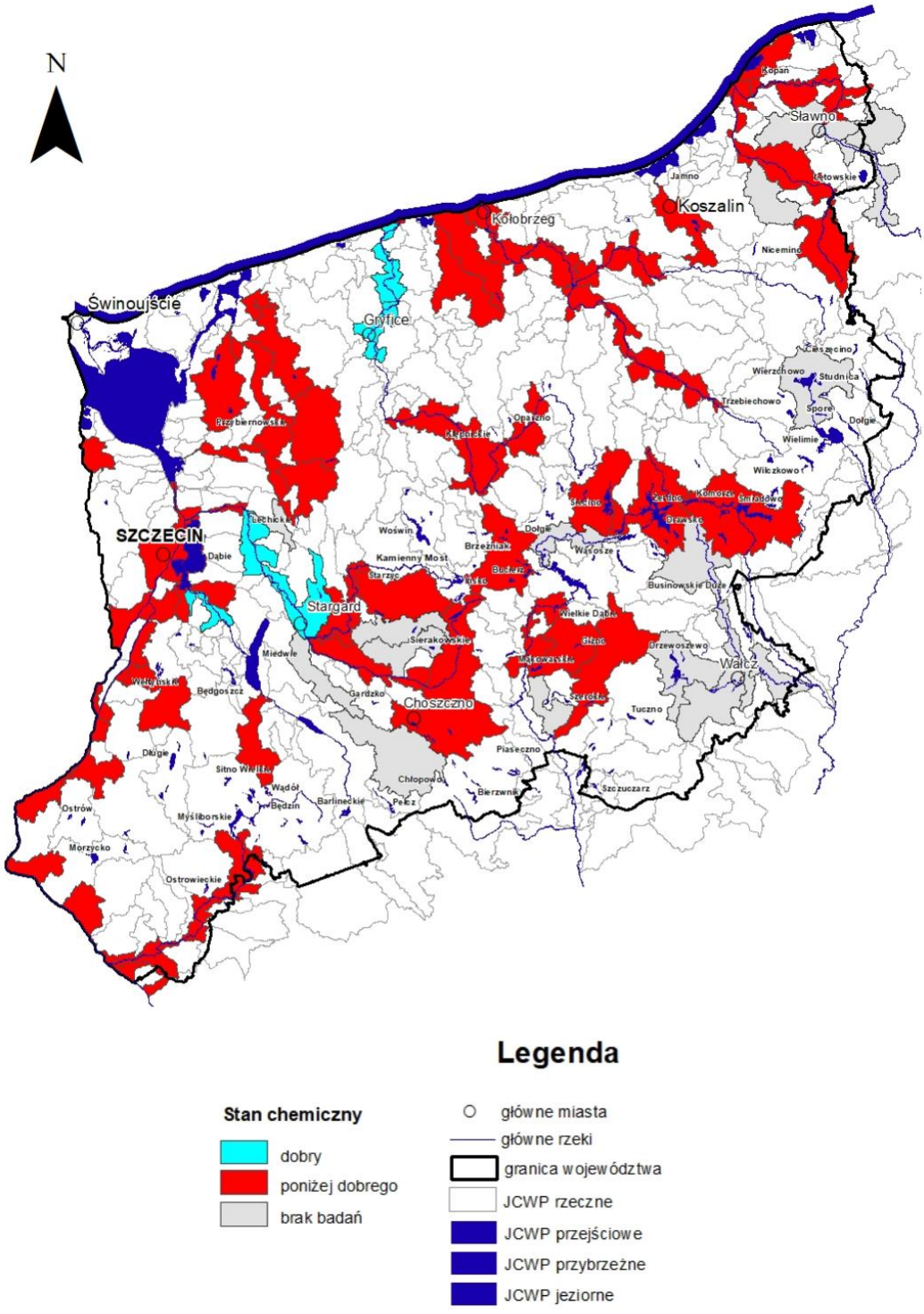

Źródło: Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim raport 2018 - WIOŚ Szczecin

Rysunek nr 17. *Wyniki oceny stanu JCWP rzecznych badanych w województwie zachodniopomorskim w 2017*

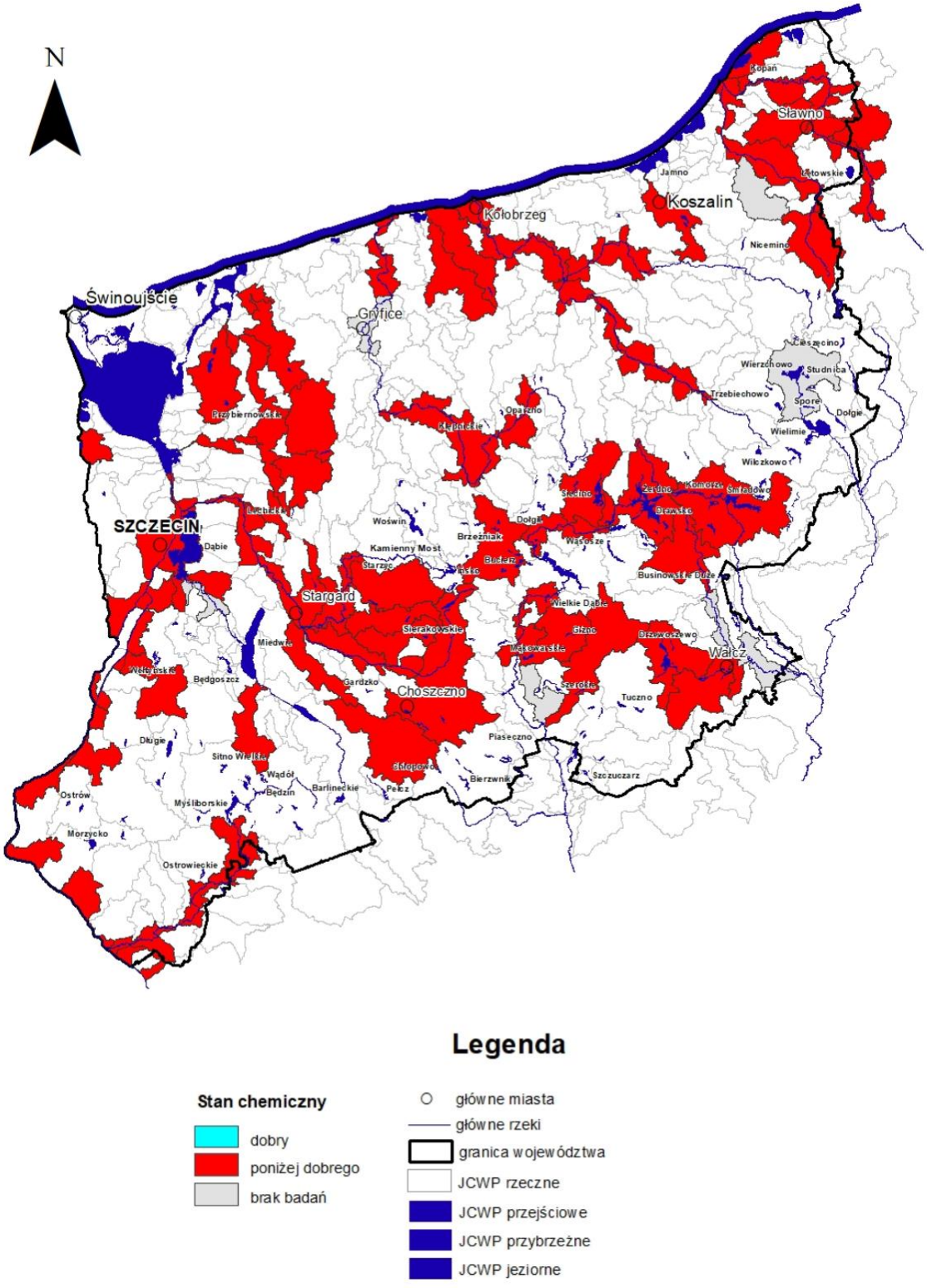

Źródło: Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim raport 2018 - WIOŚ Szczecin

5.4.5. Źródła i tendencje przeobrażeń wód powierzchniowych

Charakter Gminy Świdwin wywiera dość znaczącą presję zarówno ilościową, jak i jakościową, na stan zasobów wód powierzchniowych. W związku z powyższym racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi oraz zrównoważona gospodarka wodno-ściekowa stanowią priorytetowe cele środowiskowe regionu. Do istotnych zagrożeń stanu wód powierzchniowych spowodowanych działalnością człowieka należą przede wszystkim zanieczyszczenia pochodzące z obszarów rolniczych oraz niedostateczna sanitacja obszarów Gminy, eksploatacja sieci wodociągowej, wodochłonny przemysł, odprowadzanie nieoczyszczanych lub niedostatecznie oczyszczanych ścieków przemysłowych oraz komunalnych. Analizując formy korzystania z wód powierzchniowych, można stwierdzić, iż do najważniejszych elementów zmian antropogenicznych można zaliczyć:

- wody służące do nawadniania upraw dla potrzeb gospodarstw,
- zmiany sieci hydrograficznej spowodowane melioracyjną przebudową koryt niewielkich cieków,
- osuszenie podmokłych terenów jako efekt melioracji,
- zabudowę techniczną rzek,
- zanieczyszczenia płytkich wód podziemnych na terenie niektórych jednostek osadniczych;
- zanieczyszczenie płytkich wód podziemnych na obszarach „dzikich" wysypisk śmieci,
- bakteriologiczne zanieczyszczenie cieków,
- zanieczyszczenia związkami biogennymi wód .

Punktowe źródła przeobrażeń

Do zanieczyszczeń punktowych, stwarzających bardzo poważne zagrożenie dla czystości wód powierzchniowych można zaliczyć:

- bezpośrednie zrzuty ścieków przemysłowych;
- bezpośrednie zrzuty surowych ścieków bytowo - gospodarczych,
- zrzuty niedostatecznie oczyszczonych ścieków.

Zrzuty ścieków surowych bytowo - gospodarczych mogą wynikać z ilości znajdujących się na terenie Gminy zbiorników bezodpływowych. Dlatego też ważne jest, aby przeprowadzane były kontrole częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych wśród gospodarstw domowych oraz sukcesywne przyłączanie nieruchomości do rozbudowywanej sieci kanalizacji sanitarnej.

Obszarowe źródła przeobrażeń

Do czynników wpływających na jakość wód powierzchniowych należą uwarunkowania naturalne, takie jak warunki klimatyczne i hydrologiczne, czy zdolność samooczyszczania oraz zanieczyszczenia

antropogeniczne. Znaczną część zanieczyszczeń trafiających do wód powierzchniowych stanowią zanieczyszczenia obszarowe. Źródłem tych zanieczyszczeń są przede wszystkim:

- rolnictwo, co wynika głównie z faktu stosowania nawozów sztucznych i naturalnych, a także środków ochrony roślin,
- hodowla zwierząt poprzez niewłaściwe składowanie obornika i gnojowicy oraz ich niewłaściwe, zbyt duże lub zbyt częste stosowanie na polach,
- niedostateczna infrastruktura odprowadzająca ścieki bytowe.

Źródłami obszarowego zanieczyszczenia wód na obszarze Gminy są również spływy powierzchniowe z terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Spływom zanieczyszczeń obszarowych i ich migracji do wód sprzyja urzeźbienie terenu, rozbudowana sieć systemów drenarskich, rowów melioracyjnych i kanałów. Główne rodzaje i źródła zanieczyszczeń pochodzących z rolnictwa oraz ich skutki dla środowiska zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela nr 17. *Charakterystyka zanieczyszczeń*

Źródła zanieczyszczeń	Rodzaj zanieczyszczeń	Skutki dla środowiska
Nawozy mineralne i naturalne stosowane w nadmiernych dawkach lub w niewłaściwy sposób	Składniki pokarmowe roślin, głownie azotany i fosforany	Pogorszenie jakości wody pitnej, nadmierny rozwój planktonu w wodach powierzchniowych, zakwity wód
Chemiczna ochrona roślin, stosowanie osadów ściekowych i kompostów przemysłowych	Substancje toksyczne – środki ochrony roślin, metale ciężkie	Skażenie wód, zagrożenie dla życia biologicznego w wodach, wyłączenie wód z rekreacji
Erozja wodna i wietrzna, stosowanie nawozów naturalnych i organicznych w niewłaściwy sposób	Drobne nie- i organiczne cząstki gleby tworzące zawiesinę	Zagrożenie dla życia biologicznego, wyłączenie z rekreacji, trudny przesył wody

Źródło: Krajowa Stacja Chemiczno - Rolnicza

Główne zanieczyszczenia wód - związki azotu i fosforu - wprowadzane są do gleby z nawozami. Azot w formie związków amonowych i azotanowych trafia do gleby z nawozami, w postaci opadu atmosferycznego lub w wyniku wiązania przez bakterie. Azot amonowy ulega procesowi nitryfikacji i przechodzi w azot azotanowy, wymywany do płytkich wód gruntowych, także wgłębnych; częściowo ulatnia się jako NH3.

Wody powierzchniowe zanieczyszczane są azotanami w wyniku spływów powierzchniowych (erozji), odpływu z wodami drenarskimi lub przemieszczania z wodami wgłębnymi. Źródłem zanieczyszczenia azotanami wód gruntowych - w obrębie zagrody - są źle przechowywane nawozy naturalne, także nieszczelne zbiorniki do gromadzenia nieczystości i płynnych odchodów zwierzęcych.

Związki fosforu - fosforany - wprowadzane w formie nawozów nie ulegają ani wymywaniu, ani ulatnianiu się, natomiast mogą przenikać do wód powierzchniowych wraz ze spływami cząsteczek gleby w wyniku erozji. Azotany i fosforany decydują o rozwoju planktonu, tzw. zakwitach wód. Stopień oddziaływania punktowych i obszarowych źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych, związanych z rolniczym użytkowaniem gruntów, zależy od:

- stanu infrastruktury technicznej,
- koncentracji produkcji zwierzęcej i sposobu składowania/ przechowywania odchodów zwierzęcych;
- ilości ludności i liczby gospodarstw domowych oraz stanu ich wyposażenia w urządzenia sanitarne.

Jednym z elementów meteorologicznych gromadzącym i przenoszącym zanieczyszczenia jest opad atmosferyczny. Zróżnicowanie w czasie i przestrzeni wielkości opadów atmosferycznych, a przez to zmiennej ilości i jakości chemicznej opadającej na powierzchnię ziemi wody, wynika przede wszystkim z różnego źródłowo obszaru gromadzenia się zasobów wodnych i zanieczyszczeń w atmosferze, zmiennej wysokości występowania kondensacji pary wodnej, czasu trwania i natężenia występującego opadu oraz kierunku napływu mas powietrza. Z powodu dużej zmienności warunków meteorologicznych w skali miesięcy, sezonów i roku, w zależności od miejsca i czasu, ilości wnoszonych przez opady zanieczyszczeń są bardzo zróżnicowane.

Rozporządzeniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie z dnia 1 lutego 2017r. określono wody powierzchniowe i podziemne wrażliwe na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć w regionie wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego.

5.4.6. Mała retencja

Trudno jednoznacznie zdefiniować pojęcie „małej retencji". W zależności od lokalnych, warunków zbiornik o tej samej powierzchni czy ilości gromadzonej wody może swym zasięgiem, wpływem na środowisko oddziaływać istotnie lub niemalże wcale. Zbiorniki retencyjne mają za zadanie gromadzenie wody, która może być wykorzystywana do różnych celów, mogą poprawiać istotnie warunki wodne terenów przylegających, wpływają pozytywnie na lokalny mikroklimat. Do retencjonowania wody można wykorzystywać nie tylko zbiorniki wodne, ale również istniejące systemy melioracyjne przywracając im funkcję nawadniania. Jeżeli zostanie wykluczone, że projektowany zbiornik retencyjny mógłby znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, to inwestycja będzie mogła być bez przeszkód zrealizowana.

W przypadku kiedy realizacja zbiornika wiąże się z negatywnym wpływem na środowisko, a istnieją alternatywne możliwości rozwiązania danego problemu bez ingerencji w środowisko, inwestycja taka nie może być realizowana. W przypadkach kiedy budowa zbiornika jest uzasadniona nadrzędnym interesem publicznym, a dla jej realizacji nie ma alternatyw, wówczas będzie można zezwolić na jej realizację, po przejściu ściśle określonych przepisami procedur.

Zagrożenie - szkody

W zależności od lokalnych warunków oraz sposobu budowy do głównych zagrożeń można zaliczyć:

- trwałe zalanie terenu (w tym możliwość zalania i zniszczenia siedlisk i gatunków chronionych),
- zniszczenie siedlisk i gatunków na znacznej powierzchni w przypadku usuwania gruntu (kopania zbiornika) i budowy zbiornika,
- trwałe przegrodzenie cieku uniemożliwiające migrację fauny,
- pogorszenie parametrów fizykochemicznych wody w przypadku zbiorników płytkich o znacznej powierzchni i silnie nagrzewających się,
- gromadzenie się osadów nanoszonych przez ciek, które po latach stanowią istotny i trudny do rozwiązania problem,
- zaburzenie transportu rumowiska i tym samym funkcjonowania ekosystemów poniżej,
- zmianę lokalnych warunków hydrologicznych i ekologicznych.

Metody minimalizacji szkód - środki ostrożności

Budowa zbiornika małej retencji, kosztem siedlisk czy gatunków chronionych, w warunkach Polski nie znajduje uzasadnienia. Nie należy jednak z góry wykluczać możliwości realizowania zadań z zakresu retencji wody na obszarach chronionych. Aby wykluczyć konflikty pomiędzy retencją wody a ochroną przyrody, należy już na etapie planowania i projektowania rozwiązań służących retencji brać pod uwagę następujące zalecenia:

- w każdym przypadku przeprowadzić procedurę oceny oddziaływania na środowisko,
- bezwzględnie rezygnować z budowy obiektów niszczących siedliska czy stanowiska gatunków,
- nie należy budować zbiorników powodujących zalanie dobrze zachowanych bądź rokujących szanse regeneracji torfowisk,
- rezygnować z budowy zbiorników w obrębie dobrze zachowanych i w miarę naturalnych cieków (szczególnie niewielkich rzek), na rzecz wykorzystania do tego celu kanałów czy rowów melioracyjnych,

- w pierwszej kolejności realizować tzw. retencję gruntową bądź korytową, nie powodując trwałego zalania terenu (maksymalnie wykorzystać potencjał istniejącego systemu melioracyjnego),
- przywrócić możliwość retencjonowania wody w obszarach hydrogenicznych (odbudować system melioracyjny pełniący funkcję nie tylko osuszania ale też hamowania odpływu i gromadzenia wody - w przeciwnym wypadku, tj. ograniczania się do utrzymywania systemu melioracyjnego polegającego na konserwacji rowów w dalszym ciągu pogłębiać będzie niekorzystne warunki wodne),
- poprawiać kondycję torfowisk przywracając im proces torfotwórczy (tak naprawdę jeden z nielicznych i wciąż niedocenianych sposobów rzeczywistego a nie pozornego, jak w przypadku wykopywanych zbiorników, zwiększania zasobów wodnych),
- wykorzystać do retencjonowania wody przepływowe zbiorniki już istniejące, w których z różnych powodów doszło do znacznego obniżenia poziomu lustra wody (jednak zawsze działania te uzależnić od potwierdzonego korzystnego wpływu na gatunki czy siedliska),
- w przypadku budowy zbiorników (o niewielkiej, ok. 1 m, rzędnej piętrzenia) na ciekach piętrzenie „rozłożyć" należy na kilka mniejszych piętrzeń tworząc kaskadę lub bystrotok umożliwiający swobodną migrację fauny,
- w przypadku zbiorników o znacznej wysokości piętrzenia bezwzględnie zapewnić możliwość migracji nie tylko ryb, ale też drobnej fauny zarówno bezkręgowców, jak i kręgowców,
- maksymalnie wykorzystywać dla celów retencyjnych bobry umożliwiając im zasiedlenie terenów dotąd niezasiedlonych, a także stosując różnego rodzaju urządzenia pozwalające osiągać kompromis w wysokości budowanych przez nie tam, stosowanie rozwiązań zabezpieczających wały przeciwpowodziowe przed ich rozkopywaniem (metalowe siatki),
- zarówno głębokość zbiornika, jak i jego brzegi powinny być zróżnicowane,
- w miarę możliwości jeden z brzegów należy pozostawić w formie urwistej, na innych natomiast ukształtować płycizny zróżnicowane pod względem głębokości i spadku,
- najkorzystniejszy dla większości organizmów spadek głębokości (stosunek głębokości do odległości od brzegu) zawiera się pomiędzy wartościami 1:5 a 1:10. Oznacza to, że głębokość jednego metra zbiornik powinien osiągać w odległości 5-10 m od brzegu,
- brzegi powinny być maksymalnie rozwinięte, ukształtowane w co najmniej kilka zatok i półwyspów - zróżnicować należy również stopień zadrzewienia obrzeży, przynajmniej 1/3 długości linii brzegowej pozostawiając w formie odkrytej. [3)]

[3] *Natura 2000 a gospodarka wodna - Piotr Kowalczak, Piotr Nieznański, Robert Stańko, Fernando Magdaleno Mas, Magdalena Bernués Sanz - Ministerstwo Środowiska, Warszawa.*

5.5. Gospodarka wodno-ściekowa

5.5.1. Zaopatrzenie w wodę

Zbiorowe zaopatrzenie w wodę oraz jej uzdatnianie realizowane jest przez Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Świdwinie. Spółka jest właścicielem 16 wodociągów wraz ze Stacjami Uzdatniania Wody lub Hydroforniami. Przedsiębiorstwo zakupuje również wodę od podmiotów zewnętrznych celem zaspokojenia potrzeb mieszkańców Gminy. Dotyczy to miejscowości Stary i Nowy Przybysław, Świdwinek, Psary, Smardzko, Niemierzyno.

Zgodnie z ustawą z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (Dz. U. z 2018r. poz. 1152 z późn. zm.) wójt, burmistrz, prezydent miasta jest zobowiązany do informowania mieszkańców o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Badania jakości ujmowanych wód dla Gminy prowadzi Powiatowa Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna w Świdwinie. Prowadzi ona ocenę jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w ramach nadzoru sanitarnego w okresach kwartalnych.

Na poniższym wykresie przedstawiono tendencja zużycia wody na mieszkańca na przestrzeni lat.

Wykres nr 6. *Zużycie wody na mieszkańca na terenie Gminy Świdwin*

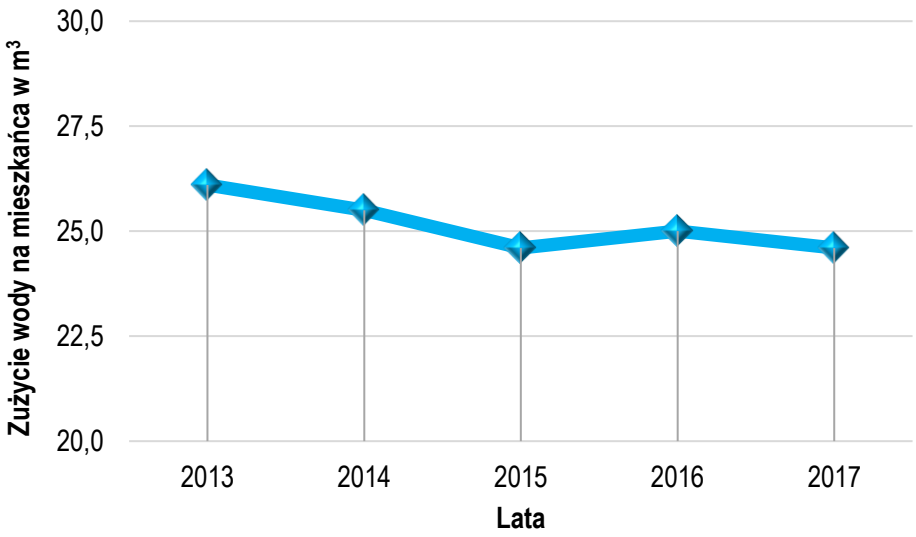

Źródło: Analiza własna na podstawie danych - Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

W poniższej tabeli przedstawiono natomiast zestawienie ujęć wody na terenie Gminy.

Tabela nr 18. *Zestawienie ujęć wody na terenie Gminy Świdwin*

L.p.	Lokalizacja ujęcia	Liczba studni	Inne miejscowości zasilane ze studni	Rok budowy	Produkcja dobowa wody w m^3	Uzdatnianie	Jakość wody	Zezwolenie eksploatacyjne	Stan techniczny
1.	Berkanowo	1	---	1980	10,61	nie	b. dobra	aktualne	dobry
2.	Bierzwnica	2	Kluczkowo, Krasna	1976	38,28	tak	dobra	aktualne	dobry
3.	Bystrzynka	1	Dobrowola	1988	9,92	tak	dobra	aktualne	dobry
4.	Cieszyno	1	---	1969	5,79	nie	b. dobra	aktualne	dobry
5.	Cieszeniewo	1	Sława	1979	30,67	nie	b. dobra	aktualne	dobry
6.	Gola Górna	1	---	1980	3,2	tak	dobra	aktualne	dostateczny
7.	Kartlewo	1	---	1990	8,26	tak	dobra	aktualne	dobry
8.	Krosino	2	Przymiarki	1980	38,48	tak	dobra	aktualne	dobry
9.	Lekowo	2	Kunowo	1975	47,86	tak	dobra	aktualne	dostateczny
10.	Lipce	1	---	1974	5,59	tak	dobra	aktualne	dostateczny
11.	Oparzno	2	Łąkowo	1980	45,28	tak	dobra	aktualne	dobry
12.	Osowo	1	---	1974	3,4	tak	dobra	aktualne	dostateczny
13.	Rogalino	1	Rogalinko	1988	10,97	tak	dobra	aktualne	dobry
14.	Rusinowo	2	Bełtno	1981	49,86	tak	dobra	aktualne	dostateczny
15.	Rycerzewko	1	---	1980	20,49	tak	dobra	aktualne	dostateczny
16.	Ząbrowo	1	---	1969	15,24	nie	b. dobra	aktualne	dobry
17.	Klępczewo	1	---	1965	40,00	tak	b. dobra	aktualne	dobry

Źródło: Raport o stanie Gminy Świdwin za 2018 rok

5.5.2. Charakterystyka sieci wodociągowej

Sieć wodociągowa zaopatruje w wodę pitną ponad 85% mieszkańców Gminy Świdwin. Jednak wiele odcinków sieci wodociągowej jest już wyeksploatowanych i wymaga wymiany. Charakterystykę rozwoju sieci wodociągowej na terenie Gminy przedstawiają poniższa tabela oraz wykres.

Tabela nr 19. *Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie Gminy Świdwin*

Charakterystyka	Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	100,6	100,6	99,4	99,4	brak danych
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	877	852	852	891	
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam^3	155,4	149,7	150,5	146,2	
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	5185	5122	5064	5067	
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m^3	25,5	24,6	25,0	24,6	

Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Wykres nr 7. *Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności na terenie Gminy Świdwin*

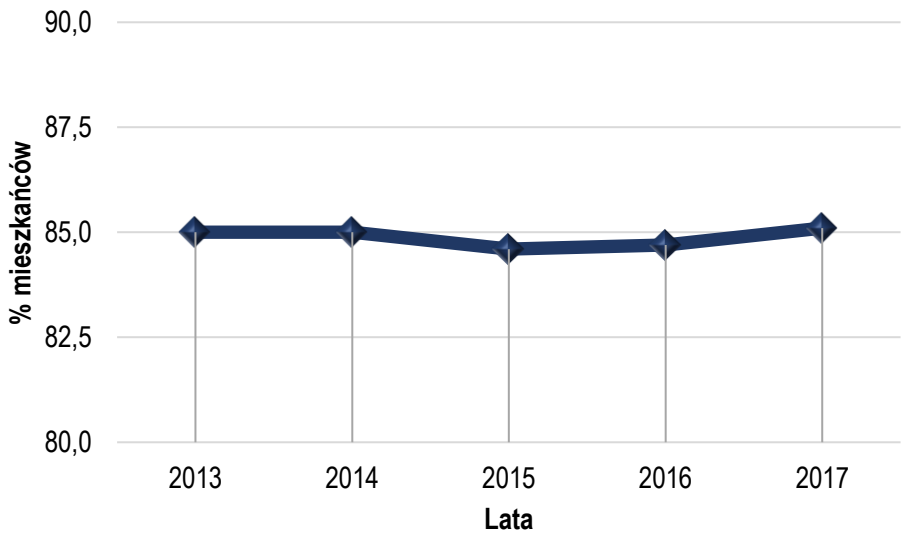

Źródło: Analiza własna na podstawie danych - Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Sieć wodociągowa doprowadzona jest do wszystkich miejscowości na terenie Gminy. Wraz z wyznaczeniem nowych obszarów zabudowy konieczne jest podjęcie działań zmierzających do jak najszybszej rozbudowy sieci wodociągowej, zwiększania jej niezawodności, obniżania awaryjności i strat ilości wody oraz zapewnienia odpowiedniej ilość wody dla celów przeciwpożarowych określonej

w przepisach dotyczących zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych. Kolejne inwestycje wodociągowe na terenie Gminy zakładają modernizację i wymianę wyeksploatowanej sieci.

Stan sieci wodociągowej jest zróżnicowany. Wodociągi wybudowane w ciągu ostatnich lat są w stanie dobrym, natomiast te wykonane z rur azbestowo - cementowych, stalowych i żeliwnych mogą być w złym stanie. Zły stan urządzeń powoduje znaczne ubytki wody. Straty wynikają z sytuacji awaryjnych spowodowanych złym stanem technicznym wodociągów, niezlokalizowanymi w szybkim czasie awariami tzw. wyciekami ukrytymi, technologicznym płukaniem sieci, a także używaniem przez mieszkańców starych typów wodomierzy, a tym samym nieprawidłowym naliczaniem zużycia wody, nielegalnym poborem wody oraz poborem wody z hydrantów.

5.5.3. Charakterystyka sieci kanalizacji sanitarnej

Całkowita ilość mieszkańców objętych siecią kanalizacyjną na analizowanym obszarze wynosi blisko 46%. Długość sieci kanalizacyjnej w 2017 roku wynosiła 24,1 km. Na terenach nie skanalizowanych ścieki komunalne gromadzone są w zbiornikach na nieczystości ciekłe lub odprowadzane z wykorzystaniem przydomowych oczyszczalni ścieków. Ścieki gospodarcze pochodzące z indywidualnych gospodarstw domowych są zagospodarowane przez nie na własnych gruntach. Ścieki komunalne z indywidualnych zbiorników są przyjmowane przez gminne oczyszczalnie ścieków.

Charakterystykę rozwoju sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Świdwin przedstawiają poniższa tabela oraz wykres.

Tabela nr 20.*Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Świdwin*

Charakterystyka	Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	24,1	24,1	24,1	24,1	brak danych
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	286	271	273	287	
ścieki odprowadzone	dam^3	70,0	70,0	69,0	70,0	
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	2813	2720	2694	2717	

Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Wykres nr 8. *Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności na terenie Gminy Świdwin*

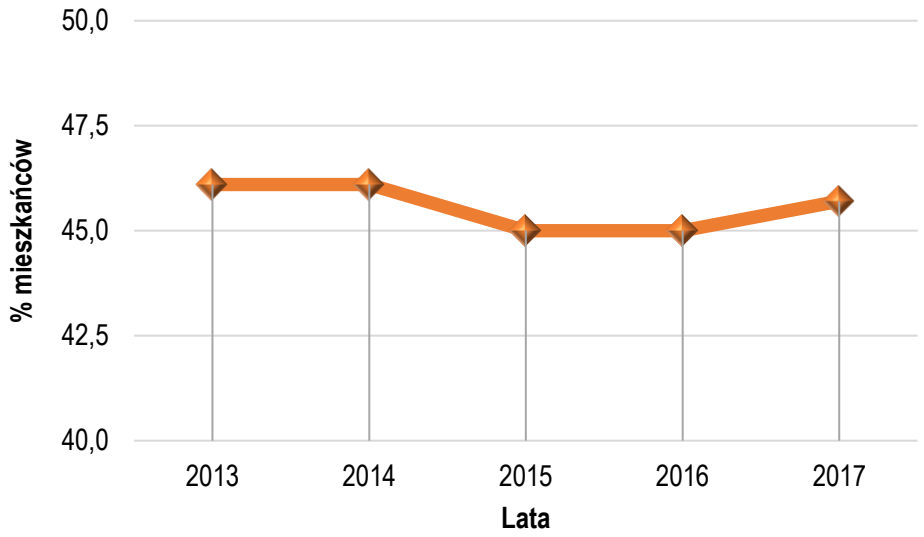

Źródło: Analiza własna na podstawie danych - Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Rozwój przestrzenny Gminy Świdwin w najbliższych latach pociągnie za sobą zwiększone zapotrzebowanie na wodę, a tym samym proporcjonalny wzrost wytwarzanych ścieków. Konieczny jest zatem harmonijny rozwój sieci kanalizacji sanitarnej, dostosowany do zachodzących zmian. Najważniejszymi inwestycjami zakresu gospodarki ściekami będzie rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w poszczególnych miejscowościach wraz z odcinkami rurociągów tłocznych, zgodnie z opracowaniami odrębnymi, dotyczącymi systemu wodno-ściekowego.

5.5.4. Oczyszczalnie ścieków

Ścieki bytowe z terenu Gminy Świdwin odprowadzane są na trzy sposoby:

- po oczyszczeniu na mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków,
- do bezodpływowych osadników okresowo opróżnianych,
- do przydomowych oczyszczalni ścieków.

Na terenie Gminy Świdwin znajduje się 10 zbiorowych oczyszczalni ścieków. Siedem z nich wraz z ośmioma przepompowniami to instalacje należące do Gminy Zlokalizowane są w miejscowościach: Lipce, Łąkowo, Oparzno, Krosino, Ząbrowo, Lekowo, Bierzwnica. Pozostałe trzy zlokalizowane są w miejscowościach Smardzko, Niemierzyno oraz Klępczewo (są kolejno własnością prywatnych spółek prawa handlowego oraz Spółdzielni Eksploatacyjnej Mewa). Ścieki bytowe mieszkańców w/w miejscowości są w ponad 90% oczyszczane, za wyjątkiem Niemierzyna, w którym oczyszczalnia służy wyłącznie oczyszczaniu ścieków należących do zakładu przetwórstwa spożywczego. Zarządzaniem mieniem gminnym zajmuje się Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Świdwinie. Charakterystykę przedstawiono poniżej.

Tabela nr 21. *Charakterystyka oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Świdwin*

Charakterystyka	Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018
odprowadzone ogółem	dam^3	70,0	70,0	69,0	70,0	72,0
odprowadzane w czasie doby do kanalizacji	dam^3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
oczyszczane łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi	dam^3	71	58	70	72	73
oczyszczane razem	dam^3	70	70	69	70	72
oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Wykres nr 9. *Liczba ludności korzystająca z oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Świdwin*

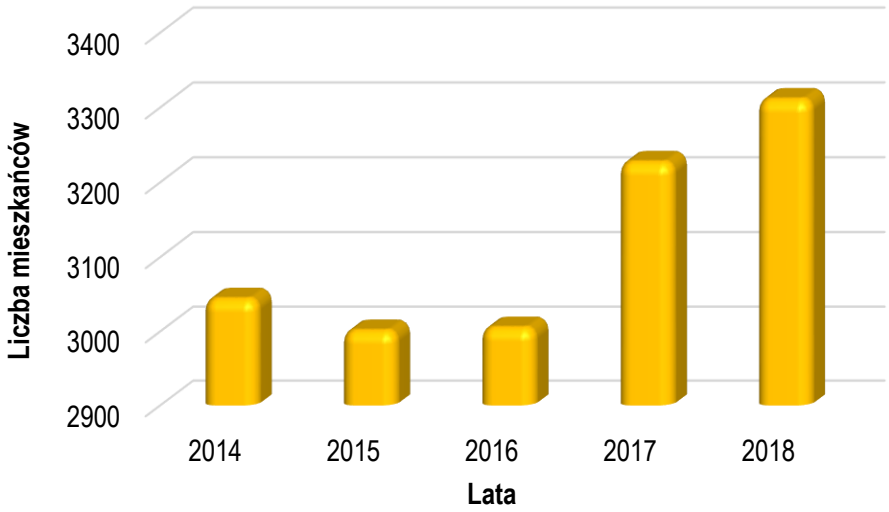

Źródło: Analiza własna na podstawie danych - Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Tabela nr 22.*Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu na terenie Gminy Świdwin*

Charakterystyka	Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018
BZT5	kg/rok	401	1318	917	557	319
ChZT		3161	3268	3651	4034	2131
zawiesina ogólna		507	1155	960	1585	596
azot ogólny		1058	1016	907	681	630
fosfor ogólny		175	160	674	155	142

Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Na terenie Gminy znajduje się również infrastruktura przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela nr 23. *Gromadzenie i wywóz nieczystości ciekłych z terenu Gminy Świdwin*

Charakterystyka	2013	2014	2015	2016	2017
zbiorniki bezodpływowe	144	144	181	193	brak danych
oczyszczalnie przydomowe	42	51	61	65	
stacje zlewne	2	2	2	2	

Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

5.5.5. Charakterystyka sieci kanalizacji deszczowej

Oprócz ścieków wytwarzanych przez bytowanie ludzi na terenie Gminy Świdwin powstają również wody opadowe i roztopowe. Związany to jest z występowaniem zwartej zabudowy oraz z małą ilością odsłoniętej gleby. Konieczne jest zatem zbieranie i retencjonowanie tych wód bez szkody dla terenów zurbanizowanych i upraw. W poniżej tabeli przedstawiono korzyści wynikające z zastosowania poszczególnych rozwiązań technicznych w gospodarce wodami opadowymi.

Tabela nr 24. *Korzyści wynikające z zastosowania poszczególnych rozwiązań technicznych w gospodarce wodami opadowymi*

Rodzaj rozwiązania	Infiltracja	Retencja	Opóźnienie odpływu	Redukcja zanieczyszczeń
Powierzchnie przepuszczalne	+			+
Powierzchnie ażurowe	+			+
Studnie chłonne	+	+		
Bioretencja	+	+	+	+
Rowy infiltracyjne	+			+
Zielone dachy			+	+
Muldy chłonne	+		+	+
Oczyszczalnie hydrofitowe			+	+
Zbiorniki na wodę deszczową		+		

Źródło: Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu - dr hab. inż. Ewa Burszta - Adamiak

Głównym problemem związanym z gospodarowaniem wodami opadowymi na terenach zurbanizowanych jest zaburzenie cyklu hydrologicznego wynikające ze wzrostu powierzchni nieprzepuszczalnych i znacznego obniżenie zdolności retencjonowania i infiltracji wód opadowych. Wody deszczowe, spływając po powierzchniach utwardzonych, spłukują znajdujące się tam zanieczyszczenia, w tym substancje ropopochodne, co powoduje, że ścieki opadowe bywają czasami wielokrotnie bardziej obciążone ładunkami szkodliwymi niż ścieki komunalne.

Problemy związane z odprowadzaniem wód opadowych i roztopowych z terenów zurbanizowanych są istotne zarówno dla jednostek samorządu terytorialnego, jak i dla mieszkańców Gminy, zwłaszcza większych jednostek osadniczych. Podstawową zasadą polityki w zakresie zagospodarowania wód opadowych powinno być zapobieganie szybkiemu odprowadzaniu wód z terenów zurbanizowanych oraz zwiększenie ich zdolności retencyjnej. Rozwiązaniem problemów gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi na terenach miejskich może być zastosowanie alternatywnych w stosunku do kanalizacji deszczowej, zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju, metod zagospodarowania wód opadowych.

5.6. Budowa geologiczna

5.6.1. Geomorfologia

Gmina Świdwin położona jest w obrębie dwóch jednostek fizyczno-geograficznych: Wysoczyzny Łobeskiej i Pojezierza Drawskiego wchodzących w skład Pojezierza Zachodniopomorskiego - wg podziału J. Kondrackiego. Granica pomiędzy obydwoma jednostkami jest umowna, orientacyjnie można przyjąć, że przebiega wzdłuż linii wsi Sława - Kluczkowo - Rzepczyno (gm. Brzeżno). Część południowo-wschodnia Gminy należy do Pojezierza Drawskiego, pozostała (na północny zachód od tej linii) do Wysoczyzny Łobezkiej. Obie jednostki reprezentują nieco odmienny krajobraz, gdyż zostały ukształtowane w czasie ostatniego zlodowacenia, ale w innych warunkach.

Pojezierze Drawskie obejmuje strefę wzniesień czołowomorenowych wzniesionych do 160-180 m n.p.m., natomiast Wysoczyzna Łobezka stanowi wysoczyznę moreny dennej lub równinę sandrową, o rzeźbie znacznie spokojniejszej, wysokościach od 100 do 120 m n.p.m. Charakterystycznym elementem krajobrazu jest dolina rzeki Regi przecinająca teren gminy szerokim łukiem od południowego-wschodu (wieś Rycerzewko) ku północy i dalej na południowy zachód, osiągając w rejonie m. Świdwina szerokość 1km.

Rzeźba terenu gminy jest urozmaicona zarówno pod względem wysokości względnej (najniżej położony punkt koło Berkanowa 53m n.p.m., najwyżej koło Bierzwnicy 179m n.p.m.) jak i różnorodności form geomorfologicznych. Wyróżnia się:

- wzgórza moreny czołowej, pagórki kemowe i ozy,
- wysoczyznę morenową o rzeźbie falistej i lekko falistej a lokalnie pagórkowatej,
- równinę sandrową,
- dolinę rzeki Regi i Mołstowej, w części erozyjną, w większości erozyjno-akumulacyjną z wykształconymi poziomami tarasowymi,
- zagłębienia wytopiskowe w obrębie wysoczyzn.

Przestrzennie największą powierzchnię zajmuje wysoczyzna morenowa. Wzgórza morenowe występują lokalnie, stanowią dominanty krajobrazu, często noszą lokalne nazwy: „Reskie Góry", „Lisie Góry", „Czarcie Góry". Formy wklęsłe doliny rzek i liczne wytopiska stanowią również wyraźny akcent w rzeźbie terenu. Zbocza dolin są wyraźne, często strome, a wytopiska zajęte przez niewielkie jeziora (np. Oparzno) lub torfowiska (k/wsi Klępczewo) oraz rynny subglacjalne (np. jeziora rynnowe Bystrzyno Wielkie i Bystrzyno Małe) podkreślają malowniczość krajobrazu. Generalnie należy stwierdzić, że rzeźba terenu jest dobrze zachowana, występują liczne, klasyczne formy rzeźby młodoglacjalnej (najmłodszego zlodowacenia).

Wierzchnią warstwę podłoża o miąższości 60-130m budują utwory czwartorzędowe okresu lodowcowego (plejstocenu) oraz polodowcowego (holocenu). Plejstocen reprezentowany jest głównie przez utwory akumulacji lodowcowej: gliny zwałowe, piaski, żwiry i głazy, mułki budujące wysoczyzny moreny dennej, wzgórza moreny czołowej, pagórki kemowe i ozy. Utwory wodno-lodowcowe (płynące z topniejącego lodowca) reprezentowane przez piaski i żwiry budują stosunkowo nieduże, towarzyszące dolinom rzecznym powierzchnie sandrowe oraz wyższe poziomy tarasowe w dolinie Regi i Mołstowej. Utwory holocenu wypełniają obniżenia terenowe: najniższe poziomy tarasowe i dna dolin rzecznych oraz zagłębienia wytopiskowe. Reprezentowane są przez piaski rzeczne i mułki w dolinach oraz torfy i gytie w wytopiskach.

Rysunek nr 18. *Budowa geologiczna Gminy Świdwin*

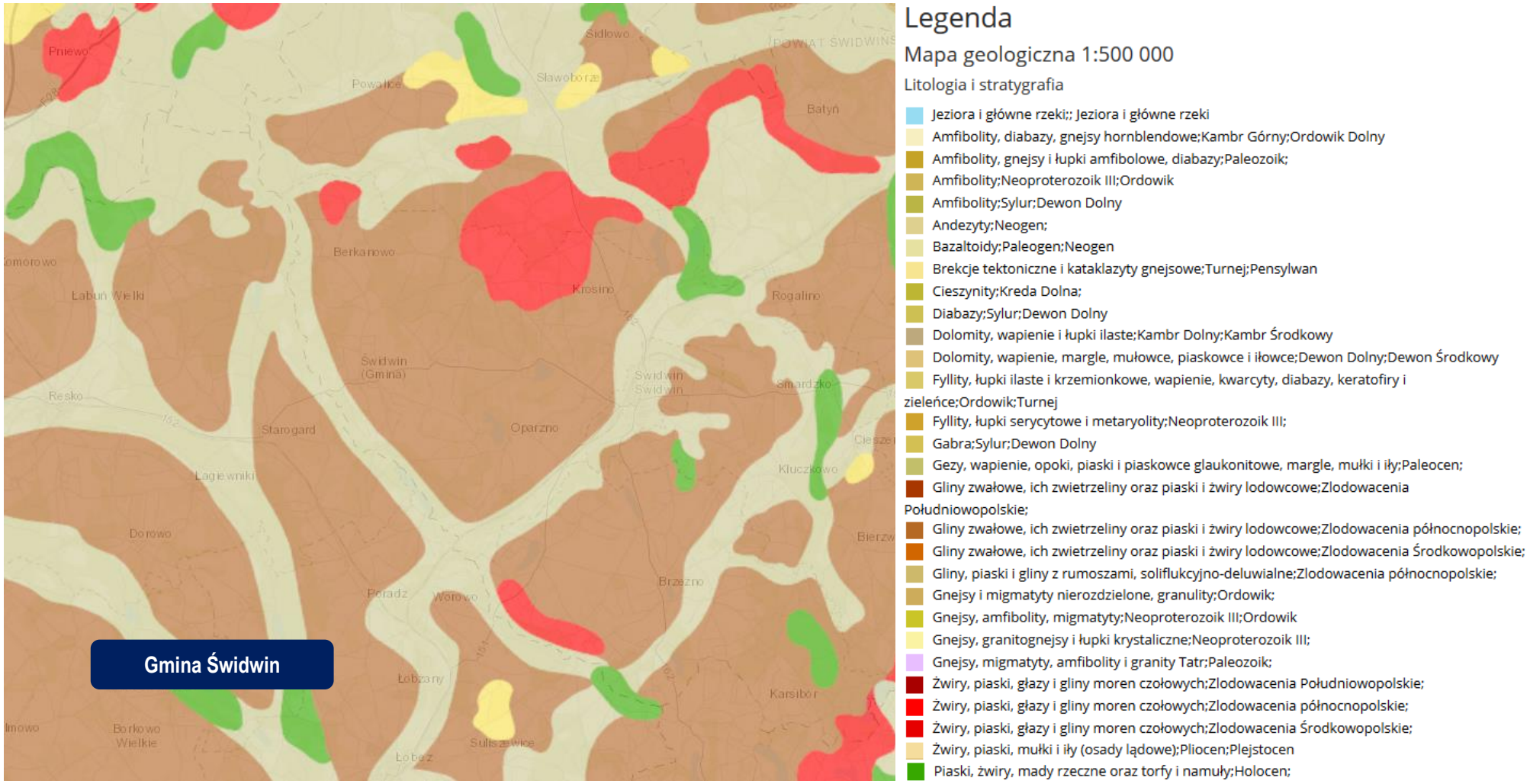

Źródło: Centralna Baza Danych Geologicznych - PIG

Rysunek nr 19. *Złoża, tereny i obszary górnicze na terenie Gminy Świdwin*

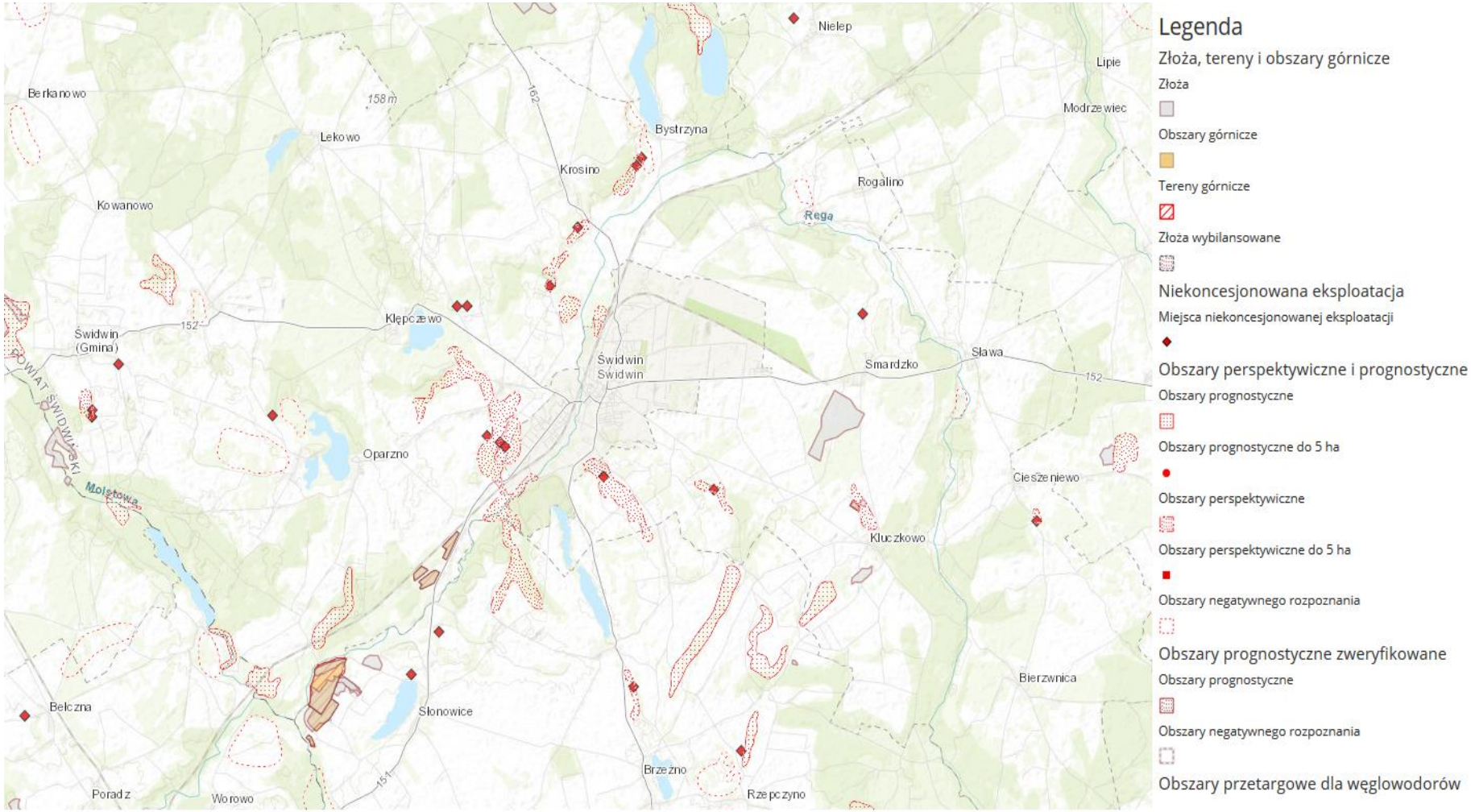

Źródło: Centralna Baza Danych Geologicznych - PIG

5.6.2. Zasoby kopalin

Gmina Świdwin nie posiada złóż kopalin o większym znaczeniu gospodarczym. Występują tu złoża surowców pospolitych: piaski, żwiry, pospółki, torfy, kreda jeziorna, z których część jest wydobywana dla potrzeb lokalnych.

Eksploatacja surowców mineralnych z uwagi na ochronę cennych walorów środowiska przyrodniczego powinna być ograniczona tylko do niezbędnych potrzeb lokalnych. Tereny wyeksploatowane należy sukcesywnie rekultywować w kierunku rekultywacji rolnej, wodnej, leśnej lub przemysłowo-usługowej zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy.

5.7. Gleby

5.7.1. Charakterystyka rozmieszczenia typów gleb

Jakość gleb na terenie Gminy w istotny sposób wpływa na jej potencjał. Gleby dobrej jakości oznaczają nie tylko zdrowe i wysokie plony, ale także warunkują prawidłowy rozwój człowieka, gdyż wraz z pożywieniem roślinnym i zwierzęcym dostarczają odpowiedniej ilości wysokokalorycznych składników odżywczych, witamin, substancji mineralnych, niezbędnych do budowy i właściwego funkcjonowania organizmu. Jakość gleb ma wpływ na rozmieszenie upraw rolniczych, ale zależy ona również od odpowiedniej wilgotności, nawożenia mineralno – organicznego, warunków termicznych oraz opadów atmosferycznych.

Gleby wytworzone z utworów lodowcowych i wodno-lodowcowych z glin i piasków należą do gleb mineralnych typu gleb bielicowych lub brunatnych (na ogół wyługowanych) natomiast wytworzone z utworów aluwialno-bagienncyh głównie torfów należą do gleb organicznych torfowych i torfowomurszowych, rzadziej czarnych ziem. Gleby mineralne (wysoczyzn morenowych i sandrów) użytkowane są z reguły rolniczo jako grunty orne lub też występują pod kompleksami leśnymi. Gleby organiczne w dnach dolin i obniżeniach wytopiskowych użytkowane są jako trwałe użytki zielone (łąki i pastwiska). Ze względu na żyzność gleb oraz rolniczą przydatność dla określonych upraw wyróżniono kilka kompleksów glebowych.

Na terenie Gminy Świdwin przeważają gleby średnio-żyzne zaliczone do kompleksu 2 pszennego dobrego i 4 żytniego bardzo dobrego (łącznie 39,2%) oraz 5 żytniego dobrego (32,6%). Dość duży jest udział gleb słabych, wytworzonych z piasków całkowitych kompleksu 6 i 7 żytniego słabego (25,7%). W układzie przestrzennym występuje duża mozaika glebowa, obok rejonów o lepszych żyźniejszych występują

gleby mało żyzne. W obszarach o rzeźbie pagórkowatej obok gleb przesuszonych (kompleks 3 pszenny wadliwy) występują nadmiernie nawilgocone (kompleks 8 i 9 zbożowo-pastewny). Gleby organiczne zajęte przez trwałe użytki zielone występują w dolinie rzeki Regi, w części doliny rzeki Mołstowej oraz w większych obniżeniach wytopiskowych (Stary Przybysław, Klepczewo, Świdwinek). Należą do gleb średnio żyznych kompleksu 2z i 3z użytków zielonych.

Na terenie Gminy pod względem odczynu gleb przeważają gleby o odczynie kwaśnym i lekko kwaśnym. Nadmierna kwasowość powodowana jest najczęściej przez naturalne czynniki klimatyczno - glebowe, w mniejszym stopniu przez zanieczyszczenia kwasotworcze powstające przez zanieczyszczenia przemysłowe i komunikacyjne lub przez niektore nawozy. Gmina posiada gleby dość dobre, o niewielkim zanieczyszczeniu. Konieczne jest jednak ich nawożenie, wapnowanie i stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych, ze względu na ich kwaśny odczyn.

Wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej charakteryzuje warunki danego obszaru do produkcji rolnej. Im wartość wskaźnika wyższa tym lepsze warunki dla produkcji rolnej. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej ma duże znaczenie w aspekcie akcesji z Unią Europejską. Zgodnie z programem wsparcia w ramach Planów Rozwoju Obszarów Wiejskich, obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania (LFA), na których produkcja rolnicza jest utrudniona ze względu na niekorzystne warunki naturalne, dla gospodarstw położonych w ich zasięgu otrzymują dopłaty wyrównawcze.

5.7.2. Degradacja naturalna gleb

W związku z ukształtowaniem terenu zjawiska erozji gleb obserwuje się na bardziej nachylonych terenach. Na obniżenie wartości bonitacyjnych gleb narażone są również użytkowane rolniczo tereny zalewowe. W czasie występowania wód z brzegów rzeki dochodzi do podmakania tych terenów, a powolny spływ wody doliną rzeki powoduje wypłukiwanie cennych składników gleb. Jakość gleb jest więc bardzo istotnym czynnikiem wpływającym na rozwój rolnictwa, warunkującym wysokość i jakość uzyskiwanych plonów. W celu przeciwdziałania degradacji konieczne jest uwzględnienie stopniowej zmiany struktury użytkowania gleb.

5.7.3. Degradacja chemiczna gleb

Do istotnego aspektu degradacji gleb należy wzrost chemizacji gleb przez rolnictwo, a także zmniejszanie się powierzchni ogólnej gleb w wyniku przeznaczania jej pod cele nierolnicze. Na terenie Gminy pod względem odczynu gleb przeważają gleby o odczynie kwaśnym. Nadmierna kwasowość powodowana jest najczęściej przez naturalne czynniki klimatyczno - glebowe, w mniejszym stopniu przez

zanieczyszczenia kwasotwórcze powstające przez zanieczyszczenia przemysłowe i komunikacyjne lub przez niektóre nawozy. Gmina posiada gleby słabej jakości o niewielkim zanieczyszczeniu. Konieczne jest jednak ich nawożenie, wapnowanie i stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych, ze względu na ich kwaśny odczyn.

Monitoring jakości gleby i ziemi stanowi podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska. Celem badań jest obserwacja zmian szerokiego zakresu cech gleb użytkowanych rolniczo, a szczególnie właściwości chemicznych, zachodzących w określonych przedziałach czasu pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka. Monitorowanie chemizmu gleb ornych prowadzone jest w systemie monitoringu krajowego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach.

5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

5.8.1. Gospodarka odpadami komunalnymi

Uchwałą Nr XVIII/321/16 z dnia 27 grudnia 2016r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego przyjął aktualizację *„Planu gospodarki odpadami dla województwa zachodniopomorskiego na lata 2016 - 2022 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2023-2028”*. Zgodnie z zapisami Planu Gmina Świdwin wchodzi w skład Wschodniego Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi.

Regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych zlokalizowane są poza terenami Gminy Świdwin.

Zgodnie z ustawą o odpadach regionem gospodarki odpadami komunalnymi - jest określony w wojewódzkim planie gospodarki odpadami obszar liczący, co najmniej 150 tys. mieszkańców. Regionem gospodarki odpadami komunalnymi może być gmina licząca powyżej 500 tys. mieszkańców. W województwie zachodniopomorskim nie występują miasta o liczbie mieszkańców powyżej 500 tys. Projektując regiony gospodarki odpadami brano pod uwagę:

- wymagania ustawowe określające, że region winien obejmować, co najmniej 150 000 mieszkańców,
- kształtowanie regionów w taki sposób by zapewnić gminom dostęp do co najmniej 2 instalacji regionalnych,
- kształtowanie regionów w taki sposób by zapewnić strumień odpadów do instalacji dofinansowanych ze środków z Unii Europejskiej w celu zapewnienia trwałości projektu,
- deklaracje i zobowiązania gmin w zakresie wspólnej realizacji zakładów przetwarzania odpadów,

- moce przerobowe zapewniające przetworzenie, co najmniej 110% odpadów wytwarzanych, jako zapewnienie przetworzenia odpadów z sąsiedniej instalacji regionalnej w przypadku jej awarii.
- układ komunikacyjny - drogowy w celu zapewnienia łatwości dojazdu do instalacji regionalnych.

W celu utrzymania czystości i porządku na swoim terenie, Gminy zobowiązane są realizować szereg zadań nałożonych na nie w tym zakresie. Jednym z nich będzie obowiązek określenia zasad i sposobów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, obejmującego co najmniej frakcje takie jak: papier, szkło, metale, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe oraz odpady komunalne ulegające biodegradacji. W ramach tworzenia systemu selektywnego zbierania odpadów komunalnych, obligatoryjnym zadaniem własnym Gmin jest:

- zapewnienie osiągnięcia odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania.
- tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych zapewniających łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy,
- wskazanie miejsca zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt. 10 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2018, poz. 1454 z późn. zm.) zwanej dalej ucipg, gminy zobowiązane są do wykonywania corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi, w celu weryfikacji możliwości technicznych i organizacyjnych gminy w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi.

Analiza ta ma na celu zweryfikowanie możliwości przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania i pozostałości z mechaniczno biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania, a także potrzeb inwestycyjnych związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi, kosztów poniesionych w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych. Analizy dokonuje się na podstawie sprawozdań złożonych przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, podmiot prowadzący punkt selektywnego zbierania odpadów oraz rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz innych dostępnych danych wpływających na koszty systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Urząd Gminy Świdwin objął systemem gospodarowania odpadami tylko właścicieli nieruchomości zamieszkałych gdzie powstają odpady, natomiast właściciele nieruchomości niezamieszkałych zobowiązani

są do podpisania umowy z przedsiębiorcą posiadającym zezwolenie na prowadzenie działalności w tym zakresie oraz do udokumentowania w formie umowy korzystania z tych usług. Liczbę mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami przedstawiono poniżej:

- Liczba mieszkańców zameldowanych na dzień 31.12.2018 r. - 5998 osób
- Złożono 1628 deklaracji;
- Liczba deklaracji z selektywną zbiórką odpadów - 1375;
- Liczba deklaracji z nieselektywną zbiórką odpadów - 100;
- Liczba deklaracji tzw. „zerowych" - 153;
- Łączna liczba osób wg złożonych deklaracji - 4492.

Na terenie Gminy Świdwin w 2018 roku zabrano następujące ilości odpadów:

Niesegregowane odpady zmieszane o kodzie 20 03 01:

- Masa odebranych niesegregowanych odpadów zmieszanych o kodzie 20 03 01 - 768,462 Mg;
- Masa odpadów poddana innym niż składowanie procesom przetwarzania - 768,462 Mg.

Odpady ulegające biodegradacji:

- Masa selektywnie odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji - 67,50 Mg

Odpady selektywne:

- opakowania z tworzyw sztucznych o kodzie 15 01 02 - 4,98 Mg;
- inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny o kodzie 20 01 99 - 215,00 Mg;
- zmieszane odpady opakowaniowe o kodzie 15 01 06 - 1,47 Mg;
- opakowania ze szkła o kodzie 15 01 07 - 91,41 Mg;
- opakowania z papieru i tektury o kodzie 15 01 01 - 0,799 Mg;
- papier i tektura o kodzie 20 01 01 - 10,80 Mg.

Odpady inne:

- zużyte opony o kodzie 16 01 03 - 3,30 Mg;
- materiały izolacyjne o kodzie 17 06 04 - 2,74 Mg;
- gruz ceglany o kodzie 17 01 02 - 4,34 Mg;
- zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03 o kodzie 17 09 04 - 0,66 Mg;
- materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03 o kodzie 17 06 04 - 2,74 Mg;
- odpady wielkogabarytowe o kodzie 20 03 07 - 63,55 Mg.

Na terenie Gminy Świdwin nie ma możliwości przetwarzania odpadów komunalnych. Wszystkie odpady zgodnie z zawartą umową kierowane były celem zagospodarowania, do instalacji przetwarzania odpadów komunalnych - Spółki Międzygminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami w Wardyniu Górnym, zgodnie z umową wykonawczą z dnia 25 stycznia 2013r., zawartą na podstawie uchwały nr XIII/113/2011 w sprawie powierzenia spółce Międzygminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Wardyniu Górnym zadań własnych gminy w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi oraz wyrażenia zgody na zawarcie przez Gminę Świdwin umowy wykonawczej.

5.8.2. Gospodarka odpadami zawierającymi azbest

Uchwałą Nr XV/112/2008 Rady Gminy Świdwin z dnia 18 września 2008 roku przyjęto "Programu usuwania wyrobów azbestowych z terenu gminy Świdwin na lata 2008-2032".

Głównym celem Programu było doprowadzenie do stopniowej eliminacji wyrobów zawierających azbest z otoczenia człowieka oraz ich bezpieczne i prawidłowe unieszkodliwienie. Program zakładał realizację następujących zadań:

- inwentaryzację z natury obiektów zawierających azbest (ustalenie skali występowania i lokalizacji wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy),
- edukację mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu dla zdrowia człowieka i procedur usuwania, zabezpieczania i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych,
- propagowanie właściwych metod i sposobów bezpiecznego dla środowiska i zdrowia człowieka usuwania azbestu.
- zapoznanie i pomoc mieszkańcom Gminy w pozyskiwaniu środków finansowych na zadania związane z usuwaniem azbestu i wyrobów zawierających azbest.
- bieżący monitoring realizacji programu i okresowe raportowanie jego realizacji władzom samorządowym i mieszkańcom.

Na poniższym rysunku przedstawiono ilości odpadów azbestowych występujących na terenie Gminy Świdwin, zgodnie z Bazą Azbestową.

Tabela nr 25. *Ilości odpadów azbestowych na terenie Gminy Świdwin [kg.]*

zinwentaryzowane			unieszkodliwione			pozostałe do unieszkodliwienia		
razem	osoby fizyczne	osoby prawne	razem	osoby fizyczne	osoby prawne	razem	osoby fizyczne	osoby prawne
1 926 650	1 850 600	76 050	123 649	123 649	0	1 803 001	1 726 951	76 050

Źródło: Baza Azbestowa

5.9. Zasoby przyrodnicze

5.9.1. Flora Gminy

Florę występującą na terenie Gminy Świdwin przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek nr 20. *Potencjalna roślinność naturalna Gminy Świdwin*

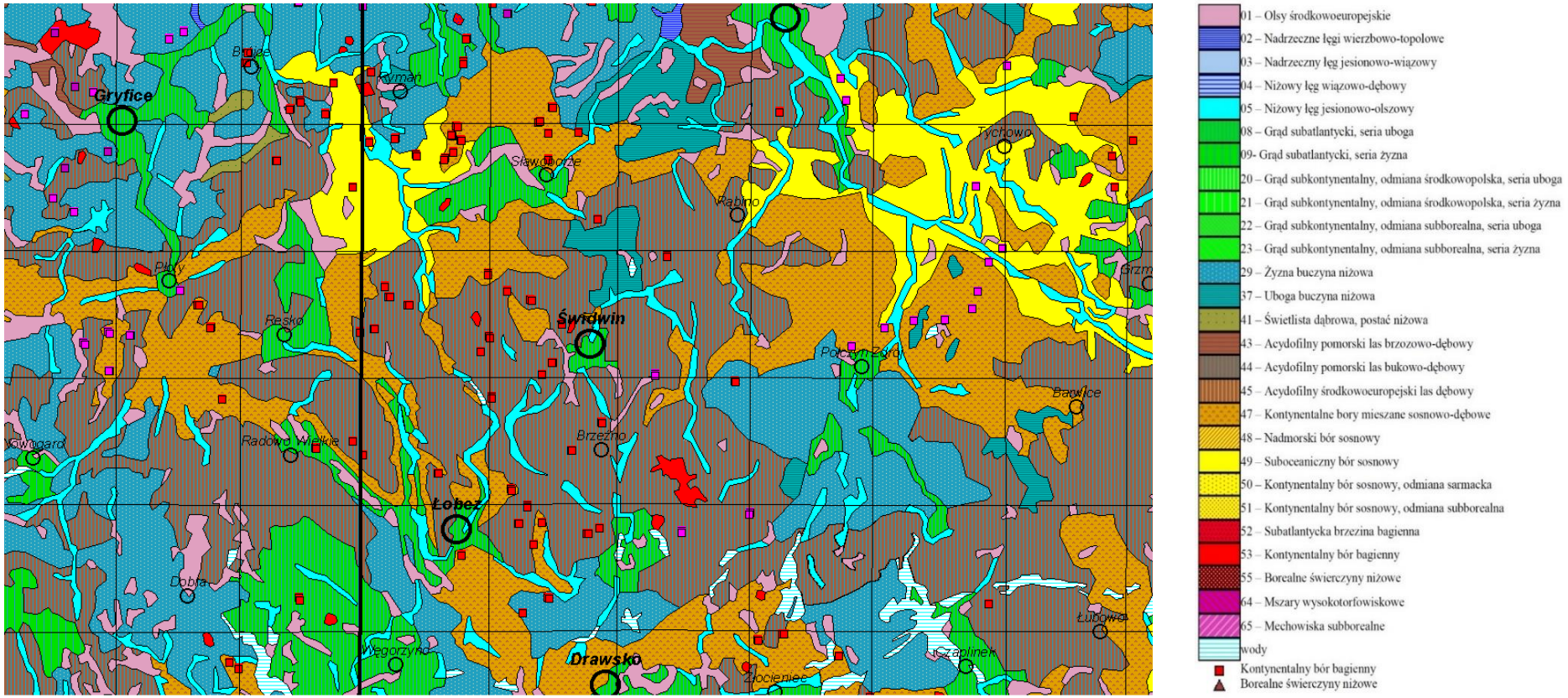

Źródło:: Jan Marek Matuszkiewicz Potential natual vegetation of Poland

W 2007 roku opracowano dokument pn.: „Waloryzacja przyrodnicza Gminy Świdwin - operat generalny". Opracowanie operatu generalnego z wykorzystaniem posiadanych operatów szczegółowych wykonano w Biurze Konserwacji Przyrody w Szczecinie, przez zespół autorski: Małgorzata Zimnicka - Pluskota, Agnieszka Lewandowska, Damian Spieczyński, Karolina Wasiak.

5.9.1.1. Lasy

Szczególnie znaczącym elementem środowiska są lasy. Spełniają one wielorakie funkcje: środowiskotwórcze, krajobrazowe, ochronne, społeczne - przyczyniając się do zachowania równowagi ekologicznej w obrębie Gminy. W uszczegółowieniu funkcje lasu kształtują się następująco:

- retencjonowanie wody i łagodzenie ekstremalnych stanów przepływu wód powierzchniowych i gruntowych,
- przeciwdziałanie degradacji i erozji gleb oraz stepowienia krajobrazu,
- wiązanie dwutlenku węgla i gazów przemysłowych z powietrza, wody i gleby oraz neutralizacja ich negatywnego działania,
- korzystna modyfikacja warunków hydrologicznych i topoklimatycznych na terenach rolniczych,
- zachowanie zasobów genowych fauny i flory oraz przywracanie bioróżnorodności i naturalności krajobrazu,
- tworzenie możliwości wypoczynku oraz poprawy warunków życia dla ludności Gminy.

Tabela nr 26. *Powierzchnia gruntów leśnych na terenie Gminy Świdwin*

Charakterystyka	2014	2015	2016	2017	2018
lesistość w %	27,3	28,2	28,4	28,5	brak danych
grunty leśne publiczne ogółem [ha]	6644,09	6644,70	6665,24	6695,02	
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa [ha]	6640,49	6641,10	6661,64	6691,42	
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych [ha]	6515,13	6522,88	6543,42	6573,55	
grunty leśne prywatne [ha]	280,30	504,61	538,11	538,11	
Ogółem [ha]	**6924,39**	**7149,31**	**7203,35**	**7233,13**	

Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Lasy oraz tereny zadrzewione i zakrzewione porastają znaczny obszar Gminy Świdwin. Zajmują blisko 30% ogólnej powierzchni. Dla porównania na terenie kraju zajmują 28,4 % ogólnej powierzchni. Na

ich przeważającym obszarze występują drzewostany sosnowe, które w wyznaczonych miejscach zaliczono do tzw. lasów ochronnych. Obok borów sosnowych w zagłębieniach terenowych występują łęgi, bory wilgotne i bagienne oraz torfowiska. W lasach dominującą rolę odgrywają takie gatunki drzew jak: sosna, brzoza, dąb szypułkowy.

Wykres nr 10. *Struktura lasów wg. własności na terenie Gminy Świdwin*

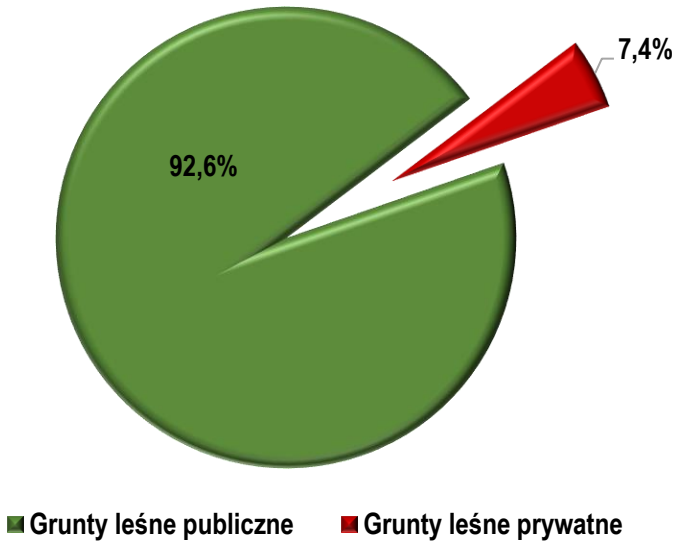

Źródło: Analiza własna na podstawie danych - Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Głównymi zagrożeniami dla lasów są: nielegalna wycinka, umyślne podkładanie ognia, pożary powstające w wyniku nieostrożności lub wskutek przerzutów ognia z gruntów nieleśnych (wynik wypalania ściernisk, traw na łąkach, w przydrożnych rowach czy nieużytkach), niekontrolowany ruch turystyczny. Na kondycję lasów niekorzystnie oddziałują stałe czynniki (abiotyczne,) kształtujące bilans wodny, takie jak deficyt opadów czy powtarzające się długotrwale susze podczas sezonu wegetacyjnego, prowadzące do obniżania się poziomu wód gruntowych. Zagrożenia biotyczne wywołują masowe pojawianie się szkodników owadzich (szczególnie owadów liściożernych oraz szkodników wtórnych sosny i świerka), a także chorób infekcyjnych. Uszkodzenia drzewostanów wskutek oddziaływania emisji przemysłowych są niewielkie.

Lasy ochronne pełnią funkcje: glebochronne, wodochronne, zdrowotno-rekreacyjne, zmniejszają oddziaływanie zanieczyszczeń powietrza. Na obszarze lasów ochronnych obowiązują ograniczenia gospodarcze. Na terenie Gminy lasy ochronne pełnią głównie funkcję glebochronną (lasy na zwałowisku), stanowią ochronę wilgotnych oraz cennych siedlisk przyrodniczych, są też ostoją dla zwierząt.

Gospodarka leśna na terenie Gminy prowadzona jest w oparciu o zasady:

- powszechnej ochrony lasów;

- trwałości utrzymania lasów;
- ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów;
- powiększania zasobów leśnych.

Właściciele lasów, dla zapewnienia ich powszechnej ochrony, obowiązani są do kształtowania równowagi w ekosystemach leśnych, podnoszenia naturalnej odporności drzewostanów, a zwłaszcza do wykonywania zabiegów profilaktycznych, zapobiegających zagrożeniom pożarami; także do wykrywania i zwalczania szkodliwych organizmów oraz ochrony gleby i wód leśnych. Czynniki biotyczne i abiotyczne wpływają na ekosystemy leśne z różną intensywnością, co jest wynikiem zróżnicowania warunków klimatycznych, glebowych i hydrologicznych oraz składu gatunkowego drzewostanów. Czynniki te wraz z wewnątrz populacyjną strategią rozwoju poszczególnych gatunków owadów i grzybów patogenicznych stanowią o możliwościach wzrostu drzew i stanie sanitarnym drzewostanów.

Gospodarka leśna prowadzona jest w oparciu o plany urządzania lasu lub uproszczone plany urządzania lasu, a także na podstawie inwentaryzacji stanu lasów sporządzanych dla wszystkich posiadaczy lasów. Plany te sporządzane są na okres 10 lat i zawierają wszystkie podstawowe wskaźniki jakie winny być wykonane celem prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej. Plan urządzania lasu określa m.in. właściciela lasu, nr działki, powierzchnię lasu, wiek drzewostanu, skład gatunkowy, bonitację lasu, prace do wykonania wraz z maksymalną ilością pozyskiwanego drewna, grunty do zalesienia, itp. Pozyskiwane w lasach drewno podlega odbiorowi i ocechowaniu, oraz wydaniu świadectwa legalności pochodzenia drewna.

Ogólnie należy stwierdzić, że gospodarka w lasach nie stanowiących własności skarbu państwa w wielu wypadkach jest nieprawidłowa. Las traktowany jest jako pewnego rodzaju nieużytek służący jedynie do pozyskiwania drewna bez prowadzenia prawidłowej gospodarki leśnej takiej jak dolesienia, pielęgnacja młodników, ochrona przed zanieczyszczeniem i dewastacja. Zalesienia oprócz zabudowy powinny być główną formą zagospodarowania gruntów niskiej jakości, których rolnicze użytkowanie jest nie opłacalne. Zalesienia wprowadzane na grunty rolne powinny być integrowane z wdrażaniem rolnictwa ekologicznego.

5.9.1.2. Zieleń urządzona

Ważną rolę w systemie ekologicznym Gminy oprócz lasów, spełnia roślinność nieleśna: zieleń śródpolna, parkowa oraz cmentarna. Zadrzewienia śródpolne, szczególnie o charakterze pasowym, przydrożne i przywodne pełnią rolę migracyjnych korytarzy środowiskowych, urozmaicają krajobraz Gminy oraz podnoszą walory estetyczno-krajobrazowe. Zadrzewienia tworzą pojedyncze drzewa i krzewy lub ich skupienia nie będące zbiorowiskami leśnymi. Na omawianym obszarze zespoły zadrzewień przybierają formy:

- zadrzewienia prywatne - wzdłuż obiektów prywatnych,
- zadrzewienia przydrożne - ciągną się liniowo wzdłuż tras komunikacyjnych,
- zadrzewienia śródpolne - rozpraszają się mozaikowo w obrębie terenów rolnych,
- zadrzewienia przyzagrodowe - pokrywają tereny towarzyszące zabudowie,
- zadrzewienia pozostałe - wypełniają powierzchnie cmentarzy oraz innych form zieleni urządzonej.

Z ekologicznego punktu widzenia zadrzewienia wspólnie z lasami to naturalne „bufory środowiskowe" wspierające stabilność krajobrazu. W obrębie Gminy pełnią one wiele zróżnicowanych środowiskowych funkcji:

- zwiększają wodną retencyjność krajobrazu,
- ograniczają ewapotranspirację gruntów ornych,
- chronią zlewnie źródłowe,
- przeciwdziałają wodnej i wietrznej erozji gleby,
- chronią czystość wód powierzchniowych,
- chronią przed zanieczyszczeniami pochodzącymi z komunikacji drogowej,
- zapobiegają tworzeniu się zasp śnieżnych na szlakach komunikacyjnych,
- wymuszają naturalny opór środowiska przeciw szkodnikom roślin uprawnych,
- zapewniają warunki bytowania określonych gatunków roślin i zwierząt, umożliwiając ich dalsze rozprzestrzenianie się,
- poprawiają warunki klimatyczno - higieniczne i ekologiczne w obrębie terenów zabudowanych,
- zwiększają turystyczno - wypoczynkową atrakcyjność terenu.

5.9.2. Fauna Gminy

W 2007 roku opracowano dokument pn.: „Waloryzacja przyrodnicza Gminy Świdwin - operat generalny". Opracowanie operatu generalnego z wykorzystaniem posiadanych operatów szczegółowych wykonano w Biurze Konserwacji Przyrody w Szczecinie, przez zespół autorski: Małgorzata Zimnicka - Pluskota, Agnieszka Lewandowska, Damian Spieczyński, Karolina Wasiak.

5.9.3. Potencjalne przyczyny degradacji szaty roślinnej i przeobrażeń fauny

Głównymi przyczynami degradacji szaty roślinnej na terenie Gminy mogą być:

- czynniki abiotyczne: wiatry, susze, przymrozki oraz szkody od śniegu (okiść),
- czynniki biotyczne: szkodniki owadzie, grzyby patogeniczne, nadmierne stany zwierzyny głównie jeleniowatych.

- czynniki antropogeniczne: (zanieczyszczenia pyłowe ze źródeł niskiej emisji i emitorów przemysłowych, zanieczyszczenia związane z ruchem komunikacyjnym, zanieczyszczenia odpadami komunalnymi (dzikie wysypiska śmieci), zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych, pożary).
- zabudowa terenu.

Dla świata zwierzęcego występującego na terenie Gminy największymi zagrożeniami są:

- pożary lasów i wypalanie traw;
- rozwój przemysłu i intensyfikacja rolnictwa,
- rosnącą liczba inwestycji w miejscach atrakcyjnych krajobrazowo,
- zanieczyszczenia wód powierzchniowych ściekami bytowymi i gnojowicą - brak kanalizacji, dzikie wysypiska.

5.9.4. Łowiectwo

Uchwałą nr XXVI/362/13 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 czerwca 2013r. dokonano podziału województwa na obwody łowieckie.

Zasadniczym celem gospodarki łowieckiej w Lasach Państwowych jest zachowanie zwierzyny jako integralnej części środowiska leśnego. Cel ten, uwzględniając obecny stan środowiska leśnego, jest realizowany głównie przez poprawę warunków bytowania zwierzyny. Istotnym i niezwykle ważnym problemem gospodarki łowieckiej jest regulowanie liczebności populacji zwierząt łownych w celu minimalizacji szkód w uprawach leśnych (zgryzanie) i młodnikach (spałowanie) oraz w uprawach rolnych przylegających do lasów.

Racjonalna i kompleksowa gospodarka łowiecka, obejmuje m.in. zagospodarowanie łowisk, wzbogacanie składu gatunkowego drzewostanów i obrzeży lasu, regulacje liczebności populacji i dokarmianie zwierzyny w okresie zimowym, ogranicza poziom szkód wyrządzonych przez zwierzynę do rozmiarów gospodarczo znośnych. Całkowite wyeliminowanie szkód jest niemożliwe.

Zadania Służby Leśnej w dziedzinie gospodarowania zwierzyną w warunkach Nadleśnictwa:

- ochrona środowiska, tworzenie ostoi, wzbogacanie naturalnej bazy żerowej w lasach,
- analiza stanów zwierzyny, inwentaryzacja, kontrola pozyskania (zgodnie z planem łowieckim),
- analiza poziomu szkód w lesie oraz ochrona upraw i młodników,

- analiza poziomu nakładów na ochronę upraw i młodników przed zwierzyną,
- wykładanie drzew do spałowania,
- ochrona przed kłusownictwem i wałęsającymi się psami,
- prewencja (częsty pobyt w łowisku, utrzymywanie dobrych kontaktów ze społeczeństwem, pogadanki w szkołach, współpraca z lokalnymi mediami),
- współpraca z Kołami Łowieckimi i Państwową Strażą Łowiecką.

Zadania dzierżawców - kół łowieckich

- ochrona dziko żyjącej zwierzyny i gospodarowanie jej populacjami,
- ochrona środowiska bytowania zwierzyny, tworzenie ostoi,
- polepszanie warunków bytowania zwierzyny:
  - ✓ wykonanie łąk śródleśnych,
  - ✓ całoroczne utrzymanie pasów zaporowych,
  - ✓ poletka łowieckie (żerowe, pędowe, zgryzowe),
  - ✓ nasadzenie drzew owocowych,
  - ✓ rozsądne dokarmianie i lizawki,
- polowanie, czyli pozyskiwanie wielkości rocznego przyrostu zwierzyny,
- przeciwdziałanie kłusownictwu,
- przestrzeganie zasad wykonywania polowania, etyka i tradycje łowieckie,
- współpraca z leśnikami i rolnikami, szkołami i społeczeństwem (dialog i budowanie zaufania).

5.10. Formy ochrony przyrody

Na podstawie ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018r. poz. 1614 z późn. zm.) formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów. Na terenie Gminy Świdwin występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszary Natura 2000,
- Obszary Chronionego Krajobrazu,
- Pomniki przyrody,
- Użytki ekologiczne,
- Korytarze ekologiczne.

Zestawienie obszarów chronionych występujących na terenie Gminy Świdwin przedstawiono również na poniższym rysunku.

Rysunek nr 21. *Lokalizacja Gminy Świdwin na tle obszarów chronionych*

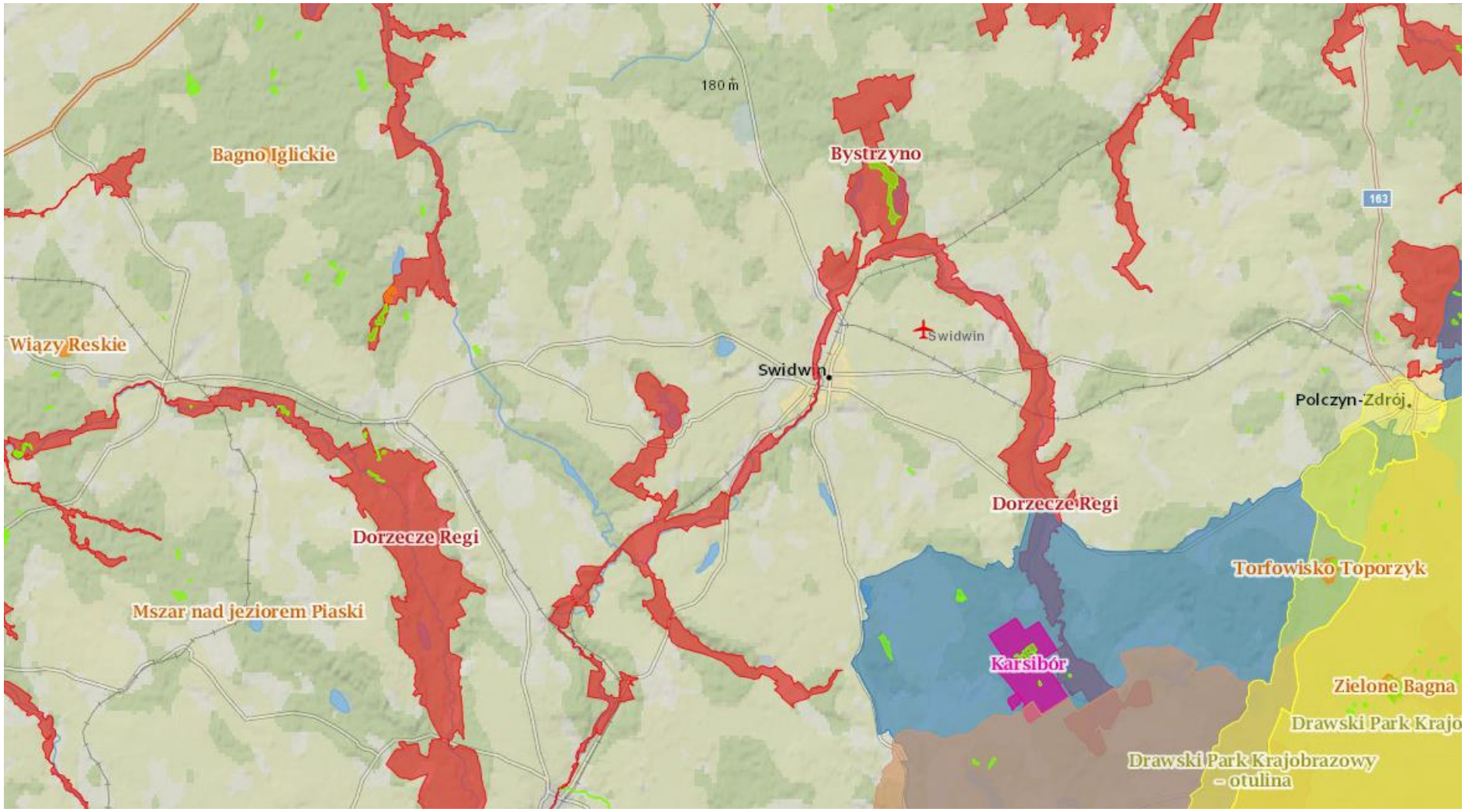

Źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl

5.10.1. Obszary Natura 2000

Rodzajem ochrony przyrody na terenie Gminy Świdwin jest Natura 2000, która została powołana na mocy postanowień Dyrektywy 92/43/EWG (tzw. siedliskowej lub Habitatowej),a wcześniej Dyrektywy 17/409/EWG (tzw. Ptasiej). W wyżej wymienionych dyrektywach państwa członkowskie Unii Europejskiej zobowiązały się utworzyć do końca 2004 roku sieci obszarów chronionych. Pojęcie oraz zasady tworzenia Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 wprowadza Dyrektywa Siedliskowa, jednak część unormowań (dotyczących zasad wybierania do ochrony siedlisk ważnych dla ptaków) jest także zawarta w Dyrektywie Ptasiej.

Zgodnie z tekstem Dyrektywy Siedliskowej Unii Europejskiej, NATURA 2000 jest to spójna Europejska Sieć Ekologiczna która obejmuje:

- Specjalne obszary ochrony (SOO) Obszary wyznaczane, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, w celu trwałej ochrony siedlisk przyrodniczych lub populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin lub zwierząt lub w celu odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony tych gatunków.
- Obszary specjalnej ochrony (OSO) Obszary wyznaczane, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, do ochrony populacji dziko występujących ptaków jednego lub wielu gatunków, w których granicach ptaki mają korzystne warunki bytowania w ciągu całego życia, w dowolnym jego okresie albo stadium rozwoju.

Zgodnie z zapisami art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018r. poz. 1614 z późn. zm.) na obszarach Natura 2000 zabrania się, z zastrzeżeniami, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru, w tym w szczególności:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
- pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Przepis ten stosuje się odpowiednio do proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty, znajdujących się na liście do czasu zatwierdzenia przez Komisję Europejską jako obszary mające znaczenie dla Wspólnoty i wyznaczenia ich jako specjalne obszary ochrony siedlisk.

Projekty polityk, strategii, planów i programów oraz zmian do takich dokumentów a także planowane przedsięwzięcia, które mogą znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, a które nie są bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub obszarów lub nie wynikają z tej ochrony, wymagają przeprowadzenia odpowiedniej oceny oddziaływania na zasadach określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym, i wobec braku rozwiązań alternatywnych, właściwy miejscowo regionalny dyrektor ochrony środowiska, może zezwolić na realizację planu lub działań, mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 lub obszary znajdujące się na liście, zapewniając wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000.

W przypadku gdy znaczące negatywne oddziaływanie dotyczy siedlisk i gatunków priorytetowych, zezwolenie może zostać udzielone wyłącznie w celu:

- ochrony zdrowia i życia ludzi,
- zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego,
- uzyskania korzystnych następstw o pierwszorzędnym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego,
- wynikającym z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, po uzyskaniu opinii Komisji Europejskiej.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018r. poz. 1614 z późn. zm.), ochrona zasobów przyrodniczych na obszarach Natura 2000 opiera się przede wszystkim na ograniczaniu działań mogących w znaczący sposób pogorszyć właściwy stan ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. Zgodnie z zapisami ww. ustawy zabrania się podejmowania działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony danego obszaru Natura 2000, niezależnie od ich położenia względem obszaru. Nie oznacza to jednak, że na obszarach Natura 2000 nie można realizować przedsięwzięć.

W szczególnych przypadkach (zgodnie z art. 34 ustawy o ochronie przyrody) istnieje możliwość realizacji działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na obszary Natura 2000, jeżeli działania te wynikają z przesłanek nadrzędnego interesu publicznego, udokumentowany zostanie brak rozwiązań alternatywnych oraz zapewni się wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000. Dodatkowo, jeżeli przedsięwzięcie

może znacząco negatywnie oddziaływać na siedliska i gatunki priorytetowe, przed wydaniem zgody na jego realizację należy wystąpić o opinię do Komisji Europejskiej. Opinia taka jest konieczna, gdy inwestycja będzie realizowała inny nadrzędny interes publiczny, wykraczający poza cele związane ze zdrowiem publicznym, bezpieczeństwem powszechnym lub pozytywnymi skutkami o pierwszorzędnym znaczeniu dla środowiska.

Program Natura 2000 nie stanowi zagrożenia dla procesów inwestycyjnych a priori, a jedynie kierunkuje je tam, gdzie ich przeprowadzenie będzie miało mniejszy wpływ na przyrodę, minimalizując w ten sposób ich ogólny wpływ na środowisko. Zabronione jest jedynie to, co może znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony danego obszaru Natura 2000. Kwestia oddziaływania poszczególnych działań jest natomiast każdorazowo przedmiotem indywidualnej oceny dokonywanej przez właściwe organy administracji.

Planowane przedsięwzięcia (zgodnie z art. 33 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody), które mogą znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, wymagają przeprowadzenia odpowiedniej oceny oddziaływania na zasadach określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2018r. poz. 2081 z późn. zm.). W przypadku przedsięwzięć zaliczonych do kategorii przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko ocena ta przeprowadzana będzie w ramach oceny oddziaływania na środowisko, kończącej się wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Obecnie, rodzaje tych przedsięwzięć określone są w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397).

W przypadku przedsięwzięć innych niż mogących znacząco oddziaływać na środowisko, mogą one wymagać przeprowadzenia oceny oddziaływania, jeżeli dane przedsięwzięcie może znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, a nie jest bezpośrednio związane z ochroną tego obszaru lub nie wynika z jej ochrony. Dotyczy to jednak tylko tych przedsięwzięć, które wymagają uzyskania jakiejkolwiek decyzji inwestycyjnej, np. decyzji o warunkach zabudowy, czy decyzji o pozwoleniu na budowę. Wówczas ocena ta odbywać się będzie w ramach postępowania przed wydaniem decyzji inwestycyjnej i ograniczona jest jedynie do kwestii dotyczących wpływu na obszar Natura 2000.

Podsumowując, warunki realizacji przedsięwzięć mogących znacząco negatywnie oddziaływać na obszary Natura 2000 regulują przepisy ustawy o ochronie przyrody. Natomiast instrumenty służące stwierdzeniu, czy planowane zamierzenie inwestycyjne może wpływać negatywnie na obszary Natura 2000 i czy zachodzą przesłanki do jego realizacji, pomimo jego znaczącego negatywnego wpływu na te obszary, są określone w Ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Prawidłowo przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko lub ocena oddziaływania na obszary Natura 2000 umożliwia wybór rozwiązań najkorzystniejszych dla środowiska, w tym dla obszarów Natura 2000 oraz podejmowanie racjonalnych decyzji odnośnie gospodarowania zasobami środowiskowymi, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Tym samym procedura ta staje się kluczowym instrumentem ochrony przyrody, umożliwiając zachowanie różnorodności biologicznej i bogactwa przyrodniczego. Planowana inwestycja wymaga ścisłej współpracy pomiędzy projektantami i inwestorem, jak również przyrodnikami. Celem postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla realizacji inwestycji mogącej znacząco oddziaływać na siedliska i gatunki chronione w obszarze Natura 2000 jest optymalizacja procesu decyzyjnego, aby podejmowane ze względów gospodarczych, społecznych czy innych działania w jak najmniejszym stopniu zagrażały zdrowiu i jakości życia ludzi, a także zachowaniu ogólnie pojętych warunków środowiskowych, w tym różnorodności biologicznej i trwałości ekosystemów.

Niezależnie od tego, czy jest to ocena samodzielna, czy też stanowiąca część procedury oddziaływania na środowisko, należy odmówić wyrażenia zgody na realizację tych przedsięwzięć, co do których nie udało się uzyskać pewności, że nie będą one negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000. Na terenie obszarów chronionych planuje się realizację w miarę potrzeb inwestycje z zakresu infrastruktury drogowej jak i gospodarki wodno - ściekowej. Potencjalne inwestycje z tego obszaru będą miały bezpośredni wpływ na obszary chronione na etapie ich budowy. Etap budowy inwestycji będzie powodował czasowe oddziaływanie na takie elementy środowiska, jak:

- powietrze
- klimat akustyczny
- powierzchnia ziemi
- szata roślinna

W celu minimalizacji oddziaływań należy prowadzić trasy infrastruktury technicznej z ominięciem terenów będących ważnymi dla Europy typami siedlisk przyrodniczych. Prace budowlane należy prowadzić ze szczególną ostrożnością pod stałym nadzorem przyrodniczym.

Poniżej przedstawiono przykłady działań minimalizujących oraz kompensujących w ramach realizacji planowanych przedsięwzięć.

Działania minimalizujące - środki mające na celu zachowanie lub zabezpieczenie przed zniszczeniem siedlisk przyrodniczych:

- ograniczenie powierzchni w celu zachowania siedlisk,

- przesadzenie roślin chronionych w miejsca o takich samych lub zbliżonych warunkach siedliskowych,
- stosowanie pasa buforowego pomiędzy pracami a otaczającymi go siedliskami.

Działania minimalizujące - środki mające na celu zachowanie siedlisk zwierząt lub ograniczenia wpływu na zwierzęta:

- przejścia dla zwierząt, w postaci:
  - ✓ przejść dolnych pod mostami i estakady,
  - ✓ przejść górnych lub tzw. zielone mosty dla dużych i średnich ssaków,
  - ✓ przepustów dla drobnych ssaków, tuneli dla płazów i gadów.
- osłony antyolśnieniowe i ekrany akustyczne dla zwierząt,
- urządzenia do płoszenia zwierząt - odtwarzanie odgłosów zwierząt.

Działania kompensujące:

- odtwarzanie siedliska przyrodniczego / siedliska gatunku w innym miejscu obszaru Natura 2000,
- odtwarzanie stanu populacji gatunków zniszczonych wskutek oddziaływania planu lub przedsięwzięcia,
- przenoszenie płazów z zagrożonych zniszczeniem zbiorników wodnych do specjalnie wykonanych zbiorników wodnych,
- tworzenie nowych miejsc rozrodu (np. budki dla ptaków lub nietoperzy, platformy gniazdowe dla drapieżnych etc.) w zamian za wycinkę lasów będących ich siedliskiem,
- tworzenie zastępczych miejsc bytowania dla gatunków roślin i zwierząt.

Źródłem informacji na temat obszarów Natura 2000
jest Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie

5.10.1.1. Obszary Natura 2000 - Ostoja Drawska

Obszar Natura 2000 PLB320019 „Ostoja Drawska" jest jedną z największych w kraju ostoi ptaków (153 906,1 ha), obejmującą swym zasięgiem najcenniejsze pod względem przyrodniczym i krajobrazowym fragmenty Pojezierza Drawskiego. Według podziału fizykogeograficznego Kondrackiego obszar ten położony jest na terenie prowincji Nizina Środkowoeuropejska, podprowincji Pojezierza Południowobałtyckiego, w makroregionie Pojezierze Zachodniopomorskie, w mezoregionie Pojezierze Drawskie (od południa obejmuje fragmenty mezoregionów: Równina Drawska i Pojezierze Wałeckie).

Obszar ten, ukształtowany geologicznie przez lądolód skandynawski, charakteryzuje znaczne zróżnicowanie krajobrazowe. Wystepują tu liczne formy polodowcowe, jak wały moreny czołowej, ozy, jary oraz liczne doliny rzek i jeziora, głównie o charakterze jezior rynnowych i wytopiskowych. Można tu także spotkać także liczne wąwozy, parowy, bezodpływowe zbiorniki wodne, bagna i torfowiska. Na terenie chronionym występuje ponad 50 jezior różnej wielkości (ok. 6 % pow. terenu), które charakteryzują się urozmaiconą linią brzegową, często wysokimi brzegami porośniętymi lasami bukowymi i łęgami. Jeziora o niskich brzegach mają dobrze rozwinięte zbiorowiska roślinności wodnej. Lasy ostoi (ok. 45 % pow. terenu) rozczłonkowane są licznymi terenami rolnymi: polami uprawnymi oraz łąkami i pastwiskami. Dominują tu bory sosnowe z niewielkim udziałem świerka. Mniejsze powierzchnie zajmują lasy bukowe, dębowe i olsy. Znaczna część terenu jest użytkowana rolniczo (ok. 43%).

Łącznie stwierdzono tu występowanie co najmniej 185 gatunków ptaków, z czego 40 to gatunki wymienione w Załączniku I Dyrektywy. Lista gatunków kwalifikujących ostoję zgodnie z kryteriami BirdLife Inernational obejmuje aktualnie 12 gatunków. Są to: bąk, kania czarna, kania ruda, bielik, błotniak stawowy, orlik krzykliwy, żuraw, puchacz, włochatka, lelek, zimorodek, muchołówka mała. Na terenie Ostoi Drawskiej notuje się również rozród 14 gatunków ptaków z Polskiej Czerwonej Księgi, 9 z nich (bączek, rybołów, kania ruda, kania czarna, puchacz, bąk, włochatka, bielik, orlik krzykliwy), to przedmioty ochrony w ostoi.

Na obszarze „Ostoi Drawskiej" stwierdzono ponadto występowanie co najmniej 17 gatunków zwierząt wymienionych w II Załączniku Dyrektywy Siedliskowej, w tym ssaki - bóbr, wydra, mopek i nocek duży, gady - żółw błotny, płazy - kumak nizinny, traszka grzebieniasta, ryby - minóg rzeczny, minóg strumieniowy, różanka, głowacz białopłetwy, piskorz i koza oraz owady - przeplatka maturna, przeplatka aurinia, pachnica dębowa i zalotka większa.

5.10.1.2. Obszary Natura 2000 - Dorzecze Regi

Obszar obejmuje swymi granicami dolinę Regi od Trzebiatowa do jej obszarów źródłowych oraz szereg dolin dopływów: Starej Regi, Brześnickiej Węgorzy, Piaskowej, Sępólnej, Uklei, Rekowy i Mołstowej. Z łącznej długości 172 km, w obszarze znajduje się ok. 160 km długości Regi. Przez obszar obejmujący 15,2 tys. ha przepływają wody ze zlewni obejmującej 272,5 tys. ha. Granice obejmują doliny rzeczne (dno wraz ze zboczami) z wyłączeniem terenów z zabudową, w obrębie których obszar ogranicza się w zasadzie do koryta rzecznego. W niektórych miejscach granice obszaru wychodzą poza dolinę rzeczną w celu włączenia przylegających do doliny wyjątkowo cennych kompleksów siedlisk przyrodniczych zwykle bagiennych lub leśnych.

Inne odstępstwa wiążą się z dostosowaniem przebiegu granic do ewidencji geodezyjnej oraz z rozmieszczeniem siedlisk przyrodniczych. Dolina rzeczna jest w ogromnej większości mozaiką terenów

leśnych i rolniczych, przerwaną kilkoma zespołami zwartej zabudowy miejskiej: Świdwina, Łobza, Reska, Gryfic. Sama rzeka przegrodzona jest w kilku miejscach zabudową hydrotechniczną, co powoduje, że na ponad 2/3 długości rzeki niedostępna dla ryb wędrownych. W obrębie obszaru w górnej części doliny Regi znajdują się dobrze zachowane kompleksy źródliskowe, wilgotne i świeże łąki oraz jeziora rozrzucone wśród lasów. Na zboczach doliny w wielu miejscach wykształca się kwaśna buczyna i grądy subatlantyckie. W środkowym odcinku dolina przecina tereny morenowe o zróżnicowanej rzeźbie terenu. Na dnie doliny wykształcają się tu miejscami rozległe lasy łęgowe i torfowiska. Na zboczach dolin liczne są kompleksy źródliskowe. W dolnym biegu Regi dolina przecina tereny głównie rolnicze obejmując duże powierzchnie łąk i zbiorowisk zaroślowych.

Rega jest jedną z najdłuższych rzek polskich wpadających bezpośrednio do Bałtyku, zachowując jednocześnie prawie w całej swej długości charakter cieku łososiowego. Charakterystyka morfologiczna tej rzeki sprawia, że znajdują tam dobre warunki bytowania ryby łososiowate i karpiowate reofilne. Dorzecze Regi jest przy tym niejednorodne pod względem stopnia przekształceń antropogenicznych. Dolny bieg rzeki został silnie zmieniony przez melioracje, a przede wszystkim zabudowę hydrotechniczną; cechy rzeki o naturalnym przebiegu zauważalne są dopiero powyżej miejscowości Resko. Szczególnego znaczenia nabierają w tej sytuacji dopływy Regi, które w ogromnej większości pozostawiono w stanie pierwotnym, co pozwala egzystującym tam populacjom ryb na zachowanie dobrostanu.

Rega ma ogromne znaczenia jako nieliczna z polskich rzek, do których na tarło wchodzi łosoś. Niestety zabudowa hydrotechniczna głównego koryta i części dopływów sprawia, że łosoś podczas swojej wędrówki dopływa tylko do okolic Rejowic na Redze oraz Rzesznikowa na Mołstowej, natomiast co bardzo ważne, w całości dostępna jest dla niego Struga Lubieszowska, gdzie zresztą notuje się co roku sporą liczbę gniazd tarłowych. Poza tym znane tarliska znajdują się jeszcze w Redze poniżej zapory w Rejowicach, a także w Gryficach pod zaporą i Trzebiatowie (między mostami i przy ujściu młynówki) oraz w Mołstowej w okolicy ujścia potoku Brodziec. Typowo górski charakter dopływów i górnego odcinka koryta Regi sprawia, że świetne warunki do bytowania i rozmnażania mają tam głowacz białopłetwy i minogi, natomiast miejsca o twardym, piaskowym dnie, ale z dużo wolniejszym przepływem chętnie zasiedlają kozy i larwy minogów.

W obszarze występuje w sumie 15 siedlisk przyrodniczych zajmujących ponad 30% powierzchni obszaru. Obszar jest ważną ostoją występującego w obrębie Polski w zasadzie tylko w województwie zachodniopomorskim grądu subatlantyckiego. Jest tu ponad 1.300 ha tego siedliska - 8,4% obszaru, co stanowi ok. 16% grądów subatlantyckich chronionych w sieci N2000 w Polsce i ponad 6% zasobów tego siedliska w kraju). Obszar jest także ważny dla osiągnięcia odpowiedniej reprezentatywności i regionalnej zmienności lasów łęgowych (prawie 1.700 ha - 10,8% obszaru). Mimo niewielkiego udziału procentowego, relatywnie duże powierzchnie, kluczowe w kontekście zmian dokonywanych w skali województwa ma ten

obszar dla takich siedlisk jak: torfowiska przejściowe (95,8 ha), lasy bagienne (68,3 ha) i dąbrowy śródlądowe (367,7 ha). Podkreślić też należy bogactwo florystyczne i faunistyczne doliny, co poświadczają długie listy gatunków ważnych (rzadkich i zagrożonych). Mimo zabudowy hydrotechnicznej przegradzającej rzekę na przeważającej długości koryto rzeczne ma naturalny charakter podobnie jak cały krajobraz znacznej części doliny. Dolina stanowi korytarz ekologiczny o znaczeniu regionalnym.

5.10.1.3. Obszary Natura 2000 - Bystrzyno

Wzgórza moreny czołowej w okolicy Białego Zdroju - o niezwykle urozmaiconej rzeźbie terenu (kulminacja 176,2 m n.p.m.) porośnięte głównie dąbrowami, częściowo lasami mieszanymi bukowo-sosnowymi i borami sosnowymi. W dąbrowach stosunkowo dobrze wykształcony jest podszyt z kruszyną pospolitą, jarząbem pospolitym i jałowcem. W runie masowo występują borówki brusznice i śmiałki pogięte, dobrze rozwinięta jest warstwa mszysta. W obniżeniach bezodpływowych śródleśne mokradła i jeziorka dystroficzne. W południowej części obszaru dwie rozległe rynny zajmowane przez eutroficzne jeziora Bystrzyno Wielkie i Małe. Przy pierwszym z nich rozległe kompleksy roślinności bagiennej - olsów i brzezin bagiennych oraz torfowisk mszarnych. Na stromych zboczach kwaśne buczyny i dąbrowy śródlądowe.

Siedliska przyrodnicze zajmują 48,2% areału całego obszaru Natura 2000. W północnej części obszaru na powierzchni blisko 250 ha występują wyróżniające się typowym składem florystycznym kwaśne dąbrowy śródlądowe (jeden z większych kompleksów dąbrów na Pomorzu Zachodnim). W lasach rozproszone są torfowiska przejściowe z mszarami i płem bylinowym. W części południowej mszary zajmują rozległe powierzchnie (ok. 50 ha) nad Jeziorem Bystrzyno Wielkie - jedno z większych torfowisk przejściowych na Pomorzu Zachodnim. Mozaika rozległych płatów siedlisk bagiennych, wodnych i leśnych sprzyja zróżnicowaniu fauny. Znajdują się tu ważne miejsce lęgowe płazów, gadów i ptaków. Ważna ostoja zalotki większej.

5.10.2. Obszary Chronionego Krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

5.10.2.1. Obszar Chronionego Krajobrazu - Pojezierze Drawskie

Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierze Drawskie obejmuje tereny, położone we wschodniej części Pojezierza Drawskiego. Obszar chroniony został powołany w 1975 r. i zajmuje teren wielkości 68 450 ha. Celem dla którego utworzono obszar chroniony jest ochrona krajobrazu i walorów naturalnego Pojezierza Drawskiego i okolic.

Teren charakteryzuje się krajobrazem polodowcowym, z malowniczo położonymi akwenami wodnymi - jeziorami i ciekami wodnymi, leżącymi w dolinach i zagłębieniach terenu. Teren, który jest także pagórkowaty, a nawet momentami górzysty sprawił, że mówi się również o tym obszarze jako o „Szwajcarii Połczyńskiej". W obrębie tego terenu znajdują się inne formy ochrony przyrody, jak np. rezerwaty. Jest ich osiem - Zielone Bagno, Bagno Ciemino, Brunatna Gleba, Morzysław Mały, Dęby Wilczkowskie, Jezioro Prosino, Jezioro Czarnówek, Dolina Pięciu Jezior.

Szczegółowe regulacje w stosunku do obszaru wprowadza uchwałą Nr XXXII/375/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 września 2009r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu.

5.10.3. Pomniki Przyrody

Jedną z form ochrony przyrody stanowią pomniki przyrody, które definiuje się jako pojedyncze twory przyrody ożywionej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie. Na terenie Gminy Świdwin znajdują się pomniki przyrody zestawione w poniższej tabeli.

Tabela nr 27. *Pomniki przyrody na terenie Gminy Świdwin*

Lp.	Data ustanowienia	Typ pomnika	Rodzaj tworu	Gatunek	Wysokość [m]	Pierśnica [cm]	Opis granic
1.	1992-10-15	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - Quercus robur	8	83	Lekowo - przy budynku a.l.p 32 na podwórzu
2.	2002-04-04	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - Quercus robur	20	169	Bystrzyna - przy oczku wodnym
3.	1971-10-20	jednoobiektowy	drzewo	Jesion wyniosły - Fraxinus excelsior	25	232	Przy drodze Rusinowo-Berkanowo, w odl. 100-150m od szkoły
4.	1971-10-20	jednoobiektowy	głaz narzutowy	-	-	-	Kartlewo - Leśnictwo Świdwin oddz. 232b; w środku lasu
5.	1998-11-23	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - Quercus robur	22	153	Klępczewo - park przy pałacu
6.	1998-11-23	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - Quercus robur	20	162	Klępczewo - park przy pałacu przy wejściu
7.	1998-11-23	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - Quercus robur	19	182	Klępczewo - park przy pałacu nad stawem
8.	1998-11-23	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - Quercus robur	23	140	Klępczewo - za kościołem
9.	1998-11-23	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - Quercus robur	18	127	Klępczewo - park koło hydroforni
10.	1998-11-23	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - Quercus robur	24	175	Oparzno
11.	1998-11-23	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - Quercus robur	24	-	Przy skrzyżowaniu dróg Cieszeniewo-Rąbino-Świdwin-Połczyn; prywatna posesja, Sława nr 29
12.	1998-11-23	jednoobiektowy	drzewo	Wiąz szypułkowy - Ulmus laevis (Ulmus pedenculata, Ulmus effusa)	24	95	Smardzko - teren parku
13.	1998-11-23	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - Quercus robur	20	164	Bełtno - oddz. 247 Leśnictwo Rusinowo, Nadleśnictwo Świdwin

Lp.	Data ustanowienia	Typ pomnika	Rodzaj tworu	Gatunek	Wysokość [m]	Pierśnica [cm]	Opis granic
14.	1998-11-23	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - Quercus robur	20	140	Bierzwnica - po prawej stronie obw. 5,4 przy wjeździe do wsi; na początku alei, ale w alei więcej dębów
15.	1998-11-23	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - Quercus robur	23	146	Bierzwnica - stary park, przy pomniku
16.	1998-11-23	jednoobiektowy	drzewo	Dąb szypułkowy - Quercus robur	25	167	Lekowo - przy drodze w ogrodzie
17.	1998-11-23	jednoobiektowy	drzewo	Topola biała - Populus alba	26	137	Lekowo
18.	1998-11-23	wieloobiektowy	grupa drzew	Dąb szypułkowy - Quercus robur Dąb szypułkowy - Quercus robur	23 185	23 207	Rycerzewko - przy oddz. 616 Nadleśnictwo Świdwin
19.	2019-06-04	jednoobiektowy	drzewo	grab zwyczajny - Carpinus betulus	-	320	teren zieleni przykościelnej zlokalizowanej na działce nr 381, obręb Rusinowo, będącej własnością Parafii pw. Matki Bożej Wspomożenia Wiernych w Rusinowie
20.	2019-06-04	jednoobiektowy	drzewo	wiśnia ptasia - Prunus avium	-	270	
21.	2019-06-04	jednoobiektowy	drzewo	buk pospolity - Fagus sylvatica	-	450	
22.	2019-06-04	jednoobiektowy	drzewo	modrzew europejski - Larix decidua	-	385	
23.	2019-06-04	jednoobiektowy	drzewo	świerk pospolity - Picea abies	-	270	
24.	2019-06-04	wieloobiektowy	grupa drzew	lipa drobnolistna - Tilia cordata	-	410 270 380 445	
25.	2019-06-04	wieloobiektowy	grupa drzew	klon pospolity - Acer platanoides	-	345 340	

Źródło: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie / Urząd Gminy Świdwin

5.10.4. Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania. Na terenie Gminy Świdwin występują 3 użytki ekologiczne.

- Bagno - powierzchnia 49,46 ha - kompleks torfowiskowy porośnięty bagiennym borem, dorodne sosny zwyczajne, zanikające jeziorka dystroficzne, mszary dywanowe, mozaika różnorodnych siedlisk,
- Bez nazwy - powierzchnia 4,8 ha siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków,
- Bez nazwy - powierzchnia 51,91 ha siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków. Spotyka się tu zbiorowiska roślin charakterystyczne dla terenów torfowiskowych.

5.10.5. Korytarze ekologiczne

Korytarz ekologiczny to obszar umożliwiający migrację roślin, zwierząt lub grzybów. Do najważniejszych funkcji korytarzy ekologicznych zalicza się:

- zmniejszenie stopnia izolacji poszczególnych płatów siedlisk i ułatwianie przemieszczania się organizmów pomiędzy nimi,
- zwiększenie przepływu genów pomiędzy płatami siedlisk, zapobiegające utracie różnorodności genetycznej,
- obniżenie śmiertelności, szczególnie wśród osobników młodych, wypartych z płatów dogodnych siedlisk wskutek zachowań terytorialnych.

Właściwa struktura (rodzaj i liczba siedlisk, szerokość, rzeźba terenu) korytarza ekologicznego zależy bezpośrednio od wymagań gatunku lub grupy zwierząt, przez które jest wykorzystywany. Im większe i bardziej mobilne jest zwierzę, tym szerszych i dłuższych korytarzy wymaga do odpowiedniego bytowania. Korytarze ekologiczne mogą być ciągłe lub przerywane oraz mieć kształt: liniowy, pasowy, sieciowy lub tzw. przystanków "stepping stone habitats". Te ostatnie, zwane "łańcuchami siedlisk pomostowych", pełnią równie użyteczną rolę dla migracji organizmów, jak korytarze o charakterze ciągłym.

Opracowanie mapy przebiegu korytarzy ekologicznych w Polsce powstawało w dwóch etapach:

- etap I - w 2005 r. na zlecenie Ministerstwa Środowiska opracowano mapę sieci korytarzy dla obszarów Natura 2000 z uwzględnieniem potrzeb ochrony kluczowych gatunków dużych ssaków;
- etap II - w 2011 r. we współpracy z Pracownią na rzecz Wszystkich Istot (w ramach projektu ze środków EEA/EOG) opracowano kompletną mapę korytarzy istotnych dla populacji dużych ssaków leśnych oraz spójności siedlisk leśnych i wodno-błotnych w skali krajowej i kontynentalnej.

Głównym założeniem merytorycznym było opracowanie mapy korytarzy o charakterze multifunkcjonalnym - przeznaczonych dla możliwie największej liczby gatunków i łączących różnorodne siedliska przyrodnicze, zwłaszcza podlegające ochronie w ramach sieci Natura 2000. Podstawowym celem opracowania mapy było stworzenie praktycznego narzędzia dla ochrony siedlisk i gatunków zagrożonych fragmentacją środowiska, wykorzystywanego w planowaniu przestrzennym i projektowaniu inwestycji liniowych.

Zgodnie z mapą przebiegu korytarzy ekologicznych w Polsce opracowaną przez Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży pod kierownictwem prof. dr. hab. Włodzimierza Jędrzejewskiego na terenie Gminy Świdwin zlokalizowane są korytarze, które przedstawiono poniżej.

Rysunek nr 22. *Lokalizacja Gminy Świdwin na tle korytarzy ekologicznych - 2012*

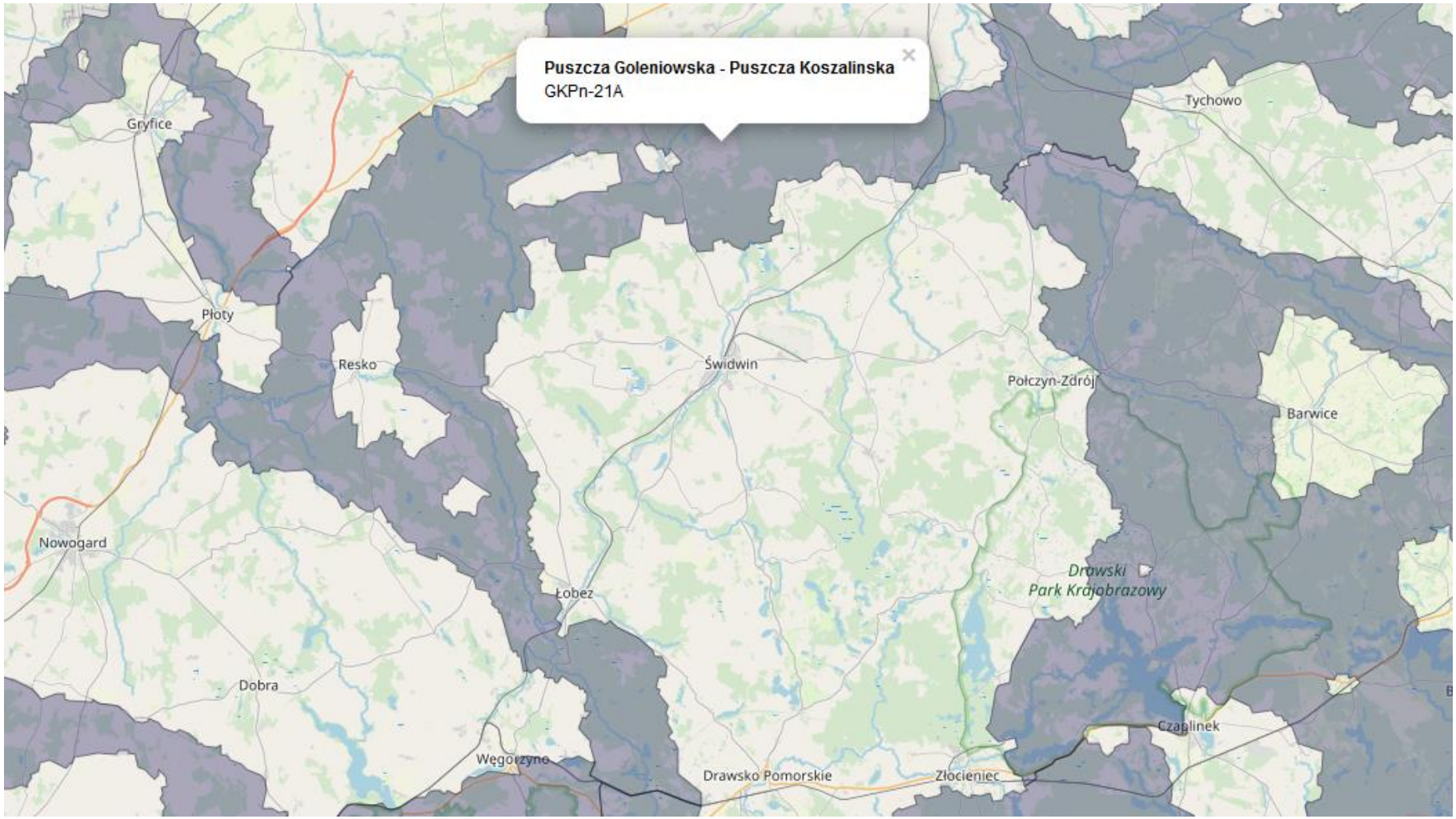

Źródło: www.mapa.korytarze.pl

5.10.6. Ochrona gatunkowa

Ochrona gatunkowa roślin, grzybów i zwierząt ma na celu zabezpieczenie dziko występujących roślin, grzybów lub zwierząt i ich siedlisk w szczególności gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych, a także zachowanie bioróżnorodności. W stosunku do zamieszczonych na listach gatunków i ich siedlisk obowiązuje system ograniczeń, zakazów i nakazów, określony w ustawie o ochronie przyrody. W zależności od statusu danego gatunku, stopnia zagrożenia i jego wrażliwości na zmiany środowiska, wprowadza się ochronę ścisłą lub częściową. Ochroną ścisłą obejmuje się gatunki szczególnie rzadkie (endemity, gatunki o niewielkiej liczbie stanowisk w skali kraju) lub zagrożone (gatunki na granicach zasięgu, o niewielkich populacjach lub związane z siedliskami szczególnie wrażliwymi na przekształcenia).

W 2007 roku opracowano dokument pn.: „Waloryzacja przyrodnicza Gminy Świdwin - operat generalny". Opracowanie operatu generalnego z wykorzystaniem posiadanych operatów szczegółowych wykonano w Biurze Konserwacji Przyrody w Szczecinie, przez zespół autorski: Małgorzata Zimnicka - Pluskota, Agnieszka Lewandowska, Damian Spieczyński, Karolina Wasiak.

5.10.7. Zestawienie wielkości zasobów i walorów przyrodniczych

Analizując teren Gminy Świdwin można wyróżnić wiele zasobów i walorów przyrodniczych, które jednocześnie kształtują charakter jednostki stanowiąc czynnik prorozwojowy, ale również wpływają ograniczająco na jego rozwój, w zależności od płaszczyzny, w jakiej rozpatrujemy dany składnik przyrody. Poniższa tabela przedstawia zestawienie elementów przyrodniczych oddziaływujących na kształtowanie gospodarczego i przyrodniczego rozwoju Gminy.

Tabela nr 28. *Zasoby i walory przyrodnicze istniejące na terenie Gminy Świdwin*

Element przyrodniczy	Czynniki prorozwojowe	Czynniki pogarszające możliwości rozwojowe
Położenie	rozwój ruchu turystycznego napływ obcego kapitału nawiązanie współpracy gmin	zwiększenie natężenia ruchu zwiększona eksploatacja dóbr naturalnych
Rzeźba terenu	dobre miejsce dla rozwoju agroturystyki, turystyki wodnej, konnej, rowerowej	intensywne rolnictwo pogorszenie jakości gleb gwałtowny spływ powierzchniowy powodujący erozję gleb

Zasoby naturalne	rozwój przemysłu wydobycia i przetwarzania kruszyw naturalnych nowe miejsca pracy dochody dla Gminy z tytułu opłat	wzrost natężenia ruchu samochodów ciężarowych zwiększona emisja zanieczyszczeń pyłowych wzrost emisji zanieczyszczeń gazowych do atmosfery zmiany w rzeźbie terenu naruszenie walorów krajobrazowych obszaru zwiększenie ryzyka wystąpienia awarii związanej z wydobywaniem surowców oraz ich transportem
Wody powierzchniowe	rozwój hodowli ryb oszczędna eksploatacja wód podziemnych dobre warunki dla rozwoju turystyki i sportów wodnych	nie badana jakość wód niektórych cieków i zbiorników wodnych możliwość zatrucia i wystąpienia chorób skóry
Wody podziemne	rozwój systemu zaopatrzenia w wodę	ograniczenia w ilości zużycia wody ograniczenia rozwoju niektórych gałęzi przemysłu niedobory wody w okresach bezdeszczowych ograniczenie nowego osadnictwa
Gleby	rozwój rolnictwa miejsca pracy dla mieszkańców możliwość zalesienia terenów zdegradowanych	degradacja gleb spowodowana intensywnym rolnictwem zagrożenie dla małych ekosystemów zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych środkami ochrony roślin
Klimat	rozwój technologii wykorzystujących energię odnawialną	zwiększona erozja wietrzna gleb zmiana krajobrazu
Szata roślinna	możliwość tworzenia form ochrony przyrody i krajobrazu rozwój przemysłu drzewnego	ograniczenia w lokalizacji niektórych inwestycji i działalności gospodarczej wyznaczone obszary chronione.

Źródło: Analiza własna

Uwarunkowania ekofizjograficzne Gminy Świdwin sprawiają, że problemy ochrony środowiska mają istotne znaczenie gospodarcze oraz w znacznym stopniu stanowią ograniczenia swobodnego rozwoju gospodarczego. Walory środowiskowe predestynują Gminę do rozwoju rolnictwa ekologicznego z zachowaniem wysokich standardów w zakresie ochrony środowiska.

5.11. Potencjalne zagrożenia na terenie Gminy Świdwin

5.11.1. Zagrożenia poważnymi awariami

Poważne awarie to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej

niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Natomiast poważne awarie przemysłowe to poważna awaria w zakładzie.

Poważne awarie mogą wystąpić podczas transportu, rozładunku lub przeładunku substancji w zakładach przemysłowych, ale także podczas katastrof w ruchu lądowym i powietrznym, katastrof budowli hydrotechnicznych i w wyniku klęsk żywiołowych – huraganów, powodzi, suszy, trzęsienia ziemi. Jednym z najważniejszych zadań prewencyjnych jest ścisła i stale aktualizowana ewidencja źródeł, które mogą spowodować zagrożenie.

Ustawa Prawo ochrony środowiska dzieli zakłady przemysłowe, w których ze względu na ilość znajdujących się substancji niebezpiecznych możliwe jest wystąpienie poważnej awarii, na dwie grupy:

- zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii - ZDR,
- zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii - ZZR.

Nadzór nad zakładami, których działalność może być przyczyną poważnej awarii stanowi Główny Inspektor Ochrony Środowiska. Zakłady, w których istnieje ryzyko wystąpienia poważnej awarii są zewidencjonowane i podlegają systematycznej kontroli. **Na terenie Gminy Świdwin nie ma obecnie zakładów należących do wymienionych wyżej grup.**

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska i poważne awarie mogą zdarzyć się w jednostkach stosujących lub magazynujących materiały niebezpieczne lub podczas transportu substancji niebezpiecznych. Skutki takich awarii są dużym zagrożeniem dla środowiska, mogącym wywołać nieodwracalne zmiany. Konsekwencje takich wypadków określa się mianem nadzwyczajnych zagrożeń środowiska. Zaliczamy do nich: zanieczyszczenie poszczególnych elementów środowiska w wyniku awarii i katastrof w zakładach przemysłowych, transporcie, rozładunku i przeładunku materiałów niebezpiecznych i innych substancji, pożary na rozległych obszarach lub długo trwające, a także pożary towarzyszące awariom z udziałem materiałów niebezpiecznych, powodujące zniszczenie lub zanieczyszczenie środowiska, zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska w wyniku katastrof budowli hydrotechnicznych, zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska w wyniku klęsk żywiołowych (huraganów, powodzi, suszy, trzęsienia ziemi).

Jednym z najważniejszych zadań w zakresie prewencji nadzwyczajnych zagrożeń środowiska i przeciwdziałaniu poważnym awariom jest ewidencja źródeł, które mogą spowodować tego typu zagrożenia. Zdarzenia posiadające cechy nadzwyczajnych zagrożeń dla środowiska i ludzi mogą powstać na terenie Gminy Świdwin:

- w wyniku poważnych awarii infrastruktury technicznej,
- podczas transportu substancji niebezpiecznych,
- jako efekt celowej lub nieświadomej działalności człowieka związanej z niezgodnym z przepisami pozbywaniem się substancji (materiałów niebezpiecznych).

Transport substancji niebezpiecznych odbywać się może w cysternach kolejowych lub autocysternach oraz mniejszych opakowaniach takich jak balony, beczki przewożone samochodami. Pozbywanie się substancji niebezpiecznych w sposób niezgodny z przepisami stanowi specyficzną grupę zagrożeń wymagającej w pierwszym rzędzie identyfikacji składu porzuconego odpadu, a dopiero potem podjęcie stosowanych działań unieszkodliwiających czy ratowniczych. Wiodącą rolę w sprawowaniu funkcji zapobiegawczo-ochronnych i ratowniczych pełni Państwowa Straż Pożarna, którą należy bezzwłocznie powiadomić w razie awarii.

Ważnym zagrożeniem na terenie Gminy jest również drogowy transport toksycznych środków przemysłowych i materiałów niebezpiecznych. Problem Nadzwyczajnych Zagrożeń Środowiska występuje okazjonalnie na wielu drogach kołowych w naszym kraju. Jest on często związany z nieprzestrzeganiem przez przewoźników przepisów bezpieczeństwa transportu materiałów niebezpiecznych.

5.11.2. Zagrożenia powodziowe

Gmina Świdwin, według Wojewódzkiego Planu Zarządzania Kryzysowego, nie należy do gmin, w których występuje zagrożenie powodzią. Jedynie obszar Gminy zlokalizowany w znacznej części w zlewni rzeki Rega, można uznać za obszar zagrożenia. Na pozostałych obszarach zagrożenia powodziami nie ma. W związku z tym, że stopień zagrożenia powodzią w Gminie jest niski, należy podejmować działania mające na celu zapewnienie ochrony przeciwpowodziowej proporcjonalnie do stopnia zagrożenia, a także dążyć do ograniczenia lokalizacji nowych terenów zabudowy w pobliżu rzek.

5.11.3. Zagrożenia suszą

W przypadku analizowanego obszaru zjawisko suszy występuje sporadycznie i z reguły nie stanowi nadmiernego zagrożenia dla zdrowia i życia, jednak coraz częściej jest przyczyną strat materialnych, głównie na obszarach rolnych, związanych z działalnością człowieka.

5.11.4. Zagrożenie osiadaniami, powstawaniem zapadlisk i osuwisk

Na terenie Gminy Świdwin nie prowadzi się podziemnej eksploatacji górniczej.

5.11.5. Zagrożenie powstawaniem zapadlisk i osuwisk

Z dotychczasowych danych wynika, iż na obszarze Gminy deformacje nieciągłe (w tym zapadliska), jak również warunki do tworzenia się osuwisk w obrębie stoków naturalnych nie występują.

5.12. Odnawialne źródła energii

Odnawialne źródło energii - źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalną, fal, prądów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu składowiskowego, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątek roślinnych i zwierzęcych.

W 2001 roku Sejm Rzeczypospolitej Polskiej przyjął dokument o nazwie „Strategia rozwoju energetyki odnawialnej". W dokumencie tym zakłada się, że w 2010 roku około 7,5 % wykorzystywanej energii miało być energią odnawialną, a więc planuje się coraz większy udział energii odnawialnej w bilansie energii pierwotnej i zwiększanie tego udziału do 14 % w 2020 roku. Zadania oraz wskaźniki które należy osiągnąć, zostały powielone w dokumencie Polityce ekologicznej Państwa. Cele te można osiągnąć poprzez wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii dla produkcji różnego rodzaju energii.

Do energii wytwarzanej z odnawialnych źródeł energii zalicza się, niezależnie od parametrów technicznych źródła, energię elektryczną lub ciepło pochodzące ze źródeł odnawialnych, w szczególności:

- ze słonecznych kolektorów do produkcji ciepła,
- ze słonecznych ogniw fotowoltaicznych,
- z elektrowni wiatrowych,
- ze źródeł geotermicznych.
- z elektrowni wodnych,
- ze źródeł wytwarzających energię z biomasy,
- ze źródeł wytwarzających energię z biogazu.

5.12.1. Energia słoneczna

Energia słoneczna jest alternatywnym źródłem energii, którą można wykorzystać do produkcji energii elektrycznej bądź cieplnej. Instalacjami do przetwarzania energii słonecznej w elektryczną są instalacje fotowoltaiczne. Technologia produkcji energii elektrycznej w instalacji fotowoltaicznej polega na zamianie energii promieniowania słonecznego na energię elektryczną za pomocą paneli fotowoltaicznych. Podstawowym urządzeniem przekształcającym energię słoneczną jest ogniwo fotowoltaiczne.

Kolektory słoneczne najpowszechniej wykorzystywane są do:

- podgrzewania wody użytkowej,
- podgrzewanie wody basenowej,
- wspomagania centralnego ogrzewania,
- chłodzenia budynków,
- ciepła technologicznego.

Na omawianym obszarze produkcja energii wykorzystującej kolektory słoneczne realizowana jest głównie przez inwestorów indywidualnych oraz instytucje publiczne. Ten sposób wykorzystania odnawialnych źródeł energii jest najpowszechniej stosowany w mieście. Zakłada się, że w przyszłości instalacje solarne będą wprowadzane przede wszystkim w budownictwie jednorodzinnym oraz obiektach użyteczności publicznej.

5.12.2. Energia wiatru

Energia wiatru jest jednym z odnawialnych i niewyczerpalnych źródeł energii pozwalającym na redukcję emisji gazów cieplarnianych i poprawę jakości powietrza. Wytwarzanie energii wiatrowej nie przyczynia się do powstawania odpadów, ścieków, degradacji gleby, spadku poziomu wód gruntowych, jej wykorzystanie spośród znanych technologii powoduje najmniejszy wpływ na ekosystemy. Wytwarzanie energii elektrycznej z energii wiatrowej wpływa jednak na krajobraz, jednak wpływ ten jest znaczne mniejszy niż w przypadku technologii konwencjonalnych.

Elektrownie wiatrowe są źródłem hałasu - praca rotora i śmigieł wiatraka oraz wywołują efekt cienia - zacienienie powodowane przez wieżę i cień rzucany przez kręcące się śmigła a także są źródłem drgań. Wpływ elektrowni wiatrowych na awifaunę nie został szczegółowo zbadany. Brak jest wiarygodnych badań pozwalających na wyciągnięcie obiektywnych wniosków na temat wpływu parków wiatrowych na ptaki w porównaniu z wpływem innych form działalności człowieka.

Lokalizacja elektrowni wiatrowych zależy od prędkości wiatru, przez co dobierana jest ona bardzo starannie pod kątem częstości występowania silnych (7-20 m/s) wiatrów. Najczęściej obecnie spotykane w energetyce wiatraki mogą pracować przy prędkościach wiatru od 3 do 30 m/s. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej opracował mapę zasobów wietrznych na obszarze Polski w podziale na pięć stref o określonych warunkach anemologicznych. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej przeprowadził mezoskalową rejonizację obszaru kraju pod względem zasobów energii wiatru.

Zgodnie z poniższym rysunkiem zauważyć można, że Gmina Świdwin znajduje się w strefie III czyli o „średnio korzystnej" dla lokalizacji siłowni wiatrowych.

Rysunek nr 23. *Mapa zasobów wietrznych IMIGW*

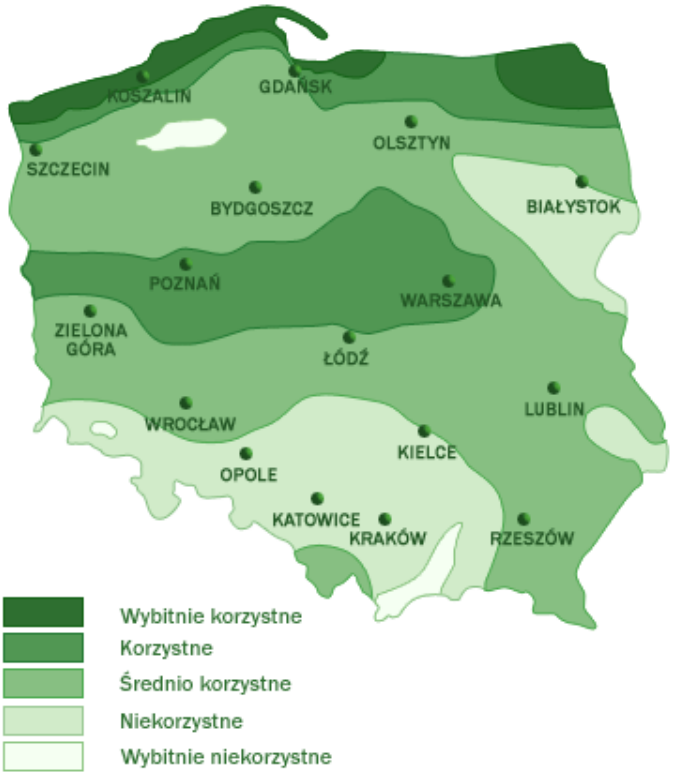

www.builddesk.pl

Przed podjęciem ewentualnej decyzji o budowie elektrowni wiatrowej w miejscu gdzie występuje duża wietrzność należy przeprowadzić badania siły, kierunku i częstości występowania wiatrów. Na podstawie przeprowadzonych analiz instalowanie turbin wiatrowych o dużych mocach ma sens ekonomiczny tylko w rejonach o średniorocznej prędkości wiatru powyżej 4,0 m/s.

Na terenie Gminy Świdwin nie ma zlokalizowanych elektrowni wiatrowych.

5.12.3. Energia geotermalna

Energia geotermalna pochodzi z ciepła dopływającego z głębi ziemi oraz ciepła wyzwalającego się podczas naturalnego rozpadu pierwiastków promieniotwórczych. Dla rzeczywistej oceny możliwości wykorzystania ww. zasobów wód termalnych na szerszą skalę, np. dla pokrycia potrzeb cieplnych odbiorców z terenu Gminy Świdwin, konieczne jest opracowanie i przedstawienie koncepcji rozwiązań technicznych oraz szczegółowych analiz ekonomicznych opłacalności zaproponowanych rozwiązań wraz z podaniem możliwej do pozyskania mocy cieplej w danych warunkach.

Rysunek nr 24. *Mapa gęstości ziemskiego strumienia cieplnego dla obszaru Polski*

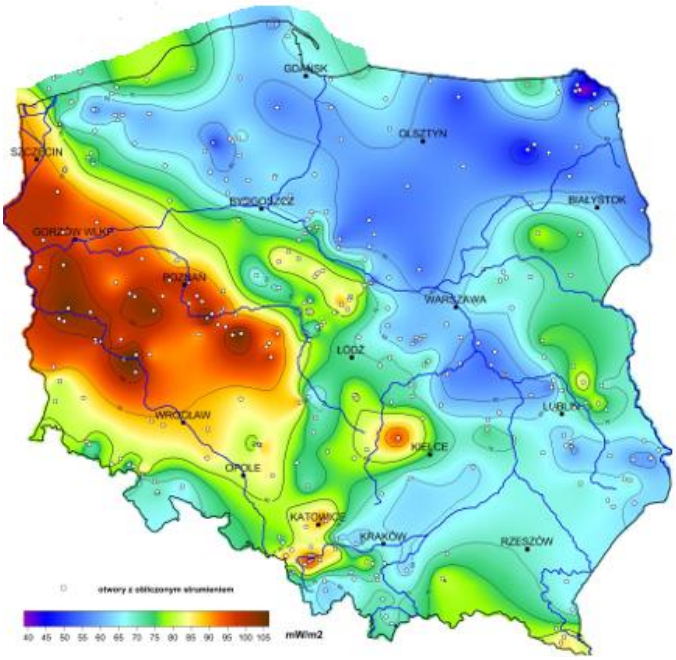

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny

Pompy ciepła są bardzo ciekawymi rozwiązaniami w zakresie ogrzewania budynków, przygotowania ciepłej wody użytkowej oraz w klimatyzacji. Barierą ich zastosowania są względy ekonomiczne. Dzięki inicjatywie Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Banku Ochrony Środowiska, zostały stworzone względnie korzystne warunki inwestowania w proekologiczne przedsięwzięcia, w tym m.in. w instalacje z pompami ciepła. Możliwe są następujące systemy pracy instalacji grzewczej wykorzystującej jako źródło ciepła pompę ciepła:

- system monowalentny - pompa ciepła jest jedynym generatorem ciepła, pokrywającym w każdej sytuacji 100% zapotrzebowania;
- system biwalentny (równoległy) - pompa ciepła pracuje jako jedyny generator ciepła, aż do punktu dołączenia drugiego urządzenia grzewczego. Po przekroczeniu punktu dołączenia pompa pracuje wspólnie z drugim urządzeniem grzewczym (np. z kotłem gazowym lub ogrzewaniem elektrycznym);
- system biwalentny (alternatywny) - pompa ciepła pracuje jako wyłączny generator ciepła, aż do punktu przełączenia na drugie urządzenie grzewcze. Po przekroczeniu punktu przełączenia pracuje wyłącznie drugie urządzenie grzewcze (np. kocioł gazowy).

Na terenie Gminy Świdwin w chwili obecnej pompy ciepła są wykorzystywane w niewielkim zakresie, jedynie na potrzeby prywatnych domów mieszkalnych. Ze względu na stosunkowo wysoki koszt urządzeń należy się spodziewać, że nadal będą one pełniły marginalną rolę w produkcji energii.

5.12.4. Energia wodna

Energia cieków wód powierzchniowych to jedno z ważniejszych źródeł energii odnawialnej w Polsce. Wykorzystuje się ją głównie do produkcji energii elektrycznej. Współczynnik sprawności przetwarzania energii wody na energię elektryczną jest najwyższy w porównaniu ze sprawnością wykorzystywania w tym celu innych źródeł odnawialnych, dlatego produkcja energii z tego źródła jest dość popularna i szeroko stosowana.

Wykorzystanie wodnych zasobów energetycznych jest zależne od szeregu uwarunkowań - jednym z podstawowych są między innymi energetyczność naturalna rzeki (wielkość i równomierność przepływów), wpływ małej elektrowni wodnej tzw. MEW na środowisko oraz opłacalność przedsięwzięcia. Właśnie ze względu na oddziaływanie MEW na środowisko należy każdą taką inwestycję rozpatrywać indywidualnie i bardzo szczegółowo. Rozpatrując więc wykorzystanie energii wody należy przede wszystkim upewnić się, że nie nastąpi utrata wartości przyrodniczych przekraczająca zdecydowanie korzyści płynące z budowy MEW.

Na terenie Gminy Świdwin w chwili obecnej nie wykorzystuje się potencjału energetycznego spadku wody. Istnieje jednak możliwość budowy małych elektrowni wodnych na rzece Redze.

5.12.5. Energia biomasy

Największe nadzieje na pozyskiwanie energii z odnawialnych źródeł stwarza także biomasa (słoma, drewno, wierzba energetyczna). Jej udział w bilansie energetycznym państwa z roku na rok wzrasta. Na terenie Gminy Świdwin istnieje duży potencjał na wykorzystywanie biomasy do produkcji energii cieplnej.

Stosowanie biomasy w celu pozyskiwania energii cieplnej powinno stać się alternatywą dla metod pozyskiwania ciepła za pomocą paliw konwencjonalnych. Istniejący potencjał biomasy na terenie Gminy winno wykorzystywać się w małych i średnich kotłowniach w celu zasilenia obiektów mieszkalnych, obiektów użyteczności publicznej oraz wszelkich obiektów o charakterze produkcyjnym.

Dość znaczna powierzchnia obszarów rolniczych na terenie Gminy mogłaby służyć uprawom wierzby energetycznej. Uprawa wierzby na cele energetyczne pozwoliłaby dać ekologiczny i odnawialny surowiec do pozyskiwania energii cieplnej. Podczas spalania drewna wierzbowego ilości uwalnianych do atmosfery związków siarki oraz azotu w porównaniu ze spalaniem konwencjonalnych surowców są minimalne. Powstający podczas spalania gaz cieplarniany - dwutlenek węgla jest asymilowany przez rośliny wzrastające na polach, czyli jego ilość w atmosferze nie zwiększa się. Zawartość popiołów przy spalaniu wynosi około 1% spalanej masy, podczas gdy przy spalaniu węgla zawartość ta sięga nawet 20% (przy spalaniu gorszych gatunków węgla).

Wierzba jest najefektywniejszą z roślin używanych do oczyszczania gleb z metali ciężkich, związków toksycznych i innych poprzez wbudowanie ich w swoją biomasę. Z powodu tych właściwości stosowana jest jako zielony pas ochronny wokół szkodliwych zakładów przemysłowych, autostrad, wysypisk śmieci itp. Biomasa przy tym jest także bardzo tanim źródłem energii cieplnej. Koszt 1GJ energii wyprodukowanego przy spalaniu węgla wynosi około 40 zł, oleju opałowego 120 zł, gazu ziemnego 79 zł, pelletu 55 zł, zrębki drewna 20 zł, a wierzby energetycznej 19 zł. Jak widać z tych wyliczeń opał dwóch ostatnich pozycji jest dwukrotnie tańszy od węgla kamiennego.

5.12.6. Energia biogazu

Biogazownie stanowią instalacje, które wytwarzają energię cieplną i elektryczną z biogazu powstającego w procesie fermentacji beztlenowej. Mogą być jej poddane wszystkie substraty ulegające biodegradacji. Budowane w Polsce biogazownie rolnicze zazwyczaj dysponują mocą elektryczną i cieplną w przedziale od 0,5 MW do 2,0 MW. Niniejszy rodzaj elektrociepłowni cechuje się szerokim spektrum pozytywnych oddziaływań na otoczenie zarówno przyrodnicze, jak i społeczno-gospodarcze. Jednak w pierwszej kolejności należy zaznaczyć, że biogazownia jest źródłem ekologicznej energii. Jako paliwo wykorzystywane są surowce odnawialne, do których należą głównie rośliny energetyczne, odpady rolnicze pochodzenia roślinnego oraz zwierzęcego. Produkcja energii z ich wykorzystaniem cechuje się niemalże zerowym oddziaływaniem na środowisko w porównaniu do tradycyjnych metod, opartych na takich surowcach jak węgiel czy ropa naftowa.

Biogazownia jest stabilnym i pewnym źródłem energii cieplnej i elektrycznej, gdyż jest ona wytwarzana w trybie ciągłym przez 90% czasu w ciągu roku. Zarówno ilość jak i parametry wytworzonej energii są utrzymywane na stałym poziomie, dzięki czemu zwiększa się bezpieczeństwo energetyczne regionu. Wyprodukowana energia elektryczna w biogazowi jest zazwyczaj sprzedawana operatorowi energetycznemu, lub ewentualnie dostarczania jest bezpośrednio do pobliskich odbiorców. Ponadto biogazownia może współpracować z lokalnymi sieciami cieplnymi i dostarczać tanią energię do celów grzewczych dla budynków użyteczności publicznej, domów lub bloków mieszkalnych.

Na podstawie dostępnych publikacji, szacuje się, że ciepło wyprodukowane przez biogazownię o mocy 1 MW jest w stanie zaspokoić w 100% zapotrzebowanie na c.o. i c.w.u. około 200 domów jednorodzinnych. Ponadto odbiorcami ciepła z biogazowni mogą być zakłady przemysłowe, hodowle zwierząt, suszarnie oraz wszelkie obiekty, które cechują się zapotrzebowaniem na ciepło. Najbardziej efektywne wykorzystanie energii cieplnej ma miejsce w sytuacji, gdy jej odbiorcy znajdują się w niedalekim sąsiedztwie biogazowni (max 1,5 km). W związku z powyższym biogazownia może pełnić rolę lokalnego, ekologicznego źródła prądu i ciepła, które w znacznym stopniu może uniezależnić odbiorców od stale rosnących cen nośników energii.

W związku z powyższym na omawianym obszarze należy podjąć działania mające na celu wykorzystanie istniejącego potencjału energetycznego z biogazu, poprzez m. in. budowę lokalnej biogazowni. Budowa lokalnej biogazowni oprócz możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii na potrzeby energetyczne Gminy, pozwoli również na długofalową aktywizację lokalnego sektora rolniczego. Powstanie biogazowni wpłynie na wzrost zagospodarowania nieużytków, bądź na wykorzystanie nadwyżek produkcji rolnej. Dzięki temu, że dostawy substratów są kontraktowane długoterminowo, jest to bezpieczna i perspektywiczna forma współpracy dla rolników, która zapewnia stałe, gwarantowane dochody. Szacuje się, że około 70% kosztów operacyjnych biogazowni w ciągu roku stanowi zakup substratów, co przy instalacji o mocy 1 MW przekłada się na kwotę w przedziale od 1 mln od 1,5 mln złotych. Lokalni dostawcy mają zatem możliwość znacznego zwiększenia swoich przychodów. Z uwagi na koszty transportu, źródła substratów muszą one znajdować się maksymalnie ok. 20 km od biogazowni, co pozwala na współpracę z dostawcami głównie z terenu Gminy, w której jest zlokalizowana instalacja biogazowni.

5.12.7. Podsumowanie

Wdrażanie Gminnego Programu w zakresie wykorzystania OZE skutkuje wymiernymi korzyściami, z których najważniejsze przedstawiono w poniższej tabeli.

***Tabela nr 29.** Korzyści z wdrażania odnawialnych źródeł energii*

Korzyści	Możliwość realizacji na terenie Gminy
Spalanie bądź współspalanie biomasy w ciepłowniach i kotłowniach obniża koszty wytwarzania oraz cenę sprzedaży ciepła	Tak
Instalowanie kolektorów słonecznych i pomp ciepła poprawia jakość powietrza w sezonie grzewczym.	Tak
Udokumentowanie lokalnych złów geotermalnych zachęca niezależnych inwestorów do realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie ciepłownictwa	Nie
Uruchomienie produkcji paliw formowanych z frakcji odpadów biodegradowalnych	Nie
Założenie upraw energetycznych zwiększa zatrudnienie w rolnictwie, zapobiega dewastacji gruntów rolnych, zmniejsza nadprodukcje żywności, udostępnia rolnikom pomocowe środki finansowe	Tak
Eksploatacja kolektorów słonecznych oraz pomp ciepła i spalanie biomasy w budynkach użyteczności publicznej obniża wydatki z budżetu na gaz, olej opałowy i węgiel	Tak
W przypadkach szczególnych, handel uprawnieniami do emisji CO_2 da istotny dochód do budżetu Gminy	Nie

Realizacja programów obejmujących OZE przyczyni się do poprawy wizerunku Gminy oraz zwiększenia jej atrakcyjności	Tak
Programy wdrażania technologii OZE są najważniejszym punktem alokacji krajowych i unijnych środków pomocowych oraz zwiększają możliwości pozyskania tych środków. Wpisują się jednocześnie w domenę Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego	Tak
Powiększenie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego. Uniezależnienie się od dostaw energii z zewnątrz.	Tak
Rozwój energetyki wiatrowej na specjalnie wyznaczonych terenach.	Tak

Źródło: Analiza własna

Ze względu na rolniczy charakter Gminy Świdwin największe możliwości rozwoju odnawialnych źródeł energii związane są z wykorzystywaniem biomasy oraz energii wiatru. Na terenie Gminy dopuszcza się lokalizowanie urządzeń do spalania lub przetwarzania biomasy oraz elektrowni wiatrowych. Inwestycje takie należy lokalizować jednak w odległości nie zagrażającej istniejącej zabudowie w szczególności nie pogarszającej jakości życia mieszkańców.

5.13. Prognoza stanu środowiska do 2025 roku

Według raportu Europejskiej Agencji Środowiska (EEA) „Środowisko Europy 2015 - Stan i prognozy" (SOER 2015) polityka w dziedzinie środowiska i klimatu przyniosły w ostatnich dziesięcioleciach znaczne korzyści dla jakości życia w Europie oraz kondycji ekosystemów. W raporcie zwrócono jednak uwagę m.in. na konieczność zastosowania bardziej ambitnych rozwiązań, by zrealizować wizję Europy na 2050 r., czyli zapewnienia „*dobrej jakości życia z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety*".

Zgodnie z raportem stwierdzono, że w ostatnich 20 latach na obszarze Polski dokonano znaczącego postępu w dziedzinie ochrony i zmniejszenia presji na środowisko. Pomimo ciągłego wzrostu gospodarczego w ostatnich dwóch dekadach, nie zaobserwowano wzrostu emisji, a w niektórych przypadkach zanotowano znaczne redukcje. Pozytywnie oceniono również zmniejszenie obciążeń dla ekosystemów wodnych oraz powiększanie obszarów leśnych. Wśród wyzwań, z którymi Polska musi się zmierzyć, wymieniono m.in. zanieczyszczenie powietrza.

Według prognozy trendów przedstawionej w dokumencie strategicznym *"Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020r."* przewiduje się następujące założenia:

- zmniejszenie poziomu emisji gazów cieplarnianych i substancji zanieczyszczających powietrze przy jednoczesnym wzroście zapotrzebowania na finalną energię elektryczną,

- odczuwalne skutki zmian klimatu - częstsze ekstrema temperatury, częstsze występowanie susz, większa intensywność opadów mogącą powodować powodzie o każdej porze roku, niższe temperatury zimą mogą doprowadzić do częstszego zagrożenia powodziami zatorowymi, wyższa temperatura wody, wyższe zróżnicowanie plonów oraz zwiększone ryzyko pożaru lasów,
- wzrost innowacyjności w gospodarce, co przełoży się na bardziej efektywne korzystanie z zasobów i zmniejszenie emisji substancji zanieczyszczających atmosferę i gazów cieplarnianych. Szczególne wyzwanie stanowi osiągnięcie poziomów dopuszczalnych w zakresie pyłu (PM10, PM2,5) i docelowych w zakresie benzo(a)pirenu,
- rozwój bogactwa różnorodności biologicznej, która odpowiednio wykorzystana może wpłynąć na wzrost konkurencyjności na poziomie regionalnym i lokalnym,
- racjonalna gospodarka przestrzenna, biorąca pod uwagę interes społeczności lokalnych, uwzględniająca zasoby przyrodnicze i świadczone przez nie usługi ekosystemowe oraz przeciwdziałanie fragmentacji środowiska. Przestrzeń wymagać będzie racjonalnego i odpowiedzialnego dysponowania przy uwzględnieniu potrzeb rozwoju przemysłu, urbanizacji, infrastruktury oraz cennych przyrodniczo obszarów,
- pełne zinwentaryzowanie zasobów siedlisk i gatunków mające na celu poprawę jakości i efektywności systemu ocen oddziaływania na środowisko oraz innych narzędzi planowania rozwoju na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym,
- ekspansja przestrzenna zabudowy mieszkaniowej, przemysłowej i usługowej w strefach podmiejskich, przyczyniająca się do wzmożonego wykorzystania zasobów wodnych i postępującej ich degradacji, a także intensyfikacji zmian reżimu odpływu wody,
- kontynuacja działań inwestycyjnych koncentrujących się na usuwaniu związków azotu i fosforu oraz zanieczyszczeń bakteriologicznych. Istotne dla jakość wód będą zmiany w rolnictwie w kierunku stosowania tzw. dobrych praktyk rolniczych,
- stopniowe przechodzenie z zagospodarowania odpadów poprzez składowanie na sposoby bardziej przyjazne środowisku tj. przygotowanie do ponownego użycia, recykling oraz odzysk energii,
- zmniejszanie ilości wytwarzanych odpadów poprzez wdrażanie nowoczesnych technologii oraz zwiększanie innowacyjności przemysłu i efektywności produkcji,
- kształtowanie postaw społeczeństwa sprzyjających zrównoważonemu rozwojowi jako fundamentalne założenie dla wdrażania standardów ochrony środowiska.

Tabela nr 30. *Prognozowany stan środowiska na terenie Gminy Świdwin*

Obszar interwencji	Prognoza stanu środowiska do 2025 roku
Ochrona klimatu i jakości powietrza	♦ mogą pojawić się odczuwalne skutki zmian klimatu - częstsze ekstrema temperatury, częstsze występowanie susz, większa intensywność opadów mogącą powodować powodzie o każdej porze roku, niższe temperatury zimą mogą doprowadzić do częstszego zagrożenia powodziami zatorowymi, wyższa temperatura wody, wyższe zróżnicowanie plonów oraz zwiększone ryzyko pożaru lasów, ♦ w wyniku realizacji strategicznych celów środowiskowych z wykorzystaniem instrumentów prawnych, które służą redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza, w tym obowiązujących naprawczych programów ochrony powietrza, przewiduje się poprawę jakości powietrza, ♦ wzrost innowacyjności w gospodarce, przełoży się na bardziej efektywne korzystanie z zasobów i zmniejszenie emisji substancji zanieczyszczających atmosferę i gazów cieplarnianych. Szczególne wyzwanie stanowić będzie osiągnięcie poziomów dopuszczalnych w zakresie pyłu PM10, PM2,5 i docelowych w zakresie benzo(a)pirenu, ♦ ochrona klimatu oraz poprawa jakości powietrza będzie efektem realizacji polityki klimatycznej poprzez prognozowane wypełnienie zobowiązań międzynarodowych i unijnych dotyczących redukcji emisji gazów cieplarnianych, poprawy efektywności energetycznej i osiągnięcia udziału energii ze źródeł odnawialnych w finalnym zużyciu energii.
Zagrożenia hałasem	♦ nastąpi integracja problemu zagrożenia emisją hałasu z aspektami planowania przestrzennego przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub ich zmianach, ♦ prognozuje się znaczny wzrost ruchu samochodowego generującego hałas komunikacyjny. Jednakże hałas komunikacyjny systematycznie ograniczany będzie m.in. przez realizację inwestycji drogowych t.j.: budowa dróg obwodowych, modernizacja istniejącej infrastruktury, budowa ekranów akustycznych, nasadzenia zieleni izolacyjnej, itp. ♦ prognozuje się zmniejszanie poziomu hałasu, głownie komunikacyjnego, do poziomu co najmniej dopuszczalnego, ♦ sukcesywnie prowadzone będą działania naprawcze, wynikające z zapisów programów ochrony środowiska przed hałasem.
Pola elektromagnetyczne	♦ nastąpi integracja problemu zagrożenia polami elektromagnetycznymi z aspektami planowania przestrzennego przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub ich zmianach, ♦ wdrożenie sprawnego systemu monitorowania źródeł pól elektromagnetycznych przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa mieszkańców Gminy, ♦ nie przewiduje się stwierdzenia przekroczeń pól elektromagnetycznych poziomu normatywnego.
Gospodarowanie wodami	♦ zakładany rozwój infrastruktury w zakresie małej i dużej retencji poprawi bezpieczeństwo powodziowe oraz pozwoli na przeciwdziałanie zjawisku deficytu wody, ♦ postępujące zmiany klimatyczne mogą powodować wzrost częstotliwości i zasięgu suszy w okresach letnich, a także wzrost częstotliwości i nasilania się ekstremalnych zdarzeń powodziowych. Przewiduje się jednak, że dzięki realizacji działań zawartych m.in. w planie zarządzania ryzykiem powodziowym oraz w planie przeciwdziałania skutkom suszy negatywne oddziaływanie tych zjawisk zostanie w istotny sposób ograniczone.

Gospodarka wodno - ściekowa	♦ w przypadku braku realizacji założeń dokumentów strategicznych ekspansja przestrzenna zabudowy mieszkaniowej, przemysłowej i usługowej w strefach podmiejskich, może przyczynić się do wzmożonego wykorzystania zasobów wodnych i postępującej ich degradacji, a także intensyfikacji zmian reżimu odpływu wody, ♦ realizacja dokumentów planistycznych tj. aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarach dorzecza oraz aktualizacja programu wodno - środowiskowego kraju, w znacznej mierze poprawi stan środowiska wodnego, ♦ realizacja inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej przyczyni się do osiągnięcia dobrego stanu wód, ♦ zakładany spadek zużycia przyczyni się do poprawy stanu środowiska wodnego i osiągnięcia zakładanych celów środowiskowych.
Gleby oraz zasoby geologiczne	♦ nie prognozuje się istotnych zmian w zakresie gleb oraz zasobów geologicznych, jednak ze względu na zwiększone zapotrzebowanie związane z realizacją inwestycji komunikacyjnych, przewiduje się zwiększenie liczby udokumentowanych na potrzeby eksploatacji złóż kruszyw naturalnych i surowców skalnych oraz zwiększenie ich wydobycia, ♦ racjonalna polityka koncesyjna przyczynią się do zwiększenia poziomu ochrony zasobów, minimalizacji negatywnego oddziaływania eksploatacji na środowisko oraz eliminacji nielegalnej eksploatacji kopalin, ♦ przewiduje się sukcesywną rekultywację terenów zdegradowanych - gleby zdegradowane będą zalesiane lub zagospodarowywane, ♦ poprawi się stan gleb, m.in. poprzez popularyzowanie dobrych praktyk rolniczych, ♦ przewiduje się wzrost wskaźnika udziału powierzchni użytków rolnych ekologicznych w użytkach rolnych ogółem.
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawania odpadów	♦ wzrośnie ilość wytwarzanych odpadów ale jednocześnie zmniejszy się ilość odpadów składowanych na składowisku poprzez stopniowe wdrażanie sposobów zagospodarowania na bardziej przyjazne środowisku tj. przygotowanie do ponownego użycia, recykling oraz odzysk energii, ♦ masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania zmniejszy się w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r., ♦ dzięki działalności edukacyjnej wzrośnie świadomość konsumentów i akceptacja dla bardziej rozwiniętych systemów gospodarki odpadami.
Zasoby przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe	♦ wdrażana zostanie racjonalna gospodarka przestrzenna, biorąca pod uwagę interes społeczności lokalnych, uwzględniająca zasoby przyrodnicze i świadczone przez nie usługi ekosystemowe oraz przeciwdziałanie fragmentacji środowiska. ♦ przewiduje się pełne zinwentaryzowanie zasobów siedlisk i gatunków mające na celu poprawę jakości i efektywności systemu ocen oddziaływania na środowisko oraz innych narzędzi planowania rozwoju na szczeblu lokalnym, ♦ wprowadzone zostaną działania służące zachowaniu istniejącej różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ♦ przewiduje się tworzenie nowych formy ochrony przyrody oraz nowych terenów zieleni urządzonej jak i nieurządzonej, ♦ przewiduje się wzrost ruchu turystycznego i rekreacyjnego, co powinno poprawić zagospodarowanie turystyczne i stan bazy turystycznej i tras, a także wzrost ilości i długości szlaków turystycznych pieszych i rowerowych oraz ścieżek przyrodniczych,

Zagrożenia poważnymi awariami	♦ sukcesywnie aktualizowane będą dokumenty związane z przeciwdziałaniem poważnym awariom, w tym programy zapobiegania poważnym awariom, zewnętrzne i wewnętrzne plany operacyjno-ratownicze i inne, ♦ wzrośnie bezpieczeństwo na trasach przewozu substancji niebezpiecznych.
Edukacja ekologiczna	♦ sukcesywnie kontynuowane będą działania edukacyjne i informacyjne z zakresu ochrony środowiska, które przyczyniać się będą do stałego wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy Świdwin. Kształtowanie postaw społeczeństwa sprzyjających zrównoważonemu rozwojowi jako fundamentalne założenie dla wdrażania standardów ochrony środowiska.

Źródło: Analiza własna

Na terenie Gminy Świdwin w najbliższych latach nadal konsekwentnie realizowana będzie polityka środowiskowa z uwzględnieniem realizacji działań z zakresu szeroko rozumianej ochrony środowiska. Przy zrównoważonym rozwoju, wdrażaniu technologii niskoemisyjnych i proekologicznych, wzroście świadomości ekologicznej społeczeństwa, należy zakładać, że w horyzoncie czasowym do 2025 roku stan środowiska Gminy będzie sukcesywnie ulegał poprawie, a wielkość presji na środowisko, przy jednoczesnym wzroście gospodarczym, będzie się zmniejszać.

VI. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

6.1. Ochrona różnorodności biologicznej

Różnorodność biologiczna oznacza zróżnicowanie wszystkich żywych organizmów w ekosystemach lądowych, morskich i słodkowodnych oraz w zespołach ekologicznych, których są częścią, dotyczy to różnorodności w obrębie gatunku, pomiędzy gatunkami oraz różnorodności ekosystemów. Ochrona różnorodności biologicznej to systemowe działania podejmowane na rzecz trwałego zachowania wszystkich elementów różnorodności biologicznej w miejscach ich naturalnego występowania - ochrona in situ oraz zagrożonych gatunków, podgatunków i odmian poza miejscami ich naturalnego występowania bądź powstania - ochrona ex situ.

Zasady ochrony, pomnażania oraz korzystania z zasobów różnorodności biologicznej określa Konwencja o różnorodności biologicznej, nakazująca ochronę przyrody na trzech poziomach: genetycznym, gatunkowym i ekosystemowym. Zobowiązywała ona państwa ją ratyfikujące, w tym Polskę do dokonania własnych ocen różnorodności biologicznej oraz do opracowania i wdrożenia strategii jej ochrony.

Pojęcie „ochrona" rozumiane jest jako wiele przedsięwzięć polegających na zachowaniu różnorodności biologicznej na wszystkich jej poziomach, restytucji elementów utraconych, tworzeniu form gospodarowania zasobami różnorodności biologicznej.

Ważnym elementem „strategii ochrony" jest monitoring różnorodności biologicznej i prowadzenie bazy danych. Celem monitoringu jest gromadzenie w ujęciu dynamicznym, przetwarzanie i udostępnianie informacji ilościowych i jakościowych o stanie jej elementów (genotypów, gatunków, ekosystemów i układów ponad ekosystemalnych) w różnych warunkach środowiskowych na obszarze całego kraju.

Ochrona in situ (łac. in situ - na miejscu), to ochrona gatunku chronionego, realizowana w jego naturalnym środowisku życia przez zachowanie niezmienionych warunków środowiskowych oraz zaniechanie pozyskiwania osobników tego gatunku lub dostosowanie rozmiarów i metod pozyskiwania do możliwości ich reprodukcji. Ochronie in situ służą przede wszystkim rezerwaty i parki narodowe.

Ochrona ex situ (łac. ex situ - poza miejsce), to ochrona gatunku chronionego realizowana przez przeniesienie go do ekosystemu zastępczego, gdzie może on dalej żyć samodzielnie w warunkach naturalnych, lub do środowiska sztucznie stworzonego, w którym musi być otoczony stałą opieką człowieka. Przenoszone mogą być całe osobniki roślin albo ich nasiona, bulwy i kłącza, całe osobniki zwierząt lub ich materiał rozrodczy. Ochronę ex situ mogą podejmować jedynie instytucje naukowe, urzędy konserwatorskie i parki narodowe. W ten typ ochrony zaangażowane są głównie ogrody botaniczne i zoologiczne, gdzie prowadzone są badania zagrożonych gatunków, ich rozmnażanie i wymiana.

Wybór metody ochrony in situ lub ex situ zależy od charakteru i stopnia zagrożenia - populacje silnie zagrożone i zanikające mogą być zachowane jedynie w warunkach ex situ. Najważniejszą przyczyną zanikania gatunków jest utrata siedlisk ich występowania na skutek szeroko rozumianej działalności populacji ludzkiej, której intensywny wzrost liczebności przyspieszył zużycie wszystkich zasobów przyrody. Równie groźne w skutkach jest przekształcenie naturalnych biotopów (miejsc egzystowania organizmów), niszczenie siedlisk (wycinanie lasów, zmiany stosunków hydrologicznych) i ich fragmentacja. Do zwiększenia tempa tego zjawiska przyczynia się także zanieczyszczenie środowiska, skażenie wód, powietrza i gleb. Inną ważną przyczyną wymierania staje się wprowadzanie przez człowieka gatunków pochodzących z innych rejonów geograficznych (introdukcja), której skutkiem jest konkurencyjne wypieranie rodzimych taksonów. Trzecią istotną przyczyną jest nadmierna eksploatacja zasobów przyrodniczych przez bezpośrednie zabijanie organizmów. [4]

W maju 2011 r. Komisja Europejska opublikowała dokument *„Nasze ubezpieczenie na życie i nasz kapitał naturalny - unijna strategia ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020r”.* Celem przewodnim tego dokumentu jest powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej i degradacji funkcji ekosystemów w Unii Europejskiej do 2020r. oraz przywrócenie ich w możliwie największym stopniu, a także zwiększenie wkładu Unii w zapobieganie utraty różnorodności biologicznej na świecie. Unijna strategia ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r. obejmuje sześć wzajemnie uzupełniających się celów:

- **Cel 1:** Pełne wdrożenie Dyrektywy Ptasiej i Siedliskowej,
- **Cel 2:** Utrzymanie i odbudowa ekosystemów i ich funkcji,
- **Cel 3:** Zwiększenie wkładu rolnictwa i leśnictwa w utrzymanie i wzmocnienie różnorodności biologicznej,
- **Cel 4:** Zapewnienie zrównoważonego wykorzystania zasobów rybnych,
- **Cel 5:** Zwalczania inwazyjnych gatunków obcych,
- **Cel 6:** Pomoc na rzecz zapobiegania utracie światowej różnorodności biologicznej.

Strategia będzie realizowana zgodnie ze wspólnymi ramami wykonawczymi, angażującymi państwa członkowskie w partnerstwo z najważniejszymi zainteresowanymi stronami i społeczeństwem obywatelskim. Podstawę strategii stanowi rzetelny poziom odniesienia Unii Europejskiej w zakresie stanu różnorodności biologicznej i ekosystemów w Europie, który będzie wykorzystywany do monitorowania postępów.

[4] *Teresa Bzinkowska - Ochrona różnorodności biologicznej - metody ochrony gatunkowej in situ i ex situ www.srodowisko.abc.com.pl*

Bardzo dużym i zasadniczym wyzwaniem będzie osiągnięcie celu 1 unijnej strategii ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r., polegającego na powstrzymaniu pogarszania się stanu wszystkich gatunków i siedlisk objętych unijnym prawodawstwem w dziedzinie ochrony przyrody oraz osiągnięcie znaczącej i wymiernej poprawy ich stanu tak, aby w porównaniu z obecnymi ocenami do 2020r. osiągnąć zwiększenie o 100% liczby ocen siedlisk oraz o 50% liczby ocen gatunków przeprowadzonych na mocy dyrektywy siedliskowej wykazujących poprawę stanu ochrony; a także zwiększenie o 50% liczby ocen gatunków przeprowadzonych na mocy dyrektywy ptasiej wykazujących bezpieczny lub lepszy stan ochrony.

Uchwałą Rady Ministrów nr 213 z dnia 6 listopada 2015 r. zatwierdzono *„Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015 - 2020.* Celem głównym dokumentu jest:

Poprawa stanu różnorodności biologicznej i pełniejsze powiązanie jej ochrony z rozwojem społecznym i gospodarczym kraju.

Cel szczegółowy A: Podniesienie poziomu wiedzy oraz wzrost aktywności społeczeństwa w zakresie działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.

- Poprawa stanu wiedzy i dostępności informacji w zakresie różnorodności biologicznej.
- Podniesienie jakości procesów decyzyjnych i skuteczności egzekwowania prawa w zakresie ochrony różnorodności biologicznej.
- Aktywizacja społeczeństwa na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.

Cel szczegółowy B: Doskonalenie systemu ochrony przyrody.

- Doskonalenie sieci obszarów chronionych w celu zwiększenia skuteczności ochrony różnorodności biologicznej.
- Wzmocnienie instytucjonalne systemu zarządzania obszarami chronionymi, w tym systemu monitoringu przyrodniczego i raportowania.
- Mobilizacja środków na realizację działań ochronnych w obszarach chronionych.

Cel szczegółowy C: Zachowanie i przywracanie siedlisk przyrodniczych oraz populacji zagrożonych gatunków.

- Zwiększenia efektywności systemu zarządzania gatunkami chronionymi.
- Ograniczenie presji ze strony gatunków chronionych powodujących szkody gospodarcze.
- Ochrona i odtwarzanie cennych siedlisk przyrodniczych.

Cel szczegółowy D: Utrzymanie i odbudowa funkcji ekosystemów będących źródłem usług dla człowieka.

- Nadanie ekosystemom wartości społeczno-ekonomicznej.
- Wdrożenie koncepcji zielonej infrastruktury jako narzędzia pozwalającego na utrzymanie i wzmocnienie istniejących ekosystemów oraz ich usług.

Cel szczegółowy E: Zwiększenie integracji działalności sektorów gospodarki z celami ochrony różnorodności biologicznej.

- Włączenie rolnictwa do dalszych działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.
- Włączenie leśnictwa i łowiectwa do dalszych działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.
- Włączenie gospodarki rybackiej do dalszych działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.
- Włączenie gospodarki wodnej do dalszych działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.
- Włączenie sektora turystycznego do dalszych działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.
- Włączenie sektora biznesu/przedsiębiorstw do działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.

Cel szczegółowy F: Ograniczanie zagrożeń wynikających ze zmian klimatu oraz presji ze strony gatunków inwazyjnych.

- Monitorowanie wpływu zmian klimatu na stan różnorodności biologicznej.
- Ograniczanie presji ze strony gatunków inwazyjnych.

Cel szczegółowy G: Zwiększenie udziału Polski na forum międzynarodowym w zakresie ochrony różnorodności biologicznej.

6.2. Adaptacja do zmian klimatu

Problem adaptacji do zmian klimatu (w tym wzrostu temperatury, częstotliwości i nasilenia zjawisk ekstremalnych) ma charakter globalny. Odpowiedzią Rządu RP na opublikowaną przez Komisję Europejska Białą Księgę: Adaptacja do zmian klimatu: Europejskie ramy działania COM(2009)147 i Strategię UE w zakresie przystosowania do zmian klimatu COM (2013) 216 (opublikowaną przez Komisję Europejską w kwietniu 2013 r.), było uchwalenie Strategicznego Planu Adaptacji dla Sektorów i Obszarów Wrażliwych na Zmiany Klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030. Zgodnie z zapisami Strategicznego Planu, kluczowym wyzwaniem polityki rozwoju kraju jest zrównoważony rozwój i efektywna gospodarka z poszanowaniem zasobów środowiska i adaptacją do zmian klimatu. Realizacji tego celu ma służyć szereg

działań o charakterze legislacyjnym, organizacyjnym, informacyjnym i naukowo - badawczym. Priorytetowo należy traktować przede wszystkim:

- ochronę przeciwpowodziową;
- ochronę przed suszą,
- systemy ostrzegania i reagowania w sytuacji zjawisk ekstremalnych,
- działania adaptacyjne w rolnictwie, leśnictwie, budownictwie, transporcie, infrastrukturze miejskiej, ochronie zdrowia, budownictwie, gospodarce przestrzennej, turystyce, na obszarach górskich, chronionych (w tym na obszarach Natura 2000).

Zamieszczony poniżej wykres przedstawia kluczowe etapy opracowania i wdrażania SEAP. Jak widać proces realizacji SEAP nie jest linearny, a niektóre etapy mogą częściowo pokrywać się z innymi.

Rysunek nr 25. *Etapy opracowania i wdrażania SEAP*

Faza	Krok	Odpowiedni rozdział w Poradniku
Rozpoczęcie	Zobowiązanie polityczne i podpisanie Porozumienia	Część I, rozdział 2
	Adaptacja miejskich struktur administracyjnych	Część I, rozdział 3
	Budowanie wsparcia ze strony interesariuszy	Część I, rozdział 4
Faza planowania	Ocena aktualnego stanu*: Gdzie jesteśmy?	Część I, rozdział 5 + część II
	Ustalenie wizji: Dokąd chcemy dojść?	Część I, rozdział 6
	Opracowanie planu: Jak się tam dostaniemy?	Część I, rozdz. 7, 8 i 9 + część III
	Zatwierdzenie planu i jego przedłożenie	– – –
Faza wdrażania	Wdrażanie	Część I, rozdział 10
Faza monitorowania i raportowania	Monitorowanie	Część I, rozdz. 11 + szczegółowy poradnik, który zostanie wkrótce opublikowany
	Przygotowanie i złożenie raportu z wdrażania	Część I, rozdz. 11 + część II, rozdziały 4 i 6
	Ocena	– – –

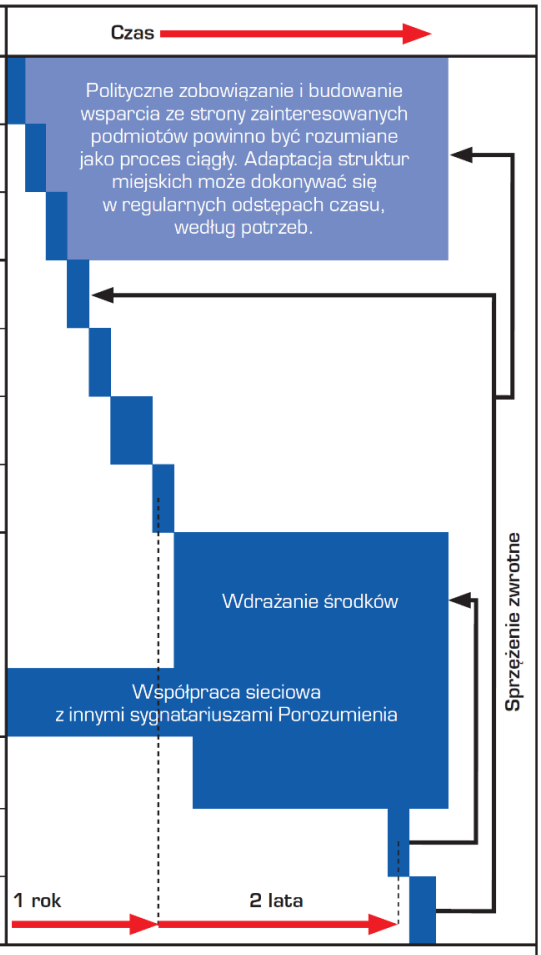

* Zawierająca opracowanie bazowej inwentaryzacji emisji CO_2

Źródło: Poradnik „Jak opracować plan działań na rzecz zrównoważonej energii (SEAP)?", Paolo Bertoldi, Damian Bornás Cayuela, Suvi Monni, Ronald Piers de Raveschoot - Porozumienie Burmistrzów dla zrównoważonej gospodarki energetycznej na szczeblu lokalnym

Wśród działań adaptacyjnych wyróżnia się: przedsięwzięcia techniczne (w tym rozbudowa infrastruktury przeciwpowodziowej), zmiany regulacji prawnych, szeroko rozumiany monitoring i edukacja w kierunku specyfiki zmian klimatu, ograniczenia ich skutków i w konsekwencji również zmian zachowań gospodarczych. Podstawą formułowania działań adaptacyjnych na poszczególnych szczeblach administracyjnych, winna być wnikliwa analiza specyfiki regionu i jego wrażliwości na skutki zmian klimatycznych. Adaptacja do zmian klimatu powinna „iść w parze" z realizacją działań ograniczających emisję gazów cieplarnianych. Realizacja działań adaptacyjnych przyczyni się do wzrostu stabilności rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu potencjalnych zagrożeń zmian klimatycznych i wpłynie pozytywnie na środowisko.

W zakresie ochrony klimatu oraz poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego należy również wspomnieć o dokumencie *„Plan działań na rzecz zrównoważonej energii (SEAP)"*. Plan działań na rzecz zrównoważonej energii (SEAP) jest kluczowym dokumentem pokazującym, w jaki sposób sygnatariusz Porozumienia Burmistrzów zamierza do 2020 r. zrealizować swoje zobowiązania wynikające z przystąpienia do tej ambitnej inicjatywy. SEAP wykorzystuje rezultaty bazowej inwentaryzacji emisji w celu określenia priorytetowych obszarów działań oraz możliwości osiągnięcia przyjętego przez samorząd lokalny celu w zakresie redukcji emisji CO 2. Ponadto definiuje on konkretne środki służące osiągnięciu tego celu, wraz z ich ramami czasowymi, i wskazuje osoby odpowiedzialne za ich wprowadzenie, co pozwala przełożyć długoterminową strategię na działania.

Sygnatariusze zobowiązują się przedłożyć swoje plany działań w okresie roku od dnia przystąpienia do Porozumienia. SEAP nie może być traktowany jak dokument niezmienny i skończony, ponieważ okoliczności, w jakich powstał, ulegają zmianom, a prowadzone działania przynoszą określone skutki i doświadczenia. W związku z tym pożyteczne lub nawet konieczne może okazać się regularne aktualizowanie Planu.

Zobowiązania Sygnatariuszy Planu przedstawiono poniżej:

- Redukcja emisjiCO_2na swoim terenie o co najmniej 20% dzięki wdrożeniu Planu Działań na rzecz Zrównoważonej Energii (SEAP).
- Sporządzenie Bazowej Inwentaryzacji Emisji.
- Przedłożenie SEAP wciągu roku od dnia podpisania Porozumienia.
- Przystosowanie struktur miejskich do realizacji niezbędnych działań.
- Mobilizacja społeczeństwa obywatelskiego.
- Sporządzanie raz na dwa lata raportu z wdrażania planu.

Należy pamiętać, że szanse na zwiększenie redukcji emisji rosną wraz z realizacją każdego nowego projektu, uprzednio zatwierdzonego przez samorząd lokalny. Strata takiej szansy może mieć znaczące i długotrwałe skutki. Oznacza to, że planując nowe inwestycje należy brać pod uwagę efektywne wykorzystanie energii i redukcję emisji, nawet jeżeli SEAP nie został jeszcze skończony czy zatwierdzony.

Głównymi sektorami wchodzącymi w zakres SEAP są budynki, wyposażenie/urządzenia oraz transport miejski. Plan ten może również uwzględniać działania w obszarze lokalnej produkcji energii elektrycznej (wykorzystanie paneli fotowoltaicznych, energii wiatrowej, kogeneracji; usprawnienie lokalnego wytwarzania energii elektrycznej) oraz lokalnej produkcji ciepła/chłodu. Ponadto SEAP powinien obejmować te obszary, w których władze lokalne mogą wywierać wpływ na zużycie energii w perspektywie długoterminowej (jak planowanie przestrzenne), popierać na rynkach produkty i usługi efektywne energetycznie (zamówienia publiczne) oraz zachęcać do zmiany przyzwyczajeń użytkowników energii (współpraca z mieszkańcami i zainteresowanymi stronami).

6.3. Zasady realizacji inwestycji

W przypadku realizacji poszczególnych inwestycji określonych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Świdwin należy kierować się zasadami określonymi m.in. w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. 2019r. poz. 1396 z późn. zm.). Zgodnie z zapisami ustawy zasady zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska stanowią podstawę do sporządzania i aktualizacji koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W wymienionych dokumentach:

- określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania powstawaniu zanieczyszczeń, zapewnienia ochrony przed powstającymi zanieczyszczeniami oraz przywracania środowiska do właściwego stanu;
- ustala się warunki realizacji przedsięwzięć, umożliwiające uzyskanie optymalnych efektów w zakresie ochrony środowiska. Przeznaczenie i sposób zagospodarowania terenu powinny w jak największym stopniu zapewniać zachowanie jego walorów krajobrazowych.

Ponadto w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapewnia się warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska, w szczególności przez:

- ustalanie programów racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi, w tym na terenach eksploatacji złóż kopalin, i racjonalnego gospodarowania gruntami;

- uwzględnianie obszarów występowania złóż kopalin oraz obecnych i przyszłych potrzeb eksploatacji tych złóż;
- zapewnianie kompleksowego rozwiązania problemów zabudowy miast i wsi, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodnej, odprowadzania ścieków, gospodarki odpadami, systemów transportowych i komunikacji publicznej oraz urządzania i kształtowania terenów zieleni;
- uwzględnianie konieczności ochrony wód, gleby i ziemi przed zanieczyszczeniem w związku z prowadzeniem gospodarki rolnej;
- zapewnianie ochrony walorów krajobrazowych środowiska i warunków klimatycznych;
- zapewnianie ochrony fauny i flory;
- uwzględnianie potrzeb w zakresie zapobiegania ruchom masowym ziemi i ich skutkom;
- uwzględnianie innych potrzeb w zakresie ochrony powietrza, wód, gleby, ziemi, ochrony przed hałasem, wibracjami i polami elektromagnetycznymi.

W trakcie przygotowywania i realizacji inwestycji należy zapewnić oszczędne korzystanie z terenu. Natomiast w trakcie prac budowlanych inwestor realizujący przedsięwzięcie jest obowiązany uwzględnić ochronę środowiska na obszarze prowadzenia prac, a w szczególności ochronę gleby, zieleni, fauny, flory, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych. Przy prowadzeniu prac budowlanych dopuszcza się wykorzystywanie i przekształcanie elementów przyrodniczych wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z realizacją konkretnej inwestycji. Jeżeli ochrona elementów przyrodniczych nie jest możliwa, należy podejmować działania mające na celu naprawienie wyrządzonych szkód, w szczególności przez kompensację przyrodniczą.

Projektowanie i funkcjonowanie bezpiecznych dla środowiska przedsięwzięć powinno się opierać przede wszystkim na obowiązujących normach oraz dostosowaniu wyboru technologii do lokalnych warunków środowiskowych. Planowana inwestycja wymaga ścisłej współpracy pomiędzy projektantami i inwestorem, jak również przyrodnikami. Celem postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla realizacji inwestycji mogącej znacząco oddziaływać na siedliska i gatunki chronione jest optymalizacja procesu decyzyjnego, aby podejmowane ze względów gospodarczych, społecznych czy innych działania w jak najmniejszym stopniu zagrażały zdrowiu i jakości życia ludzi, a także zachowaniu ogólnie pojętych warunków środowiskowych, w tym różnorodności biologicznej i trwałości ekosystemów.

6.4. Obszary chronione w procedurze inwestycyjnej na przykładzie obszarów Natura 2000

Poniższe informacje pochodzą z Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018r. poz. 1614 z późn. zm.) ochrona zasobów przyrodniczych na obszarach Natura 2000 opiera się przede wszystkim

na ograniczaniu działań mogących w znaczący sposób pogorszyć właściwy stan ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. Zgodnie z zapisami ww. ustawy zabrania się podejmowania działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony danego obszaru Natura 2000, niezależnie od ich położenia względem obszaru. Nie oznacza to jednak, że na obszarach Natura 2000 nie można realizować przedsięwzięć.

W szczególnych przypadkach (zgodnie z art. 34 ustawy o ochronie przyrody) istnieje możliwość realizacji działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na obszary Natura 2000, jeżeli działania te wynikają z przesłanek nadrzędnego interesu publicznego, udokumentowany zostanie brak rozwiązań alternatywnych oraz zapewni się wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000. Dodatkowo, jeżeli przedsięwzięcie może znacząco negatywnie oddziaływać na siedliska i gatunki priorytetowe, przed wydaniem zgody na jego realizację należy wystąpić o opinię do Komisji Europejskiej. Opinia taka jest konieczna, gdy inwestycja będzie realizowała inny nadrzędny interes publiczny, wykraczający poza cele związane ze zdrowiem publicznym, bezpieczeństwem powszechnym lub pozytywnymi skutkami o pierwszorzędnym znaczeniu dla środowiska.

Program Natura 2000 nie stanowi zagrożenia dla procesów inwestycyjnych a priori, a jedynie kierunkuje je tam, gdzie ich przeprowadzenie będzie miało mniejszy wpływ na przyrodę, minimalizując w ten sposób ich ogólny wpływ na środowisko. Zabronione jest jedynie to, co może znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony danego obszaru Natura 2000. Kwestia oddziaływania poszczególnych działań jest natomiast każdorazowo przedmiotem indywidualnej oceny dokonywanej przez właściwe organy administracji. Planowane przedsięwzięcia (zgodnie z art. 33 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody), które mogą znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, wymagają przeprowadzenia odpowiedniej oceny oddziaływania na zasadach określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2018r. poz. 2081 z późn. zm.).

W przypadku przedsięwzięć zaliczonych do kategorii przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko ocena ta przeprowadzana będzie w ramach oceny oddziaływania na środowisko, kończącej się wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Obecnie, rodzaje tych przedsięwzięć określone są w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397).

W przypadku przedsięwzięć innych niż mogących znacząco oddziaływać na środowisko, mogą one wymagać przeprowadzenia oceny oddziaływania, jeżeli dane przedsięwzięcie może znacząco oddziaływać

na obszar Natura 2000, a nie jest bezpośrednio związane z ochroną tego obszaru lub nie wynika z jej ochrony. Dotyczy to jednak tylko tych przedsięwzięć, które wymagają uzyskania jakiejkolwiek decyzji inwestycyjnej, np. decyzji o warunkach zabudowy, czy decyzji o pozwoleniu na budowę. Wówczas ocena ta odbywać się będzie w ramach postępowania przed wydaniem decyzji inwestycyjnej i ograniczona jest jedynie do kwestii dotyczących wpływu na obszar Natura 2000.

Podsumowując, warunki realizacji przedsięwzięć mogących znacząco negatywnie oddziaływać na obszary Natura 2000 regulują przepisy ustawy o ochronie przyrody. Natomiast instrumenty służące stwierdzeniu, czy planowane zamierzenie inwestycyjne może wpływać negatywnie na obszary Natura 2000 i czy zachodzą przesłanki do jego realizacji, pomimo jego znaczącego negatywnego wpływu na te obszary, są określone w Ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Prawidłowo przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko lub ocena oddziaływania na obszary Natura 2000 umożliwia wybór rozwiązań najkorzystniejszych dla środowiska, w tym dla obszarów Natura 2000 oraz podejmowanie racjonalnych decyzji odnośnie gospodarowania zasobami środowiskowymi, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Tym samym procedura ta staje się kluczowym instrumentem ochrony przyrody, umożliwiając zachowanie różnorodności biologicznej i bogactwa przyrodniczego.

Planowana inwestycja wymaga ścisłej współpracy pomiędzy projektantami i inwestorem, jak również przyrodnikami. Celem postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla realizacji inwestycji mogącej znacząco oddziaływać na siedliska i gatunki chronione w obszarze Natura 2000 jest optymalizacja procesu decyzyjnego, aby podejmowane ze względów gospodarczych, społecznych czy innych działania w jak najmniejszym stopniu zagrażały zdrowiu i jakości życia ludzi, a także zachowaniu ogólnie pojętych warunków środowiskowych, w tym różnorodności biologicznej i trwałości ekosystemów. Niezależnie od tego, czy jest to ocena samodzielna, czy też stanowiąca część procedury oddziaływania na środowisko, należy odmówić wyrażenia zgody na realizację tych przedsięwzięć, co do których nie udało się uzyskać pewności, że nie będą one negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000. Na terenie obszarów chronionych planuje się realizację w miarę potrzeb inwestycje z zakresu infrastruktury drogowej jak i gospodarki wodno - ściekowej. Potencjalne inwestycje z tego obszaru będą miały bezpośredni wpływ na obszary chronione na etapie ich budowy. Etap budowy inwestycji będzie powodował czasowe oddziaływanie na takie elementy środowiska, jak:

- powietrze
- klimat akustyczny
- powierzchnia ziemi
- szata roślinna

W celu minimalizacji oddziaływań należy prowadzić trasy infrastruktury technicznej z ominięciem terenów będących ważnymi dla Europy typami siedlisk przyrodniczych. Prace budowlane należy prowadzić ze szczególną ostrożnością pod stałym nadzorem przyrodniczym.

Poniżej przedstawiono przykłady działań minimalizujących oraz kompensujących w ramach realizacji planowanych przedsięwzięć.

Działania minimalizujące - środki mające na celu zachowanie lub zabezpieczenie przed zniszczeniem siedlisk przyrodniczych:

- ograniczenie powierzchni w celu zachowania siedlisk,
- przesadzenie roślin chronionych w miejsca o takich samych lub zbliżonych warunkach siedliskowych,
- stosowanie pasa buforowego pomiędzy pracami a otaczającymi go siedliskami.

Działania minimalizujące - środki mające na celu zachowanie siedlisk zwierząt lub ograniczenia wpływu na zwierzęta:

- przejścia dla zwierząt, w postaci:
  - przejść dolnych pod mostami i estakady,
  - przejść górnych lub tzw. zielone mosty dla dużych i średnich ssaków,
  - przepustów dla drobnych ssaków, tuneli dla płazów i gadów.
- osłony antyolśnieniowe i ekrany akustyczne dla zwierząt,
- urządzenia do płoszenia zwierząt – odtwarzanie odgłosów zwierząt.

Działania kompensujące:

- odtwarzanie siedliska przyrodniczego / siedliska gatunku w innym miejscu obszaru Natura 2000,
- odtwarzanie stanu populacji gatunków zniszczonych wskutek oddziaływania planu lub przedsięwzięcia,
- przenoszenie płazów z zagrożonych zniszczeniem zbiorników wodnych do specjalnie wykonanych zbiorników wodnych,
- tworzenie nowych miejsc rozrodu (np. budki dla ptaków lub nietoperzy, platformy gniazdowe dla drapieżnych etc.) w zamian za wycinkę lasów będących ich siedliskiem,
- tworzenie zastępczych miejsc bytowania dla gatunków roślin i zwierząt.

VII. STRATEGIA DZIAŁAŃ DLA GMINY ŚWIDWIN NA LATA 2019 - 2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2025

7.1. Założenia wyjściowe do Programu Ochrony Środowiska

W związku z wejściem w życie nowelizacji ustawy - Prawo ochrony środowiska nastąpiła zmiana sposobu realizacji krajowej polityki ochrony środowiska. Obecnie jest ona prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych oraz za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska.

Programy sporządza odpowiednio organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, a uchwala sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy. W przypadku omawianego dokumentu Rada Gminy.

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia Programu Ochrony Środowiska jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. Programy powinny stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu danej JST. Ponadto zasady ochrony środowiska są uwzględniane na etapie opracowywania dokumentów sektorowych niezwiązanych ściśle z ochroną środowiska i jego elementów, a określające cele służące podniesieniu poziomu jakości życia mieszkańców, których realizacja ma przysłużyć się szybkiemu oraz trwałemu rozwojowi gospodarczemu. Szczegółowe cele zawarte w tych dokumentach mogą zostać osiągnięte tylko w warunkach realizacji zasad zrównoważonego rozwoju oraz pielęgnowania i zachowania dziedzictwa kulturowego kraju.

Założenia rozwoju społeczno - gospodarczego Gminy Świdwin w świetle ochrony środowiska zostały wyznaczone w oparciu o następujące dokumenty:

- *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.),*
- *Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”,*
- *Program ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016 - 2020 z perspektywą do 2024,*
- *Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Świdwińskiego na lata 2012 - 2015 z perspektywą na lata 2016 - 2019.*

7.1.1. Założenia i uwarunkowania wynikające z dokumentów szczebla krajowego

7.1.1.1. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020

Nowa wizja rozwoju kraju została sformułowana w przyjętym 16 lutego 2016 r. przez Radę Ministrów Planie na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Dokument przedstawia wyzwania, jakie stoją przed polską gospodarką (tzw. pułapki rozwojowe), a także zarysowuje przykładowe instrumenty gospodarcze, finansowe i instytucjonalne, koncentrując propozycje działań wokół pięciu filarów rozwojowych. Prezentuje on nowe podejście do polityki gospodarczej, a także inicjatywy kluczowe dla realizacji założeń przyjętych w Planie.

Z zakresu ochrony środowiska w ramach strategii określono poszczególne kierunki interwencji:

- Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód,
- Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego,
- Ochrona gleb przed degradacją,
- Zarządzanie zasobami geologicznymi,
- Gospodarka odpadami,
- Oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych.

7.1.1.2. Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020r.

Głównym dokumentem kształtującym ochronę środowiska na szczeblu krajowym jest:

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020r.

W Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Świdwin na lata 2019 - 2022 z perspektywą do roku 2025 uwzględniono zapisy zawarte w strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 roku. Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko obejmuje dwa obszary: energetykę i środowisko, wskazując m.in. kluczowe reformy i niezbędne działania, które powinny zostać podjęte w perspektywie do 2020 roku.

Zgodnie z zapisami strategii kwestią zasadniczą dla jakości życia ludzi i funkcjonowania gospodarki są stabilne, niczym niezakłócone dostawy energii. Wykorzystanie zasobów energetycznych nie pozostaje

jednak obojętne dla środowiska, zatem prowadzenie skoordynowanych działań w obszarze energetyki i środowiska jest nie tylko wskazane, ale i konieczne. Opisana w dokumencie strategia tworzy rodzaj pomostu pomiędzy środowiskiem i energetyką, stanowiąc jednocześnie impuls do bardziej efektywnego i racjonalnego prowadzenia polityki w obu obszarach, tak aby wykorzystać efekt synergii i zapewnić spójność podejmowanych działań.

Celem strategii jest ułatwianie „zielonego" (sprzyjającego środowisku) wzrostu gospodarczego w Polsce poprzez zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dostępu do nowoczesnych, innowacyjnych technologii, a także wyeliminowanie barier administracyjnych utrudniających „zielony" wzrost. Podstawowe zadanie strategii polega na zintegrowaniu polityki środowiskowej z polityką energetyczną tam, gdzie aspekty te przenikają się w dostrzegalny sposób, jak również wytyczenie kierunków, w jakich powinna rozwijać się branża energetyczna oraz wskazanie priorytetów w ochronie środowiska.

Poniżej przedstawiono cele środowiskowe wyznaczone w strategii.

Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska

- Kierunek interwencji 1.1. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin,
- Kierunek interwencji 1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,
- Kierunek interwencji 1.3. Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna,
- Kierunek interwencji 1.4. Uporządkowanie zarządzania przestrzenią.

Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię

- Kierunek interwencji 2.1. Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii,
- Kierunek interwencji 2.2. Poprawa efektywności energetycznej,
- Kierunek interwencji 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,
- Kierunek interwencji 2.7. Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich,
- Kierunek interwencji 2.8. Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne.

Cel 3. Poprawa stanu środowiska

- Kierunek interwencji 3.1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,

- Kierunek interwencji 3.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne,
- Kierunek interwencji 3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,
- Kierunek interwencji 3.4. Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych,
- Kierunek interwencji 3.5. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

7.1.2. Założenia i uwarunkowania wynikające z dokumentów szczebla wojewódzkiego

Głównym dokumentem kształtującym ochronę środowiska na szczeblu wojewódzkim jest:

Program ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego
na lata 2016 - 2020 z perspektywą do 2024

Program ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024 jest dokumentem mającym na celu realizację krajowej polityki ochrony środowiska na szczeblu wojewódzkim, zgodnie z dokumentami strategicznymi i programowymi. Dokument stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem na obszarze województwa. Opracowanie obrazuje stan jakości środowiska w celu zdiagnozowania tendencji zmian w nim zachodzących. Prezentowane analizy oparto na najbardziej aktualnych danych, dostępnych w statystykach środowiskowych, w związku z tym nie określono jednego roku bazowego dla każdego z obszarów interwencji, gdyż dane statystyczne publikowane są w różnych okresach. Program Ochrony Środowiska jest dokumentem strategicznym województwa zbierającym wszystkie istotne kwestie związane z ochroną środowiska opracowanym zgodnie z dokumentami sektorowymi oraz dokumentami krajowymi.

Dokument opisuje 10 obszarów interwencji, które odpowiadają poszczególnym komponentom środowiska lub obszarom mającym wpływ na stan środowiska. Opis każdego z obszarów składa się z opisu działań realizowanych w latach poprzednich, analizy stanu aktualnego środowiska, identyfikacji problemów jakie występują w danym obszarze, wyznaczeniu celów i działań zmierzających do poprawy stanu danego komponentu. Poniżej przedstawiono cele w podziale na poszczególne obszary interwencji.

- **Ochrona klimatu i jakości powietrza (OKJP)**
  - ✓ OKJP.I. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu,
  - ✓ OKJP.II. Osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu.

- **Zagrożenia hałasem (ZH)**
  - ✓ ZH.I. Poprawa klimatu akustycznego w województwie zachodniopomorskim.

- **Pola elektromagnetyczne (PEM)**
  - ✓ PEM.I. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi.

- **Gospodarowanie wodami (GW)**
  - ✓ GW.I. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych, podziemnych, przejściowych i przybrzeżnych,
  - ✓ GW.II. Racjonalny transport i turystyka wodna,
  - ✓ GW.III. Ochrona pasa wybrzeża,
  - ✓ GW.IV. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą.

- **Gospodarka wodno-ściekowa (GWS)**
  - ✓ GWS.I. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej.

- **Zasoby geologiczne (ZG)**
  - ✓ ZG.I. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi.

- **Gleby (GL)**
  - ✓ GL.I. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu,
  - ✓ GL.II. Zalesienia gruntów nieprzydanych na inne cele.

- **Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO)**
  - ✓ GO.I. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa zachodniopomorskiego.

- **Zasoby przyrodnicze (ZP)**
  - ✓ ZP.I. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej,
  - ✓ ZP.II. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
  - ✓ ZP.III. Zwiększanie lesistości.

- **Zagrożenia poważnymi awariami (PAP)**
  - ✓ PAP.I. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii.

7.1.3. Założenia i uwarunkowania wynikające z dokumentów szczebla powiatowego

Głównym dokumentem kształtującym ochronę środowiska na szczeblu powiatowym jest:

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Świdwińskiego na lata 2012 - 2015 z perspektywą na lata 2016 - 2019

Głównym celem programu jest identyfikacja problemów w zakresie ochrony środowiska oraz przedstawienie perspektywicznych kierunków działań wraz z planami inwestycyjnymi dążącymi do poprawy stanu środowiska przy jednoczesnym zrównoważonym rozwoju społecznego-spodarczym.

Naczelną zasadą przyjętą w Programie jest zasada zrównoważonego rozwoju, która umożliwia zharmonizowany rozwój gospodarczy i społeczny zgodny z ochroną walorów środowiska. Po dokonaniu diagnozy stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie powiatu oraz kierując się uwarunkowaniami zewnętrznymi (obowiązujące akty prawne, dokumentacja wyższego szczebla) i wewnętrznymi (lokalne opracowania planistyczne i strategiczne, stan środowiska przyrodniczego) sformułowano cel nadrzędny:

Dalsza ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego Powiatu Świdwińskiego

W niniejszym dokumencie przyjęto analogiczne cele ekologiczne jak w Programie Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019.

- **Priorytet 1: Jakość powietrza**
  - ✓ Cel długoterminowy do 2019r. - Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł.

- **Priorytet 2: Jakość wód powierzchniowych i podziemnych**
  - ✓ Cel długoterminowy do 2019r. - Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych.

- **Priorytet 3: Gospodarka odpadami**
  - ✓ Cel długoterminowy do 2019r. - Stworzenie systemu gospodarki odpadami, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz hierarchią sposobów postępowania z odpadami.

- **Priorytet 4: Zasoby przyrodnicze**
  - ✓ Cel długoterminowy do 2019r. - Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i zrównoważone użytkowanie zasobów przyrodniczych.

- **Priorytet 5: Klimat akustyczny i pola elektromagnetyczne,**
  - ✓ Cel długoterminowy do 2019r. - Poprawa klimatu akustycznego i ochrona przed polami elektromagnetycznymi.

- **Priorytet 6: Zapobieganie poważnym awariom**
  - ✓ Cel długoterminowy do 2019r. - Minimalizacja skutków wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz ograniczenie ryzyka ich wystąpienia.

- **Priorytet 7: Zasoby naturalne środowiska**
  - ✓ Cel długoterminowy do 2019r. - Ochrona gleb i zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi.

- **Priorytet 8: Edukacja ekologiczna**
  - ✓ Cel długoterminowy do 2019r. - Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Powiatu.

7.2. Struktura programu ochrony środowiska dla Gminy Świdwin

W przypadku sporządzania programów ochrony środowiska należy uwzględnić przede wszystkim:

- analizę aktualnego stanu środowiska w Gminie obejmującą m.in.: ochronę zasobów naturalnych, jakość powietrza, odnawialne źródła energii, gospodarkę wodno-ściekową, klimat akustyczny, promieniowanie elektromagnetyczne,
- politykę środowiskową (m.in. zagadnienia związane z edukacją ekologiczną, zarządzaniem środowiskowym, aspekty ekologiczne w planowaniu przestrzennym),
- analizę zidentyfikowanych problemów środowiskowych w Gminie, główne zagrożenia środowiskowe, hierarchizacja zidentyfikowanych problemów środowiskowych),
- strategię ochrony środowiska (obszary interwencji, cele krótko- i długoterminowe, kierunki działań dostosowane do specyfiki Gminy),
- instrumenty realizacji programu, w tym wykaz planowanych przedsięwzięć i nakłady finansowe, zarządzanie i monitoring.

7.3. Analiza SWOT

W przypadku badania środowiska, analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron poszczególnych elementów środowiska oraz badania szans i zagrożeń jakie stwarza dla nich otoczenie. SWOT oparta jest na schemacie klasyfikacji dzielącym wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję elementów środowiska, tj.:

- zewnętrzne w stosunku do danego elementu i mające charakter uwarunkowań wewnętrznych,
- wywierające negatywny wpływ na dany element środowiska i mające wpływ pozytywny.

Z porównania tych dwóch podziałów powstają cztery kategorie czynników:

- wewnętrzne pozytywne - mocne strony, czyli atuty danego elementu środowiska. Mocne strony to walory elementu środowiska, które w pozytywny sposób wyróżniają go na tle średniej Gminy;
- wewnętrzne negatywne - słabe strony danego elementu środowiska. Słabe strony to konsekwencja ograniczeń zasobów;
- zewnętrzne pozytywne - szanse. Szanse to zjawiska i tendencje w otoczeniu elementu środowiska, które gdy odpowiednio wykorzystane staną się impulsem podniesienia jego jakości, osłabią zagrożenia i umożliwią realizację koncepcji zrównoważonego rozwoju;
- zewnętrzne negatywne - zagrożenia. Zagrożenia to wszystkie czynniki zewnętrzne, które są postrzegane jako bariery dla podniesienia jakości środowiska i realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju.

Ogólne wytyczne wynikające z analizy SWOT są bardzo proste, ale niestety trudne do realizacji. Zakładają one:

- unikanie zagrożeń/emisji zanieczyszczeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

W przedmiotowym Programie Ochrony Środowiska przeprowadzono analizę dla wszystkich 10 obszarów interwencji.

Tabela nr 31. *Analiza SWOT Gminy Świdwin - Obszar interwencji I - Ochrona klimatu i jakości powietrza*

	OBSZAR INTERWENCJI I - OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	**MOCNE STRONY**	**SŁABE STRONY**
	✓ działania dążące do wyeliminowanie spalania paliw stałych w obiektach użyteczności publicznej, ✓ sukcesywna likwidacja starych kotłowni węglowych, ✓ spadek udziału węgla jako nośnika energii w źródłach rozproszonych, ✓ sukcesywne przeprowadzanie działań termomodernizacyjnych, ✓ sukcesywna modernizacja systemu komunikacyjnego, ✓ sukcesywny rozwój systemu ścieżek rowerowych, ✓ uwzględnianie w MPZP wymogów ochrony powietrza,	✓ uciążliwy problem niskiej emisji, ✓ tereny zabudowy mieszkaniowej oparte w dużym stopniu na indywidualnych, systemach grzewczych zasilanych paliwami stałymi (węgiel, jego pochodne), ✓ niska świadomość ekologiczna mieszkańców (spalanie odpadów i paliw niskiej jakości), ✓ obciążenie Gminy ruchem tranzytowym - koncentracja zanieczyszczeń wzdłuż najważniejszych ciągów komunikacyjnych, ✓ niewystarczająca ilość środków finansowych na realizację zadań z zakresu ochrony powietrza,
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	**SZANSE**	**ZAGROŻENIA**
	✓ realizacja zapisów Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy, ✓ upowszechnianie informacji o rozmieszczeniu i możliwościach technicznych wykorzystania potencjału energetycznego poszczególnych rodzajów odnawialnych źródeł energii, ✓ zwiększenie wykorzystania paliw alternatywnych i odnawialnych źródeł energii, ✓ wzrost świadomości ekologicznej wśród społeczeństwa, ✓ podjęcie tzw. uchwały antysmogowej wprowadzającej ograniczenia i zakazy w stosowaniu niektórych rodzajów paliw i urządzeń, ✓ intensyfikacja i kontynuacja programu przyznawania dotacji wspierających zmianę sposobu ogrzewania na terenie Gminy, ✓ systematyczna modernizacja układu drogowego, ✓ wzrost zainteresowania systemem transportu rowerowego, ✓ rozwój technologii energooszczędnych oraz ich coraz większa dostępność.	✓ zanieczyszczenie powietrza powodowane przez niską emisję, ✓ zanieczyszczenie powietrza powodowane przez emisję komunikacyjną, ✓ niewystarczające środki na realizację zadań z zakresu ochrony powietrza, ✓ napływ zanieczyszczeń spoza obszaru Gminy, ✓ utrzymujący się trend wzrostu zużycia energii, ✓ wysokie nakłady inwestycyjne związane z obszarem odnawialnych źródeł energii, ✓ wzrost nowo rejestrowanych pojazdów, ✓ ponadlokalność zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem powietrza.

Źródło: Analiza własna

Tabela nr 32. *Analiza SWOT Gminy Świdwin - Obszar interwencji II - Zagrożenia hałasem*

	OBSZAR INTERWENCJI II - ZAGROŻENIA HAŁASEM	
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	**MOCNE STRONY**	**SŁABE STRONY**
	✓ sukcesywna realizacja działań ujętych w Programie ochrony środowiska przed hałasem dla województwa zachodniopomorskiego, ✓ sukcesywna modernizacja układu drogowego, ✓ promowanie ruchu rowerowego, rozwój ścieżek rowerowych, ✓ dotrzymywanie standardów akustycznych przez największe zakłady przemysłowe, ✓ znikome przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, ✓ prowadzenie pomiarów hałasu komunikacyjnego, ✓ monitorowanie natężenia ruchu i poziomu hałasu wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych przechodzących przez teren Gminy.	✓ występująca uciążliwość związana z emisją hałasu pochodzącą z ciągów komunikacyjnych oraz zakładów przemysłowych, ✓ ograniczone środki finansowe na realizację zadań określonych w Programie ochrony środowiska przed hałasem dla województwa zachodniopomorskiego, ✓ niewystarczająca skuteczność środków ograniczających emisję hałasu drogowego, ✓ niska świadomość ekologiczna mieszkańców w zakresie ochrony przed hałasem.
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	**SZANSE**	**ZAGROŻENIA**
	✓ wprowadzanie stref wolnych od ruchu samochodowego. ✓ upowszechnianie pozytywnych postaw kierowców - „ecodriving”, ✓ położenie nacisku na rozwój infrastruktury rowerowej, węzłów przesiadkowych, korzystanie z komunikacji zbiorowej, ✓ rozwój nowoczesnych technologii ograniczających emisje hałasu, ✓ wprowadzenie do MPZP zasad kształtowania komfortu akustycznego dla obszaru, ✓ minimalizacja emisji hałasu komunikacyjnego poprzez budowę ekranów akustycznych wzdłuż tras komunikacyjnych gdzie występują przekroczenia standardów akustycznych.	✓ pogorszenie warunków i komfortu życia mieszkańców na tych obszarach, w których występuje szkodliwe oddziaływanie hałasu, ✓ wzrost nowo rejestrowanych pojazdów, ✓ dysproporcje pomiędzy wielkościami dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, dla hałasu przemysłowego oraz hałasu źródeł liniowych, tj. dróg, linii kolejowych i linii tramwajowych, ✓ brak funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy stanu środowiska akustycznego.

Źródło: Analiza własna

Tabela nr 33. *Analiza SWOT Gminy Świdwin - Obszar interwencji III - Pola elektromagnetyczne*

	OBSZAR INTERWENCJI III - POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	**MOCNE STRONY**	**SŁABE STRONY**
	✓ brak przekroczeń dopuszczalnych norm promieniowania elektromagnetycznego, ✓ przeprowadzanie pomiarów przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.	✓ konflikty społeczne związane z lokalizacją stacji bazowych telefonii komórkowych, ✓ nieświadomość lub niski poziom świadomości społecznej w zakresie oddziaływania pól elektromagnetycznych, ✓ zbyt duża liczba źródeł pół elektromagnetycznych do wykonania kompleksowego monitoringu pól w mieście przez organy kontrolne, ✓ obecność napowietrznych linii elektroenergetycznych najwyższych i wysokich napięć, ✓ obecność nadajników telefonii komórkowej (stacji bazowych).
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	**SZANSE**	**ZAGROŻENIA**
	✓ inwentaryzacja źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego, ✓ uwzględnianie lokalizacji urządzeń emitujących promieniowanie elektromagnetyczne w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, ✓ stały, bieżąc monitoring promieniowania elektromagnetycznego ✓ obowiązkowy monitoring PEM w ramach państwowego monitoringu środowiska, ✓ modernizacja sieci energetycznych przez operatora.	✓ wzrost ilości źródeł pól elektromagnetycznych ✓ rozpowszechnienie i rozwój telefonii komórkowej oraz innych technologii emitujących promieniowanie elektromagnetyczne, ✓ szybki rozwój technologii, stale rozbudowywana infrastruktura, większa liczba urządzeń, ✓ rozbudowa mieszkalnictwa wzdłuż linii energetycznych.

Źródło: Analiza własna

Tabela nr 34. *Analiza SWOT Gminy Świdwin - Obszar interwencji IV - Gospodarowanie wodami*

	OBSZAR INTERWENCJI IV - GOSPODAROWANIE WODAMI	
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	**MOCNE STRONY**	**SŁABE STRONY**
	✓ zasoby wód podziemnych dobrej jakości, ✓ dobra jakość wody pitnej podawanej do sieci, ✓ realizowanie inwestycje w zakresie gospodarki wodnej, ✓ systematyczne wprowadzanie nowych technologii oczyszczania ścieków, ✓ uwzględnianie w MPZP zagadnień dotyczących gospodarowania wodami.	✓ umiarkowany lub zły stan ekologiczny części wód powierzchniowych, ✓ wrażliwość wód podziemnych, szczególnie pierwszego poziomu na zanieczyszczenia, ✓ brak pełnej wiedzy o miejscach nielegalnego zrzutu ścieków.
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	**SZANSE**	**ZAGROŻENIA**
	✓ realizacja programu małej retencji dla województwa zachodniopomorskiego,, ✓ prowadzenie monitoringu jakości wód podziemnych na terenie Gminy, ✓ prowadzenie racjonalnej gospodarki zasobami wód podziemnych pod względem ilościowym i ochrona ich jakości, ✓ wprowadzenie zasady odprowadzania wód opadowych i roztopowych z terenów nieruchomości do gruntu w celu zwiększenia odnawialności zasobów wód podziemnych, ✓ coroczna konserwacja rowów, cieków, zbiorników i budowli hydrotechnicznych - usunięcie zatorów, namułów, oczyszczenie przepustów, wykoszenie skarp - stabilizacja układów wodnych, ochrona terenów przed powodzią oraz zatrzymanie spływu zanieczyszczeń, ✓ realizacja niezbędnych inwestycji przeciwpowodziowych.	✓ brak wystarczających środków na realizację zaplanowanych przedsięwzięć. ✓ źle pojęta regulacja cieków przez właścicieli gruntów prywatnych (osuszanie, zasypywanie) skutkujące ogólnym spadkiem poziomu wód gruntowych i będące zagrożeniem dla terenów podmokłych, ✓ możliwe zanieczyszczenie wód podziemnych poprzez odprowadzanie ścieków do ziemi, na terenach o nieuporządkowanej gospodarce ściekowej, ✓ pogorszenie się stanu wód podziemnych i powierzchniowych, ✓ możliwość zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych przez zanieczyszczenia pochodzenia antropogenicznego, ✓ możliwe wycieki substancji toksycznych związane z transportem substancji niebezpiecznych.

Źródło: Analiza własna

Tabela nr 35. *Analiza SWOT Gminy Świdwin - Obszar interwencji V - Gospodarka wodno-ściekowa*

	OBSZAR INTERWENCJI V - GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	**MOCNE STRONY**	**SŁABE STRONY**
	✓ dobre uzbrojenie Gminy w sieć infrastruktury technicznej, ✓ dobry stan techniczny sytemu uzdatniania i dystrybucji wody, ✓ wysoka sprawność oczyszczalni ścieków, ✓ wysoki odsetek osób podłączonych do sieci wodociągowej, ✓ zmniejszenie zużycia wody na 1 mieszkańca.	✓ brak ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków określających ich dane techniczne i stan, ✓ niedobory systemu kanalizacji obszarów wiejskich Gminy.
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	**SZANSE**	**ZAGROŻENIA**
	✓ możliwości pozyskania dofinansowania na realizację inwestycji z zakresu budowy kanalizacji oraz wymiany zbiorników bezodpływowych na przydomowe oczyszczalnie, ✓ modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków,	✓ brak świadomości poszczególnych właścicieli nieruchomości skutkujący niewłaściwym zagospodarowaniem powstałych nieczystości ciekłych, ✓ nielegalne zrzuty ścieków nieoczyszczonych.

Źródło: Analiza własna

Tabela nr 36. *Analiza SWOT Gminy Świdwin - Obszar interwencji VI - Gleby oraz zasoby geologiczne*

	OBSZAR INTERWENCJI V - GLEBY ORAZ ZASOBY GEOLOGICZNE	
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	**MOCNE STRONY**	**SŁABE STRONY**
	✓ uwzględnienie w studium uwarunkowań oraz planie zagospodarowania przestrzennego obszarów złóż, ✓ dobry stopień rozpoznania zasobów geologicznych, ✓ walory środowiskowe Gminy, ✓ współpraca władz w zakresie rekultywacji obszarów zdegradowanych.	✓ przewaga gleb dość słabej jakości, ✓ zanieczyszczenie gleb pochodzące z emisji antropogenicznej, ✓ zanieczyszczenie gleb pochodzące z emisji ze środków transportu, ✓ brak regularnych badań w ramach państwowego monitoringu środowiska, ✓ możliwość niekontrolowanej eksploatacja surowców naturalnych, ✓ niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców Gminy.
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	**SZANSE**	**ZAGROŻENIA**
	✓ zwiększenie zainteresowania wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, ✓ rewitalizacja i wykorzystanie obszarów poprzemysłowych, ✓ prowadzenie racjonalnej gospodarki przestrzennej w celu ochrony krajobrazu i powierzchni biologicznie czynnej (ograniczenie tworzenia powierzchni utwardzonych), ✓ coraz bardziej restrykcyjne normy środowiskowe dla zakładów i przedsiębiorców zapobiegające skażeniu gleb, ✓ wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.	✓ brak wystarczających środków finansowych na identyfikację potencjalnych zagrożeń, ✓ możliwy wzrost zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego na skutek zwiększającego się udziału gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w stosunku do ogólnej powierzchni użytkowej Gminy, ✓ presja ze strony działających podmiotów gospodarczych, ✓ problemy zjawiska suszy, ✓ problemy zjawiska opadów atmosferycznych.

Źródło: Analiza własna

Tabela nr 37. *Analiza SWOT Gminy Świdwin - Obszar interwencji VII - Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów*

	OBSZAR INTERWENCJI VII - GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	**MOCNE STRONY**	**SŁABE STRONY**
	✓ wdrożony system gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie, ✓ system zbierania i odbioru odpadów dostosowany do rozwiązań technologicznych przyjętych w Regionie Gospodarki Odpadami Komunalnymi (RGOK), ✓ utworzone Punkty Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) ✓ dysponowanie dodatkowymi środkami finansowymi - opłatami wniesionymi przez właścicieli nieruchomości, ✓ posiadanie możliwości określania warunków na rynku usług gospodarowania odpadami, ✓ nadzór nad procesem powstawania, gromadzenia, transportu i zagospodarowania odpadów, ✓ zwiększająca się corocznie ilość odpadów segregowanych w ogólnej ilości odebranych odpadów, ✓ sukcesywna likwidacja nielegalnych składowisk odpadów, ✓ dobry poziom usług komunalnych.	✓ spalanie odpadów w paleniskach domowych, ✓ powstawanie „dzikich" składowisk odpadów, ✓ niski poziom selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych, ✓ słaba znajomość przepisów prawnych w odniesieniu do gospodarki odpadami zarówno przez wytwórców indywidualnych jak i podmioty gospodarcze (w szczególności z sektora małych i średnich przedsiębiorstw) ✓ brak umiejętności prawidłowej segregacji odpadów przez część mieszkańców.
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	**SZANSE**	**ZAGROŻENIA**
	✓ budowa nowych oraz rozbudowa istniejących instalacji do zagospodarowania odpadów, ✓ mniejsza ilość odpadów wprowadzanych do środowiska w sposób niekontrolowany ✓ rozwój systemu selektywnej zbiórki i segregacji odpadów, ✓ wsparcie finansowe dla osób fizycznych likwidujących azbest lub wyroby zawierające azbest z terenu nieruchomości położonych na terenie Gminy, ✓ redukcja odpadów składowanych na składowiskach odpadów, ✓ likwidacja nielegalnego składowania i magazynowania odpadów, ✓ zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców.	✓ emisja zanieczyszczeń do powietrza (spalanie odpadów), ✓ zanieczyszczenie gleb, wód, powietrza oraz przyrody („dzikie" składowiska odpadów) ✓ długotrwałe procedury przetargowe związane z wyłanianiem podmiotów obsługujących system gospodarki odpadami komunalnymi. ✓ degradacja środowiska w wyniku niewłaściwego zagospodarowania odpadów. możliwość powstawania nielegalnych składowisk odpadów niebezpiecznych lub innych niż niebezpieczne.

Źródło: Analiza własna

Tabela nr 38. *Analiza SWOT Gminy Świdwin - Obszar interwencji VIII - Zasoby przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe*

	OBSZAR INTERWENCJI VIII - ZASOBY PRZYRODNICZE I DZIEDZICTWO KULTUROWE	
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	**MOCNE STRONY**	**SŁABE STRONY**
	✓ bardzo duża powierzchnia lasów w granicach Gminy, ✓ duży udział terenów zielonych, ✓ liczne obszary chronione, ✓ wysoki poziom bioróżnorodności - udział gatunków chronionych roślin, zwierząt i grzybów, ✓ znaczący udział terenów o dużych walorach przyrodniczych w przestrzeni Gminy, ✓ lasy pełniące funkcje ochronne, ✓ wieloletnia polityka maksymalnego zachowania istniejących zasobów zieleni oraz podnoszenia jej walorów, ✓ ustanowienie na obszarach o największej wartości przyrodniczej form ochrony przyrody, ✓ wspieranie przedsięwzięć mających na celu powiększanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień, parków, zielonych terenów sportowych itp.	✓ zmniejszenie udziału terenów ekologicznych pod rozwój form zagospodarowania, ✓ niewystarczające środki finansowe na prawidłowe utrzymanie terenów zieleni.
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	**SZANSE**	**ZAGROŻENIA**
	✓ możliwość rozwoju turystyki oraz promocji regionu, ✓ właściwe opracowanie dokumentów planistycznych kształtujących strukturę systemu terenów cennych przyrodniczo, ✓ zaangażowanie Gminy w ochronę pozostałości najcenniejszych ekosystemów poprzez podjęcie działań sprzyjających podtrzymywaniu oraz wzbogacaniu walorów przyrodniczych, ✓ efektywne wykorzystanie funduszy ochrony środowiska na realizację zadań z zakresu ochrony bioróżnorodności, ✓ tworzenie nowych form ochrony przyrody.	✓ zanieczyszczenie powietrza mające wpływ na stan zasobów przyrodniczych, ✓ zagrożenia pożarami lasów, ✓ wzrost synantropizacji flory i fauny, w tym gatunkami nierodzimymi migrującymi z terenów zabudowanych, ✓ dominacja funkcji gospodarczych nad ekologicznymi, ✓ kierowanie się czynnikami ekonomicznymi w procesach decyzyjnych skutkujących zmniejszaniem się walorów przyrodniczych, ✓ zagospodarowanie terenów prowadzące do przerwania korytarzy ekologicznych, ✓ duża presja inwestycyjna na tereny cenne przyrodniczo, ✓ wzrost natężenia turystyki i rekreacji.

Źródło: Analiza własna

Tabela nr 39. *Analiza SWOT Gminy Świdwin - Obszar interwencji IX - Zagrożenia poważnymi awariami*

	OBSZAR INTERWENCJI IX - ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	**MOCNE STRONY**	**SŁABE STRONY**
	✓ niewielka ilość zakładów o potencjalnym ryzyku wystąpienia poważnej awarii na terenie Gminy,	✓ występujące główne szlaki komunikacyjne na których przewożone są substancje niebezpieczne - znaczne natężenie ruchu tranzytowego,
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	**SZANSE**	**ZAGROŻENIA**
	✓ poprawa bezpieczeństwa na drogach, ✓ podejmowanie działań na etapie zarządzania planami zagospodarowania przestrzennego Gminy, ✓ lokalizacja zakładów przemysłowych na obrzeżach jednostek osadniczych w tzw. strefach przemysłowych bądź terenach przeznaczonych na cele przemysłowe i usługowe, poza zasięgiem oddziaływania na obszary zamieszkałe przez ludność,	✓ zagrożenia pożarowe, chemiczne oraz ekologiczne na drogach, ✓ zagrożenia chemiczne i ekologiczne wynikające głównie z magazynowania i stosowania przez zakłady przemysłowe materiałów i surowców niebezpiecznych, ✓ błędy wywołane czynnikiem ludzkim.

Źródło: Analiza własna

Tabela nr 40. *Analiza SWOT Gminy Świdwin - Obszar interwencji X - Edukacja ekologiczna*

	OBSZAR INTERWENCJI X - EDUKACJA EKOLOGICZNA	
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	**MOCNE STRONY**	**SŁABE STRONY**
	✓ wspieranie szkolnych kół zainteresowań o tematyce ekologicznej oraz konkursów o tematyce ekologicznej, ✓ organizacja kampanii informacyjnych dotyczących zagadnień ochrony środowiska, ✓ wykorzystanie elementów przyrodniczych i kulturowych do kreowania wizerunku Gminy, ✓ współpraca z organizacjami pozarządowymi i konsultacje społeczne, dotacje dla organizacji pozarządowych na realizację zadań publicznych ✓ dostęp do informacji o środowisku i jego ochronie za pośrednictwem baz danych w BIP i bazie GDOŚ ✓ wykorzystanie środków krajowych i unijnych, ✓ wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców,	✓ niska świadomość społeczna w zakresie zagadnień ochrony środowiska ✓ brak wystarczających środków finansowych na projekty pozwalające, na edukację bezpośrednio skierowaną do dużej grupy odbiorców, ✓ zbyt małe zaufanie do organów administracyjnych.
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	**SZANSE**	**ZAGROŻENIA**
	✓ edukacja różnych grup dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony środowiska, ✓ wyższa świadomość ekologiczna i coraz bardziej powszechne wśród mieszkańców zachowania proekologiczne, ✓ działania w celu ochrony środowiska i ochrony przyrody przez organizacje pozarządowe i grupy mieszkańców, ✓ korzystanie z zewnętrznych źródeł finansowych na realizację projektów z zakresu edukacji ekologicznej, ✓ zaangażowanie Gminy w popularyzację zachowań proekologicznych.	✓ ograniczone środki na prowadzenie działań w placówkach oświatowych, ✓ brak odpowiedniej kadry z zakresu edukacji ekologicznej.

Źródło: Analiza własna

7.4. Ocena stopnia realizacji założonych celów w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Świdwin na lata 2011 - 2014 z perspektywą do 2018 roku

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska:

Art. 18.

1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwala odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy.
2. Z wykonania programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.
3. Po przedstawieniu raportów odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu albo radzie gminy, raporty są przekazywane przez organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy odpowiednio do ministra właściwego do spraw środowiska, organu wykonawczego województwa i organu wykonawczego powiatu.

Poprzednio obowiązujący „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świdwin na lata 2011 - 2014 z perspektywą do 2018 roku" została przyjęty uchwałą Nr IX/87/2011 Rady Gminy Świdwin z dnia 29 czerwca 2011r.

W okresie sprawozdawczym podjętych zostało większość kierunków działań określonych w obowiązującym Programie Ochrony Środowiska. Wszystkie realizowane przedsięwzięcia przyczyniły się do poprawy warunków środowiskowych na terenie Gminy Świdwin.

Do największych i najbardziej kosztownych działań należała realizacja zadań wynikających z przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Duże inwestycje wykonane zostały również w zakresie budowy i modernizacji sieci wodociągowych, kanalizacyjnych. Duży nacisk został położony także na działania inwestycyjne związane z budową i przebudową sieci drogowej, co z kolei przyczyniło się do polepszenia klimatu akustycznego Gminy. Ponadto duży nacisk kładziony jest na ograniczanie tzw. niskiej emisji - m.in. udzielenie mieszkańcom dofinansowania na wymianę ogrzewania z węglowego na niskoemisyjne, prowadzenie edukacji ekologicznej oraz przeprowadzenie inwentaryzacji potencjalnych źródeł niskiej emisji. Na terenie Gminy Świdwin prowadzone są również działania ciągłe, takie jak utrzymanie urządzeń melioracyjnych, utrzymanie terenów zielonych czy uwzględnienie wymagań ochrony środowiska w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz innych opracowaniach planistycznych i strategicznych.

W ostatnich latach sukcesywnie realizowane były zadania określone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Świdwin na lata 2011 - 2014 z perspektywą do 2018 roku.
Stopień realizacji uwarunkowany był przede wszystkim możliwościami finansowymi Gminy.

7.5. Strategia realizacji celów ekologicznych

Do najistotniejszych celów i kierunków działań w zakresie rozwoju społeczno - gospodarczego i ochrony środowiska wytyczonych dla Gminy Świdwin należą zagadnienia dotyczące:

- ***ochrony powietrza, ochrona przed hałasem*** *- zapewnienie wysokiej jakości powietrza, redukcja emisji gazów i pyłów, zminimalizowanie uciążliwego hałasu,*
- ***ochrony gleb i powierzchni ziemi*** *- zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej gleb, ochrona przed degradacją,*
- ***ochrony zasobów przyrodniczych*** *- zachowanie zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem ich różnorodności oraz rozwój zasobów leśnych, racjonalna eksploatacja lasów,*
- ***ochrony wód*** *- zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej wód, racjonalizacja zużycia wody, właściwa gospodarka wodno - ściekowa,*
- ***racjonalnego użytkowanie zasobów naturalnych*** *- zmniejszenie zużycia energii, surowców i materiałów, wzrost udziału wykorzystywanych zasobów odnawialnych, ochrona zasobów kopalin,*
- ***doskonalenia i racjonalizowania systemu gospodarki odpadami*** *- zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów, zwiększenie poziomów odzysku,*
- ***rozwijania współpracy z Gminami*** *- wspólne działania na rzecz ochrony środowiska,*
- ***prowadzenia skutecznej akcji edukacyjnej*** *- działania zmierzające do pogłębienia świadomości ekologicznej mieszkańców, gwarantującej powodzenie realizacji wyżej wymienionych działań.*

Ocena aktualnego stanu środowiska i identyfikacja głównych problemów ekologicznych upoważniają do stwierdzenia, że priorytetami ekologicznymi na obszarze Gminy są:

- ograniczanie emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego,
- dalsza poprawa jakości powietrza atmosferycznego, w tym ograniczenie niskiej emisji,
- poprawa warunków klimatu akustycznego,
- ochrona wód powierzchniowych przed migracją zanieczyszczeń ze źródeł punktowych,
- zachowanie jakości wód podziemnych i ich ochrona przed degradacją,

- poprawa stanu zdrowia mieszkańców,
- ochrona walorów rekreacyjnych terenów leśnych,
- kształtowanie terenów zieleni,
- wprowadzanie zadrzewień, w tym zieleni przyulicznej,
- kształtowanie systemu obszarów chronionych w celu stworzenia ciągłości przestrzennej obszarów chronionych, zachowanie i kształtowanie różnorodności biologicznej,
- zmniejszenie wodochłonności, materiałochłonności i energochłonności przy zastosowaniu najlepszych dostępnych technik (BAT),
- wdrożenie nowoczesnego systemu gospodarki odpadami oraz dalszy rozwój selektywnej zbiórki odpadów,
- wspieranie technologii minimalizujących ilość wytwarzanych odpadów,
- podniesienie poziomu świadomości ekologicznej społeczeństwa Gminy.

W rozdziale nr VII przedmiotowego dokumentu przedstawiono:

- analizę SWOT omawianego obszaru,
- wykaz dotychczas zrealizowanych zadań.
- główne zagrożenia środowiskowe,

Mając na uwadze powyższe, dokonano analizy, na podstawie której określono harmonogram realizacyjny

OBSZARY INTERWENCJI ⟹ KIERUNKI INERWENCJI ⟹ CELE ⟹ ZADANIA

KTÓRE TO MAJĄ NA CELU POPRAWĘ STANU ŚRODOWISKA GMINY ŚWIDWIN

7.6. Przyjęte kryteria wyboru zadań priorytetowych

W celu realizacji Polityki ochrony środowiska dla Gminy Świdwin konieczne było ustalenie harmonogramu prowadzenia zadań ekologicznych z rozbiciem na zadania krótko i długookresowe oraz mechanizmy finansowo - ekonomiczne. Do najważniejszych kryteriów w skali Gminy branych pod uwagę podczas sporządzania planu operacyjnego na lata 2019 - 2025 należy wymienić kierunki, zadania oraz uwarunkowania zawarte w dokumentach strategicznych:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”;

- Program Ochrony Środowiska dla Województwa Zachodniopomorskiego,
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Świdwińskiego,
- Strategia Rozwoju Powiatu Świdwińskiego,
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Świdwin.

Ponadto uwzględniono:

- dysproporcje pomiędzy stanem wymaganym a aktualnym środowiska;
- wymogi wynikające z obowiązujących ustaw;
- możliwość uzyskania wsparcia finansowego z różnych źródeł;
- ponadlokalny wymiar przedsięwzięcia;
- obecne zaawansowanie inwestycji;
- potrzeby Gminy ważne przy osiągnięciu zrównoważonego rozwoju;
- wielokrotna korzyść z tytułu realizacji przedsięwzięcia.

Ze względu na brak możliwości określenia wskaźników oraz wartości bazowych zmodyfikowano tabelę zamieszczoną w załączniku nr 1 „Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska".

Poszczególne zadania oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację przedstawiono w tabelach dotyczących harmonogramu realizacji zadań Gminy.

Tabela nr 41. *Cele, kierunki interwencji oraz zadania*

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka realizacji
I.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych wprowadzanych do powietrza	Zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym: ograniczanie niskiej emisji, oszczędność energii, stosowanie alternatywnych źródeł energii	Gmina, Starostwo Powiatowe, Urząd Marszałkowski	Niewystarczająca ilość środków finansowych Skomplikowane procedury administracyjne
				Sukcesywna aktualizacja sposobów ogrzewania na terenie Gminy	Gmina	
				Wspieranie działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji poprzez modernizację systemów ogrzewania budynków komunalnych i indywidualnych oraz wprowadzanie odnawialnych źródeł energii		
				Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako elementu zmian w świadomości społeczeństwa oraz środek prewencyjny	Gmina, WIOŚ	
				Budowa oraz modernizacja układu drogowego na terenie Gminy	Gmina, Zarządcy dróg	
		Ścieżki rowerowe		Budowa oraz modernizacja układu ścieżek rowerowych na terenie Gminy	Gmina, Starostwo Powiatowe, Urząd Marszałkowski	
		Poprawa efektywności energetycznej		Poprawa efektywności energetycznej poprzez termomodernizację i wykorzystanie OZE w obiektach użyteczności publicznej oraz obiektach indywidualnych	Gmina	
		Monitoring jakości środowiska		Monitoring jakości powietrza atmosferycznego na terenie Gminy	GIOŚ RWMŚ	

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka realizacji
II.	Zagrożenia hałasem	Ograniczenie emisji hałasu	Działania inwestycyjne oraz administracyjne w zakresie dotrzymania standardów poziomów hałasu w środowisku	Integrowanie opracowań planistycznych z problemami zagrożenia hałasem	Gmina	Niewystarczająca ilość środków finansowych Niewłaściwa interpretacja poszczególnych zagrożeń
				Monitorowanie natężenia ruchu i poziomu hałasu wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych przechodzących przez teren Gminy	Gmina Zarządcy dróg	
				Budowa oraz modernizacja układu drogowego na terenie Gminy	Gmina Zarządcy dróg	
				Minimalizacja emisji hałasu komunikacyjnego poprzez budowę ekranów akustycznych wzdłuż tras komunikacyjnych gdzie występują przekroczenia standardów akustycznych	Gmina Zarządcy dróg	
		Monitoring jakości środowiska		Monitoring klimatu akustycznego na terenie Gminy	GIOŚ RWMŚ	
III.	Pola elektromagnetyczne	Ochrona ludzi przed promieniowaniem elektromagnetycznym	Działania inwestycyjne oraz administracyjne w zakresie dotrzymania standardów poziomów PEM	Inwentaryzacja i kontrole źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego	Gmina, WIOŚ, Prowadzący instalacje	
				Uwzględnienie w MPZP zagadnień pola elektromagnetycznego (pozostawienie w sąsiedztwie linii wysokich napięć wolnych przestrzeni)	Gmina	
				Minimalizowanie liczby wysokich konstrukcji antenowych i lokalizowanie urządzeń nadawczych kilku użytkowników na jednej konstrukcji wspornej (ze względu na ochronę krajobrazu)	Gmina	
		Monitoring jakości środowiska		Monitoring promieniowanie elektromagnetycznego na terenie Gminy	GIOŚ RWMŚ	

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka realizacji
IV.	Gospodarowanie wodami	Zarządzanie zasobami wodnymi	Racjonalna gospodarka wodna oraz poprawa bilansu wodnego	Uwzględnianie w MPZP zagadnień dotyczących gospodarowania wodami	Gmina	Niewystarczająca ilość środków finansowych Niewłaściwa interpretacja poszczególnych zagrożeń Skomplikowane procedury administracyjne
				Wdrażanie programów ochrony wód podziemnych i powierzchniowych	PGWWP, Gmina	
		Mała retencja		Współpraca Gminy z zarządcami urządzeń wodnych w zakresie inwentaryzacji, odbudowy i regulacji oraz prawidłowa eksploatacja systemów melioracji podstawowej i oraz szczegółowej	PGWWP, Gmina	
				Realizacja programu małej retencji dla Województwa Zachodniopomorskiego w tym budowa zbiorników retencyjnych	PGWWP, Gmina	
		Ochrona przed suszą i powodzią	Minimalizacja skutków suszy i powodzi	Podniesienie gotowości centrum zarządzania kryzysowego w przypadku zagrożenia	Gmina, Starostwo Powiatowe	
				Realizacja działań przestrzennych zatrzymujących wody deszczowe w miejscach ich opadu, poprzez: podnoszenie lesistości zwiększającej retencyjność; przekształcanie gruntów ornych w użytki zielone; racjonalną gospodarka wodami opadowymi na terenach silnie zurbanizowanych.	Gmina, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy,	
		Monitoring jakości środowiska		Monitoring jakości wód podziemnych i powierzchniowych na terenie Gminy	GIOŚ RWMŚ	
V.	Gospodarka wodno-ściekowa	Zarządzanie zasobami wodnymi, racjonalizacja zużycia wody	Poprawa systemu zaopatrzenia ludności w wodę oraz racjonalizacja zużycia wody	Minimalizacja strat wody na przesyle wody wodociągowej (przewody magistralne i lokalne)	Gestor sieci, Gmina	Niewystarczająca ilość środków finansowych Długotrwałe procedury administracyjne
				Sukcesywna wymiana i renowacja wyeksploatowanych odcinków sieci wodociągowej, zwłaszcza sieci cementowo-azbestowych.	Gestor sieci, Gmina	
				Opracowanie projektów i budowa sieci wodociągowej	Gestor sieci, Gmina	

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka realizacji
V.	Gospodarka wodno-ściekowa	Racjonalna gospodarka ściekowa	Poprawa systemu odprowadzania ścieków oraz poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych	Wzmożenie działań kontrolnych egzekucyjnych w celu eliminacji nielegalnego zrzutu ścieków	Gestor sieci, Gmina	Niewystarczająca ilość środków finansowych Długotrwałe procedury administracyjne
				Opracowanie projektów i budowa sieci kanalizacyjnej	Gestor sieci, Gmina	
				Gospodarowanie wodami opadowymi na terenie Gminy	Gestor sieci, Gmina	
				Opracowanie projektów i budowa sieci kanalizacji deszczowej na terenie większych jednostek osadniczych	Gestor sieci, Gmina	
VI.	Gleby oraz zasoby geologiczne	Ochrona zasobów kopalin	Racjonalna gospodarka zasobami geologicznymi	Uwzględnienie w studium uwarunkowań oraz planie zagospodarowania przestrzennego obszarów złóż i objęcie ochroną oraz działania związane z ich poszukiwaniem i rozpoznawaniem	Gmina	Niewystarczająca ilość środków finansowych Niewłaściwa interpretacja poszczególnych zagrożeń Długotrwałe procedury administracyjne
				Bieżąca rekultywacja terenów poeksploatacyjnych oraz zdegradowanych	Urząd Górniczy, Gmina, Właściciele gruntów	
		Ochrona gleb	Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi	Ochrona i wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień przydrożnych, śródpolnych oraz wzdłuż cieków	Gmina, ODR Właściciele gruntów	
				Propagowanie przestrzegania zasad nawożenia gruntów w zgodzie z kodeksem dobrych praktyk rolniczych	Gmina, Starostwo Powiatowe, ODR Właściciele gruntów,	
				Wspieranie przedsięwzięć mających na celu tworzenie i rozwój gospodarstw ekologicznych oraz wspieranie rolnictwa integrowanego	Gmina, Starostwo Powiatowe, ODR Właściciele gruntów,	

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka realizacji
VII.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Poprawa stanu oraz budowa funkcjonalnego systemu gospodarki odpadami	Działania inwestycyjne oraz administracyjne w zakresie poprawy systemu gospodarowania odpadami	Intensyfikacja działań w zakresie wdrażania systemu gospodarki odpadami komunalnymi	Gmina	Niewystarczająca ilość środków finansowych Długotrwałe procedury administracyjne związane z realizacją poszczególnych zamierzeń inwestycyjnych Niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców
				Bieżąca kontrola realizacji przez mieszkańców obowiązków w zakresie utrzymania czystości porządku	Gmina	
				Likwidacja nielegalnych składowisk odpadów	Gmina	
				Wsparcie finansowe dla osób fizycznych likwidujących azbest lub wyroby zawierające azbest z terenu nieruchomości położonych na terenie Gminy	Gmina WFOŚiGW	
		Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów oraz prowadzenie nowoczesnego systemu odzysku i unieszkodliwiania odpadów		Zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska poprzez rozwój selektywnego zbierania odpadów z wydzieleniem odpadów niebezpiecznych, odpadów zielonych, odpadów poddawanych odzyskowi lub recykling	Gmina, Właściciele instalacji	
				Kontrola i monitoring wytwórców odpadów i podmiotów posiadających instalacje do przetwarzania odpadów oraz kontrola wydawanych decyzji w zakresie gospodarki odpadami	Gmina, Starostwo Powiatowe, WIOŚ	
				Realizacja zadań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, przemysłowymi oraz niebezpiecznymi, zawartych w harmonogramie Planu gospodarki odpadami województwa zachodniopomorskiego	Gmina	
VIII.	Zasoby przyrodnicze	Opieka nad istniejącymi obszarami	Racjonalna gospodarka zasobami przyrodniczymi	Podejmowanie działań w sprawie ustanowienia form ochrony przyrody wynikające z ustawy o ochronie przyrody	Gmina, RDOŚ	
				Bieżąca opieka nad formami ochrony przyrody oraz ochrona cennych przyrodniczo siedlisk na terenie Gminy	Gmina, RDOŚ	

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka realizacji
VIII.	Zasoby przyrodnicze	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody	Racjonalna gospodarka zasobami przyrodniczymi	Wydawanie zezwoleń, przeprowadzanie kontroli, nakładanie kar w związku z czynnościami administracyjnymi określonymi w ustawie o ochronie przyrody	Gmina	Niewystarczająca ilość środków finansowych Ograniczone możliwości lokalizacyjne Skomplikowane i długotrwałe procedury administracyjne
				Wspieranie przedsięwzięć mających na celu powiększanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień, parków, zielonych terenów sportowych oraz ogródków działkowych	Gmina, Starostwo Powiatowe	
				Sporządzenia szczegółowej waloryzacji przyrodniczej na terenie Gminy	Gmina	
				Sukcesywna likwidacja zagrożeń związanych z występowaniem na gruntach gminnych barszczów kaukaskich	Gmina	
		Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	Racjonalna gospodarka zasobami przyrodniczymi	Rozwój baz dydaktycznych edukacji przyrodniczej oraz realizacja działań z zakresu edukacji ekologicznej	Gmina, Starostwo Powiatowe, Nadleśnictwa	Niewystarczająca ilość środków finansowych
				Realizacja zrównoważonej gospodarki leśnej m.in. poprzez sukcesywną aktualizację Planów urządzenia lasów		
				Rozwój monitoringu środowiska leśnego w celu rozpoznania stanu lasu, przeciwdziałania pożarom, rozwojowi szkodników i chorób		
IX.	Zagrożenia poważnymi awariami	Przeciwdziałanie poważnym awariom oraz zwiększenie bezpieczeństwa	Działania kontrolne i administracyjne zwiększające bezpieczeństwo	Prowadzenie i aktualizacja rejestru poważnych awarii	Gmina, WIOŚ, Przedsiębiorcy	Występowanie potencjalnych problemów administracyjnych
				Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zasad postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii		

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka realizacji
IX.	Zagrożenia poważnymi awariami	Przeciwdziałanie poważnym awariom oraz zwiększenie bezpieczeństwa transportu substancji niebezpiecznych	Działania kontrolne i administracyjne zwiększające bezpieczeństwo	Zwiększenie bezpieczeństwa transportu substancji niebezpiecznych poprzez zastosowanie efektywnych i sprawdzonych rozwiązań (minimalizacja ryzyka).	Gmina, WIOŚ, Przedsiębiorcy	Niewystarczająca ilość środków finansowych Występowanie potencjalnych problemów administracyjnych
				Kontrole sprawności technicznej pojazdów i warunków transportowania materiałów niebezpiecznych.	Służby uprawnione	
				Odpowiednie wyposażenie pojazdów transportujących substancje niebezpieczne (m.in. środki gaśnicze, znaki ostrzegawcze).	Przedsiębiorcy	
X.	Edukacja ekologiczna	Działalność organizacyjna oraz informacyjna z zakresu ochrony środowiska	Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców	Wspieranie szkolnych kół zainteresowań o tematyce ekologicznej oraz konkursów o tematyce ekologicznej	Gmina	
				Prowadzenie działań edukacyjnych oraz organizacja kampanii informacyjnych dotyczących zagadnień ochrony środowiska	Interesariusze	
				Udział Gminy w akcjach ekologicznych	Gmina	
				Dążenie do osiągnięcia wspólnej polityki środowiskowej z sąsiednimi jednostkami samorządu terytorialnego	Gmina	

Źródło: Analiza własna

7.7. Harmonogram realizacji zadań ekologicznych

W harmonogramach realizacyjnych przygotowanych dla Gminy Świdwin poszczególnym obszarom interwencji, w ramach wyznaczonych celów ekologicznych, przyporządkowano konkretne zadania z określeniem czasu ich realizacji i instytucje, które powinny je realizować lub współrealizować. Z uwagi na specyfikę niektórych zadań np. edukacja ekologiczna, czy zadania kontrolne będą one realizowane zarówno w ramach harmonogramu krótko i długoterminowego.

Proces zarządzania środowiskiem spoczywa na władzach lokalnych. Mając na uwadze spójność koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi szczeblami władz samorządowych i rządowych a także współpracę z pozostałymi partnerami, zarządzanie środowiskiem przy pomocy Programu Ochrony Środowiska wymagać będzie ustalenia roli i zakresu działania poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jego realizację, struktury organizacji Programu oraz systemu monitoringu.

Władze Gminy pełnią w odniesieniu do Programu kilka funkcji. Jedną z ważniejszych jest *funkcja regulacyjna*, na którą składają się akty prawa lokalnego - uchwały oraz decyzje administracyjne związane odpowiednio z określonymi obszarami zagadnień środowiskowych. Władze pełnią również *funkcje wykonawcze* (zadania wynikające z ustaw) i kontrolne.

Do podstawowych instrumentów prawnych odnoszących się do zagadnień ochrony środowiska należą: standardy i normy środowiskowe, pozwolenia i odpowiedzialność administracyjna, karna i cywilna. Głównymi instrumentami finansowymi są opłaty ekologiczne, kary, fundusze celowe, ulgi podatkowe. Wśród instrumentów o charakterze społecznym wyróżniamy dostęp do informacji, komunikację społeczną, edukację i promocję ekologiczną.

Zadania ekologiczne nie ujęte w żadnym z harmonogramów, a zamieszczone w części opisowej dotyczącej polityki ekologicznej, stanowią dla Gminy dodatkową bazę możliwości realizacyjnych w ramach opracowanego Programu Ochrony Środowiska. Cele ekologiczne, a w ich ramach kierunki działań, jakie należy podjąć w zakresie ochrony środowiska na terenie Gminy, stanowią podstawę dla realizacji konkretnych zadań ekologicznych na przestrzeni kilkunastu lat.

Zadania zostały wyznaczone na podstawie analizy stanu środowiska przyrodniczego, przewidywanych kierunków rozwoju oraz informacji w zakresie planowanych inwestycji (dziedzina ochrony środowiska), które przekazane zostały przez Urząd Gminy w Świdwinie jak i instytucje obligatoryjnie zajmujące się ochroną środowiska na omawianym obszarze.

W planie operacyjnym ujęto:

- **zadania własne** - zadania finansowane w całości lub w części ze środków będących w dyspozycji Gminy Świdwin,

- **zadania monitorowane** - zadania, które są kompetencyjnie przypisane innym niż gmina organom i instytucjom, przedsiębiorstwom, organizacjom działającym na terenie Gminy Świdwin.

W przedmiotowym Programie Ochrony Środowiska wyznaczono następujące obszary:

- ***Obszar interwencji I*** *- Ochrona klimatu i jakości powietrza*
- ***Obszar interwencji II*** *- Zagrożenia hałasem*
- ***Obszar interwencji III*** *- Pola elektromagnetyczne*
- ***Obszar interwencji IV*** *- Gospodarowanie wodami*
- ***Obszar interwencji V*** *- Gospodarka wodno-ściekowa*
- ***Obszar interwencji VI*** *- Gleby oraz zasoby geologiczne*
- ***Obszar interwencji VII*** *- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów*
- ***Obszar interwencji VIII*** *- Zasoby przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe*
- ***Obszar interwencji IX*** *- Zagrożenia poważnymi awariami*
- ***Obszar interwencji X*** *- Edukacja ekologiczna*

W harmonogramach realizacyjnych zestawiono cele i zadania ekologiczne dla Gminy Świdwin w odniesieniu do konkretnych elementów środowiska. W poniższych tabelach przedstawiono kolejno zadania własne oraz zadania monitorowane.

UWAGA: REALIZACJA POSZCZEGÓLNYCH ZAMIERZEŃ INWESTYCYJNYCH UZALEŻNIONA JEST OD MOŻLIWOŚCI BUDŻETOWYCH GMINY

Tabela nr 42. *Harmonogram realizacyjny zadań własnych wraz z ich finansowaniem*

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2019	2020	2021	2022	2023 2025	Razem		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
1.	Obszar interwencji I Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym: ograniczenie niskiej emisji, oszczędność energii, stosowanie alternatywnych źródeł energii	Urząd Gminy	5	5	5	5	20	40	Budżet Gminy	Zadanie finansowane zależnie od możliwości budżetowych jednostki odpowiedzialnej
2.		Inwentaryzacja sposobów ogrzewania na terenie Gminy w ramach aktualizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej	Urząd Gminy	-	-	50	-	-	-	Budżet Gminy	
3.		Wspieranie działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji poprzez modernizacji systemów ogrzewania budynków komunalnych i indywidualnych oraz wprowadzanie odnawialnych źródeł energii	Urząd Gminy	Brak możliwości określenia środków finansowych						Budżet Gminy, Fundusze Krajowe, Fundusze Unijne	
4.		Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako elementu zmian w świadomości społeczeństwa oraz środek prewencyjny	Urząd Gminy	Brak możliwości określenia środków finansowych						Budżet Gminy	
5.		Budowa oraz modernizacja układu drogowego na terenie Gminy	Urząd Gminy	Brak możliwości określenia środków finansowych						Budżet Gminy, Budżet Powiatu, Fundusze Krajowe, Fundusze Unijne	
6.		Budowa oraz modernizacja układu ścieżek rowerowych na terenie Gminy	Urząd Gminy	Brak możliwości określenia środków finansowych							
7.		Poprawa efektywności energetycznej poprzez termomodernizację i wykorzystanie OZE w obiektach użyteczności publicznej oraz obiektach indywidualnych	Urząd Gminy	10	10	10	10	40	80	Budżet Gminy, Fundusze Krajowe Fundusze Unijne	

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
8.	Obszar interwencji I Ochrona klimatu i jakości powietrza	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej w Oparznie	Urząd Gminy	1 280	-	-	-	-	1 280	Budżet Gminy	Zadanie wpisane w WPF
9.		Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy z określeniem możliwości wykorzystania OZE	Urząd Gminy	10	-	-	-	-	10	Budżet Gminy	Zadanie finansowane zależnie od możliwości budżetowych jednostki odpowiedzialnej
10.	Obszar interwencji II Zagrożenia hałasem	Integrowanie opracowań planistycznych z problemami zagrożenia hałasem	Urząd Gminy	-	-	-	-	-	-	Budżet Gminy	Zadanie bezkosztowe. Koszty administracji
11.		Monitorowanie natężenia ruchu i poziomu hałasu wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych przechodzących przez teren Gminy	Urząd Gminy	Brak możliwości określenia środków finansowych						Budżet Gminy, Fundusze Krajowe, Fundusze Unijne	Zadanie finansowane zależnie od możliwości budżetowych jednostki odpowiedzialnej
12.		Budowa oraz modernizacja układu drogowego na terenie Gminy	Urząd Gminy	Brak możliwości określenia środków finansowych							
13.		Minimalizacja emisji hałasu komunikacyjnego poprzez budowę ekranów akustycznych wzdłuż tras komunikacyjnych gdzie występują przekroczenia standardów akustycznych	Urząd Gminy	Brak możliwości określenia środków finansowych							
14.	Obszar interwencji III Pola elektromagnetyczne	Inwentaryzacja i kontrole źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego	Urząd Gminy	2,5	2,5	2,5	2,5	10	20	Budżet Gminy	
15.		Uwzględnienie w MPZP zagadnień pola elektromagnetycznego (pozostawienie w sąsiedztwie linii wysokich napięć wolnych przestrzeni)	Urząd Gminy	-	-	-	-	-	-	Budżet Gminy	Zadanie bezkosztowe. Koszty administracji
16.		Minimalizowanie liczby wysokich konstrukcji antenowych i lokalizowanie urządzeń nadawczych kilku użytkowników na jednej konstrukcji wspornej (ze względu na ochronę krajobrazu)	Urząd Gminy	-	-	-	-	-	-	Budżet Gminy	

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
17.	Obszar interwencji IV Gospodarowanie wodami	Uwzględnianie w MPZP zagadnień dotyczących gospodarowania wodami	Urząd Gminy	-	-	-	-	-	-	Budżet Gminy	Zadanie bezkosztowe. Koszty administracji
18.		Wdrażanie programów ochrony wód podziemnych i powierzchniowych	Urząd Gminy	Brak możliwości określenia środków finansowych						Środki własne jednostek realizujących, Fundusze Krajowe Fundusze Unijne	Zadanie finansowane zależnie od możliwości budżetowych jednostki odpowiedzialnej
19.		Współpraca Gminy z zarządcami urządzeń wodnych w zakresie inwentaryzacji, odbudowy i regulacji oraz prawidłowa eksploatacja systemów melioracyjnych	Urząd Gminy	Brak możliwości określenia środków finansowych							
20.		Realizacja programu małej retencji dla Województwa Zachodniopomorskiego w tym budowa zbiorników retencyjnych	Urząd Gminy	Brak możliwości określenia środków finansowych							
21.		Podniesienie gotowości centrum zarządzania kryzysowego w przypadku zagrożenia	Urząd Gminy	-	-	-	-	-	-	Budżet Powiatu Budżet Gminy	Zadanie bezkosztowe. Koszty administracji
22.		Realizacja działań przestrzennych zatrzymujących wody deszczowe w miejscach ich opadu, poprzez: podnoszenie lesistości zwiększającej retencyjność; przekształcanie gruntów ornych w użytki zielone; racjonalną gospodarka wodami opadowymi na terenach silnie zurbanizowanych	Urząd Gminy	Brak możliwości określenia środków finansowych						Budżet Powiatu Budżet Gminy Fundusze Krajowe Fundusze Unijne	Zadanie finansowane zależnie od możliwości budżetowych jednostki odpowiedzialnej
23.	Obszar interwencji V Gospodarka wodno - ściekowa	Wzmożenie działań kontrolnych egzekucyjnych w celu eliminacji nielegalnego zrzutu ścieków	Urząd Gminy	-	-	-	-	-	-	Budżet Gminy	Zadanie bezkosztowe. Koszty administracji
24.		Gospodarowanie wodami opadowymi na terenie Gminy	Urząd Gminy	Brak możliwości określenia środków finansowych						Budżet Gminy Fundusze Krajowe Fundusze Unijne	Zadanie finansowane zależnie od możliwości budżetowych jednostki odpowiedzialn

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
25.	Obszar interwencji V Gospodarka wodno - ściekowa	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią ścieków i przepompowniami w miejscowości Bystrzyna i Dobrowola - poprawa infrastruktury na terenie Gminy Świdwin	Urząd Gminy	10	939	-	-	-	949	Budżet Gminy Fundusze Krajowe Fundusze Unijne	Zadania wpisane w WPF
26.		Przebudowa (modernizacja) istniejącej oczyszczalni ścieków w Krosino - poprawa infrastruktury na terenie Gminy Świdwin	Urząd Gminy	20	1 187	-	-	-	1 207		
27.	Obszar interwencji VI Gleby oraz zasoby geologiczne	Uwzględnienie w studium uwarunkowań oraz planie zagospodarowania przestrzennego obszarów złóż i objęcie ochroną oraz działania związane z ich poszukiwaniem i rozpoznawaniem	Urząd Gminy	-	-	-	-	-	-	Budżet Gminy	Zadanie bezkosztowe. Koszty administracji
28.		Bieżąca rekultywacja terenów poeksploatacyjnych oraz zdegradowanych	Urząd Gminy	Brak możliwości określenia środków finansowych						Budżet Gminy Budżet Powiatu, Fundusze Unijne	Zadanie finansowane zależnie od możliwości budżetowych jednostki odpowiedzialnej
29.		Ochrona i wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień przydrożnych, śródpolnych oraz wzdłuż cieków	Urząd Gminy	2,5	2,5	2,5	2,5	10	20	Budżet Gminy Właściciele prywatni	
30.		Propagowanie przestrzegania zasad nawożenia gruntów w zgodzie z kodeksem dobrych praktyk rolniczych	Urząd Gminy	1	1	1	1	4	8	Budżet Gminy, Środki jednostek realizujących	
31.		Wspieranie przedsięwzięć mających na celu tworzenie i rozwój gospodarstw ekologicznych oraz wspieranie rolnictwa integrowanego	Urząd Gminy	1	1	1	1	4	8		
32.	Obszar Interwencji VII Gospodarka odpadami	Intensyfikacja działań w zakresie wdrażania systemu gospodarki odpadami komunalnymi	Urząd Gminy	Brak możliwości określenia środków finansowych						Budżet Gminy, Fundusze Krajowe, Fundusze Unijne	
33.		Bieżąca kontrola realizacji przez mieszkańców obowiązków w zakresie utrzymania czystości porządku	Urząd Gminy	-	-	-	-	-	-	Budżet Gminy	Zadanie bezkosztowe. Koszty administracji

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
34.	Obszar Interwencji VII Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Likwidacja nielegalnych składowisk odpadów	Urząd Gminy	5	5	5	5	20	40	Budżet Gminy	Zadanie finansowane zależnie od możliwości budżetowych jednostki odpowiedzialnej
35.		Wsparcie finansowe dla osób fizycznych likwidujących azbest lub wyroby zawierające azbest z terenu nieruchomości położonych na terenie Gminy	Urząd Gminy	Brak możliwości określenia środków finansowych						Budżet Gminy, WFOŚiGW	
36.		Zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska poprzez rozwój selektywnego zbierania odpadów z wydzieleniem odpadów niebezpiecznych, odpadów zielonych, odpadów poddawanych odzyskowi lub recykling	Urząd Gminy	Brak możliwości określenia środków finansowych						Środki jednostek realizujących	
37.		Kontrola i monitoring wytwórców odpadów i podmiotów posiadających instalacje do przetwarzania odpadów oraz kontrola wydawanych decyzji w zakresie gospodarki odpadami	Urząd Gminy	-	-	-	-	-	-	Budżet Gminy	Zadanie bezkosztowe, Koszty administracji
38.		Realizacja zadań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, przemysłowymi oraz niebezpiecznymi, zawartych w harmonogramie Planu gospodarki odpadami województwa zachodniopomorskiego	Urząd Gminy	Brak możliwości określenia środków finansowych						Budżet Gminy, Fundusze Krajowe, Fundusze Unijne	Zadanie finansowane zależnie od możliwości budżetowych jednostki odpowiedzialnej
39.	Obszar interwencji VIII Zasoby przyrodnicze	Podejmowanie działań w sprawie ustanowienia form ochrony przyrody wynikające z ustawy o ochronie przyrody	Urząd Gminy	-	-	-	-	-	-	Środki jednostek realizujących	Zadanie bezkosztowe, Koszty administracji
40.		Wydawanie zezwoleń, przeprowadzanie kontroli, nakładanie kar w związku z czynnościami administracyjnymi określonymi w ustawie o ochronie przyrody	Urząd Gminy	-	-	-	-	-	-		
41.		Bieżąca opieka nad formami ochrony przyrody oraz ochrona cennych przyrodniczo siedlisk na terenie Gminy	Urząd Gminy	2,5	2,5	2,5	2,5	10	20	Budżet Gminy	Zadanie finansowane zależnie od możliwości budżetowych jednostki odpowiedzialnej

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
42.	Obszar interwencji VIII Zasoby przyrodnicze	Wspieranie przedsięwzięć mających na celu powiększanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień, parków, zielonych terenów sportowych oraz ogródków działkowych	Urząd Gminy	2,5	2,5	2,5	2,5	10	20	Budżet Gminy	Zadanie finansowane zależnie od możliwości budżetowych jednostki odpowiedzialnej
43.		Sporządzenia szczegółowej waloryzacji przyrodniczej na terenie Gminy	Urząd Gminy	-	100	-	-	-	-	Budżet Gminy Fundusze krajowe, Fundusze Unijne	
44.		Sukcesywna likwidacja zagrożeń związanych z występowaniem na gruntach gminnych barszczów kaukaskich	Urząd Gminy	Brak możliwości określenia środków finansowych						Budżet Gminy WFOŚiGW	
45.		Rozwój bazy dydaktycznej edukacji przyrodniczej oraz realizacja działań z zakresu edukacji ekologicznej	Urząd Gminy	Brak możliwości określenia środków finansowych						Środki jednostek realizujących	
46.	Obszar interwencji IX Zagrożenia poważnymi awariami	Prowadzenie i aktualizacja rejestru poważnych awarii	Urząd Gminy	-	-	-	-	-	-	Budżet Gminy Środki własne jednostek realizujących	Zadanie bezkosztowe. Koszty administracji
47.		Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zasad postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii.	Urząd Gminy	1	1	1	1	4	8		Zadanie finansowane zależnie od możliwości budżetowych jednostki odpowiedzialnej
48.		Zwiększenie bezpieczeństwa transportu substancji niebezpiecznych poprzez zastosowanie efektywnych i sprawdzonych rozwiązań (minimalizacja ryzyka).	Urząd Gminy	Brak możliwości określenia środków finansowych							

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
49.	Obszar interwencji X Edukacja ekologiczna	Wspieranie szkolnych kół zainteresowań o tematyce ekologicznej oraz konkursów o tematyce ekologicznej	Urząd Gminy	2,5	2,5	2,5	2,5	10	20	Budżet Gminy, Budżet Powiatu, Fundusze Krajowe Fundusze Unijne	Zadanie finansowane zależnie od możliwości budżetowych jednostki odpowiedzialnej
50.		Prowadzenie działań edukacyjnych oraz organizacja kampanii informacyjnych dotyczących zagadnień ochrony środowiska	Urząd Gminy	2,5	2,5	2,5	2,5	10	20		
51.		Udział Gminy w akcjach ekologicznych	Urząd Gminy	2,5	2,5	2,5	2,5	10	20		
52.		Dążenie do osiągnięcia wspólnej polityki środowiskowej z sąsiednimi gminami (Powiat, związek gmin)	Urząd Gminy	-	-	-	-	-	-	Budżet Gminy	Zadanie bezkosztowe. Koszty administracji

Źródło: Analiza własna

WAGA: REALIZACJA POSZCZEGÓLNYCH ZAMIERZEŃ INWESTYCYJNYCH UZALEŻNIONA JEST OD MOŻLIWOŚCI BUDŻETOWYCH GMINY ŚWIDWIN ORAZ POSZCZEGÓLNYCH PODMIOTÓW ODPOWIEDZIALNYCH ZA ICH REALIACJĘ

Tabela nr 43. *Harmonogram realizacyjny zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem*

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie ekologiczne	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Obszar interwencji I Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania alternatywnych źródeł energii	Starostwo Powiatowe, Urząd Marszałkowski	20 000,00	Środki jednostek realizujących	Zadanie finansowane zależnie od możliwości budżetowych jednostki odpowiedzialnej
2.		Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako elementu zmian w świadomości społeczeństwa oraz środek prewencyjny	WIOŚ	Brak możliwości określenia środków finansowych	Środki jednostek realizujących	
3.		Budowa oraz modernizacja układu drogowego na terenie Gminy	Zarządcy dróg		Środki jednostek realizujących Fundusze Krajowe Fundusze Unijne	
4.		Budowa oraz modernizacja układu ścieżek rowerowych na terenie Gminy	Starostwo Powiatowe, Urząd Marszałkowski			
5.		Monitoring jakości powietrza atmosferycznego na terenie Gminy	GIOŚ RWMŚ	20 000,00	Środki jednostek realizujących	
6.	Obszar interwencji II Zagrożenia hałasem	Monitorowanie natężenia ruchu i poziomu hałasu wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych przechodzących przez teren Gminy	Zarządcy dróg	100 000,00	Środki własne jednostek realizujących Fundusze Krajowe Fundusze Unijne	
7.		Budowa oraz modernizacja układu drogowego na terenie Gminy	Zarządcy dróg	Brak możliwości określenia środków finansowych		
8.		Minimalizacja emisji hałasu komunikacyjnego poprzez budowę ekranów akustycznych wzdłuż tras komunikacyjnych gdzie występują przekroczenia standardów akustycznych	Zarządcy dróg	250 000,00		
9.		Monitoring klimatu akustycznego na terenie Gminy	GIOŚ RWMŚ	20 000,00		

A	B	C	D	E	F	G
10.	Obszar interwencji III PEM	Inwentaryzacja i kontrole źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego	Prowadzący instalacje, WIOŚ	20 000,00	Środki własne jednostek realizujących Fundusze Krajowe Fundusze Unijne	Zadanie finansowane zależnie od możliwości budżetowych jednostki odpowiedzialnej
11.		Monitoring promieniowanie elektromagnetycznego na terenie Gminy	GIOŚ RWMŚ	20 000,00	Środki jednostek realizujących	
12.	Obszar interwencji IV Gospodarowanie wodami	Wdrażanie programów ochrony wód podziemnych i powierzchniowych	PGWWP	Brak możliwości określenia środków finansowych	Środki własne jednostek realizujących Fundusze Krajowe Fundusze Unijne	Zadanie finansowane zależnie od możliwości budżetowych jednostki odpowiedzialnej
13.		Współpraca Gminy z zarządcami urządzeń wodnych w zakresie inwentaryzacji, odbudowy i regulacji oraz prawidłowa eksploatacja systemów melioracyjnych	PGWWP			
14.		Realizacja programu małej retencji dla Województwa Zachodniopomorskiego w tym budowa zbiorników retencyjnych	PGWWP			
15.		Podniesienie gotowości centrum zarządzania kryzysowego w przypadku zagrożenia	Starostwo Powiatowe	-	Środki własne jednostek realizujących	Zadanie bezkosztowe. Koszty administracji
16.		Realizacja działań przestrzennych zatrzymujących wody deszczowe w miejscach ich opadu, poprzez: podnoszenie lesistości zwiększającej retencyjność; przekształcanie gruntów ornych w użytki zielone; racjonalną gospodarka wodami opadowymi na terenach silnie zurbanizowanych.	Przedsiębiorcy, Mieszkańcy	Brak możliwości określenia środków finansowych	Środki własne jednostek realizujących Fundusze Krajowe Fundusze Unijne	Zadanie finansowane zależnie od możliwości budżetowych jednostki odpowiedzialnej
17.		Monitoring jakości wód podziemnych i powierzchniowych na terenie Gminy	GIOŚ RWMŚ	20 000,00		

A	B	C	D	E	F	G
18.	Obszar interwencji V Gospodarka wodno-ściekowa	Minimalizacja strat wody na przesyle wody wodociągowej (przewody magistralne i lokalne)	Gestor sieci	Brak możliwości określenia środków finansowych	Środki własne jednostek realizujących	Zadanie finansowane zależnie od możliwości budżetowych jednostki odpowiedzialnej
19.		Sukcesywna wymiana i renowacja wyeksploatowanych odcinków sieci wodociągowej, zwłaszcza sieci cementowo-azbestowych.	Gestor sieci		NFOŚiGW, WRPO, PROW, Fundusze Unijne	
20.		Opracowanie projektów i budowa sieci wodociągowej	Gestor sieci		Środki własne jednostek realizujących, Fundusze Krajowe, Fundusze Unijne	
21.		Wzmożenie działań kontrolnych egzekucyjnych w celu eliminacji nielegalnego zrzutu ścieków	Gestor sieci	-	Środki własne jednostek realizujących	Zadanie bezkosztowe. Koszty administracji
22.		Opracowanie projektów i budowa sieci kanalizacyjnej	Gestor sieci	Brak możliwości określenia środków finansowych	Środki własne jednostek realizujących, Fundusze Krajowe, Fundusze Unijne	Zadanie finansowane zależnie od możliwości budżetowych jednostki odpowiedzialnej
23.		Gospodarowanie wodami opadowymi na terenie Gminy	Gestor sieci	Brak możliwości określenia środków finansowych	Środki własne jednostek realizujących, Fundusze Krajowe, Fundusze Unijne	Zadanie finansowane zależnie od możliwości budżetowych jednostki odpowiedzialnej
24.		Opracowanie projektów i budowa sieci kanalizacji deszczowej na terenie większych jednostek osadniczych	Gestor sieci			
25.	Obszar interwencji VI Gleby oraz zasoby geologiczne	Bieżąca rekultywacja terenów poeksploatacyjnych oraz zdegradowanych	Organ koncesyjny, Urząd Górniczy	200 000,00		
26.		Ochrona i wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień przydrożnych spełniających rolę przeciwerozyjną	Właściciele gruntów	20 000,00	Środki jednostek realizujących	

A	B	C	D	E	F	G
27.	Obszar interwencji VI Gleby oraz zasoby geologiczne	Propagowanie przestrzegania zasad nawożenia gruntów w zgodzie z kodeksem dobrych praktyk rolniczych	Starostwo, Powiatowe, ODR, Właściciele gruntów	8 000,00	Środki jednostek realizujących	Zadanie finansowane zależnie od możliwości budżetowych jednostki odpowiedzialnej
28.		Wspieranie przedsięwzięć mających na celu tworzenie i rozwój gospodarstw ekologicznych oraz wspieranie rolnictwa integrowanego	Starostwo, Powiatowe, ODR, Właściciele gruntów	8 000,00	Środki jednostek realizujących, NFOŚiGW,	
29.	Obszar interwencji VII Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Likwidacja nielegalnych składowisk odpadów	Nadleśnictwa	Brak możliwości określenia środków finansowych	Środki jednostek realizujących Fundusze Krajowe, Fundusze Unijne	Zadanie finansowane zależnie od możliwości budżetowych jednostki odpowiedzialnej
30.		Zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska poprzez rozwój selektywnego zbierania odpadów z wydzieleniem odpadów niebezpiecznych, odpadów zielonych, odpadów poddawanych odzyskowi lub recykling	Właściciele instalacji			
31.		Kontrola i monitoring wytwórców odpadów i podmiotów posiadających instalacje do przetwarzania odpadów oraz kontrola wydawanych decyzji w zakresie gospodarki odpadami	Starostwo Powiatowe, WIOŚ	-	Środki jednostek realizujących	Zadanie bezkosztowe. Koszty administracji
32.	Obszar Interwencji VIII Zasoby przyrodnicze	Podejmowanie działań w sprawie ustanowienia form ochrony przyrody wynikające z ustawy o ochronie przyrody	RDOŚ	-		
33.		Bieżąca opieka nad formami ochrony przyrody oraz ochrona cennych przyrodniczo siedlisk na terenie Gminy	RDOŚ	Brak możliwości określenia środków finansowych		Zadanie finansowane zależnie od możliwości budżetowych jednostki odpowiedzialnej
34.		Wspieranie przedsięwzięć mających na celu powiększanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień, parków, zielonych terenów sportowych oraz ogródków działkowych	Starostwo Powiatowe	20 000,00	Środki jednostek realizujących	
35.		Rozwój bazy dydaktycznej edukacji przyrodniczej oraz realizacja działań z zakresu edukacji ekologicznej	Starostwo Powiatowe, Nadleśnictwa	Brak możliwości określenia środków finansowych	Środki jednostek realizujących Fundusze Krajowe, Fundusze Unijne	

A	B	C	D	E	F	G
36.	Obszar Interwencji VIII Zasoby przyrodnicze	Realizacja zrównoważonej gospodarki leśnej m.in. poprzez sukcesywną aktualizację Planów urządzenia lasów	Starostwo Powiatowe, Nadleśnictwa, Właściciele	50 000,00	Środki jednostek realizujących	Zadanie finansowane zależnie od możliwości budżetowych jednostki odpowiedzialnej
37.		Rozwój monitoringu środowiska leśnego w celu rozpoznania stanu lasu, przeciwdziałania pożarom, rozwojowi szkodników i chorób	Starostwo Powiatowe, Nadleśnictwa, Właściciele	20 000,00	Środki jednostek realizujących	
38.	Obszar Interwencji IX Zagrożenia poważnymi awariami	Prowadzenie i aktualizacja rejestru poważnych awarii	WIOŚ, Przedsiębiorcy	-	Środki jednostek realizujących	Zadanie bezkosztowe. Koszty administracji
39.		Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zasad postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii	WIOŚ, Przedsiębiorcy	8 000,00	Środki jednostek realizujących	Zadanie finansowane zależnie od możliwości budżetowych jednostki odpowiedzialnej
40.		Zwiększenie bezpieczeństwa transportu substancji niebezpiecznych poprzez zastosowanie efektywnych i sprawdzonych rozwiązań (minimalizacja ryzyka)	WIOŚ, Przedsiębiorcy	-	Środki jednostek realizujących	Zadanie bezkosztowe. Koszty administracji
41.		Kontrole sprawności technicznej pojazdów i warunków transportowania materiałów niebezpiecznych	Służby uprawnione	-	Środki jednostek realizujących	Zadanie bezkosztowe
42.		Odpowiednie wyposażenie pojazdów transportujących substancje niebezpieczne (m.in. środki gaśnicze, znaki ostrzegawcze)	Przedsiębiorcy	Brak możliwości określenia środków finansowych	Koszty przedsiębiorców	Zadanie finansowane zależnie od możliwości budżetowych jednostki odpowiedzialnej
43.	Obszar Interwencji X Edukacja ekologiczna	Prowadzenie działań edukacyjnych oraz organizacja kampanii informacyjnych dotyczących zagadnień ochrony środowiska	Interesariusze		Środki jednostek realizujących	

Źródło: Analiza własna

WAGA: REALIZACJA POSZCZEGÓLNYCH ZAMIERZEŃ INWESTYCYJNYCH UZALEŻNIONA JEST OD MOŻLIWOŚCI BUDŻETOWYCH GMINY ŚWIDWIN ORAZ POSZCZEGÓLNYCH PODMIOTÓW ODPOWIEDZIALNYCH ZA ICH REALIACJĘ

VIII. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

8.1. Założenia systemu finansowania inwestycji

Realizacja zadań wytyczonych w Programie Ochrony Środowiska wiąże się z wysokimi nakładami inwestycyjnymi. Większość instytucji, które udzielają dotacji lub korzystnie oprocentowanych kredytów na inwestycje w dziedzinie ochrony środowiska wymaga, żeby inwestycja osiągnęła odpowiednio duży efekt ekologiczny i objęła swym zasięgiem możliwie największą liczbę mieszkańców aglomeracji, gminy lub związku gmin.

Dlatego w przypadku Gminy Świdwin należy dążyć aby podejmowane działania obejmowały swym zasięgiem kilka gmin (np. międzygminne działania na rzecz ochrony środowiska, związkowy model gospodarki odpadami).

Wspólne działanie kilku gmin nie tylko ma wpływ na finansowanie inwestycji (obniży koszty, które będzie musiała ponieść pojedyncza gmina), ale również obniży koszty eksploatacyjne. Oznacza to, że przedsięwzięcie winno być realizowane wspólnie. W zależności od przyjętego w danym przypadku rozwiązania wariantu organizacyjnego poszczególne gminy samodzielnie lub wspólnie finansować będą realizację konkretnych zadań.

Zestawienie kosztów realizacji działań w latach 2019-2025 opracowano w oparciu o inwestycje, wyszczególnione w harmonogramie realizacji przedsięwzięć w rozdziale VII.

Dla pewnych działań pozainwestycyjnych koszty zostały określone jako „koszty administracji". Dotyczy to przedsięwzięć, które są trudne do oszacowania, gdyż uzależnione są od bieżącego zapotrzebowania i sytuacji. Wiele działań nieinwestycyjnych będzie również realizowanych w ramach codziennych obowiązków pracowników samorządowych, a więc bez dodatkowych kosztów. Określenie „koszty administracji" tyczyć się może również udziału merytorycznego, udostępnienia zasobów, czy partycypowania w organizacji przedsięwzięcia.

8.1.1. Struktura finansowania

Podstawową grupę w strukturze finansowania nakładów na ochronę środowiska stanowią środki własne przedsiębiorstw, w tym miast, gmin, powiatów, których udział stanowił ponad 50%, a w przypadku gospodarki wodnej jest to około 40%. Poszczególne elementy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela nr 44. *Struktura nakładów inwestycyjnych na ochronę środowiska i gospodarki wodnej w Polsce według źródeł finansowania w latach 2000 - 2013*

Wyszczególnienie/Lata	2000	2005	2010	2012	2013
OCHRONA SRODOWISKA					
Źródła finansowania w %					
Środki własne W tym gmin	53,40 -	49,07 18,02	44,15 16,70	47,95 12,35	50,58 11,64
Środki z budżetu: centralnego Województwa Powiatu Gminy	2,20 1,60 0,20 1,40	1,07 0,45 0,10 1,03	0,79 1,17 0,43 1,23	7,61 0,69 0,36 1,17	4,91 0,61 0,12 1,41
Środki z zagranicy	3,90	15,96	22,08	20,82	22,13
Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	20,00	21,15	13,88	13,94	12,47
Kredyty i pożyczki krajowe, w tym bankowe	11,70	7,60	13,81	6,13	6,41
Inne środki, w tym nakłady niesfinansowane	5,60	3,56	2,45	1,32	1,37
Razem	100	100	100	100	100
GOSPODARKA WODNA					
Źródła finansowania w %					
Środki własne W tym gmin	45,4 -	46,13 17,8	42,96 23,94	33,95 11,19	31,48 10,40
Środki z budżetu: centralnego Województwa Powiatu Gminy	9,6 9,7 - 1,3	11,16 4,94 0,03 1,24	4,14 5,07 0,18 0,83	9,32 8,82 0,05 1,52	15,52 5,52 0,05 1,02
Środki z zagranicy	13,1	10,99	20,92	23,46	25,29
Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	8,9	16,32	14,2	17,31	16,88
Kredyty i pożyczki krajowe, w tym bankowe	4,1	4,65	6,92	3,68	3,07
Inne środki, w tym nakłady niesfinansowane	7,9	4,53	5,47	1,9	1,18
Razem	100	100	100	100	100

Źródło: Finanse i rachunkowość na rzecz zrównoważonego rozwoju - odpowiedzialność, etyka, stabilność finansowa - Grażyna Borys Robert Kurek - Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu - Wrocław 2015

8.1.2. Źródła finansowania inwestycji w ochronie środowiska

Wdrażanie Programu Ochrony Środowiska będzie możliwe dzięki stworzeniu sprawnego systemu finansowania ochrony środowiska. Środki na finansowanie zadań związanych z ochroną środowiska pochodzić mogą z następujących źródeł:

- własne środki Gminy, Powiatu;
- dofinansowanie wojewódzkiego i narodowego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- fundusze strukturalne i celowe;
- kredyty bankowe na preferencyjnych warunkach (np. Bank Ochrony Środowiska);
- pozyskanie inwestora strategicznego, może nim być także inwestor zagraniczny.

Należy zaznaczyć, że wszystkie instytucje udzielające pomocy finansowej w dziedzinie ochrony środowiska wymagają od inwestora nie tylko wypełnienia odpowiedniego formularza, ale również przedstawienia szeregu opracowań i dokumentacji planujących czy opisujących dane przedsięwzięcie:

- plan zagospodarowania przestrzennego i strategie rozwoju,
- program ochrony środowiska, koncepcje gospodarki wodno-ściekowej, plan zalesiania itp.
- projekt budowlany i wykonawczy wraz ze źródłową dokumentacją ekonomiczną, finansową i przetargową,
- studium wykonalności (lub biznes plan w przypadku przedsięwzięć komercyjnych),
- wymagane przez prawo zezwolenia na realizację projektu.

8.1.3. Fundusze krajowe

8.1.3.1. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - stanowią siedemnaście wzajemnie niezależnych podmiotów, które wspólnie obsługują jeden spójny obszar zadań publicznych - finansowe wspieranie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w Polsce.

Celem generalnym systemu Funduszy jest poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku przy pełnym oraz zgodnym z zasadami zrównoważonego rozwoju wykorzystaniu środków pochodzących z Unii Europejskiej na ochronę środowiska i gospodarkę wodną.

Misją Funduszy jest skutecznie wspieramy działania na rzecz środowiska ze szczególnym uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Wspólna Strategia wskazuje najistotniejsze z punktu widzenia Funduszy cele merytorycznej działalności (cele środowiskowe - dziedzinowe i horyzontalne) oraz obszary niezbędnej współpracy (priorytety współpracy) w latach 2017-2020.

Rysunek nr 26. *Cele środowiskowe Wspólnej Strategii*

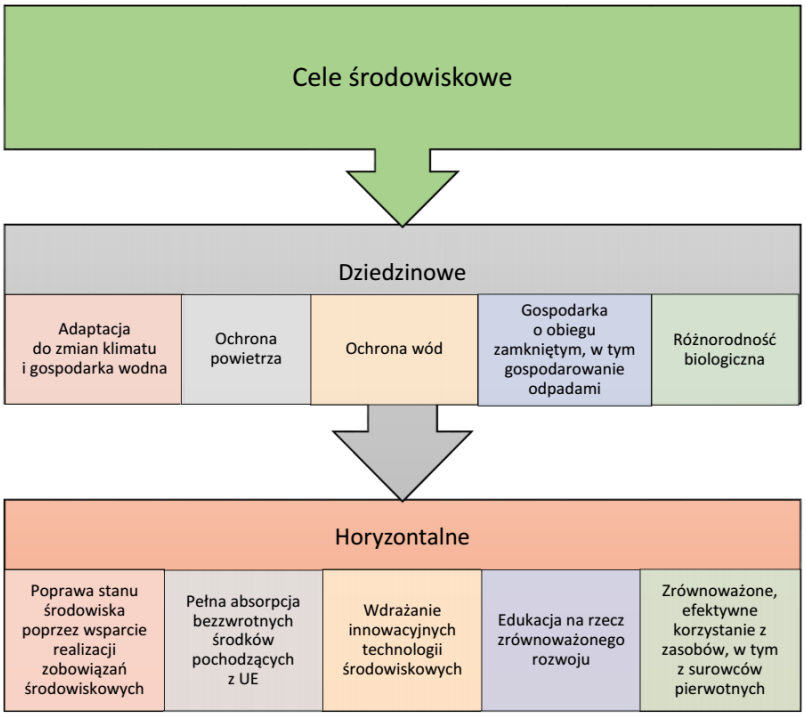

Źródło: Wspólna Strategia Działania Narodowego Funduszu i Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2017-2020

8.1.3.2. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dofinansowuje przedsięwzięcia związane z ochroną środowiska na poziomie lokalnym i regionalnym, a także ponadregionalnym. Dotychczasowa praktyka wskazuje, że gwarantuje on stabilność finansową w realizacji przedsięwzięć ochrony środowiska, które są kapitałochłonne i wieloletnie. Wojewódzki Fundusz udziela pożyczek i dotacji a także może zlecać bankom udzielanie kredytów oraz dokonywać dopłat do kredytów preferencyjnych udzielanych przez banki ze środków własnych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną. W roku 2018 Fundusz, podobnie jak w latach poprzednich, będzie wspierał działania na rzecz zrównoważonego rozwoju regionu zgodnie z polityką ochrony środowiska, poprzez preferencyjne dofinansowanie przedsięwzięć realizujących cele długookresowe i krótkookresowe zapisane w wojewódzkim programie ochrony środowiska oraz zapewniających absorpcję środków unijnych dla osiągnięcia w województwie zachodniopomorskim stanu środowiska wynikającego z ustaleń akcesji Polski do Unii Europejskiej.

Fundusz wspiera działania służące wypełnianiu celów wynikających z regionalnej i krajowej polityki ochrony środowiska. Wsparcie finansowe samorządów, administracji rządowej, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz pozostałych jednostek sprzyja uczestniczeniu tych podmiotów w realizacji zamierzeń w sektorze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Pierwszeństwo w dofinansowaniu będą miały zadania wspierane środkami Unii Europejskiej lub innymi środkami zagranicznymi oraz zadania zapisane odpowiednio w krajowych i wojewódzkich programach i planach.

8.1.3.3. Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych

Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych powstał na mocy ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 2004 Nr 121, poz.1266 z późn. zm.) Funkcjonowanie FOGR szczegółowo określa regulamin ustalony przez Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej. Z funduszu mogą być dofinansowane następujące działania:

- rekultywacje na cele rolnicze gruntów, które utraciły lub zmniejszyły wartość użytkową wskutek działalności nieustalonych osób;
- rolnicze zagospodarowanie gruntów zrekultywowanych;
- użyźnianie gleb o niskiej wartości produkcyjnej, ulepszanie rzeźby terenu i struktury przestrzennej gleb, usuwanie kamieni i odkrzaczanie;
- przeciwdziałanie erozji gleb na gruntach rolnych, w tym zwrot kosztów zakupu nasion i sadzonek, utrzymanie w stanie sprawności technicznej urządzeń przeciwerozyjnych, oraz odszkodowania, o których mowa w art. 15 ust. 3;
- budowę i renowację zbiorników wodnych służących małej retencji;
- budowę i modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych;
- wdrażanie i upowszechnianie wyników prac naukowo-badawczych związanych z ochroną gruntów rolnych;
- wykonywanie badań płodów rolnych uzyskiwanych na obszarach ograniczonego użytkowania, o których mowa w art. 16, oraz niezbędnych dokumentacji i ekspertyz z zakresu ochrony gruntów rolnych;

- wykonywanie zastępcze obowiązków określonych w ustawie;

- rekultywację nieużytków i użyźnianie gleb na potrzeby nowo zakładanych pracowniczych ogrodów działkowych;

- zakup sprzętu pomiarowego i informatycznego oraz oprogramowania, niezbędnego do zakładania i aktualizowania operatów ewidencji gruntów oraz prowadzenia spraw ochrony gruntów rolnych, do wysokości 5% rocznych dochodów Funduszu.

O dofinansowanie ze środków Funduszu mogą ubiegać się zarówno jednostki samorządu terytorialnego, jak i osoby fizyczne oraz osoby prawne, podejmujące zamierzenia inwestycyjne w rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

8.1.3.4. Fundusz Leśny

Podstawą prawną do utworzenia Funduszu Leśnego była Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz rekultywacji gruntów z 1971 r. Fundusz Leśny stanowi formę gospodarowania środkami na cele wskazane w ustawie o lasach. Fundusz Leśny przeznacza się dla nadleśnictw na wyrównywanie niedoborów powstających przy realizacji zadań gospodarki leśnej. Środki Funduszu Leśnego mogą także być przeznaczone na: wspólne przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, w szczególności w zakresie gospodarki leśnej, badania naukowe, tworzenie infrastruktury niezbędnej do prowadzenia gospodarki leśnej, sporządzanie planów urządzenia lasu, prace związane z oceną i prognozowaniem stanu lasów i zasobów leśnych, inne zadania z zakresu gospodarki leśnej w lasach. Część środków funduszu leśnego przeznacza się na zalesianie gruntów, które nie są własnością Skarbu Państwa. Źródła wpływów Funduszu Leśnego:

- Odpis podstawowy liczony od wartości sprzedaży drewna obciążający koszty działalności nadleśnictw;

- Należności, kary i opłaty związane z wyłączeniem z produkcji gruntów leśnych;

- Należności wynikające z odszkodowań:

  - Cywilnoprawnych za szkody powstałe w wyniku oddziaływania gazów i pyłów przemysłowych, a także z innych tytułów;

- Z tytułu przedwczesnego wyrębu drzewostanów na podstawie przepisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych;
- Za szkody powstałe w wyniku pożarów, prac górniczych i geologicznych;

➢ Dochody z udziału w spółkach;

➢ Dotacje budżetowe, z wyłączeniem dotacji celowych na zadania zlecone przez administrację rządową, a w szczególności na:

- Wykup lasów i gruntów do zalesień oraz ich rekultywację, a także wykup innych gruntów w celu zachowania ich przyrodniczego charakteru;
- Wykonywanie krajowego programu zwiększania lesistości oraz pielęgnację i ochronę upraw i młodników powstałych w ramach realizacji tego programu;
- Zagospodarowanie i ochronę lasów w przypadku zagrożenia ich trwałości;
- Sporządzanie okresowych, wielkoobszarowych inwentaryzacji stanu lasów, aktualizacji stanu zasobów leśnych oraz prowadzenie banku danych o zasobach leśnych;
- Opracowywanie planów ochrony dla rezerwatów przyrody znajdujących się w zarządzie Lasów Państwowych oraz ochronę gatunkową roślin i zwierząt;
- Finansowanie edukacji leśnej społeczeństwa.

8.1.3.5. Fundusz Termomodernizacji i Remontów

Fundusz Termomodernizacji utworzono w Banku Gospodarstwa Krajowego ustawą z dnia 18 grudnia 1998 r. o wspieraniu przedsięwzięć termomodernizacyjnych (Dz. U. Nr 162 ze zmianami). W 2009 roku na mocy ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów rozpoczął działalność Fundusz Termomodernizacji i Remontów, który przejął aktywa i zobowiązania Funduszu Termomodernizacji.

Podstawowym celem Funduszu jest pomoc finansowa dla inwestorów realizujących przedsięwzięcia termomodernizacyjne przy pomocy kredytów zaciąganych w bankach komercyjnych. Pomoc ta zwana "premią termomodernizacyjną" stanowi źródło spłaty 25% zaciągniętego kredytu na wskazane przedsięwzięcia. Oznacza to, że realizując przedsięwzięcie termomodernizacyjne inwestor spłaca 75% kwoty wykorzystanego kredytu. Premia termomodernizacyjna przysługuje tylko inwestorom korzystającym z kredytu.

Nie mogą z niej korzystać inwestorzy realizujący przedsięwzięcie termomodernizacyjne z własnych środków. Przedsięwzięciem termomodernizacyjnym jest ulepszenie, w wyniku którego następuje zmniejszenie:

- Rocznego zapotrzebowania na energię dostarczaną do budynków mieszkalnych, budynków zbiorowego zamieszkania i budynków służących do wykonywania przez jednostki samorządu terytorialnego zadań publicznych na potrzeby ogrzewania oraz podgrzewania wody użytkowej:

  - W budynkach, w których modernizuje się jedynie system grzewczy - co najmniej o 10%;
  - W budynkach, w których w latach 1985-2001 przeprowadzono modernizację systemu grzewczego - co najmniej o 15%;
  - W pozostałych budynkach - co najmniej o 25%;

- Co najmniej 25% rocznych strat energii pierwotnej w lokalnym źródle ciepła, tj.:

  - Kotłowni lub węźle cieplnym, z których nośnik ciepła jest dostarczany bezpośrednio do instalacji ogrzewania i ciepłej wody w budynku;
  - Ciepłowni osiedlowej lub grupowym wymienniku ciepła wraz z siecią ciepłowniczą o mocy nominalnej do 11, 6 MW, dostarczającej ciepło do budynków;
  - Wykonanie przyłączy technicznych do scentralizowanego źródła ciepła, w związku z likwidacją lokalnego źródła ciepła w celu zmniejszenia kosztów zakupu ciepła dostarczanego do budynków - co najmniej o 20% w stosunku rocznym;
  - Zamianę konwencjonalnych źródeł energii na źródła niekonwencjonalne.

O premię termomodernizacyjną mogą się ubiegać właściciele lub zarządcy, z wyjątkiem jednostek budżetowych i zakładów budżetowych:

- budynków mieszkalnych;
- budynków użyteczności publicznej wykorzystywanych przez jednostki samorządu terytorialnego;
- lokalnej sieci ciepłowniczej;
- lokalnego źródła ciepła;
- budynków zbiorowego zamieszkania, przez które rozumie się: dom opieki społecznej, hotel robotniczy, internat i bursę szkolną, dom studencki, dom dziecka, dom emeryta i rencisty, dom dla bezdomnych oraz budynki o podobnym przeznaczeniu.

Z premii będą mogli korzystać wszyscy inwestorzy bez względu na status prawny, np.:

- osoby prawne (np. spółdzielnie mieszkaniowe i spółki prawa handlowego);
- powiat, gminy;
- osoby fizyczne, w tym właściciele domów jednorodzinnych;
- wspólnoty mieszkaniowe.

Premię termomodernizacyjną przyznaje Bank Gospodarstwa Krajowego. Wniosek o przyznanie premii należy składać, wraz z wnioskiem kredytowym, w Banku Gospodarstwa Krajowego bez udziału innych banków. Formularz wniosku o przyznanie premii termomodernizacyjnej można otrzymać w banku Gospodarstwa Krajowego. Podstawowym warunkiem formalnym ubiegania się o premię jest przedstawienie audytu energetycznego. Audyt taki powinien być dołączony do wniosku o przyznanie premii składanego wraz z wnioskiem kredytowym w banku kredytującym.

Kredyty na realizację przedsięwzięć termomodernizacyjnych z premią termomodernizacyjną są udzielane przez banki, które podpisały umowę o współpracy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego. Są to: Alior Bank, Bank BGŻ BNP Paribas, Bank Pekao, BOŚ Bank, Bank Zachodni WBK, Deutsche Bank Polska, Idea Bank, ING Bank Śląski, mBank, PKO Bank Polski oraz SGB-Bank.

8.1.3.6. Środki zgromadzone w budżecie gminnym i powiatowym

Środki zgromadzone w budżecie powiatowym oraz gminnym z tytułu opłat i kar za korzystanie ze środowiska skierowane są na działania obejmujące:

- opracowywanie planów służących gospodarowaniu wodami, planów zarządzania ryzykiem powodziowym, planów przeciwdziałania skutkom suszy oraz tworzenie i utrzymanie katastru wodnego;
- przedsięwzięcia związane z ochroną wód;
- wspomaganie realizacji zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym dotyczących instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej;
- przedsięwzięcia związane z gospodarką odpadami;
- wykonywanie badań i pomiarów związanych z odpadami przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska oraz badań laboratoryjnych w zakresie zawartości metali ciężkich w bateriach lub akumulatorach przez Inspekcję Handlową;
- finansowanie w całości lub w części wpisów w sprawach prowadzonych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska przed sądami administracyjnymi;

- przedsięwzięcia związane z ochroną powierzchni ziemi, z wyłączeniem remediacji polegających na samooczyszczaniu;

- przedsięwzięcia związane z niepolegającą na samooczyszczaniu remediacją historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi, jeżeli obowiązanym do przeprowadzenia remediacji jest regionalny dyrektor ochrony środowiska lub władająca powierzchnią ziemi jednostka samorządu terytorialnego;

- realizację zadań wyspecjalizowanej jednostki, o której mowa w art. 16 ustawy z dnia 15 maja 2015r. o substancjach zubożających warstwę ozonową oraz o niektórych fluorowanych gazach cieplarnianych (Dz. U. poz. 881);

- wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska, innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła;

- wspomaganie systemów gromadzenia i przetwarzania danych związanych z dostępem do informacji o środowisku;

- prowadzenie obserwacji terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy - zadanie Powiatu

- przedsięwzięcia związane z ochroną powietrza;

- wspomaganie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii;

- wspomaganie ekologicznych form transportu;

- działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach podlegających ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;

- opracowywanie audytów krajobrazowych;

- przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody, w tym urządzanie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków;

- profilaktykę zdrowotną dzieci zamieszkałych na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska;

- edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju;

- współfinansowanie projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań realizowanych z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi;

- przygotowywanie dokumentacji przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, które mają być współfinansowane ze środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi;

- współfinansowanie projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań realizowanych z udziałem środków bezzwrotnych pozyskiwanych w ramach współpracy z organizacjami międzynarodowymi oraz współpracy dwustronnej;

- współfinansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych na zasadach określonych w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 696 i 1777 oraz z 2016 r. poz. 1920);

- przedsięwzięcia związane z wdrażaniem i funkcjonowaniem systemu ekozarządzania i audytu (EMAS) oraz systemu weryfikacji technologii środowiskowych (ETV);

- inne zadania służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju i zgodne z polityką ochrony środowiska.

8.1.4. Fundusze Unii Europejskiej

Rada Europejska podjęła kluczowe decyzje w sprawie budżetu unijnego na lata 2014-2020. Po zatwierdzeniu ich przez Parlament Europejski Polska otrzyma 72,9 mld euro na realizację polityki spójności. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego uczestniczy w pracach nad nowymi zasadami i systemem inwestowania pieniędzy unijnych. W niniejszej zakładce prezentowane będą najważniejsze kwestie związane z przygotowaniem do nowego rozdania Funduszy Europejskich.

Z budżetu polityki spójności na lata 2014 - 2020 Polska otrzyma 72,9 mld euro. Środki te będzie można zainwestować m.in. w badania naukowe i ich komercjalizację, kluczowe połączenia drogowe (autostrady, drogi ekspresowe), rozwój przedsiębiorczości, transport przyjazny środowisku (kolej, transport publiczny), cyfryzację kraju (szerokopasmowy dostęp do Internetu, e-usługi administracji) czy włączenie społeczne i aktywizację zawodową.

Rysunek nr 27. *Fundusze Europejskie 2014-2020*

Źródło: www.mrr.gov.pl

8.1.4.1. Program Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 - 2020

Projekt Umowy Partnerstwa, wyznaczający główne kierunki wsparcia z Funduszy Europejskich w latach 2014-2020, zakłada realizację krajowego programu operacyjnego dotyczącego gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska, przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu, transportu i bezpieczeństwa energetycznego. Ponadto środki unijne z programu przeznaczone zostaną w ograniczonym stopniu na inwestycje w obszary ochrony zdrowia i dziedzictwa kulturowego. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, podobnie jak jego poprzednik POIiŚ 2007-2013, ma przede wszystkim wspierać rozwój infrastruktury technicznej kraju, co w efekcie przyczyni się do zrównoważonego rozwoju gospodarki oraz zwiększenia jej konkurencyjności.

Dotychczas POIiŚ wsparł realizację ponad 2 tys. projektów w najważniejszych sektorach gospodarki (transporcie, środowisku, energetyce, szkolnictwie wyższym, kulturze, zdrowiu). Środki unijne, które zostały przyznane z obecnego Programu to prawie 101 mld złotych. Pieniądze z Unii trafiły już do przedsiębiorców i samorządów. Skorzystały z nich również instytucje kultury i sztuki, ochrony zdrowia, a także uczelnie wyższe. Główne kierunki inwestycji określone w obecnym programie będą kontynuowane w POIiŚ 2014-2020. Projekty infrastrukturalne, które otrzymają dofinansowanie z nowego programu, nie tylko wzmocnią rozwój gospodarczy kraju, ale też wpłyną na różne obszary życia codziennego mieszkańców i na zmiany zachodzące w ich najbliższym otoczeniu.

Głównym celem POIiŚ 2014-2020 będzie wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Zaproponowany cel główny wynika z jednego z priorytetów strategii Europa 2020, którym jest zrównoważony rozwój, który oznacza budowanie silnej, stabilnej i konkurencyjnej gospodarki, sprawnie i efektywnie korzystającej z dostępnych zasobów, tj. jednocześnie uwzględnia wymiar środowiskowy i gospodarczy prowadzonych inwestycji. Dlatego w porównaniu do obecnie realizowanego na poziomie krajowym POIiŚ 2007-2013, w ramach POIiŚ 2014-2020 zostanie położony większy nacisk na wsparcie gospodarki skutecznie korzystającej z dostępnych zasobów, przez co sprzyjającej środowisku i jednocześnie bardziej konkurencyjnej ekonomicznie.

Dzięki zachowanej w ten sposób spójności i równowadze pomiędzy działaniami inwestycyjnymi w infrastrukturę oraz wsparciu skierowanemu do wybranych obszarów gospodarki, program będzie skutecznie realizował założenia unijnej strategii. Najważniejszymi beneficjentami POIiŚ 2014-2020 będą podmioty publiczne (w tym jednostki samorządu terytorialnego) oraz podmioty prywatne (przede wszystkim duże przedsiębiorstwa). Głównym źródłem finansowania POIiŚ 2014-2020 będzie Fundusz Spójności (FS), którego podstawowym celem jest wspieranie rozwoju europejskich sieci transportowych oraz ochrony

środowiska w krajach UE. Dodatkowo przewiduje się wsparcie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR).

PRIORYTET I (FS)

Promocja odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej:

- produkcja, dystrybucja oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE), np. budowa, rozbudowa farm wiatrowych, instalacji na biomasę bądź biogaz;
- poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym;
- rozwój i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji, np. budowa sieci dystrybucyjnych średniego i niskiego napięcia.

PRIORYTET II (FS)

Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu:

- rozwój infrastruktury środowiskowej (np. oczyszczalnie ścieków, sieć kanalizacyjna oraz wodociągowa, instalacje do zagospodarowania odpadów komunalnych, w tym do ich termicznego przetwarzania);
- ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, poprawa jakości środowiska miejskiego (np. redukcja zanieczyszczenia powietrza i rekultywacja terenów zdegradowanych);
- dostosowanie do zmian klimatu, np. zabezpieczenie obszarów miejskich przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi, zarządzanie wodami opadowymi, projekty z zakresu małej retencji oraz systemy zarządzania klęskami żywiołowymi.

PRIORYTET III (FS)

Rozwój infrastruktury transportowej przyjaznej dla środowiska i ważnej w skali europejskiej:

- rozwój drogowej i kolejowej infrastruktury w sieci TEN-T, połączeń kolejowych poza tą siecią oraz w aglomeracjach;
- niskoemisyjny transport miejski, transport śródlądowy, morski i intermodalny;
- poprawa bezpieczeństwa w ruchu lotniczym.

PRIORYTET IV (EFRR)

Zwiększenie dostępności do transportowej sieci europejskiej:

- poprawa przepustowości infrastruktury drogowej (w tym obwodnice, trasy wylotowe).

PRIORYTET V (EFRR)

Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa energetycznego:

- rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu gazu ziemnego i energii elektrycznej, np. budowa sieci przesyłowych i dystrybucyjnych gazu ziemnego lub energii elektrycznej.

PRIORYTET VI (EFRR)

Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego:

- inwestycje w ochronę i rozwój dziedzictwa kulturowego oraz zasobów kultury, np. instytucji kultury, czy też szkół artystycznych.

PRIORYTET VII (EFRR)

Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia:

- wsparcie infrastruktury szpitali ponadregionalnych i współpracujących z nimi jednostek diagnostycznych w zakresie chorób „aktywności zawodowej" i opieki nad matką i dzieckiem;
- wsparcie infrastruktury systemu państwowego ratownictwa medycznego, np. wsparcie szpitalnych oddziałów ratunkowych, lotnisk, lądowisk i baz lotniczego pogotowia ratunkowego.

PRIORYTET VIII (FS)

Pomoc techniczna:

- pomoc techniczna dla instytucji realizujących program oraz największych beneficjentów.

8.1.4.2. Program LIFE

Program LIFE to jedyny instrument finansowy Unii Europejskiej poświęcony wyłącznie współfinansowaniu projektów z dziedziny ochrony środowiska i klimatu. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja unijnej polityki w tym zakresie, a także identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących środowiska w tym przyrody. W perspektywie finansowej na lata 2014-2020 Program LIFE podzielono dwa podprogramy: na rzecz środowiska oraz na rzecz klimatu. Budżet na przyszłe lata wynosi 1 347 mln euro na działania z zakresu środowiska oraz 449,2 mln euro na działania na rzecz klimatu. Obecną strukturę Programu LIFE oraz poszczególne obszary priorytetowe przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek nr 28. *Struktura Programu Life*

Źródło: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami

- rozwój, testowanie i prezentacja podejść związanych z polityką lub zarządzaniem, najlepszych praktyk i rozwiązań, w tym opracowywanie i prezentacja innowacyjnych technologii, pozwalających na sprostanie wyzwaniom w zakresie środowiska, odpowiednich do powielenia, naśladowania lub włączenia do głównego nurtu, w tym dotyczących powiązania pomiędzy środowiskiem a zdrowiem, a także wspierających politykę i przepisy prawne dotyczące efektywnego gospodarowania zasobami, w tym „Plan działania na rzecz zasobooszczędnej Europy";

- wspieranie zastosowania, rozwoju, testowania i prezentacji zintegrowanych podejść do realizacji planów i programów zgodnie z unijną polityką i przepisami prawnymi w zakresie środowiska, głównie w dziedzinie wody, odpadów i powietrza;

- ulepszanie bazy wiedzy dla celów rozwoju, wdrażania, oceny, monitorowania i opiniowania unijnej polityki i przepisów prawnych w zakresie środowiska, a także dla celów oceny i monitorowania czynników, presji i reakcji wpływających na środowisko w Unii i poza nią.

Przyroda i różnorodność biologiczna

- wspieranie opracowywania i wdrażania unijnej polityki i przepisów w dziedzinie przyrody i różnorodności biologicznej, w tym unijnej Strategii na rzecz różnorodności biologicznej do 2020 r., dyrektyw 92/43/EWG i 2009/147/WE, w szczególności przez zastosowanie, rozwój, testowanie i prezentację podejść, najlepszych praktyk i rozwiązań;

- wspieranie dalszego rozwoju wdrażania i zarządzania siecią „Natura 2000" ustanowioną na mocy art. 3 dyrektywy 92/43/EWG, w szczególności stosowania, rozwoju, testowania i prezentacji zintegrowanych podejść do realizacji priorytetowych ram działań opracowanych na podstawie art. 8 tej dyrektywy;

- ulepszanie bazy wiedzy dla celów rozwoju, wdrażania, oceny, monitorowania i opiniowania unijnej polityki i przepisów w zakresie przyrody i różnorodności biologicznej, a także dla celów oceny i monitorowania czynników, presji i reakcji wpływających na przyrodę i różnorodność biologiczną w Unii i poza nią.

Zarządzanie i informacja w zakresie środowiska

- wspieranie zwiększania poziomu świadomości dotyczącej zagadnień środowiska, w tym pozyskiwania wsparcia społeczeństwa i zainteresowanych podmiotów dla tworzenia unijnej polityki w dziedzinie środowiska, a także promocję wiedzy na temat zrównoważonego rozwoju i nowych modeli zrównoważonej konsumpcji;

- wspieranie komunikacji, zarządzania i rozpowszechniania informacji w dziedzinie środowiska oraz ułatwianie dzielenia się wiedzą o udanych rozwiązaniach i praktykach dotyczących środowiska, w tym przez rozwój platform współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami i szkolenia;

- działania na rzecz i wspieranie bardziej efektywnego przestrzegania i egzekwowania unijnych przepisów dotyczących środowiska, w szczególności przez promocję rozwoju i rozpowszechnianie najlepszych praktyk i podejść do zagadnień polityk środowiskowych;

- działania na rzecz lepszego zarządzania środowiskiem poprzez zwiększanie zaangażowania zainteresowanych podmiotów, w tym organizacji pozarządowych, w konsultacje dotyczące polityki i jej realizację.

Ograniczenie wpływu człowieka na klimat

- wspieranie wdrażania i rozwoju unijnej polityki i przepisów w dziedzinie łagodzenia skutków zmiany klimatu, w tym włączanie tego tematu do głównego nurtu w różnych obszarach polityk, w szczególności przez rozwój, testowanie i prezentację podejść, najlepszych praktyk i rozwiązań związanych z polityką lub zarządzaniem w kontekście łagodzenia skutków zmiany klimatu;

- ulepszanie bazy wiedzy dla celów rozwoju, oceny, monitorowania, opiniowania i wdrażania skutecznych działań i środków związanych z łagodzeniem skutków zmiany klimatu, a także zwiększanie potencjału zastosowania tej wiedzy w praktyce;

- ułatwianie rozwoju i zastosowania zintegrowanych podejść, takich jak strategie i plany działań mające na celu łagodzenie skutków zmiany klimatu na poziomie lokalnym, regionalnym lub krajowym;

- wspieranie rozwoju i prezentacji innowacyjnych technologii, systemów, metod i instrumentów służących łagodzeniu skutków zmiany klimatu, odpowiednich do powielenia, naśladowania lub włączenia do głównego nurtu.

Dostosowanie się do skutków zmian klimatu

- wspieranie rozwoju i wdrażania unijnej polityki w dziedzinie dostosowywania się do skutków zmiany klimatu, w tym włączanie tego tematu do głównego nurtu w różnych obszarach polityki, w szczególności poprzez rozwój, testowanie i prezentację podejść, najlepszych praktyk i rozwiązań związanych z polityką lub zarządzaniem w kontekście dostosowywania się do skutków zmiany klimatu, włączając, w stosownych przypadkach, podejścia ekosystemowe;

- ulepszanie bazy wiedzy służącej rozwojowi, ocenie, monitorowaniu, opiniowaniu i realizacji skutecznych działań i środków związanych z dostosowywaniem się do skutków zmiany klimatu, nadając w stosownych przypadkach priorytetowy charakter podejściu ekosystemowemu, a także zwiększanie potencjału zastosowania tej wiedzy w praktyce;

- ułatwianie rozwoju i stosowania podejść zintegrowanych, takich jak strategie i plany działania mające na celu dostosowywanie się do skutków zmiany klimatu na poziomie lokalnym, regionalnym lub krajowym, nadając w stosownych przypadkach priorytetowy charakter podejściu ekosystemowemu;

- wspieranie rozwoju i prezentacja innowacyjnych technologii, systemów, metod i instrumentów służących dostosowywaniu się do skutków zmiany klimatu, nadających się do powielenia, naśladowania lub włączenia do głównego nurtu.

- zarządzanie i informacja w zakresie klimatu

- działania na rzecz zwiększania poziomu świadomości zagadnień dotyczących klimatu, w tym pozyskiwanie wsparcia społeczeństwa i zainteresowanych podmiotów dla tworzenia unijnej polityki w dziedzinie klimatu, a także promowanie wiedzy na temat zrównoważonego rozwoju;

- wspieranie komunikacji, zarządzania i rozpowszechniania informacji w dziedzinie klimatu oraz ułatwianie dzielenia się wiedzą o udanych rozwiązaniach i praktykach dotyczących klimatu, w tym poprzez rozwój platform współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami i szkolenia;

- działania na rzecz i wspieranie bardziej efektywnego przestrzegania i egzekwowania unijnych przepisów dotyczących klimatu, w szczególności poprzez promowanie opracowywania i rozpowszechniania najlepszych praktyk i podejść do zagadnień politycznych;

- działania na rzecz lepszego zarządzania klimatem przez zwiększanie zaangażowania zainteresowanych podmiotów, w tym organizacji pozarządowych, w konsultacje polityki i jej wdrażanie.

8.1.5. Instytucje i podmioty pomocowe

Podmioty udzielające innej pomocy:

- *Fundacja „Fundusz Współpracy" jest administratorem tzw. Counterpart Funds (CPF).* Są to środki bezzwrotnej pomocy zagranicznej, pochodzące z odsprzedaży pomocy rzeczowej dla Polski, głównie fundusze złotowe Komisji Europejskiej, przekazywane na mocy kolejnych umów, a także środki przekazane rządowi RP na mocy porozumień i umów bilateralnych ze Szwajcarią, Włochami, Japonią, Australią, Austrią i USA. Fundusze te przeznaczone zostały na granty dla organizacji i instytucji, wspierające, w zależności od woli donatora, różne dziedziny, w tym ochronę środowiska.

- *Inicjatywa JASPERS* - to wsparcie dla projektów w europejskich regionach. Celami inicjatywy JASPERS są wsparcie przygotowania dużych projektów inwestycyjnych, przyspieszenie przygotowania projektów umożliwiających wykorzystanie środków unijnych przyznanych Polsce, polepszenie jakości wniosków o dofinansowanie zatwierdzanych przez Komisję Europejską. Inicjatywa JASPERS dotyczy wsparcia dużych projektów od 25 mln euro w sektorze środowiska, które kwalifikują się do wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Funduszu Spójności. Wsparcie nie ma charakteru finansowego, ale doradczy. Przedmiotem wsparcia JASPERS jest pomoc techniczna w przygotowaniu dużych projektów inwestycyjnych.

- *Fundusz Powierniczy JESSICA* - (z ang. Joint European Suport for Sustainable Investment in City Areas) to inicjatywa, której celem jest rewitalizacja miast w aspekcie zarówno ekonomicznym, jak i społecznym. Dofinansowanie w ramach JESSICA będzie zwrotne. Ostatecznym beneficjentami wsparcia będą mogły być m.in. samorządy lub przedsiębiorcy, szkoły wyższe, kościoły, spółdzielnie mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego, wspólnoty mieszkaniowe czy podmioty utworzone w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego. W ramach projektów rewitalizacji będą realizowane m.in. termomodernizacje budynków, montaż solarów czy wymiana oświetlenia miejskiego na bardziej energooszczędne. Menadżerem Funduszu Powierniczego JESSICA jest Europejski Bank Inwestycyjny.

- *ELENA - Inteligentna Energia* - Program dla Europy - Instrument o nazwie ELENA (z ang. European Local Energy Assistance) finansuje pomoc techniczną na opracowanie i wdrożenie dużych programów inwestycyjnych. ELENA ma przyspieszyć mobilizację funduszy na duże inwestycje w efektywność energetyczną i odnawialne źródła energii na poziomie lokalnym. Cel ten realizowany jest poprzez udzielanie władzom lokalnym, regionalnym, bądź innym instytucjom publicznym niezbędnego wsparcia finansowego, a opcjonalnie także merytorycznego, w zakresie kompleksowego planowania inwestycji. Pośrednio beneficjentem instrumentu mogą być również przedsiębiorstwa realizujące zadania jednostek publicznych na zasadzie koncesji lub w formule usług energetycznych. Priorytetem tego instrumentu są działania w obszarze szeroko pojętej efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii, w tym także sektora transportu. Programy inwestycyjne mogą obejmować modernizację budynków publicznych, prywatnych, oświetlenia ulicznego, sygnalizacji świetlnej, sieci ciepłowniczej, wymianę floty transportowej oraz infrastruktury miejskiej.

- *Program PolSEFF* - Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju uruchomił Program PolSEFF (z ang. Polish Sustainable Energy Financing Facility), skierowany do małych i średnich przedsiębiorstw zainteresowanych inwestowaniem w nowe technologie obniżające wydatki na energię. Na ten cel przeznaczono 150 milionów euro, które będą dystrybuowane przez uczestniczące w programie

lokalne banki i spółki leasingowe. Środki można uzyskać w formie kredytu lub leasingu w wysokości do 1 miliona euro. Wśród projektów realizowanych w ramach Programu PolSEFF można wyróżnić cztery grupy inwestycji. Są to: przedsięwzięcia inwestycyjne pozwalające na osiągnięcie co najmniej 20% oszczędności oraz zwiększające efektywność wykorzystania energii w budynkach, m.in. inwestycje w odnawialne źródła energii lub urządzenia podnoszące efektywność jej wykorzystania, które umożliwiają zmniejszenie zużycia energii w budynkach komercyjnych i administracyjnych małych i średnich przedsiębiorstw o 30%. Ponadto w ramach projektu mogą być realizowane inwestycje w energię odnawialną, a także w wybrane technologie, np. inwestycje w przedsięwzięcia i urządzenia wybrane z listy technologii o wysokiej efektywności. Możliwe jest również uzyskanie premii inwestycyjnej w wysokości 10% całkowitej kwoty inwestycji, dzięki prowadzonej przez Unię Europejską polityce zachęcania do redukcji emisji szkodliwych dla środowiska gazów cieplarnianych.

- *Fundacja na rzecz Rozwoju Wsi Polskiej „Polska Wieś 2000" im. Macieja Rataja.* Zakres działania fundacji obejmuje dofinansowanie inicjatyw lokalnych na rzecz rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej obszarów wiejskich oraz rozwój szeroko rozumianej pozarolniczej małej i średniej przedsiębiorczości na terenach wiejskich. W szczególności do celów statutowych Fundacji należy działanie na rzecz: rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej obszarów wiejskich (budowa i modernizacja dróg publicznych, zbiorowe zaopatrzenie wsi w wodę, ochronę środowiska na wsi), szeroko rozumianej pozarolniczej małej i średniej przedsiębiorczości na terenach wiejskich, rozwoju i produkcji biopaliwa i bioetanolu oraz energii cieplnej i elektrycznej ze źródeł odnawialnych pochodzenia rolniczego (produkty rolnicze i biomasa), rozwoju kultury oraz zachowania i wykorzystania lokalnego potencjału rozwojowego w postaci dziedzictwa kulturowego i historycznego terenów wiejskich, dla wspomagania lokalnej aktywności społeczno-zawodowej, promocji integracji społecznej, zwiększenia atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej terenów wiejskich, tworzenia miejsc pracy. Fundacja udziela pomocy finansowej w formie dotacji i kredytów. Pomoc mogą uzyskać zarówno jednostki samorządu terytorialnego jak i rolnicy oraz podmioty gospodarcze.

- *Fundacja Wspomaganie Wsi.* Udziela ona dotacji i preferencyjnych kredytów na budowę wodociągów i kanalizacji na terenach wiejskich oraz organizuje szkolenia dla mieszkańców wsi w zakresie prowadzenia małej przedsiębiorczości, agroturystyki, ochrony środowiska, podstaw demokracji lokalnej i budowania świadomości obywatelskiej. W zakresie ochrony środowiska, fundacja wspiera rozwój małej retencji wodnej udzielając preferencyjnych kredytów na rekonstrukcję małych elektrowni wodnych na terenach nizinnych, elektrowni wiatrowych oraz na zainstalowanie kolektorów słonecznych.

8.2. Zarządzanie programem ochrony środowiska

Warunkiem realizacji Programu Ochrony Środowiska jest ustalenie systemu zarządzania tym dokumentem. Zarządzanie Programem odbywa się z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, w oparciu o instrumenty zarządzania zgodne z kompetencjami i obowiązkami podmiotów zarządzających. Stanowi on narzędzie koordynacji działań podejmowanych w sferze ochrony środowiska przez służby administracji publicznej, instytucje i przedsiębiorstwa oraz przez mieszkańców Gminy Świdwin. Obowiązujące prawnie etapy aktualizacji i zarządzania Programem Ochrony Środowiska przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek nr 29. *Schemat aktualizacji i zarządzania Programu Ochrony Środowiska*

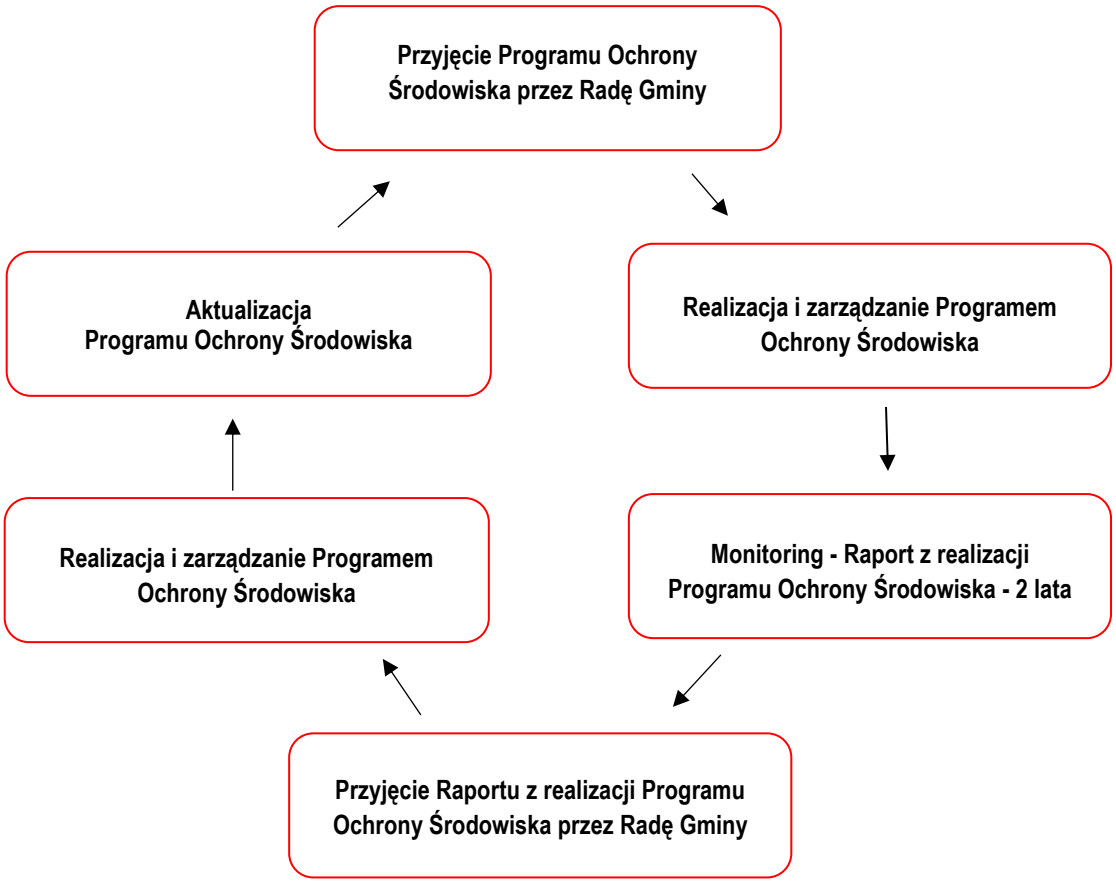

Źródło: Analiza własna

Program Ochrony Środowiska pełni szczególną rolę w procesie realizacji założeń zrównoważonego rozwoju. Stanowi on narzędzie koordynacji działań podejmowanych w sferze ochrony środowiska przez organy administracji publicznej, instytucje oraz przedsiębiorstwa funkcjonujące na terenie omawianej jednostki terytorialnej ale jak i również przez mieszkańców Gminy Świdwin.

Uczestnikami wdrażania programu są:

- ***Władze Gminy***, które przygotowują i przyjmują uchwałą Program Ochrony Środowiska oraz oceniają efektywność jego realizacji,

- ***Organizacje pozarządowe***, które przyjmują na siebie rolę „pośrednika" pomiędzy administracją a społeczeństwem,

- ***Podmioty gospodarcze***, w szczególności te, które posiadają istotny wpływ na stan środowiska,

- ***Mieszkańcy Gminy***, jako beneficjenci i uczestnicy realizacji Programu.

W odniesieniu do Programu Ochrony Środowiska jednostką, na której będą spoczywały główne zadania zarządzania tym programem będzie Urząd Gminy w Świdwinie, jednak całościowe zarządzanie środowiskiem w Gminie będzie odbywać się na kilku szczeblach.

Oprócz szczebla gminnego, są jeszcze szczeble powiatowy i wojewódzki obejmujące działania podejmowane w skali powiatu i województwa, a także szczeble jednostek organizacyjnych, obejmujących działania podejmowane przez podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska. Na każdą z tych jednostek nałożone są różne obowiązki:

Województwo:

- opracowanie strategii rozwoju,
- opracowanie planów wieloletnich,
- opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego,
- realizacja polityki rozwoju,
- edukacja publiczna,
- promocja i ochrona zdrowia,
- pomoc społeczna,
- ochrona środowiska,
- gospodarka wodna,
- obronność,
- bezpieczeństwo publiczne.

Powiat:

- ochrona środowiska i przyrody,
- ochrona przeciwpowodziowa,
- zapobieganie nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska,
- promocja i ochrona zdrowia,
- administracja geologiczna.

Gmina:

- tworzenie i utrzymywanie ładu przestrzennego,
- ochrona przed powodzią i suszą,
- gospodarka odpadami komunalnymi,
- budowa infrastruktury komunalnej,
- tworzenie niektórych obszarów chronionych,
- ochrona i tworzenie terenów zieleni miejskiej i parkowej,
- prowadzenie kampanii i programów edukacyjnych.

Na innych zasadach odbywa się zarządzanie w stosunku do podmiotów gospodarczych korzystających ze środowiska. Kierują się one głównie rachunkiem (efektami) ekonomicznym i zasadami konkurencji rynkowej choć od jakiegoś czasu uwzględniają one także głos opinii społecznej. Na tym szczeblu zarządzane środowiskiem odbywa się przez:

- dotrzymywanie wymagań stawianych przez przepisy prawa;
- porządkowanie technologii i reżimów obsługi urządzeń;
- modernizacje stosowanych technologii;
- eliminowanie technologii uciążliwych dla środowiska;
- instalowanie urządzeń ochrony środowiska;
- stałą kontrolę wielkości emisji zanieczyszczeń.

Instytucje działające w ramach administracji a odpowiedzialne za wykonanie i egzekwowanie prawa mają głównie na celu zapobieganie zanieczyszczeniom poprzez:

- racjonalne planowanie przestrzenne;
- kontrolowanie gospodarczego korzystania ze środowiska;
- porządkowanie działalności związanej z gospodarczym korzystaniem ze środowiska;
- instalowanie urządzeń ochrony środowiska.

Instrumenty służące do zarządzania programem ochrony środowiska wynikają z obowiązujących aktów pranych (np. Prawo ochrony środowiska, o zagospodarowaniu przestrzennym, o ochronie przyrody, o odpadach itp.) i można je podzielić na instrumenty prawne, finansowe, polityczne, społeczne oraz strukturalne.

8.2.1. Instrumenty prawne

Do instrumentów prawnych zaliczamy:

- pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, w tym pozwolenia zintegrowane,
- koncesje geologiczne wydawane na rozpoznanie i eksploatacje surowców mineralnych,
- raporty oddziaływania na środowisko planowanych czy istniejących inwestycji,
- uchwały zatwierdzające plany zagospodarowania przestrzennego,
- decyzje ustalające lokalizację inwestycji celu publicznego lub warunków zabudowy i zagospodarowania terenu.

Szczególnym instrumentem prawnym jest od niedawna monitoring czyli kontrola jakości stanu środowiska. Prowadzony on jest zarówno jako badania jakości środowiska jak też w odniesieniu do ilości zasobów środowiska. Obecnie, wprowadzenie badań monitoringowych jako obowiązujących przez zapisy w niektórych aktach prawnych czynią je instrumentem o znaczeniu prawym.

8.2.2. Instrumenty finansowe

Do instrumentów finansowych zaliczamy:

- opłaty za korzystanie ze środowiska - za emisje zanieczyszczeń do powietrza, za pobór wody powierzchniowej i podziemnej, za odprowadzanie ścieków do wód lub ziemi, za składowanie odpadów, za powierzchnie, z której odprowadzane są ścieki,
- administracyjne kary pieniężne,
- odpowiedzialność cywilna, karna i administracyjna,
- kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska.

8.2.3. Instrumenty polityczne

Do najważniejszych instrumentów politycznych należą zapisy składające się na obowiązującą strategię Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, POŚ Województwa Zachodniopomorskiego, POŚ Powiatu Świdwińskiego, a także dokumenty składające się na politykę rozwoju Gminy Świdwin.

8.2.4. Instrumenty społeczne

Współdziałanie to jeden z najważniejszych instrumentów społecznych pomagający w dobrym zarządzaniu ochroną środowiska na terenie Gminy. Uzgodnienia i usprawnienia instytucjonalne są ważnym elementem skutecznego zarządzania opartego o zasady zrównoważonego rozwoju. Można je podzielić na:

- Narzędzia dla usprawnienia współpracy i budowania partnerstwa tzw. „uczenie się poprzez działanie". Można w nich wyróżnić dwie kategorie dotyczące:
  - działań samorządów (dokształcanie profesjonalne i system szkoleń, interdyscyplinarny model pracy, współpraca i partnerstwo w systemach sieciowych),
  - powiązań między władzami samorządowymi a społeczeństwem (udział społeczeństwa w zarządzaniu poprzez system konsultacji i debat publicznych, wprowadzenie mechanizmów, tzw. budowania świadomości – kampanie edukacyjne)

- Narzędzia dla formułowania, integrowania i wdrożenia polityk środowiskowych:
  - środowiskowe porozumienia, karty, deklaracje, statuty;
  - strategie i plany działań;
  - systemy zarządzania środowiskiem;
  - ocena wpływu na środowisko;
  - ocena strategii środowiskowych.

- Narzędzia włączające mechanizmy rynkowe w realizację zrównoważonego rozwoju:
  - opłaty, podatki, grzywny (na rzecz środowiska);
  - regulacje cenowe;
  - regulacje użytkowania, oceny inwestycji;
  - środowiskowe zalecenia dla budżetowania;
  - kryteria środowiskowe w procedurach przetargowych.

- Narzędzia dla pomiaru, oceny i monitorowania skutków zrównoważonego rozwoju:
  - wskaźniki równowagi środowiskowej;
  - ustalenie wyraźnych celów operacyjnych;
  - monitorowanie skuteczności procesów zarządzania.

Kolejnym bardzo istotnym elementem instrumentów społecznych jest edukacja ekologiczna. Pod tym pojęciem należy rozumieć różnorodne działania, które zmierzają do kształtowania świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz przyjaznych dla środowiska nawyków. Podstawą jest tu rzetelne i ciągłe przekazywanie wiedzy na temat ochrony środowiska oraz komunikowanie się władz samorządów lokalnych ze społeczeństwem na drodze podejmowanych działań inwestycyjnych.

Ważna dla ochrony środowiska jest również współpraca pomiędzy gminnymi i powiatowymi służbami ochrony środowiska, instytucjami naukowymi, organizacjami społecznymi oraz podmiotami gospodarczymi. Powinny to być relacje partnerskie które będą prowadziły do wspólnej realizacji poszczególnych przedsięwzięć.

I tak pozarządowe organizacje ekologiczne mogą zajmować się zarówno działaniami planistycznymi (np. przygotowywać plany ochrony rezerwatów i parków narodowych, opracowywać operaty ochrony przyrody dla nadleśnictw), prowadzić konstruktywne (i jak najbardziej fachowe) programy ochrony różnych gatunków czy typów siedlisk, realizować prośrodowiskowe inwestycje (np. związane z alternatywnymi źródłami energii) itp. Tradycyjną rolą organizacji jest też prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ochrony środowiska i monitoringu.

Niezbędne jest aby prowadzona komunikacja społeczna objęła swym zasięgiem wszystkie grupy społeczeństwa. Bardzo ważną sprawą jest właściwe, rzetelne i odpowiednio wcześniejsze informowanie tych mieszkańców, których planowane inwestycje będą dotyczyły w sposób bezpośredni (np. mieszkańców, przez posesje których będzie przebiegać wodociąg). Nie może mieć miejsca sytuacja, że o planowanych zamierzeniach dowiadują się oni z „innych" źródeł np. prasy. W takim przypadku wielokrotnie zajmą oni postawę negatywną (czasami nawet wrogą) w stosunku do planowanej inwestycji. Jak uczy doświadczenie wydłuża to lub nawet czasami uniemożliwia realizacje planowanych celów.

Należy jednak pamiętać, że głównym celem prowadzonej edukacji ekologicznej będzie zmiana postaw (nawyków) społeczeństwa w odniesieniu do poszczególnych dziedzin życia tak aby były one zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju. Z uwagi na specyfikę tego zagadnienia trzeba mieć świadomość, że będzie to proces wieloletni, co nie oznacza, że nie należy go prowadzić.

Działania edukacyjne powinny być realizowane w różnych dziedzinach, różnych formach oraz na różnych poziomach, począwszy od szkół wszystkich stopni a skończywszy na tematycznych szkoleniach adresowanych do poszczególnych grup zawodowych i organizacji. W szczególności szkolenia ekologiczne powinny być organizowane dla:

- pracowników administracji;

- samorządów mieszkańców;
- nauczycieli szkół wszystkich szczebli;
- dziennikarzy;
- dyrekcji i kadry zakładów produkcyjnych.

Edukacja i informacja z komunikacją są ze sobą ściśle powiązane, bowiem dobra i właściwa informacja potęguje proces edukacji.

8.2.5. Instrumenty strukturalne

Do instrumentów strukturalnych należą wszelkie programy strategiczne np. strategie rozwoju wraz z programami sektorowymi a także program ochrony środowiska i to one wytyczają główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska. Nadrzędnym dokumentem jest Strategia Rozwoju Gminy Świdwin. Dokument ten jest bazą dla opracowania programów sektorowych np. dotyczących przemysłu, ochrony zdrowia, turystyki, ochrony środowiska itp.

W programach tych powinny być uwzględnione z jednej strony kierunki rozwoju poszczególnych dziedzin gospodarki i ich konsekwencje dla środowiska, a z drugiej wytyczono pewne ramy tego rozwoju, warunkowane troską o stan środowiska. Oznacza to, że ochrona środowiska na terenie Gminy wymaga podejmowania pewnych działań w określonych dziedzinach gospodarki jak i codziennego życia jego mieszkańców.

8.3. Monitorowanie programu ochrony środowiska

8.3.1. Zasady monitoringu

W procesie wdrażania Programu ważna jest kontrola przebiegu tego procesu oraz ocena stopnia realizacji zadań w nim wyznaczonych z punktu widzenia osiągnięcia założonych celów. Z tego względu ważne jest wyznaczenie systemu monitorowania, na podstawie którego będzie możliwe dokonanie oceny procesu wdrażania, jak i również będą mogły być dokonane ewentualne modyfikacje Programu. Monitoring powinien być sprawowany w następujących zakresach:

- monitoring środowiska,
- monitoring programu,
- monitoring odczuć społecznych.

W Unii Europejskiej badania dotyczące opracowania wskaźników prezentujących stan i ochronę środowiska w powiązaniu z rozwojem gospodarczym wykonywane są przez Europejską Agencję Środowiska (EEA). Opracowywane przez Agencję raporty oparte są na metodzie **D-P-S-I-R** - **Driving Forces** (czynniki sprawcze) - **Pressures** (presje) - **State** (stan) - **Impact** (wpływ) - **Responce** (środki przeciwdziałania).

Metoda ta jeżeli obejmuje większy przedział czasowy pozwala na ukazanie tendencji zmian zachodzących w danym czasie, umożliwia porównywanie tych tendencji z przyjętymi celami polityki ekologicznej, a w konsekwencji prowadzi do wykorzystania wskaźników w procesie decyzyjnym. W przyjętej przez EEA metodzie wykorzystywane jest 14 zagadnień problemowych:

- rozwój społeczno - gospodarczy,
- zmiany klimatu,
- zanikanie warstwy ozonu stratosferycznego,
- zakwaszenie,
- troposferyczny ozon i inne fotochemiczne utleniacze,
- substancje chemiczne,
- odpady,
- przyroda i różnorodność biologiczna,
- woda,
- środowisko przybrzeżne i morskie,
- degradacja gleby,
- środowisko miejskie,
- główne przypadki nadzwyczajnych zagrożeń środowiska,
- sektory społeczne.

Również w Polsce podjęto próbę opracowania wskaźników, które mają odzwierciedlać najważniejsze problemy oraz zmiany w środowisku, a poprzez wskazanie trendów ocenić szanse i zagrożenia w przyszłości. Wskaźniki opracowano w układzie **PSR** - Presja - Stan - Reakcja.

Metoda P-S-R przedstawia związki przyczynowo - skutkowe zachodzące pomiędzy oddziaływaniem człowieka na środowisko, jakością poszczególnych komponentów środowiska i podejmowaniem działań zaradczych mających na celu poprawę istniejącej sytuacji. Wskaźniki dobrano w podziale na grupy tematyczne odpowiadające takim zagadnieniom środowiskowym jak:

problemy globalne:

- zanikanie warstwy ozonowej, zmiany klimatu,

problemy środowiskowe krajowe:

- zagrożenie powietrza,
- zagrożenie wód powierzchniowych i podziemnych,
- zagrożenie lasów,
- zagrożenie różnorodności biologicznej,
- środowisko miejskie,

problemy sektorowe:

- przemysł,
- rolnictwo,
- sektor gospodarstw domowych,
- transport.

Przedstawiony powyżej sposób monitorowania zadań realizowanych w ramach Programu Ochrony Środowiska wymaga dobrej współpracy wszystkich zaangażowanych instytucji, na czele z Urzędem Gminy w Świdwin. Postęp we wdrażaniu programu może być mierzony następującymi wskaźnikami:

- *wskaźniki presji na środowisko* - wskazują główne źródła problemów i zagrożeń środowiskowych (np. emisja zanieczyszczeń do środowiska),

- *wskaźniki stanu środowiska* - odnoszące się do jakości środowiska i jakości jego zasobów (np. jakość wód podziemnych i powierzchniowych). Podstawą ich określenia są wyniki badań i pomiarów uzyskane w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska. Wskaźniki te obrazują ostateczny rezultat realizacji celów polityki ekologicznej i powinny być tak konstruowane, aby możliwe było dokonanie przeglądowej oceny stanu środowiska i zmian zachodzących w czasie,

- *wskaźniki reakcji działań zapobiegawczych* - pokazującą działania podejmowane przez społeczeństwo lub określoną instytucję w celu poprawy jakości środowiska lub złagodzenia antropogennej presji na środowisko (np. procent mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków, obszary prawnie chronione jako procent całego obszaru).

8.3.1.1. Monitoring środowiska

System kontroli środowiska, jest narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem. Dostarcza informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska i może być traktowany jako podstawa do oceny całej polityki ochrony środowiska. Jest jednym z najważniejszych kryteriów, na podstawie których tworzona jest nowa polityka. Mierniki efektów ekologicznych są w znacznym stopniu dostępne jako wielkości mierzone w ramach istniejących systemów kontroli i monitoringu. Pomiary poziomów emisji i imisji, zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych, są wykonywane w ramach działalności np. WIOŚ, RZGW, IMGW, a przyrost obszarów aktywnych przyrodniczo (lasów, łąk, terenów parkowych) znany jest instytucjom takim jak np. Urząd Marszałkowski, Starostwo Powiatowe, Urząd Gminy, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych itp.

8.3.1.2. Monitoring programu

Najważniejszym wskaźnikiem jest monitorowanie realizacji poszczególnych zadań. Zgodnie art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. 2019r. poz. 1396 z późn. zm.):

- programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwala odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy;
- z wykonania programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy;
- po przedstawieniu raportów odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu albo radzie gminy, raporty są przekazywane przez organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy odpowiednio do ministra właściwego do spraw środowiska, organu wykonawczego województwa i organu wykonawczego powiatu.

Organ wykonawczy Gminy będzie oceniał co dwa lata stopień wdrożenia Programu, natomiast na bieżąco będzie kontrolowany postęp w zakresie wykonania przedsięwzięć zdefiniowanych w programie. W 2021 roku nastąpi ocena postępów realizacji przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2019 - 2020. Wyniki oceny będą stanowiły wkład dla listy przedsięwzięć, obejmujących okres 2021 - 2025. Ten cykl będzie się powtarzał co każde dwa lata, co zapewni ciągły nadzór nad wykonaniem Programu.

W przypadku nie osiągnięcia zaplanowanych zamierzeń należy dokonać analizy sytuacji i poznać jej przyczyny. Powodem mogą być np. brak czasu, pieniędzy, zasobów ludzkich lub też zmiana kolejności

przewidzianych w programie zadań priorytetowych. W cyklach będzie oceniany stopień realizacji celów ekologicznych. Ocena ta będzie bazą do ewentualnej korekty celów i strategii ich realizacji. Taka procedura pozwoli na spełnienie wymagań zapisanych w ustawie Prawo ochrony środowiska, a dotyczących okresu na jaki jest przyjmowany program ochrony środowiska i systemu raportowania o stanie realizacji programu ochrony środowiska:

- ocena postępów we wdrażaniu programu, w tym przygotowanie raportu - co dwa lata,
- aktualizacja listy przedsięwzięć - co dwa lata,
- aktualizacja polityki ochrony środowiska, tj. celów ekologicznych i kierunków działań.

Harmonogram monitoringu realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świdwin przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela nr 45. *Monitoring realizacji Programu Ochrony Środowiska*

Monitoring	2019	2020	2021	2022	2023	ltd.
Monitoring stanu środowiska						
Mierniki efektywności Programu						
Ocena realizacji listy przedsięwzięć						
Raporty z realizacji Programu						
Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska						

Źródło: Analiza własna

8.3.1.3. Monitoring odczuć społecznych

Jest on sprawowany na podstawie badań opinii społecznej i specjalistycznych opracowań służących jakościowej ocenie udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz poprawy stanu środowiska, a także ocenie odbioru przez społeczeństwo efektów Programu, między innymi przez ilość i jakość interwencji zgłaszanych do władz Urzędu Gminy w Świdwinie.

8.3.2. Monitorowanie założonych efektów ekologicznych

W ocenie postępu wdrażania Programu Ochrony Środowiska oraz jego faktycznego wpływu na środowisko pomocna jest analiza i monitorowanie założonych efektów ekologicznych. Powinno być ono realizowane przy pomocy wskaźników (mierników) stanu środowiska i zmian presji na środowisko, a także

na wskaźnikach świadomości społecznej. W poniższej zaproponowano najistotniejsze wskaźniki, przyjmując, że lista ta nie jest wyczerpująca i powinna być modyfikowana. Jednocześnie zaznacza się, iż działania zawarte w tabeli są przykładowe i nie stanowią sztywnych założeń jakimi należy kierować się przy monitorowaniu realizacji POŚ. Lista ta została oparta na dokonanej analizie wskaźnikowej stanu środowiska Gminy Świdwin.

Obok wskaźników zamieszczonych w tabeli wskazano również źródło informacji, z którego mogą być czerpane. Pomiary poziomów emisji i imisji, zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych, są wykonywane w ramach działalności np. WIOŚ, PGWWP, a przyrost obszarów aktywnych przyrodniczo (lasów, łąk, terenów parkowych) znany jest instytucjom takim jak np. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska czy Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych.

Tabela nr 46. *Wskaźniki monitoringowe efektywności Programu Ochrony Środowiska*

Wskaźniki	Jednostka miary	Lata				Źródło informacji o wskaźnikach
		2019	2020	2021	ltd.	
OBSZAR INTERWENCJI I - OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA						
Udział odnawialnych źródeł energii	MW					Gmina
Ilość zlikwidowanych pieców/kotłów węglowych	szt.					Gmina
Powierzchnia lokali ogrzewanych paliwami stałymi, w których nastąpiła zmiana sposobu ogrzewania na niskoemisyjne	m^2					Gmina
Szacunkowa redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza wynikająca ze zmiany systemów ogrzewania na niskoemisyjne	Mg					Gmina
Długość nowych odcinków dróg	km					Zarządcy dróg
Długość zmodernizowanych dróg	km					Zarządcy dróg
OBSZAR INTERWENCJI II - ZAGROŻENIA HAŁASEM						
Realizacja inwestycji wpływających na zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego	liczba inwestycji					Zarządcy dróg, Gmina
Liczba zakładów, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych hałasu w trakcie kontroli WIOŚ	szt.					WIOŚ

OBSZAR INTERWENCJI III - POLA ELEKTROMAGNETYCZNE						
Ilość źródeł promieniowania elektromagnetycznego	szt.					Gmina, Gestor sieci
Procent ogólnej liczby punktów pomiarowych, w których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych	%					WIOŚ
OBSZAR INTERWENCJI IV - GOSPODAROWANIE WODAMI						
Inwestycje z zakresu retencji wodnej oraz ochrony przed skutkami suszy	km - przyrost długości rowów o poprawionej przepustowości koryta					Gmina
Jakość cieków wodnych, udział wód pozaklasowych (wg oceny ogólnej)	% udziału w ogólnej ilości punktów pomiarowych					WIOŚ
Jakość wód podziemnych, udział wód o bardzo dobrej i dobrej jakości	% udziału w ogólnej ilości punktów monitoringu					WIOŚ
Pobór wód podziemnych	dam^3					GUS
Udział JCWP rzek w stanie/potencjale dobrym i bardzo dobrym	%					GIOŚ RWMŚ
Udział JCWP jezior w stanie dobrym	%					GIOŚ RWMŚ
OBSZAR INTERWENCJI V - GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA						
Ilość zużytej wody/1 mieszkańca na rok	m^3/osoba					GUS, Gmina
Udział ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków	% ogółu ludności					GUS, Gmina
Liczba zbiorników bezodpływowych	szt.					GUS, Gmina
Liczba oczyszczalni przydomowych	szt.					GUS, Gmina
Długość czynnej sieci wodociągowej	km					GUS, Gmina
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	%					GUS, Gmina
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km					GUS, Gmina
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	%					GUS, Gmina
OBSZAR INTERWENCJI VI - GLEBY ORAZ ZASOBY GEOLOGICZNE						
Powierzchnia terenów wymagających rekultywacji	ha					Gmina
Powierzchnia terenów zrekultywowanych	ha					Gmina

OBSZAR INTERWENCJI VII - GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW						
Ilość mieszkańców objętych selektywną zbiórka odpadów	%					Gmina
Ilość wytworzonych odpadów	Mg					Gmina
Ilość odpadów poddanych odzyskowi	Mg					
Osiągnięte poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego odzysku odpadów o właściwościach surowców wtórnych	%					Gmina
Ilość dzikich wysypisk	szt.					Gmina
OBSZAR INTERWENCJI VIII - ZASOBY PRZYRODNICZE						
% powierzchni Gminy objęta prawną ochroną przyrody	%					RDOŚ
Liczba pomników przyrody	szt.					Gmina
Użytki leśne oraz grunty zadrzewione i zakrzewione	% powierzchni					Gmina
Lesistość Gminy(% ogólnej powierzchni Gminy)	%					RDLP, Nadleśnictwa
Udział terenów zieleni w powierzchni ogółem	ha					Gmina
OBSZAR INTERWENCJI IX - ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI						
Liczba zidentyfikowanych zagrożeń	szt.					Gmina
OBSZAR INTERWENCJI X - EDUKACJA EKOLOGICZNA						
Ilość przeprowadzonych akcji edukacyjnych	szt.					Gmina

Źródło: Analiza własna

8.4. Działania edukacyjne

Edukacja ekologiczna znalazła stosowną rangę zarówno w Konstytucji RP (art. 5 i 74), jak i sektorowych uregulowaniach prawnych, przede wszystkim w obowiązujących ustawach. Istotne znaczenie edukacji ekologicznej wynika również z podpisanych przez Polskę dokumentów międzynarodowych, przede wszystkim Agendy 21.

Ponadto wartość mają inne międzynarodowe konwencje, których Polska jest sygnatariuszem takie jak: Konwencja o ochronie różnorodności biologicznej, Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji

oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach ochrony środowiska. Umieszczanie zapisów dotyczących edukacji w międzynarodowych konwencjach i zapisach świadczy o dużej roli jaką promocja edukacji ekologicznej powinna pełnić w działaniach na rzecz ochrony środowiska.

Europejska Komisja Gospodarcza Organizacji Narodów Zjednoczonych na spotkaniu przedstawicieli Ministerstw ds. Środowiska oraz Edukacji w Wilnie 17-18 marca 2005 r. przyjęła Strategię EKG ONZ dotyczącą edukacji dla zrównoważonego rozwoju. W 2000 roku w wyniku realizacji ustaleń Agendy 21 przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa powstał dokument pt.: „Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej (NSEE)". Zostały w nim określone cele, z których do podstawowych należą między innymi upowszechnianie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia oraz wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej.

Cele zawarte w Strategii Edukacji Ekologicznej i przełożone na konkretne zadania, ujęte zostały w Narodowym Programie Edukacji Ekologicznej. Należą do nich:

- rozpowszechnianie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia, uwzględniając również pracę i wypoczynek; czyli objęcie stałą edukacją ekologiczną wszystkich mieszkańców Rzeczpospolitej Polskiej,
- wdrożenie edukacji ekologicznej jako przedmiotu interdyscyplinarnego na wszystkich stopniach edukacji formalnej i nieformalnej,
- tworzenie wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów edukacji ekologicznej, stanowiących rozwinięcie Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej, uwzględniające propozycje wnoszone przez poszczególne podmioty realizujące projekty ekologiczne dla lokalnej społeczności,
- promowanie dobrych doświadczeń z zakresu metodyki edukacji ekologicznej.

8.4.1. Potrzeba edukacji ekologicznej

Edukacja środowiskowa (edukacja ekologiczna) jest koncepcją kształcenia i wychowywania społeczeństwa w duchu poszanowania środowiska przyrodniczego zgodnie z hasłem:

„myśleć globalnie, działać lokalnie".

Ważnym elementem jest łączenie wiedzy przyrodniczej z humanistyczną oraz działaniami praktycznymi. Obejmuje ona przedstawianie we wszystkich działaniach tematyki z zakresu ochrony i kształtowania środowiska. Musi docierać do wszystkich grup społecznych i wiekowych. W związku z tym ważne jest znalezienie odpowiednich środków przekazu tak, aby w najprostszy i najskuteczniejszy sposób przekazywać informację ekologiczną.

Uwzględniając konieczne zróżnicowanie form i treści przekazu, można przyjąć podział mieszkańców na cztery główne grupy, do których trafiać będą odpowiednio przygotowane formy edukacyjne:

- pracowników samorządowych (zarząd i pracownicy urzędów),
- dziennikarzy i nauczycieli,
- dzieci i młodzieży,
- dorosłych mieszkańców.

Należy równocześnie wyznaczyć cele i efekty, jakie ma przynieść prowadzona akcja edukacyjno-informacyjna. Są nimi przede wszystkim:

- ograniczenie zanieczyszczania wód - poprawa jakości wód;
- dające się zmierzyć ograniczenie masy odpadów wytwarzanych przez gospodarstwa domowe, a tym samym wydłużenie okresu wykorzystania składowiska odpadów;
- ograniczenie zanieczyszczeń powietrza;
- poprawa stanu zieleni (parki, lasy);
- powstanie trwałych grup mieszkańców współpracujących z samorządem lokalnym, podejmujących nowe wyzwania w zakresie edukacji ekologicznej;
- zwiększenie sprzyjającego nastawienia społeczności lokalnej do ochrony środowiska.

8.4.2. Sposoby prowadzenia akcji edukacyjnej społeczeństwa

Działania edukacyjne prowadzone w zakresie edukacji ekologicznej powinny objąć trzy zasadnicze segmenty:

- edukację ekologiczną, obejmującą decydentów (pracownicy samorządowi, starostowie, burmistrzowie, wójtowie, sołtysi, radni), oraz osoby mające przekazywać informacje pozostałym grupom społecznym (nauczyciele, dziennikarze, pracownicy służb komunalnych);

- edukację ekologiczną dzieci i młodzieży, opartą na ścisłej współpracy z placówkami oświaty;

- edukację ekologiczną dorosłych członków społeczności lokalnych, realizowaną między innymi przez politykę medialną oraz prowadzenie okresowych akcji ekologicznych obejmujących wszystkich mieszkańców np. sprzątanie świata, wystawy, konkursy, festyny.

8.4.2.1. Pracownicy samorządowi

Do pierwszej grupy decydentów należy zaliczyć przede wszystkim radnych, starosty, burmistrzów, wójtów oraz sołtysów. Do nich w dużej mierze należy podejmowanie działań z zakresu planowania, programowania i rozwoju. Przekładają się one później na działania inwestycyjne i organizacyjne, związane z ochroną środowiska na obszarze danej jednostki organizacyjnej. W związku z tym umocowaniem organizacyjnym osoby te powinny zostać przeszkolone w pierwszej kolejności. Właściwy poziom ich świadomości ekologicznej oraz zrozumienie zasad rządzących zrównoważonym rozwojem, pozwoli na łatwiejsze wprowadzanie niezbędnych działań.

Elementami edukacji ekologicznej wśród tej grupy powinny być organizowane dla nich spotkania ze specjalistami, udział w konferencjach i szkoleniach, konsultacje z praktykami, którzy realizują podobne zadania z zakresu zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska na własnym terenie. Należy podkreślić, że akcja edukacyjna prowadzona wśród decydentów nie może mieć charakteru jednostkowego. Powinna być prowadzona w sposób cykliczny (uwzględniająca pozostałe obowiązki wynikające z pełnionych przez te osoby funkcji), zapewniając ciągłe doskonalenie się i dokształcanie tej grupy osób.

Drugą grupą osób („decydenci pośredni"), które powinny zostać objęte akcją edukacyjną w pierwszej kolejności są osoby, które z racji wykonywanego zawodu mają częsty kontakt z szerszą grupą mieszkańców. Do grupy tych osób należy zaliczyć między innymi nauczycieli, dziennikarzy, księży, a także pracowników służb komunalnych. Prowadzenie wśród tej grupy osób edukacji powinno koncentrować się głównie na zorganizowaniu im cyklu spotkań i szkoleń, a także zapewnieniu dostępu do jak najszerszych zasobów materiałów literatury fachowej (czasopisma, periodyki, książki, wydawnictwa multimedialne). Uzupełnieniem mogłyby być także wyjazdy terenowe pozwalające przekonać się naocznie o wybranych zagadnieniach z tematyki ochrony środowiska.

Bardzo istotne jest, aby w zaplanowanym cyklu spotkań znalazło się co najmniej jedno dotyczące form przekazywania informacji. Dotyczy to głównie osób mających bezpośredni kontakt z większą liczbą osób. Nabyta wiedza powinna im ułatwić przekazywanie informacji w formie prowadzenia spotkań czy wykładów, przekonywania do własnego stanowiska.

Istotne jest, aby osoby z tej grupy, jako grupy dużego zaufania społecznego, w sposób rzetelny przedstawiały wszystkie aspekty planowanych do wprowadzenia inwestycji, czy zmian w zakresie zagadnień ochrony środowiska. Muszą być przygotowani do spotkania ludzi o różnym poziomie świadomości ekologicznej i umieć odpowiednio dostosować formę przekazywanych informacji.

8.4.2.2. Edukacja dzieci i młodzieży

Prowadzenie edukacji ekologicznej wśród dzieci i młodzieży to najważniejszy segment działań edukacyjnych. Wiedza o środowisku powinna być przekazywana w taki sposób, aby rozwijała ona wrażliwość oraz chęć działania na rzecz kształtowania ochrony środowiska. Dzięki wyrobieniu w nich nawyków właściwego postępowania w zakresie szeroko rozumianej ochrony środowiska można się spodziewać, że wprowadzane inwestycje i zmiany będą znajdowały przychylniejsze przyzwolenie społeczeństwa.

Jak wynika z doświadczeń, dzieci i młodzież mogą stać się swoistym przekaźnikiem treści ekologicznych w swoich rodzinach. Mogą one „upominać" i nakłaniać rodziców do właściwego postępowania z odpadami powstającymi w gospodarstwie domowym, prowadzenia właściwej gospodarki wodno-ściekowej, itp. W pewnym stopniu poprzez swą świadomość ekologiczną dzieci i młodzież będą kształtować także model konsumpcyjny w rodzinie. Dzięki temu podczas zakupów będą wybierane np. opakowania wielokrotnego użytku.

Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży w dużej mierze powinna opierać się na placówkach oświatowych wszystkich szczebli. Z uwagi na brak odrębnego przedmiotu obejmującego tylko zagadnienia edukacji ekologicznej, treści te powinny być włączane w przedmioty realizowane w ramach programów nauczania dla poszczególnych grup wiekowych. Dotyczy to większości nauczanych przedmiotów. Powinny to być krótkie „wtrącenia" w ramach danego przedmiotu np. fizyki, chemii, geografii, matematyki. Dodatkowo wskazane jest poświęcenie np. jednej godziny wychowawczej w miesiącu tylko (lub w większości) na zagadnienia związane z edukacją ekologiczną.

Poza przekazywaniem treści ekologicznych w czasie lekcji konieczne jest właśnie w stosunku do dzieci i młodzieży zastosowanie także innych form przekazu. Powinny to być różnego rodzaju konkursy, np. rywalizacje między klasami czy szkołami, wycieczki, np. na składowisko czy do Zakład Odzysku i Unieszkodliwiania Odpadów, oczyszczalni ścieków, stacji uzdatniania wody, a jednocześnie na miejsca dzikich wysypisk śmieci i wylewisk ścieków.

Aby prowadzone działania edukacyjne wśród dzieci i młodzieży przyniosły oczekiwane efekty niezbędna jest ścisła współpraca z władzami samorządowymi. Przekazywane informacje powinny w dużej mierze odnosić się do najbliższego otoczenia (miejsca zamieszkania), czyli Gmina, Powiat. Przykłady właściwe oraz wymagające zmiany powinny pochodzić z „własnego podwórka".

Wymiernym efektem prowadzonej edukacji będzie ostatecznie poprawa stanu środowiska na terenie Gminy, czy Powiatu. Stosunkowo nieskomplikowanymi dla samorządów przykładami wspierania ekologicznych działań szkoły jest między innymi współfinansowanie, wspólna organizacja i pomoc merytoryczna w takich przedsięwzięciach, jak:

- organizacja Dnia Ziemi, czy Światowego Dnia Ochrony Środowiska,
- prowadzenie programów autorskich, czy innowacji pedagogicznych w szkołach,
- programy edukacyjne np. związane z gospodarowaniem odpadami lub innymi realizowanymi przez Gminę przedsięwzięciami na rzecz środowiska,
- konkursy związane z tematyką lokalnej gospodarki odpadowej,
- udział pracowników samorządowych w zajęciach terenowych klas, bądź kół przyrodniczych, w charakterze specjalistów, w zakresie określonym tematem zajęć terenowych,
- udostępnianie i popularyzacja informacji, w tym także materiałów drukowanych na temat zagrożeń i prośrodowiskowych działań Gminy celem wspólnej edukacji mieszkańców tego terenu,
- prenumerata czasopism przyrodniczych i ekologicznych,
- wzbogacanie bibliotek szkolnych w materiały dydaktyczne przydatne w realizacji zagadnień związanych z gospodarką odpadową, ekologią i ochroną środowiska,
- wspieranie programów i ekologicznych przedsięwzięć szkół w niezbędne pomoce naukowe, wykorzystywane podczas realizacji tych działań,
- współorganizacja z Wojewódzkim Ośrodkiem Metodycznym form doskonalenia nauczycieli (np. warsztatowych) w zakresie edukacji ekologicznej i środowiskowej.

Przy prowadzeniu edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży (i nie tylko) zasadne jest także podjęcie współpracy z ekologicznymi organizacjami pozarządowymi, tzw. NGO (non governmental organization). Współpraca taka przyczyni się do wzbogacenia zakresu merytorycznego prowadzonych działań, z drugiej zaś strony pozwoli na obniżenie jej kosztów. Wielokrotnie z racji swych działań statutowych organizacje te świadczą swą pomoc w formie nieodpłatnej. Do największych organizacji ekologicznych działających na terenie całego kraju można zaliczyć między innymi: Ligę Ochrony Przyrody, Polski Klub Ekologiczny, Federację Zielonych, Towarzystwo Ochrony Przyrody Salamandra.

8.4.2.3. Edukacja dorosłych

Edukacja osób dorosłych wymaga znalezienia właściwego sposobu kształtowania świadomości ekologicznej. Specjalnie organizowane spotkania, wykłady, czy kluby dyskusyjne nie zawsze przynoszą zamierzone rezultaty. Krąg odbiorców tego typu form edukacyjnych bywa bardzo zawężony (pojawiają się tylko zainteresowani).

Z badań wynika, że na kształtowanie świadomości ekologicznej duży wpływ wywierają media. Przekazują one wiedzę na temat funkcjonowania, znaczenia i zagrożeń przyrody, ale również informują na bieżąco o problemach i działaniach na rzecz ochrony środowiska. Dlatego też współpraca z mediami (prasa lokalna, rozgłośnie radiowe, telewizja) nie tylko poszerza znacznie krąg edukowanych, ale także przekazuje treści ekologiczne wraz z informacjami o konkretnych działaniach.

Dobrze przeprowadzona edukacja w prasie lokalnej ma na celu ukształtowanie świadomości mieszkańców przejawiającej się w ich konkretnych działaniach związanych z troską o otaczające ich najbliższe środowisko. Ważny jest również wybór odpowiednich treści, położenie szczególnego nacisku na uświadomienie, że pojedyncze zachowania każdego z nas mają wielkie znaczenie w zachowaniu czystości i estetyki całej Gminy. Treści te należy przekazywać kilkakrotnie stosując odmienne, interesujące formy przekazu. Edukacja ekologiczna w mediach, przede wszystkim w prasie, jest stosunkowo prosta do przeprowadzenia. Wymaga odpowiedniego przygotowania dziennikarzy.

Edukacja ekologiczna dorosłych powinna być połączona również z rozrywką społeczności lokalnych, w ramach której mogą być propagowane również treści ekologiczne. Imprezy takie jak festyny, wystawy, konkursy, wycieczki, koncerty itp. zazwyczaj przeznaczone są dla całych rodzin. Istnieje tym samym sposobność do włączania dzieci w prezentacje ekologiczne i przekazywanie wiedzy rodzicom zaangażowanym w występy dzieci. Taki sposób edukowania dorosłych (rodziców) jest bardzo skuteczną formą przekazywania treści ekologicznych.

Na omawianym terenie proponowane formy przekazu treści ekologicznych mogą mieć charakter cykliczny np. przechodzący z gminy do gminy. Można do ich organizacji wykorzystać Ośrodki Kultury czy remizy strażackie (wystawy), a także boiska czy sceny widowiskowe (festyny). Nie należy również zapomnieć o sezonowych „akcjach ekologicznych" np. Sprzątanie Świata, Dni Ziemi. Stawiają sobie one za cel ochronę przyrody, ostrzegają przed zagrożeniami, uświadamiają szkodliwość niektórych zachowań człowieka.

8.4.2.4. Edukacja przedsiębiorców

System ekozarządzania i audytu (EMAS)

System ekozarządzania i audytu (EMAS) jest użytecznym narzędziem tworzenia w organizacjach kultury zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego zarządzania dostępnymi zasobami i energią. EMAS (ang. Eco Management and Audit Scheme) to unijny instrument ochrony środowiska, funkcjonujący w oparciu o Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 z 25 listopada 2009 r. w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS).

EMAS jest adresowany do wszystkich rodzajów organizacji zainteresowanych wdrażaniem kompleksowych rozwiązań w obszarze ochrony środowiska, zarówno przedstawicieli firm, jak i instytucji niekomercyjnych. Wymagania EMAS dają wytyczne, swoiste wskazówki, dzięki, którym organizacje porządkują obowiązki w zakresie ochrony środowiska, optymalizują ponoszone koszty i efektywnie zarządzają energią i zasobami. EMAS to także wiarygodny system raportowania oddziaływań organizacji na środowisko, ułatwiający prowadzenie otwartego dialogu z zainteresowanymi stronami.

Rejestracja w systemie EMAS oznacza spełnienie przez organizację najbardziej wyśrubowanych wymagań ochrony środowiska. To prestiż bycia w gronie firm, prowadzących swoją działalność zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju. Prestiż potwierdzony certyfikatem przyznawanym przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

Organizacje zarejestrowane w EMAS wskazują 6 kluczowych obszarów, w których korzyści z rejestracji są największe.

- **Zrównoważone zarządzanie zasobami.** Dzięki wdrożeniu wymagań EMAS organizacje optymalizują zużycie zasobów i energii w związku z systematycznym zmniejszaniem negatywnego wpływu na środowisko. Największe oszczędności firmy identyfikują w takich obszarach jak gospodarka odpadami, gospodarka wodno-ściekowa czy zużycie energii.

- **Zgodność z prawem.** W ramach rejestracji w EMAS organizacje wykazują się stałą zgodnością z wymaganiami prawnymi ochrony środowiska. Wymusza to uporządkowanie wszystkich obowiązków w tym zakresie oraz wprowadzenie procedur gwarantujących ich realizację. Podmioty prowadzą wnikliwą analizę wymagań prawnych oraz podejmują wysiłek, zmierzający do zapewnienia zgodności z nimi. Dzięki temu minimalizują one ryzyko kar za nieprzestrzeganie skomplikowanego prawa ochrony środowiska oraz zyskują większe zaufanie ze strony administracji publicznej.

- **Sprostanie wyzwaniom związanym ze zmianami klimatu.** EMAS wymaga wdrożenia kompleksowych rozwiązań w obszarze ochrony środowiska, nastawionych na osiąganie wymiernych efektów oraz ciągłe doskonalenie. Jednym z kluczowych wskaźników oceny działalności firmy jest jej efektywność energetyczna. Przedsiębiorstwa zobowiązane są m.in. do zapobiegania powstawaniu emisji zanieczyszczeń do powietrza lub ich minimalizacji. Jednocześnie poprzez raportowanie, uwzględniające zużycie energii i emisję do powietrza, organizacje gromadzą dane, które pomagają im realizować ustawowe obowiązki sprawozdawcze.

- **Przewaga konkurencyjna.** Rynek coraz częściej wymusza na firmach działania prośrodowiskowe. Jest to szczególnie widoczne za sprawą rosnącej popularności zazieleniania wizerunku biznesu. W wielu przetargach, prowadzonych zarówno przez administrację publiczną, jak i firmy prywatne, pojawią się kryteria ochrony środowiska. Klienci również zaczynają zwracać uwagę na tzw. ekologiczne produkty i prośrodowiskowe postępowanie firm. Dzięki EMAS firmy posiadają sprawdzone instrumenty, służące do zapewniania najwyższego poziomu ochrony środowiska. Jednocześnie ich zielony wizerunek jest potwierdzony wiarygodnym certyfikatem, przyznawanym przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

- **Zaangażowanie pracowników**. Sukces każdej organizacji w dużym stopniu zależy też od zgrania jej zespołu i jego wspólnej pracy. Dzięki wdrożeniu wymagań EMAS pracownicy integrują się wokół celu, jakim jest poprawa stanu środowiska oraz zrównoważony rozwój. Wspólnie wypracowany wizerunek organizacji przyjaznej środowisku daje pracownikom poczucie dumy oraz wzmaga przywiązanie do pracodawcy. Ich zaangażowanie w realizację polityki środowiskowej tworzy pozytywną atmosferę i motywuje do podejmowania ambitnych wyzwań.

- **Wiarygodność i zaufanie.** Obecnie jednym z kluczowych elementów biznesu jest umiejętność budowania wiarygodności i zaufania. EMAS pomaga tworzyć pozytywną relację organizacji z jej interesariuszami i wzmacniać w ten sposób wiarygodność. Istotnym wymogiem systemu jest prowadzenie otwartego dialogu ze społeczeństwem oraz innymi zainteresowanymi stronami, w tym z lokalną ludnością i klientami. Przejrzystość oraz okresowe przedstawianie informacji dotyczących środowiska w postaci deklaracji środowiskowych są fundamentalnymi elementami odróżniającymi EMAS od innych standardów zarządzania środowiskowego. Dzięki temu organizacje kształtują swój wizerunek jako wiarygodnych i odpowiedzialnych partnerów.

Polityka ochrony klimatu, innowacyjność biznesu lub rozwój demograficzny to jedne z najważniejszych wyzwań globalizującej się gospodarki. Sprostanie im wymaga zrównoważonego podejścia, zapewniającego pogodzenie interesów biznesu, społeczeństwa i ochrony środowiska. Struktura i wymagania EMAS dają narzędzia do systemowego zarządzania zrównoważonym rozwojem każdego rodzaju organizacji.

Koncepcja społecznej odpowiedzialności biznesu (przedsiębiorstw) CSR

Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw (ang. corporate social responsibility, CSR), zgodnie z definicją Komisji Europejskiej jest „odpowiedzialnością przedsiębiorstw za ich wpływ na społeczeństwo". Wpływ ten ma wielowymiarowy charakter i przejawia się nie tylko w dbałości firm o środowisko naturalne, pracowników i warunki pracy. Rola jaką przypisujemy CSR we współczesnej gospodarce - to prowadzenie

działalności w oparciu o podobne wartości, dostrzeganie ludzi w procesach produkcji, dystrybucji i konsumpcji oraz wdrażanie zasad społecznej odpowiedzialności we wszystkich obszarach funkcjonowania firmy. Obszary z zakresu społecznej odpowiedzialności realizowane przez firmy można podzielić m.in. na cztery kategorie: ład organizacyjny, pracownicy, środowisko i produkt. Działaniami prowadzonymi w ramach tych kategorii mogą być na przykład:

- **Ład organizacyjny:** kształtowanie etycznej kultury organizacyjnej, kodeksy etycznego postępowania, zarządzanie ryzykiem, komunikowanie działań CSR poprzez ujawnianie danych pozafinansowych (raportowanie społeczne), przeciwdziałanie korupcji, itp.
- **Pracownicy:** dialog z pracownikami, troska o bezpieczeństwo w miejscu pracy, zapewnienie optymalnych warunków pracy, poszanowanie praw człowieka, dostrzeganie znaczenia różnorodności w miejscu pracy, troska o zdrowie pracowników, godzenie życia zawodowego z rodzinnym, itp.
- **Środowisko:** ograniczanie emisji gazów, odpowiedzialne zarządzanie odpadami, odpowiedzialne zarządzanie ściekami, ograniczanie zużycia energii oraz zużycia wody, itp.
- **Produkt:** odpowiedzialne podejście do łańcucha dostaw, w tym do wydobycia i transportu surowców, tworzenia półproduktów i ich transportu, odpowiedzialne inwestowanie, itp.

W koncepcji społecznej odpowiedzialności spotkamy się z pojęciem interesariuszy (ang. stakeholders). Są nimi wszelkie osoby, społeczności, instytucje, organizacje, urzędy, które mogą wpływać na przedsiębiorstwo oraz pozostają pod wpływem jego działalności. Interesariuszami mogą być zatem pracownicy, właściciele, akcjonariusze, związki zawodowe, inwestorzy. Patrząc z zewnętrznej perspektywy firmy interesariuszami będą klienci, dostawcy, władze lokalne, władze centralne, społeczność lokalna, organizacje pozarządowe, media i inne podmioty z jakimi dana firma ma relacje w prowadzeniu swojej działalności.

Wdrażanie zasad CSR może być realizowane na wiele różnych sposobów. Funkcjonuje dziś szereg programów, inicjatyw, wytycznych. które wyznaczają kierunki odpowiedzialnego działania podmiotów biznesowych na rzecz społeczeństwa, w tym m.in.:

- **Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych**, które stanowią zbiór zasad i standardów z różnych obszarów, poczynając od praw człowieka, praw pracowniczych i bezpieczeństwa pracy, przez kwestie dostępu do informacji, opodatkowanie, ochronę środowiska i należytej staranności w działalności firm.

- **Wytyczne Global Reporting Initiative (GRI),** najbardziej popularne i stosowane wytyczne w zakresie raportowania społecznego. Zawierają ogólne zasady raportowania oraz szczegółowe zalecenia odnośnie zawartości raportu. Najnowszy standard oznaczony jest symbolem GRI G.4.
- **Norma ISO 26000,** która wskazuje narzędzia wdrażania koncepcji CSR o charakterze uniwersalnym, jakie mogą być zastosowane w wielu typach organizacji – publicznych, prywatnych i non profit – niezależnie od ich wielkości i lokalizacji.
- **Norma SA8000,** która jest międzynarodową normą stworzoną z myślą o przedsiębiorstwach dowolnej branży. Norma formułuje osiem szczegółowych warunków w odniesieniu do poszanowania praw człowieka i praw pracowniczych.
- **Standardy serii AA1000,** które dotyczą interesariuszy i wspomagają organizację w procesach zarządzania, w tym: AA1000APS, Zasady Odpowiedzialności, AA1000AS, Weryfikacja, AA1000SES, Zaangażowanie Interesariuszy.

Przestrzeganie zasad odpowiedzialnego biznesu przynosi przedsiębiorcom wiele korzyści. W swoich relacjach z kontrahentami, inwestorami, klientami, ale także z lokalnymi władzami i społeczeństwem, mogą budować nie tylko dialog i porozumienie, ale wspólnie wpływać na otaczającą rzeczywistość. Dzięki temu zyskują ich przychylność a wzrost świadomości społecznej konsumentów powoduje, że w swoich wyborach kierują się oni zaufaniem do danej firmy i jej wizerunkiem.

8.4.2.4. Edukacja turystów

Wysoka ranga kulturowa i wynikające stąd wymagania ochronne przesądzają o konieczności prowadzenia przez Gminę edukacji ekologicznej dla zwiedzających. Edukacja ekologiczna odwiedzających teren Gminy jest ważnym zadaniem, którego realizacja powinna prowadzić do wzrostu poszanowania zasad ochrony środowiska. Udzielaniem wszelkich niezbędnych informacji powinny zajmować się punkty informacyjne. Dobra i fachowa praca punktów, tablice informacyjne i oznaczenia, popularyzacja walorów przyrodniczych i zasad ochrony w formie interesujących wydawnictw, filmów, prelekcji, oraz dobrze zorganizowany system ścieżek przyrodniczych powinny pomagać turyście atrakcyjnie spędzić czas oraz poznać przyrodę i zasady jej ochrony. Wśród zwiedzających wzrasta liczba osób zainteresowanych turystyką edukacyjną, której podstawą są dobrze urządzone ścieżki przyrodnicze z opracowanymi przewodnikami i zeszytami ćwiczeń.

8.4.3. Społeczne kampanie informacyjne

Działania edukacyjne powinny kłaść duży nacisk na realizację szerokich kampanii edukacyjnych, których celem byłoby propagowanie idei zrównoważonego rozwoju. Realizacja takich zadań prowadzona właściwie powinna być z wykorzystaniem wszystkich lokalnie dostępnych form.

8.4.3.1. Media w kampanii informacyjnej

Niezbędnym elementem pomyślnego promowania zagadnień ekologicznych jest wsparcie prowadzonych działań w środkach masowego przekazu. Media poprzez spore możliwości oddziaływania, spełniają ważną rolę w kształtowaniu świadomości proekologicznej. Prowadzona właściwa polityka medialna ma na celu dotarcie z treściami ekologicznymi głównie do osób dorosłych. W celu osiągnięcia pożądanych efektów prowadzona polityka medialna powinna być oparta w głównej mierze o media lokalne (prasa, radio), a także z racji znacznego wzrostu jego znaczenia - również o Internet.

Prasa lokalna

Współpracując z prasą władze samorządowe dysponują specyficznymi formami edukowania społeczeństwa, m. in. poprzez:

- ogłoszenie. Poprzez tę formę w prosty, hasłowy sposób można promować i informować np. o wprowadzanym systemie segregacji odpadów. Ogłoszenie może zawierać informacje edukujące co do sposobów korzystania z pojemników na odpady.

- wkładka informacyjna do gazety. Powinna ona zostać skonstruowana w formie ulotki/broszury tematycznej, np. w zakresie gospodarki odpadami. Wkładka ma za zadanie informować – jak unikać wytwarzania odpadów, jak je segregować, co robić, aby na składowisko trafiało jak najmniej śmieci. Ulotka ta stanowiłaby więc „ABC kultury odpadowej", z którą powinni się zapoznać mieszkańcy Gminy. Pomoże ona również społeczeństwu szerzej spojrzeć na różne aspekty produkcji odpadów i uzmysłowić jak mogą temu przeciwdziałać. Ta sama broszura powinna być również rozdana mieszkańcom tuż przed bezpośrednim rozpoczęciem segregacji odpadów (np. około miesiąca wcześniej).

Wskazane jest także, aby na łamach lokalnej prasy utworzyć rubrykę (stronę) poświęconą szeroko rozumianej ochronie środowiska. Publikowane byłyby tam artykuły poświęcone poszczególnym zagadnieniom ochrony środowiska. Autorami mogą być zaproszeni specjaliści, przedstawiciele pozarządowych organizacji ekologicznych, przedstawiciele władz samorządowych itp.

Lokalne rozgłośnie telewizyjne

Sposobami wykorzystania lokalnej rozgłośni telewizyjnej o zasięgu regionalnym w celu propagowania wybranych zagadnień ochrony środowiska mogą być:

- wyprodukowanie przez agencję reklamową telewizyjnego spotu informacyjnego, np. dotyczącego segregacji odpadów komunalnych. Ważne, by informacja ta była zrozumiała dla słuchaczy w różnym wieku (można emitować kilka różnych informacji (chodzi o stopień ich złożoności) kierowanych do różnych odbiorców, należy jednak pamiętać o rosnących wtedy znacznie kosztach. Informacja ta, powinna być emitowana najlepiej w najbardziej atrakcyjnych godzinach i podkreślać hasło kampanii edukacyjnej.

- zaproponowanie dziennikarzom przeprowadzenia w studio dyskusji z udziałem specjalistów i przedstawicieli władz Gminy. Goście odpowiadają na zadawane przez telefon pytania słuchaczy. Takie dyskusje przyciągają zazwyczaj uwagę społeczności. Dzięki takiemu sposobowi informowania, władze poznają stosunek mieszkańców do decyzji samorządowców, którzy z kolei mają możliwość wyjaśnienia społeczności wszelkich pojawiających się wątpliwości i niejasności.

Internet

Ważną inicjatywą służącą komunikacji społecznej i informowaniu mieszkańców o podejmowanych przez władze samorządowe działaniach jest wykorzystanie możliwości, jakie daje internet. Tą drogą istnieje duża szansa dotarcia do młodzieży, wśród której Internet jest coraz bardziej popularnym środkiem komunikacji.

- strona WWW. Stworzenie strony internetowej, na której znalazłyby się wszystkie bieżące informacje dotyczące zakresu ochrony środowiska. W przypadku tworzenia strony internetowej należy pamiętać o ograniczonym zasięgu oddziaływania tego medium. Treści edukacyjne można umieścić na stronach Gminy. Należy ją uzupełnić o informacje dotyczące recyklingu i ochrony środowiska. Na stronie internetowej można również zamieszczać w porozumieniu z lokalnymi gazetami artykuły dotyczące np. gospodarki, wcześniej publikowane na ich łamach (w tradycyjnej, papierowej wersji).

- poczta elektroniczna. Możemy wysyłać listy elektroniczne zawierające informacje np. na temat selektywnej zbiórki odpadów do tych mieszkańców Gminy, którzy korzystają z Internetu. Dodatkowo poczta elektroniczna daje możliwość zgłaszania przez internautów postulatów związanych z ochroną środowiska do samorządu. Odpowiedzi na te pytania mogą być publikowane na stronie WWW lub w lokalnej prasie.

Współpraca z mediami ma na celu uzyskanie aktywnego poparcia mieszkańców dla realizowanych przez samorząd działań. Chodzi o taką profesjonalną działalność z zakresu public relations, której celem jest nie tylko przeforsowanie trudnych decyzji, lecz przede wszystkim promowanie postaw prospołecznych. Promocja zachowań proekologicznych oraz ogólnie ochrony środowiska za pośrednictwem mediów,

odgrywa bardzo ważną rolę i jest jednym z podstawowych źródeł informacji. Dzięki pomocy mediów w trakcie realizacji programu możliwe będzie również przeprowadzenie rozmaitych akcji i kampanii edukacyjnych.

8.4.3.2. Okresowe kampanie informacyjne

Do najpopularniejszych i stosunkowo łatwych do przeprowadzenia działań z zakresu kampanii informacyjnych należy zaliczyć akcję ulotkową, festyny, radiową otwartą debatę.

Akcja ulotkowa

Akcja ulotkowa to najpopularniejsza forma przekazu treści ekologicznych. Jest ona zawsze wsparciem przy wprowadzaniu konkretnych działań związanych z ochroną środowiska. Z założenia ulotki (broszury informacyjne) trafiają bezpośrednio do adresatów, czyli mieszkańców. Bezpośrednie dostarczanie wybranej grupie daje większą gwarancję osiągnięcia zamierzonego celu. Istotną sprawą jest, aby kolportaż ulotek był przeprowadzony przed podjęciem konkretnych działań „technicznych". Mieszkańcy będą mieli właściwe przygotowanie merytoryczne w chwili wprowadzanych zmian. Kolportowane ulotki powinny zawierać tylko najważniejsze elementy wprowadzanych działań – pełen zakres informacji powinien być przekazany za pośrednictwem innych form przekazu. Ulotki winny wyjaśniać i uzasadniać wprowadzane przedsięwzięcia, a także przedstawiać korzyści z nich płynące. Przekazywane treści powinny być zredagowane w sposób jasny i skrótowy (najlepiej hasłowo), a forma ulotki powinna być przejrzysta i czytelna.

Festyny

Festyn ma być w założeniu imprezą rodzinną, na której spotykają się mieszkańcy Gminy. Oprócz typowej rozrywki w czasie trwania festynu mogą być przekazywane mieszkańcom także informacje ekologiczne. Mogą to być różnego rodzaju konkursy: sprawnościowe, wiedzy z danej dziedziny itp. Wskazane aby proponowane formy edukacji poprzez zabawę angażowały w nią dzieci i rodziców. W trakcie trwania festynu można propagować treści z szeroko rozumianej ochrony środowiska:

- wystawę zdrowej żywności połączona z degustacją;
- prezentację miejscowego nadleśnictwa;
- prezentację terenów chronionych zlokalizowanych na terenie Gminy;
- wystawę sadzonek drzew, krzewów, kwiatów;
- prezentację literatury ekologicznej i prac plastycznych związanych z ekologią, wykonanych przez młodzież.

Zagadnieniem, które powinno również znaleźć się w kręgu zainteresowań tematycznych kampanii edukacyjnej, jest promocja roweru jako środka transportu. Rower jako środek transportu powinien być promowany poprzez dwie funkcje komunikacyjne, które spełnia, mianowicie: środka transportu, rekreacyjno-turystyczną.

Na promocję roweru jako środka transportu może składać się organizacja letnich festynów (np. zlot właścicieli nietypowych rowerów) i rajdów rowerowych, połączonych z promocją agroturystyki. Wskazany jest udział rowerzystów w obchodach Dnia Ziemi i Dnia Bez Samochodu. Kampania edukacyjna powinna zachęcać mieszkańców do pozostawienia samochodów w garażu i używania ich tylko do dalszych podróży.

Miejska Debata

Skuteczną formą przekazu spośród różnego rodzaju społecznych okresowych akcji informacyjnych w dziedzinie ochrony środowiska jest przeprowadzenie Miejskiej Debaty. Debata powinna być sformułowana na zasadzie dialogu władz samorządowych z mieszkańcami. Celem programu jest sprowokowanie dyskusji na tematy związane z ochroną środowiska na danym terenie.

W przypadku podjęcia tej formy przekazu należy zaangażować w nią wszystkie lokalne media. Przed datą samej debaty powinna być rozpoczęta wcześniej kampania informacyjna. W prasie lokalnej, w Internecie lub na billboardach umieszczonych na terenie Gminy pojawiają się wtedy hasła - tematy publicznej dyskusji. Jednocześnie powinny zostać podane adresy i telefony redakcji współdziałających w przygotowaniu debaty, pod które mieszkańcy mogą zgłaszać swoje uwagi, dotyczące poruszanych tematów.

Mogą nimi być m. in.:

- „czystość" - czy nasza Gmina jest czysta?
- „ekologia" - jakie są odczucia mieszkańców, co do stanu środowiska w Gminie?
- „rozwój-inwestycje" - jakie oczekiwania mają mieszkańcy wobec kierunków rozwoju Gminy.

Równolegle z częścią informacyjną w lokalnej prasie winny ukazać się artykuły omawiające poruszane problemy. W trakcie samej debaty na żywo omawiane byłyby przy udziale zaproszonych gości zgłoszone przez mieszkańców uwagi do przedmiotowego problemu. Efektem przeprowadzonej debaty poza nagłośnieniem danego tematu powinny być także jakieś wymierne efekty, np. likwidacja dzikich wylewisk ścieków. W związku z tym wskazane jest po pewnym czasie (np. po pół roku) wrócenie do omawianego w czasie debaty problemu i przedstawienie mieszkańcom efektów podjętych działań.

IX.STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA PROGRAMU NA ŚRODOWISKO

Prognozę oddziaływania na środowisko *„Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świdwin na lata 2019 - 2022 z perspektywą do roku 2025”* przeprowadza się w celu określenia wpływu na środowisko założonych w nim celów i zadań zarówno krótko i długoterminowych. Podstawę prawną opracowania prognozy stanowi ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2018, poz. 2081 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 51, ust.2 ww. ustawy prognoza oddziaływania na środowisko:

1) zawiera:

a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

2) określa, analizuje i ocenia:

a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnio-terminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- *różnorodność biologiczną,*
- *ludzi,*
- *zwierzęta,*
- *rośliny,*
- *wodę,*
- *powietrze,*
- *powierzchnię ziemi,*
- *krajobraz,*
- *klimat,*
- *zasoby naturalne,*
- *zabytki,*
- *dobra materialne*
- *z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;*

3) przedstawia:

a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Zgodnie z art. 52 Ustawy:

1. Informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 2, powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem.
2. W prognozie oddziaływania na środowisko, o której mowa w art. 51 ust. 1, uwzględnia się informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania.

Zgodnie z art. 54 Ustawy:

1. Organ opracowujący projekt dokumentu, o którym mowa w art. 46 lub 47, poddaje projekt, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, opiniowaniu przez właściwe organy, o których mowa w art. 57 i 58. Właściwe organy wydają opinię w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku o wydanie opinii.
2. Organ opracowujący projekt dokumentu zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, zgodnie z przepisami działu III rozdział 1 i 3, w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z art. 55 Ustawy:

1. Organ opracowujący projekt dokumentu, o którym mowa w art. 46 lub 47, bierze pod uwagę ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, opinie organów, o których mowa w art. 57 i 58, oraz rozpatruje uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.

Zgodnie z art. 57 Ustawy:

1. Organem właściwym w sprawach opiniowania i uzgadniania w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko jest:
1) Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska – w przypadku dokumentów opracowywanych i zmienianych przez naczelne lub centralne organy administracji rządowej;
2) regionalny dyrektor ochrony środowiska – w przypadku dokumentów innych niż wymienione w pkt 1.

Zgodnie z art. 58 Ustawy:

1. Organem Państwowej Inspekcji Sanitarnej właściwym w sprawach opiniowania i uzgadniania w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko jest:
1) Główny Inspektor Sanitarny-w przypadku dokumentów opracowywanych i zmienianych przez naczelne lub centralne organy administracji rządowej;
2) państwowy wojewódzki inspektor sanitarny-w przypadku dokumentów innych niż wymienione w pkt 1 i 3;
3) państwowy powiatowy inspektor sanitarny - w przypadku miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

X. BIBLIOGRAFIA

Obowiązujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2019r. poz. 1396 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018r., poz. 1416 z późn. zm);
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2018r., poz. 2268 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska (Dz. U. z 2018r., poz. 2081 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U z 2019r., poz. 701 z późn. zm);
- Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz.U. z 2018r., poz. 954);
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (Dz. U. z 2018r., poz. 1152 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2018r., poz. 2129 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2019r., poz. 868);
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2018r., poz. 1454 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2018r., poz. 1202 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2018r., poz. 1854 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2017r., poz. 2119);

- Ustawa z dnia 11 maja 2001r. o obowiązkach przedsiębiorców z zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i depozytowej tj. (Dz. U. z 2016r., poz.1478);
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2017r., poz. 1161 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. z 2018r., poz. 1259);
- Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2018r., poz. 1471 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2019r., poz. 122);

Materiały źródłowe na szczeblu krajowym:

- Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”,
- Długookresowa Strategią Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”,
- Strategia rozwoju transportu do 2020 roku,
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020,
- Polityka energetyczna Polski do 2030 roku,
- Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020,
- Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych - AKPOŚK 2017,
- Krajowy plan gospodarki odpadami 2022,
- Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów,

- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020,
- Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej, Plan działań na lata 2015-2020,
- Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
- Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski,
- Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032,
- Krajowa Strategia Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania Różnorodności Biologicznej,
- Narodowa Strategia Gospodarowania Wodami,
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry,
- Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry,
- Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego oraz Ücker.
- Strategia ochrony obszarów wodno - błotnych w Polsce.

Materiały źródłowe na szczeblu wojewódzkim:

- Strategia rozwoju województwa zachodniopomorskiego do roku 2030,
- Regionalny Program Operacyjny województwa zachodniopomorskiego,
- Programu ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016 - 2020 z perspektywą do 2024,
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016 - 2022 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2023 - 2028,

- Program ochrony powietrza oraz plan działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej,
- Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa zachodniopomorskiego,
- Program państwowego monitoringu środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016 - 2020,
- Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim. Raport 2018,
- Ocena jakości wód powierzchniowych w województwie zachodniopomorskim za 2017 rok,
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za 2017 rok.

Materiały źródłowe na szczeblu powiatowym:

- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Świdwińskiego na lata 2012 - 2015 z perspektywą na lata 2016 - 2019,
- Strategia Rozwoju Powiatu Świdwińskiego na lata 2014 - 2022 z perspektywą na lata 2023 - 2027,
- Raport o stanie Powiatu Świdwińskiego na rok 2018.

Materiały źródłowe na szczeblu gminnym:

- Studium Uwarunkowań I Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Świdwin,
- Strategia Rozwoju Gminy Świdwin na lata 2014 - 2022 z perspektywą na lata 2023 - 2027,
- Raport o stanie Gminy Świdwin za rok 2018,
- Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Świdwin na lata 2017 - 2023,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Świdwin na lata 2015 - 2020.

Literatura:

- Jerzy Kondracki, Geografia regionalna Polski, PWN Warszawa, 2000r.;
- Alojzy Woś, Klimat Polski, PWN Warszawa, 2008r.;
- Ministerstwo Środowiska, Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, Warszawa, wrzesień 2015r.;
- Arnold Bernaciak, Marcin Spychała, Programowanie ochrony środowiska w gminie, czyli jak skutecznie zaplanować i wdrożyć gminny program ochrony środowiska, Tom 1-podręcznik, 2009r.,
- Marek Jóźwiak, Zintegrowane wskaźniki w ochronie środowiska (Integrated indicators of the state of the natural environment). Regionalny Monitoring Środowiska Przyrodniczego Nr 3. s. 25–27, Kieleckie Towarzystwo Naukowe.

Strony internetowe:

- www.swidwin.gmina.pl
- www.powiatswidwinski.pl
- www.wzp.pl
- www.geoportal.pl
- www.geoserwis.pl
- www.wios.szczecin.pl
- www.szczecin.rdos.gov.pl
- www.schr.gov.pl
- www.kzgw.gov.pl
- www.natura2000.pl
- www.psh.gov.pl
- www.gddkia.gov.pl
- www.funduszestrukturalne.gov.pl
- www.pgi.gov.pl
- www.stat.gov.pl

Przy tworzeniu opracowania wykorzystano materiały i informacje od Urzędu Gminy, Starostwa Powiatowego w Świdwinie oraz jednostek i podmiotach gospodarczych działających na omawianym terenie.

XI. SPIS TABEL

Tabela nr 1. Struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Świdwin 23

Tabela nr 2. Liczba mieszkańców Gminy Świdwin 25

Tabela nr 3. Liczba mieszkańców Gminy Świdwin na przestrzeni lat 2015 - 2019 26

Tabela nr 4. Podmioty gospodarcze na terenie Gminy Świdwin na przestrzeni lat 2015-2019 27

Tabela nr 5. Liczba gospodarstw rolnych na terenie Gminy Świdwin 28

Tabela nr 6. Klasyfikacja strefy zachodniopomorskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia 34

Tabela nr 7. Klasyfikacja strefy zachodniopomorskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin 34

Tabela nr 8. Charakterystyka sieci gazowej na terenie Gminy Świdwin 40

Tabela nr 9. Pomiar natężenia ruchu na terenie Gminy Świdwin 43

Tabela nr 10. Poziomy dźwięku w środowisku dla odcinka drogi wojewódzkiej nr 162 47

Tabela nr 11. Przekroczenia wartości dopuszczalnych dla odcinka drogi wojewódzkiej nr 162 48

Tabela nr 12. Charakterystyka JCWPd na terenie Gminy Świdwin 57

Tabela nr 13. Charakterystyka JCWPd na terenie Gminy Świdwin - JCWPd 8 58

Tabela nr 14. Charakterystyka JCWPd na terenie Gminy Świdwin - JCWPd 9 59

Tabela nr 15. Lokalizacja Gminy Świdwin względem JCWP - rzeki 63

Tabela nr 16. Lokalizacja Gminy Świdwin względem JCWP - jeziora 65

Tabela nr 17. Charakterystyka zanieczyszczeń 71

Tabela nr 18. Zestawienie ujęć wody na terenie Gminy Świdwin 76

Tabela nr 19. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie Gminy Świdwin 77

Tabela nr 20. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Świdwin 78

Tabela nr 21. Charakterystyka oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Świdwin 80

Tabela nr 22. Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu na terenie Gminy Świdwin 80

Tabela nr 23. Gromadzenie i wywóz nieczystości ciekłych z terenu Gminy Świdwin 81

Tabela nr 24. *Korzyści wynikające z zastosowania poszczególnych rozwiązań technicznych w gospodarce wodami opadowymi 81*

Tabela nr 25. *Ilości odpadów azbestowych na terenie Gminy Świdwin [kg.]..... 91*

Tabela nr 26. *Powierzchnia gruntów leśnych na terenie Gminy Świdwin..... 93*

Tabela nr 27. *Pomniki przyrody na terenie Gminy Świdwin 109*

Tabela nr 28. *Zasoby i walory przyrodnicze istniejące na terenie Gminy Świdwin..... 114*

Tabela nr 29. *Korzyści z wdrażania odnawialnych źródeł energii 124*

Tabela nr 30. *Prognozowany stan środowiska na terenie Gminy Świdwin..... 127*

Tabela nr 31. *Analiza SWOT Gminy Świdwin - Obszar interwencji I - Ochrona klimatu i jakości powietrza 149*

Tabela nr 32. *Analiza SWOT Gminy Świdwin - Obszar interwencji II - Zagrożenia hałasem..... 150*

Tabela nr 33. *Analiza SWOT Gminy Świdwin - Obszar interwencji III - Pola elektromagnetyczne 151*

Tabela nr 34. *Analiza SWOT Gminy Świdwin - Obszar interwencji IV - Gospodarowanie wodami..... 152*

Tabela nr 35. *Analiza SWOT Gminy Świdwin - Obszar interwencji V - Gospodarka wodno-ściekowa ... 153*

Tabela nr 36. *Analiza SWOT Gminy Świdwin - Obszar interwencji VI - Gleby oraz zasoby geologiczne 154*

Tabela nr 37. *Analiza SWOT Gminy Świdwin - Obszar interwencji VII - Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów..... 155*

Tabela nr 38. *Analiza SWOT Gminy Świdwin - Obszar interwencji VIII - Zasoby przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe..... 156*

Tabela nr 39. *Analiza SWOT Gminy Świdwin - Obszar interwencji IX - Zagrożenia poważnymi awariami 157*

Tabela nr 40. *Analiza SWOT Gminy Świdwin - Obszar interwencji X - Edukacja ekologiczna..... 158*

Tabela nr 41. *Cele, kierunki interwencji oraz zadania 163*

Tabela nr 42. *Harmonogram realizacyjny zadań własnych wraz z ich finansowaniem 172*

Tabela nr 43. *Harmonogram realizacyjny zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem 179*

Tabela nr 44. *Struktura nakładów inwestycyjnych na ochronę środowiska i gospodarki wodnej w Polsce według źródeł finansowania w latach 2000 - 2013..... 185*

Tabela nr 45. *Monitoring realizacji Programu Ochrony Środowiska 215*

Tabela nr 46. *Wskaźniki monitoringowe efektywności Programu Ochrony Środowiska 216*

XII. SPIS RYSUNKÓW

Rysunek nr 1. *Schemat tworzenia Programu Ochrony Środowiska Gminy Świdwin 15*

Rysunek nr 2. *Lokalizacja Gminy Świdwin 21*

Rysunek nr 3. *Lokalizacja Gminy Świdwin 22*

Rysunek nr 4. *Układ drogowy Gminy Świdwin 30*

Rysunek nr 5. *Obszary przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w powietrzu zidentyfikowane w ocenie jakości powietrza za 2017 rok w strefie zachodniopomorskiej 35*

Rysunek nr 6. *Pomiar natężenia ruchu na terenie Gminy Świdwin - drogi wojewódzkie 43*

Rysunek nr 7. *Mapa rozmieszczenia ludności eksponowanej na hałas dla LDWN 49*

Rysunek nr 8. *Mapa rozmieszczenia ludności eksponowanej na hałas dla LN 50*

Rysunek nr 9. *Działania przedstawione w Programie 51*

Rysunek nr 10. *Lokalizacja Gminy Świdwin względem GUPW - Główne Użytkowe Poziomy Wodonośne 56*

Rysunek nr 11. *Charakterystyka JCWPd na terenie Gminy Świdwin - JCWPd 8 ..... 58*

Rysunek nr 12. *Charakterystyka JCWPd na terenie Gminy Świdwin - JCWPd 9 ..... 59*

Rysunek nr 13. *Lokalizacja Gminy Świdwin względem JCWP - rzeki 62*

Rysunek nr 14. *Lokalizacja Gminy Świdwin względem JCWP - jeziora 64*

Rysunek nr 15. *Wyniki oceny stanu potencjału ekologicznego JCWP rzecznych w województwie zachodniopomorskim badanych w latach 2011-2016 ..... 67*

Rysunek nr 16. *Wyniki oceny stanu chemicznego JCWP rzecznych w województwie zachodniopomorskim badanych w roku 2017 ..... 68*

Rysunek nr 17. *Wyniki oceny stanu JCWP rzecznych badanych w województwie 69*

Rysunek nr 18. *Budowa geologiczna Gminy Świdwin 84*

Rysunek nr 19. *Złoża, tereny i obszary górnicze na terenie Gminy Świdwin 85*

Rysunek nr 20. *Potencjalna roślinność naturalna Gminy Świdwin 92*

Rysunek nr 21. *Lokalizacja Gminy Świdwin na tle obszarów chronionych 99*

Rysunek nr 22. *Lokalizacja Gminy Świdwin na tle korytarzy ekologicznych - 2012..... 113*

Rysunek nr 23. *Mapa zasobów wietrznych IMIGW..... 120*

Rysunek nr 24. *Mapa gęstości ziemskiego strumienia cieplnego dla obszaru Polski..... 121*

Rysunek nr 25. *Etapy opracowania i wdrażania SEAP..... 134*

Rysunek nr 26. *Cele środowiskowe Wspólnej Strategii..... 187*

Rysunek nr 27. *Fundusze Europejskie 2014-2020..... 195*

Rysunek nr 28. *Struktura Programu Life..... 199*

Rysunek nr 29. *Schemat aktualizacji i zarządzania Programu Ochrony Środowiska 205*

XIII. SPIS WYKRESÓW

Wykres nr 1. *Procentowy udział rodzaju gruntów na terenie Gminy Świdwin..... 24*

Wykres nr 2. *Rozkład liczby ludności na terenie Gminy Świdwin na przestrzeni lat 2015 - 2019..... 26*

Wykres nr 3. *Procentowy rozkład liczby ludności na terenie Gminy Świdwin wg. wieku w 2018 roku..... 26*

Wykres nr 4. *Zużycie gazu na mieszkańca na terenie Gminy Świdwin..... 40*

Wykres nr 5. *Korzystający z instalacji gazowej na terenie Gminy Świdwin..... 41*

Wykres nr 6. *Zużycie wody na mieszkańca na terenie Gminy Świdwin..... 75*

Wykres nr 7. *Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności na terenie Gminy Świdwin..... 77*

Wykres nr 8. *Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności na terenie Gminy Świdwin..... 79*

Wykres nr 9. *Liczba ludności korzystająca z oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Świdwin..... 80*

Wykres nr 10. *Struktura lasów wg. własności na terenie Gminy Świdwin..... 94*

RADA GMINY
w Świdwinie
wpłynęło dn. 15.11.2019 r.
L. dz. ..... zał. .....

UCHWAŁA NR
RADY GMINY ŚWIDWIN
z dnia

PROJEKT

w sprawie przyjęcia Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy na lata 2019-2024

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506 ze zm.) oraz art. 4 i 21 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1182 ze zm.) Rada Gminy Świdwin uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy na lata 2019-2024, którego treść stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała nr XX/197/2012 Rady Gminy Świdwin z dnia 21 września 2012 r. w sprawie przyjęcia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy w latach 2012-2017.

§ 3. Wykonanie uchwały powierz się Wójtowi Gminy Świdwin.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego.

Przewodnicząca Rady

Anna Olejniczak

Zatwierdzam pod względem
formalno-prawnym
RADCA PRAWNY
Katarzyna [illegible]-Krak

Załącznik do uchwały Nr
Rady Gminy Świdwin
z dnia

WIELOLETNI PROGRAM GOSPODAROWANIA MIESZKANIOWYM ZASOBEM GMINY NA LATA 2019-2024

Rozdział 1.
Wprowadzenie

§ 1. 1. Opracowanie Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy, zwanego dalej „programem", jest realizacją obowiązku, który nałożyła ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1182 ze zm.), zwana dalej „ustawą".

2. Tworzenie warunków do zaspakajania potrzeb mieszkaniowych mieszkańców gminy, zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy, należy do podstawowych zadań własnych gminy.

3. Głównym celem programu jest określenie podstawowych założeń i wytycznych działania Gminy Świdwin zabezpieczających racjonalne gospodarowanie posiadanym zasobem mieszkaniowym.

Rozdział 2.
Prognoza dotycząca wielkości i stanu technicznego zasobu mieszkaniowego gminy w poszczególnych latach

§ 2. Aktualnie Gmina Świdwin posiada 37 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni 2170,79 m², w tym:

1) jednopokojowych - 7
2) dwupokojowych - 21
3) trzypokojowych - 7
4) czteropokojowych - 1
5) pięciopokojowych - 1

§ 3. Ustala się następujące kategorie stanu technicznego lokali mieszkalnych:

1) I kategoria – stan dobry – lokal w okresie objętym prognozą nie wymaga napraw,
2) II kategoria – stan zadowalający – niektóre elementy lokalu należy naprawiać, konserwować, bądź wymieniać,
3) III kategoria – stan niezadowalający – uszkodzone elementy konstrukcji lub elementy instalacji elektrycznej, wymagany jest remont.

§ 4. Mieszkaniowy zasób gminy określa załącznik do programu.

§ 5. W latach 2019-2024 wielkość mieszkaniowego zasobu gminy może ulec zmianie w szczególności poprzez:

1) przekazanie nieodpłatnie na rzecz gminy lokali przez osoby fizyczne i prawne,
2) wybudowanie lokali przez gminę, bądź ich uzyskanie w drodze adaptacji lub przebudowy innych pomieszczeń,
3) nadbudowę, przebudowę lub rozbudowę pomieszczeń niemieszkalnych,
4) nabycie odpłatne lokali,
5) zbycie lokali,
6) zmianę statusu lokali mieszkalnych na socjalne,
7) zmianę przeznaczenia lokalu mieszkalnego na cele niezbędne do realizacji zadań gminy.

Rozdział 3.
Analiza potrzeb oraz plan remontów i modernizacji wynikających ze stanu technicznego budynków i lokali z podziałem na kolejne lata

§ 6. 1. Stan techniczny mieszkaniowego zasobu gminy wyznacza potrzebę remontów bieżących i kapitalnych lub modernizacji.

2. Priorytetem przy realizacji inwestycji i remontów budynków mieszkalnych będzie w pierwszej kolejności usuwanie stanów awaryjnych w budynkach zagrażających bezpieczeństwu mieszkańców oraz konstrukcji technicznej budynków, a dalszej kolejności działań podnoszących standard zamieszkania (modernizacja budynków).

3. Podstawą do planów remontów i modernizacji stanowić będą:

1) wyniki okresowych przeglądów budynków, instalacji elektrycznej, i odgromowej, elementy konstrukcyjne obiektów, urządzeń grzewczo-kominowych i wentylacyjnych,
2) remonty lokali zwolnionych w drodze naturalnego ruchu mieszkańców,
3) regularne opłacanie czynszów przez najemców.

4. Biorąc pod uwagę słabe możliwości finansowania nakładów na remonty zakłada się, że w latach 2019-2024 będą wykonywane remonty częściowe.

5. Plan remontów i modernizacji lokali na lata 2019-2024 określa tabela nr 1.

Tabela nr 1

ROK	ZAKRES PRAC	NAKŁADY GMINY W ZŁ
2019	- wymiana rury wodnej oraz podłogi w dużym pokoju lokalu nr 2 w budynku nr 8 położonym w miejscowości Krosino	5 000,00
2020	- zakup i montaż kotła węglowego oraz instalacji c.o. w lokalu nr 4 w budynku nr 27 położonym w miejscowości Lekowo	8 000,00
2021	- naprawa sufitów w lokalach nr 1, 2, 5 w budynku nr 11 położonych w miejscowości Klępczewo - naprawa części podłóg w lokalu nr 44 położnym w miejscowości Bierzwnica	6 000,00 4 000,00
2022	- remont ścian, sufitu, podłogi oraz wymiana rur kanalizacyjnych w łazience lokalu nr 5 w budynku nr 14 położonym w miejscowości Krosino - wymiana drzwi wejściowych i stolarki okiennej w lokalu nr 3 w budynku nr 27 położonym w miejscowości Oparzno	7 500,00 3 500,00
2023	- naprawa podłóg i remont ścian w lokalu nr 1 w budynku nr 10 położonym w miejscowości Ząbrowo - odświeżenie ścian w lokalu nr 4 w budynku nr 11 położonym w miejscowości Klępczewo	9 000,00 1 500,00
2024	- wykonanie docieplenia lokalu nr 3 w budynku nr 27 położonym w miejscowości Bierzwnica - odświeżenie ścian w lokalu nr 2 budynku nr 8 położonym w miejscowości Krosino	9 000,00 2 000,00
Prognozowane nakłady na remonty i modernizacje lokali razem:		**67 000,00**

6. Prognozowane wielkości mają charakter wyłącznie szacunkowy.

7. Wykazane w tabeli nakłady na remonty lokali są nakładami minimum.

Rozdział 4.
Planowana sprzedaż lokali w latach 2019-2024

§ 7. 1. Sprzedaż lokali będzie kontynuowana na zasadach określonych w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.

2. Sprzedaż lokali będzie realizowana na wniosek najemcy.

3. Przy sprzedaży lokali w drodze bezprzetargowej na rzecz najemców stosowane będą bonifikaty w sposób określony w odrębnej uchwale Rady Gminy wynikające z przepisów, o których mowa w ust. 1.

§ 8. Wyłącza się ze sprzedaży lokale chodzące w skład mieszkaniowego zasobu gminy, tj. lokal położony w budynku szkolnym w Oparznie nr 31 i dwa lokale położone w budynku szkolnym w Bierzwnicy nr 52.

§ 9. 1. Plan sprzedaży lokali na lata 2019-2024 określa tabela nr 2.

Tabela nr 2

Liczba lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy przeznaczonych do sprzedaży w latach:					
2019	2020	2021	2022	2023	2024
1	2	2	1	2	1

2. Prognozowane wielkości mają wyłącznie charakter szacunkowy.

§ 10. Dopuszcza się korektę planowanej sprzedaży lokali.

Rozdział 5.
Zasady polityki czynszowej oraz warunki obniżania czynszu

§ 11. Ustala się następujące rodzaje czynszów:
1) za lokale mieszkalne,
2) za lokale socjalne.

§ 12. W lokalach wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy stawki czynszu za 1 m² powierzchni użytkowej lokali ustala się z uwzględnieniem wartości użytkowej lokali określającej standard podstawowy oraz czynników obniżających ich wartość użytkową.

§ 13. 1. Stawki czynszu za 1 m² powierzchni użytkowej dla lokali w poszczególnych kategoriach ustala Wójt Gminy Świdwin w drodze zarządzenia.
2. Podwyższenie czynszu może być dokonane przez Wójta jeden raz w roku.

§ 14. Stawka czynszu za lokal socjalny będzie wynosiła połowę stawki najniższego czynszu w mieszkaniowym zasobie gminy.

§ 15. Wójt Gminy Świdwin na wniosek najemcy może obniżyć stawkę czynszu ze względu na trudną sytuację materialną najemcy lub bardzo zły stan techniczny lokalu.

§ 16. Wykaz czynników obniżających wartość użytkową lokalu oraz stopień obniżenia stawki maksymalnej określa tabela nr 3.

Tabela nr 3

Lp.	Czynnik obniżający wartość użytkową lokalu	Stopień obniżenia stawki czynszu w %
1.	Lokal bez pomieszczeń higieniczno-sanitarnych (bez wc w budynku)	10
2.	Lokal bez instalacji wodociągowo-kanalizacyjnej	30
3.	Usytuowanie lokalu na poddaszu budynku	5
4.	Nieruchomość położna w odległości większej niż 4 km od przystanku komunikacji publicznej	5
5.	Lokal mieszczący się w budynku w złym stanie technicznym powstałym przed 1939 r.	5

§ 17. Najemca oprócz czynszu obowiązany jest do uiszczania opłat związanych z eksploatacją mieszkania niezależnych od właściciela, tj. opłat za dostawę energii elektrycznej, wody, odbiór ścieków oraz odpadów stałych.

§ 18. Polityka czynszowa Gminy Świdwin w latach 2019-2024 powinna zmierzać do zapewnienia samowystarczalności finansowej gospodarki mieszkaniowej. Należy dążyć do zminimalizowania dopłat z budżetu gminy w celu utrzymania zasobu mieszkaniowego.

Rozdział 6.
Zasady zarządzania lokalami i budynkami wchodzącymi w skład mieszkaniowego zasobu gminy oraz przewidywane zmiany w zakresie zarządzania mieszkaniowym zasobem gminy w kolejnych latach

§ 19. W latach 2019-2024 nie przewiduje się istotnych zmian w zakresie zarządzania mieszkaniowym zasobem gminy.

Rozdział 7.
Źródła finansowania gospodarki mieszkaniowej w kolejnych latach

§ 20. 1. Do realizacji zamierzeń polegających na poprawie stanu technicznego lokali będących w zasobie mieszkaniowym gminy niezbędne są środki finansowe na ten cel.
2. Głównym źródłem finansowania zamierzeń, o których mowa w ust. 1 będą środki stanowiące wpływy z czynszów z tytułu najmu lokali oraz środki wydzielone na ten cel w budżecie Gminy Świdwin.
3. Wysokość wydatków na remonty i zadania inwestycyjne związane z zasobem mieszkaniowym będą określane corocznie w uchwale budżetowej.

Rozdział 8.
Wysokość kosztów w kolejnych latach, z podziałem na koszty bieżącej eksploatacji, koszty remontów oraz koszty modernizacji lokali i budynków wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, koszty zarządu nieruchomościami wspólnymi, których gmina jest jednym ze współwłaścicieli, a także koszty inwestycyjne

§ 21. Wydatki na pokrycie kosztów zarządu nieruchomości, których gmina jest jednym ze współwłaścicieli obejmują w szczególności:
1) wydatki na remonty i bieżącą konserwację,
2) ubezpieczenia, podatki i inne opłaty cywilnoprawne,
3) opłaty za usługi kominiarskie, sanitarne i inne związane z utrzymaniem sprawności technicznej i użytkowej instalacji i urządzeń w budynku.
4) opłaty za ustawowo wymagane przeglądy budowlane

§ 22. 1. Prognozowane koszty związane z utrzymaniem zasobu mieszkaniowego w poszczególnych latach przedstawia tabela nr 4.

Tabela nr 4

Rok	Bieżąca eksploatacja	Bieżące remonty i modernizacje	Zarząd nieruchomościami wspólnymi	Inwestycje	Razem rocznie w tys. złotych
2019	2.000,00	5.000,00	4.000,00	-	11.000,00
2020	4.000,00	8.000,00	3.000,00	-	15.000,00
2021	3.000,00	10.000,00	2.000,00	-	15.000,00
2022	3.000,00	11.000,00	3.000,00	-	17.000,00
2023	3.500,00	10.500,00	3.000,00	-	17.000,00
2024	2.000,00	11.000,00	4.000,00	-	17.000,00
RAZEM KOSZTY W LATACH 2019-2024					**92.000,00**

2. Prognozowane wielkości mają wyłącznie charakter szacunkowy.

Rozdział 9.
Opis innych działań mających na celu poprawę wykorzystania i racjonalizację gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy

§ 23. Gmina w celu poprawy wykorzystania i racjonalnej gospodarki zasobem podejmować będzie działania polegające w szczególności na:
1) dokonywaniu sprzedaży lokali mieszkalnych, szczególnie tych wymagających dużych nakładów finansowych w celu przywrócenia właściwego stanu technicznego,
2) wzmożeniu windykacji należności czynszowych,
3) sprawowaniu bieżącego nadzoru nad terminowością regulowania opłat czynszowych,
4) wspieraniu najemców w czynnościach mających na celu poprawę standardu lokalu (np. remonty),
5) w miarę możliwości dokonywaniu zamian lokali mieszkalnych,
6) w uzasadnionych przypadkach podziale lokali o dużej powierzchni na mniejsze i odpowiednie ich rozdysponowanie.

Rozdział 10.
Postanowienia końcowe

§ 24. 1. Program może ulec zmianie, jeżeli ulegną zmianie warunki lub potrzeby rzutujące na jego realizację.

Zatwierdzam pod względem
formalno-prawnym
RADCA PRAWNY
Katarzyna Płotecka-Krak

Załącznik do Wieloletniego Programu Gospodarowania
Mieszkaniowym Zasobem Gminy na lata 2019-2024

WYKAZ LOKALI WCHODZĄCYCH W SKŁAD ZASOBU MIESZKANIOWEGO GMINY ŚWIDWIN

Lp.	Adres	Pow. lokalu w m²	Liczba pokoi	Kategoria
1.	Bełtno 15	21,00	1	I
2.	Bierzwnica 43	41,30	1	III
3.	Bierzwnica 44	62,30	2	III
4.	Bierzwnica 52/1	66,40	2	I
5.	Bierzwnica 52/2	82,60	3	I
6.	Bierzwnica 61/2	61,40	3	I
7.	Gola Górna 5/1	61,47	2	II
8.	Klępczewo 11/1	66,84	2	III
9.	Klępczewo 11/2	75,57	2	II
10.	Klępczewo 11/3	68,36	2	II
11.	Klępczewo 11/4	32,01	1	II
12.	Klępczewo 11/5	50,74	2	III
13.	Klępczewo 16/3	72,94	2	I
14.	Kluczkowo 25	45,00	2	II
15.	Kluczkowo 8/2	97,50	4	II
16.	Krosino 12/3	51,41	2	III
17.	Krosino 14	39,02	2	III
18.	Krosino 14/3	74,80	2	II
19.	Krosino 14/4	96,20	3	III
20.	Krosino14/5	35,50	2	III
21.	Krosino 18/2	40,98	2	II
22.	Krosino 8/2	46,80	2	II
23.	Krosino 9/1	35,78	1	II
24.	Krosino 9/2	56,28	3	II
25.	Lekowo 25/4	88,51	3	I
26.	Lekowo 25A/1	67,24	2	II
27.	Lekowo 25 A/2	57,40	2	II
28.	Lekowo 27/4	44,55	2	II
29.	Lekowo 65/14	80,60	5	I
30.	Oparzno 21/1	41,30	1	II
31.	Oparzno 22/3	42,00	1	I
32.	Oparzno 27/2	69,07	2	II
33.	Oparzno 27/3	56,07	2	III
34.	Oparzno 31	54,85	3	II
35.	Rusinowo 24/2	79,2	3	I
36.	Rycerzewko 5/3	54,4	2	I
37.	Ząbrowo 10/1	53,4	1	II
RAZEM:		2170,79	79	I kategoria – 10 II kategoria – 18 III kategoria - 9

RADA GMINY
w Świdwinie
wpłynęło dn. 15.10.2019 r.
L. dz. ..... zał. .....

Projekt

z dnia 24 września 2019 r.
Zatwierdzony przez .....

UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY ŚWIDWIN

z dnia 18 września 2019 r.

w sprawie wyboru metody i ustalenia stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie Gminy Świdwin

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 18 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r., poz. 506 ze zm.) oraz art. 6k ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2018 r., poz. 1454 ze zm.), Rada Gminy Świdwin uchwala, co następuje:

§ 1. Dokonuje się wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w taki sposób, że w przypadku nieruchomości, na której zamieszkują mieszkańcy, opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi stanowi iloczyn liczby mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość oraz stawki opłaty ustalonej w §2.

§ 2. 1. Ustala się stawkę opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w wysokości 22 zł miesięcznie od każdej osoby zamieszkującej daną nieruchomość.

2. Zwalnia się w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi, których właściciele kompostują bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym, poprzez zminejszenie opłaty określonej w ust. 1 o 1 zł miesięcznie od każdej osoby zamieszkującej daną nieruchomość.

3. Ustala się stawkę opłaty podwyższonej za gospodarowanie odpadami komunalnymi w wysokości 44 zł miesięcznie od każdej osoby zamieszkującej daną nieruchomość, jeżeli właściciel nieruchomości nie wypełnia obowiązku zbierania odpadów w sposób selektywny.

4. Ustala się stawkę opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w wysokości 110 zł miesięcznie od nieruchomości, na której zamieszkuje pięcioro mieszkańców i więcej. Od pozostałych osób zamieszkujących na nieruchomości, których gospodarstwa domowe liczą mniej niż 5 osób opłatę ustala się w sposób wskazany w ust. 1.

5. Ustala się stawkę opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi, których właściciele kompostują bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym, w wysokości 105 zł miesięcznie od nieruchomości, na której zamieszkuje pięcioro mieszkańców i więcej. Od pozostałych osób zamieszkujących na nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi, których właściciele kompostują bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym, których gospodarstwa domowe liczą mniej niż 5 osób opłatę ustala się w sposób wskazany w ust. 2.

§ 3. Traci moc Uchwała nr III/20/2018 Rady Gminy Świdwin z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie wyboru metody i ustalenia stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie Gminy Świdwin, zmieniona uchwałą nr V/35/2019 Rady Gminy Świdwin z dnia 26 lutego 2019 r. zmieniającą uchwałę w sprawie wyboru metody i ustalenia stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie Gminy Świdwin

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Świdwin.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2020 r.

Przewodnicząca Rady

Anna Olejniczak

Zatwierdzam pod względem formalno-prawnym
RADCA PRAWNY
Katarzyna Potocka-Krak

UZASADNIENIE

W związku z wejściem w życie nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2018 r. poz. 1454 ze zm.), zmienił się art. 6k ustawy, który stanowi, że Rada gminy dokona wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi spośród metod określonych w art. 6j ust. 1 i 2 oraz ustali stawkę takiej opłaty; dopuszcza się stosowanie więcej niż jednej metody ustalenia opłat na obszarze gminy. Art 6k ust. 3 stanowi, że Rada gminy określi stawki opłaty podwyższonej za gospodarowanie odpadami komunalnymi, jeżeli właściciel nieruchomości nie wypełnia obowiązku zbierania odpadów komunalnych w sposób selektywny, wysokości nie niższej niż dwukrotna wysokość i nie wyższej niż czterokrotna wysokość stawki ustalonej w par. 2 ust. 2 niniejszej uchwały.Art 6k ust. 4 stanowi, że Rada gminy, zwalnia w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym, proporcjonalnie do zmniejszenia kosztów gospodarowania odpadami komunalnymi z gospodarstw domowych. Rada gminy, określając stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, bierze pod uwagę: liczbę mieszkańców zamieszkujących daną gminę; ilość wytwarzanych na terenie gminy odpadów komunalnych;koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi; przypadki, w których właściciele nieruchomości wytwarzają odpady nieregularnie, w szczególności to, że na niektórych nieruchomościach odpady komunalne powstają sezonowo.

Opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi stanowi dochód gminy. Środki z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi nie mogą być wykorzystane na cele niezwiązane z pokrywaniem kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Z pobranych op łat za gospodarowanie odpadami komunalnymi gmina pokrywa koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, które obejmuj ą koszty: odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych; tworzenia i utrzymania punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych; obsługi administracyjnej tego systemu; edukacji ekologicznej w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi.

W przeciągu ostatnich latach znacząco wzrosły opłaty, które Gmina Świdwin ponosi za odbiór, transport oraz zagospodarowanie odpadów. W 2020 r. zwiększona zostanie częstotliwość odbioru odpadów zmieszanych i bioodpadów, co będzie miało znaczący wpływ na koszty funkcjonowania systemu. Z wyliczeń wynika, że stawki na poziomie ..... zł zapewnią bilansowanie się systemu.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest uzasadnione.

UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY ŚWIDWIN

z dnia ..... 2019 r.

RADA GMINY
w Świdwinie
wpłynęło dn. 12.11.2019 r.
L. dz. ..... zał. .....

w sprawie określenia wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie gminy Świdwin

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15, art. 40 ust. 1 i art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506 ze zm.) oraz art. 6n ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2019 r. poz. 2010), Rada Gminy Świdwin uchwala, co następuje:

§1. Określa się wzór deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, składanej przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych zlokalizowanych na terenie gminy Świdwin, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§2. Deklarację, o której mowa w § 1 właściciel nieruchomości zobowiązany jest złożyć w Urzędzie Gminy Świdwin lub za pośrednictwem Elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej ePUAP:

1) w terminie 14 dni od dnia zamieszkania na danej nieruchomości pierwszego mieszkańca lub powstania na danej nieruchomości odpadów komunalnych;

2) w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiła zmiana.

§3 Deklaracja składana za pośrednictwem Elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej ePUAP powinna być opatrzona bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu w rozumieniu ustawy z dnia 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 162 ze zm.) lub podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP w rozumieniu ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2019 r. poz. 700 ze zm.).

§4. Traci moc Uchwała nr XVIII/91/2016 Rady Gminy Świdwin z dnia 30 maja 2016 r. w sprawie określenia wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie gminy Świdwin.

§5. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Świdwin.

§6. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2020 r.

Przewodnicząca Rady

Anna Olejniczak

Zatwierdzam pod względem formalno-prawnym
RADCA PRAWNY
Katarzyna Połocka-Krak

UZASADNIENIE

W związku z wejściem w życie nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2019 r. poz. 2010), zmienił się art. 6m i 6n ustawy, który stanowi, że Rada gminy, uwzględniając konieczność zapewnienia prawidłowego obliczenia wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ułatwienia składania deklaracji, określi, w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego:

1) wzór deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości, z uwzględnieniem art. 6m ust. 1a i 1b, obejmujący objaśnienia dotyczące sposobu jej wypełnienia, informacje wskazane w art. 13 ust. 1 i 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.) oraz pouczenie, że deklaracja stanowi podstawę do wystawienia tytułu wykonawczego; uchwała zawiera także informację o terminach i miejscu składania deklaracji;

2) warunki i tryb składania deklaracji za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności:

a) ich format elektroniczny oraz układ informacji i powiązań między nimi zgodnie z przepisami o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne,

b) sposób ich przesyłania za pomocą środków komunikacji elektronicznej,

c) rodzaje podpisu elektronicznego, którym powinny być opatrzone.

We wzorze deklaracji wprowadzono następujące zmiany:

- dodano numer telefonu właściciela nieruchomości,
- dodano adres poczty elektronicznej właściciela nieruchomości,
- informacje dotyczące posiadania kompostownika przydomowego i kompostowania w nim bioodpadów stanowiących odpady komunalne,
- brak możliwości wyboru odpadów niesegregowanych (zmieszanych),
- dodano informację o przetwarzaniu danych osobowych,
- rozszerzono pouczenia.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest uzasadnione.

DEKLARACJA O WYSOKOŚCI OPŁATY ZA GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI

Podstawa prawna:	Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2018 r. , poz. 1454 ze zm.)
Składający:	Formularz przeznaczony dla właścicieli nieruchomości zamieszkałych położonych na terenie Gminy Świdwin
Termin składania:	do 14 dni od dnia zamieszkania na danej nieruchomości pierwszego mieszkańca lub powstania na danej nieruchomości pierwszych odpadów komunalnych; do 10 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiła zmiana
Miejsce składania:	Urząd Gminy Świdwin, 78-300 Świdwin, Plac Konstytucji 3 Maja 1

A. ORGAN WŁAŚCIWY DO ZŁOŻENIA DEKLARACJI

WÓJT GMINY ŚWIDWIN
Plac Konstytucji 3 Maja 1
78-300 Świdwin

B. OBOWIĄZEK ZŁOŻENIA DEKLARACJI

Okoliczności powodujące złożenie deklaracji (zaznaczyć właściwy kwadrat)

☐ PIERWSZA DEKLARACJA (data powstania obowiązku ponoszenia opłaty .....)

☐ ZMIANA DANYCH ZAWARTYCH W POPRZEDNIEJ DEKLARACJI (data zaistnienia zmiany .....)

☐ KOREKTA DEKLARACJI

C. SKŁADAJĄCY DEKLARACJĘ
(zaznaczyć właściwy kwadrat)

☐ WŁAŚCICIEL, UŻYTKOWNIK LUB POSIADACZ

☐ WSPÓŁWŁAŚCICIEL, UŻYTKOWNIK WSPÓŁPOSIADACZ

D. DANE SKŁADAJĄCEGO DEKLARACJĘ

RODZAJ SKŁADAJĄCEGO

☐ OSOBA FIZYCZNA

☐ OSOBA PRAWNA

☐ JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA NIEPOSIADAJĄCA OSOBOWOŚCI PRAWNEJ

IMIĘ I NAZWISKO / NAZWA*

IDENTYFIKATOR PESEL / NIP* ..... NUMER TELEFONU ** .....

E- MAIL ** .....

E. ADRES NIERUCHOMOŚCI, NA KTÓREJ POWSTAJĄ ODPADY KOMUNALNE

KRAJ	WOJEWÓDZTWO	POWIAT	
GMINA	ULICA	NR DOMU	NR LOKALU
MIEJSCOWOŚĆ	KOD POCZTOWY	POCZTA	

F. ADRES ZAMIESZKANIA / ADRES KORESPONDENCYJNY

KRAJ	WOJEWÓDZTWO	POWIAT	
GMINA	ULICA	NR DOMU	NR LOKALU
MIEJSCOWOŚĆ	KOD POCZTOWY	POCZTA	

G. INFORMACJE DOTYCZĄCE POSIADANIA KOMPOSTOWNIKA PRZYDOMOWEGO (wypełniają tylko właściciele nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi)

Oświadczam, że posiadam kompostownik przydomowy TAK/NIE (niewłaściwe skreślić)

Oświadczam, że będę kompostował bioodpady stanowiące odpady komunalne w przydomowym kompostowniku TAK/NIE (niewłaściwe skreślić)

H. OBLICZANIE WYSOKOŚCI OPŁATY ZA GOSPODAROWANIE ODPADAMI			
Opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi wynosi ..... zł miesięcznie od każdej osoby zamieszkującej nieruchomość	**Opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi, których właściciele kompostują bioodpady stanowiące odpady komunalne w przydomowej kompostowni wynosi ..... zł miesięcznie od każdej osoby zamieszkującej nieruchomość**	**Opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla właścicieli nieruchomości , na której zamieszkuje pięcioro mieszkańców i więcej wynosi ..... zł**	**Opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi, których właściciele kompostują bioodpady stanowiące odpady komunalne w przydomowej kompostowni i na której zamieszkuje pięcioro mieszkańców i więcej wynosi ..... zł**

Oświadczam, że na terenie nieruchomości wskazanej w części E niniejszej deklaracji zamieszkuje:

.....

(należy podać liczbę mieszkańców)

Wysokość miesięcznej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi wynosi ..... zł

słownie złotych: .....

I. OŚWIADCZENIE I PODPIS SKŁADAJĄCEGO DEKLARACJĘ / OSOBY REPREZENTUJĄCEJ SKŁADAJĄCEGO DEKLARACJĘ

Oświadczam, że dane podane w deklaracji są zgodne ze stanem faktycznym.

....

(miejscowość i data) (czytelny podpis)

J. ADNOTACJE URZĘDU

K. INFORMACJA O PRZETWARZANIU DANYCH OSOBOWYCH

Zgodnie z art. 13 ust. 1 i ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólnego rozporządzenia o ochronie danych), (Dz.Urz. z 04.05.2016 r. UE L119, s.1 do 88), dalej RODO, informuję, że:

1. Administratorem Pani/Pana danych osobowych jest Wójt Gminy Świdwin, siedziba Urząd Gminy Świdwin, Plac Konstytucji 3 Maja 1, e-mail: poczta@swidwin.gmina.pl , tel. +48 94 36 52 15, zwany dalej Administratorem; Dane kontaktowe do inspektora ochrony danych: Dariusz Florek, kontakt z Inspektorem Ochrony Danych Gminy Świdwin możliwy jest pod adresem poczty elektronicznej e-mail: iod.poczta@swidwin.gmina.pl ;
2. Pani/Pana dane osobowe przetwarzane będą w celu: realizacji i wypełniania obowiązku prawnego ciążącego na Administratorze na podstawie art. 6 ust. 1 lit. c) RODO, realizacji i wykonywania przez Administratora umowy, której stroną jest osoba, której dane dotyczą, lub do podjęcia działań na żądanie osoby, której dane dotyczą, przed zawarciem umowy, np. w celu realizacji zadań wynikających z ww. przepisów prawa, na podstawie art. 6 ust. 1 lit b) RODO, wykonywania przez Administratora zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi, na podstawie art. 6 ust. 1 lit. e) RODO, niezbędnym dla ustalenia, dochodzenia lub obrony roszczeń wynikających ze zobowiązań, na podstawie art. 9 ust. 2 lit. f) RODO, niezbędnym do celów archiwalnych w interesie publicznym i celów statystycznych zgodnych z art. 89 ust. 1 RODO, na podstawie prawa Unii lub państwa członkowskiego, które są proporcjonalne do wyznaczonego celu, nie naruszają istoty prawa, do ochrony danych osobowych i przewidują odpowiednie, konkretne środki ochrony praw podstawowych i interesów osoby, której dane dotyczą, na podstawie art. 9 ust. 2 lit. j) RODO;
3. Pani/Pana dane osobowe przetwarzane będą w celu ustalenia wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na podstawie ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2018 r., poz. 1454 ze zm.)
4. Ma Pan/Pani prawo do:

a) dostępu do swoich danych i otrzymania ich kopii, prawo do sprostowania (poprawiania) swoich danych, jeśli są błędne lub nieaktualne, a także prawo do ich usunięcia, w sytuacji, gdy przetwarzanie danych nie następuje w celu wywiązania się z obowiązku wynikającego z przepisu prawa lub w ramach sprawowania władzy publicznej, prawo do ograniczenia lub wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych;

b) wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, gdy uzna Pani/Pan, iż przetwarzanie danych osobowych Pani/Pana dotyczących narusza przepisy ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych z dnia 27 kwietnia 2016 r. (RODO), na adres: Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych, ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa;

Pouczenia:

1. Zgodnie z art. 6n ust. 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2018 r., poz. 1454 ze zm.) niniejsza deklaracja stanowi podstawę do wystawienia tytułu wykonawczego zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2019 r.,. poz. 1438 ze zm.).
2. Zgodnie z art. 6o ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2018 r., poz. 1454 ze zm.) w razie niezłożenia deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi albo uzasadnionych wątpliwości co do danych zawartych w deklaracji Wójt Gminy Świdwin, określi, w drodze decyzji, wysokość opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, biorąc pod uwagę uzasadnione szacunki, w tym średnią ilość odpadów komunalnych powstających na nieruchomościach o podobnym charakterze.

Objaśnienia:

1. Właściciel nieruchomości jest obowiązany złożyć deklarację do Wójta Gminy Świdwin o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w terminie 14 dni od dnia zamieszkania na danej nieruchomości pierwszego mieszkańca lub powstania na danej nieruchomości odpadów komunalnych.
2. W przypadku zmiany danych będących podstawą ustalenia wysokości należnej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi lub określonej w deklaracji ilości odpadów komunalnych powstających na danej nieruchomości właściciel nieruchomości jest obowiązany złożyć nową deklarację do Wójta Gminy Świdwin w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiła zmiana
3. Wzór formularza dostępny jest na stronie www.swidwin.gmina.pl oraz na BIP Urzędu Gminy Świdwin.

*** dotyczy właścicieli nieruchomości niebędących osobami fizycznymi**
**** nieobowiązkowe**

RADA GMINY
w Świdwinie
wpłynęło dn. 12.11.2019 r.
L. dz. ..... zał. .....

PROJEKT

UCHWAŁA NR

RADY GMINY ŚWIDWIN

z dnia

w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506 ze zm.) oraz art. 13 ust. 1, art. 37 ust. 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2018 r. poz. 2204 ze zm.) Rada Gminy Świdwin uchwala co, następuje:

§ 1. Wyraża się zgodę na dzierżawę, na okres 3 lat nieruchomości gruntowej stanowiącej własność Gminy Świdwin oznaczonej w ewidencji gruntów i budynków jako część działki nr 69/4 o powierzchni do wydzierżawienia wynoszącej 0,1000 ha położonej w obrębie 0080 Bierzwnica, dla której Sąd Rejonowy w Białogardzie VI Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych w Świdwinie prowadzi księgę wieczystą nr KO2B/00009059/3,

§ 2. Nieruchomość opisana w § 1 wykorzystywana będzie z przeznaczeniem na ogródek działkowy.

§ 3. Wyraża się zgodę na odstąpienie od przetargowego trybu zawarcia umowy dzierżawy nieruchomości opisanej w § 1 niniejszej uchwały z dotychczasowym dzierżawcą.

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Świdwin.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy

Anna Olejniczak

Zatwierdzam pod względem
formalno-prawnym
RADCA PRAWNY
Katarzyna Polocka-Krak

UZASADNIENIE

Nieruchomość gruntowa opisana w § 1 niniejszej uchwały stanowi własność Gminy Świdwin i znajduje się w gminnym zasobie nieruchomości. W oparciu o obowiązujące przepisy ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami przedłużenie umowy dzierżawy, jak i zawarcie umowy na okres powyżej 3 lat wraz z jednoczesnym zwolnieniem z obowiązku przetargowego wymaga zgody Rady Gminy w formie stosownej uchwały.

Część działki nr 69/4 o pow. 0,0500 ha położona w obrębie 0080 Bierzwnica przeznaczona do dzierżawy wykorzystywana była przez dotychczasowego dzierżawcę jako ogródek działkowy. od 19.11.2009 r.

Dotychczasowy dzierżawca korzysta z gruntów bez uwag, wnosi w określonych terminach czynsz oraz reguluje podatek od nieruchomości.

Wobec powyższego podjęcie przedmiotowej uchwały należy uznać za zasadne.

RADA GMINY
w Świdwinie
wpłynęło dn. 12.11.2019 r.
L. dz. ..... zał. .....

PROJEKT

UCHWAŁA NR

RADY GMINY ŚWIDWIN

z dnia

w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506 ze zm.) oraz art. 13 ust. 1, art. 37 ust. 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2018 r. poz. 2204 ze zm.) Rada Gminy Świdwin uchwala co, następuje:

§ 1. Wyraża się zgodę na dzierżawę, na okres 3 lat nieruchomości gruntowej stanowiącej własność Gminy Świdwin oznaczonej w ewidencji gruntów i budynków jako część działki nr 69/4 o powierzchni do wydzierżawienia wynoszącej 0,0300 ha położonej w obrębie 0080 Bierzwnica, dla której Sąd Rejonowy w Białogardzie VI Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych w Świdwinie prowadzi księgę wieczystą nr KO2B/00009059/3.

§ 2. Nieruchomość opisana w § 1 wykorzystywana będzie z przeznaczeniem na ogródek działkowy.

§ 3. Wyraża się zgodę na odstąpienie od przetargowego trybu zawarcia umowy dzierżawy nieruchomości opisanej w § 1 niniejszej uchwały z dotychczasowym dzierżawcą.

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Świdwin.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy

Anna Olejniczak

Zatwierdzam pod względem
formalno-prawnym
RADCA PRAWNY
Katarzyna Połocka-Krak

UZASADNIENIE

Nieruchomość gruntowa opisana w § 1 niniejszej uchwały stanowi własność Gminy Świdwin i znajduje się w gminnym zasobie nieruchomości. W oparciu o obowiązujące przepisy ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami przedłużenie umowy dzierżawy, jak i zawarcie umowy na okres powyżej 3 lat wraz z jednoczesnym zwolnieniem z obowiązku przetargowego wymaga zgody Rady Gminy w formie stosownej uchwały.

Działka przeznaczona do dzierżawy wykorzystywana jest jako ogródek działkowy. Część działki nr 69/4 o pow. 0,0300 ha położonej w obrębie 0080 Bierzwnica pozostaje w dzierżawie od 14.12.2009 r.

Dotychczasowy dzierżawca korzysta z gruntów bez uwag, wnosi w określonych terminach czynsz oraz reguluje podatek od nieruchomości.

Wobec powyższego podjęcie przedmiotowej uchwały należy uznać za zasadne.

UCHWAŁA Nr / /2019
Rady Gminy Ś w i d w i n
z dnia 26 listopada 2019 roku

RADA GMINY
w Świdwinie
wpłynęło dn. 15.11 2019 r.
L. dz. ..... zał. .....

w sprawie określenia stawek podatku od nieruchomości

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 8, art. 40 ust. 1, art. 41 ust. 1 i art. 42 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r., poz. 506 z późn. zm.) oraz art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1445 z późn. zm.) Rada Gminy Świdwin uchwala, co następuje:

§ 1. Określa się następujące stawki podatku od nieruchomości na terenie Gminy Świdwin:

1) od gruntów:

a) związanych z działalnością gospodarczą bez względu na sposób zakwalifikowania w ewidencji gruntów i budynków od 1 m^2 powierzchni **- 0,93 zł**
b) pod wodami powierzchniowymi stojącymi lub wodami powierzchniowymi płynącymi jezior i zbiorników sztucznych za 1 ha powierzchni **- 4,76 zł**
c) pozostałych, w tym zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego od 1 m^2 powierzchni **- 0,49 zł**
d) niezabudowanych objętych obszarem rewitalizacji, o którym mowa w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2018r. poz. 1398), i położonych na terenach, dla których miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przewiduje przeznaczenie pod zabudowę mieszkaniową, usługową albo zabudowę o przeznaczeniu mieszanym **- 3,11 zł**

2) od budynków lub ich części:

a) mieszkalnych od 1 m^2 powierzchni użytkowej **- 0,78 zł**
b) związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz od budynków mieszkalnych lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej od 1 m^2 powierzchni użytkowej **- 22,38 zł**
c) zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie obrotu kwalifikowanych materiałem siewnym od 1 m^2 powierzchni użytkowej **- 11,07 zł**
d) zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych od 1 m^2 powierzchni użytkowej **- 4,80 zł**
e) od pozostałych w tym zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego od 1 m^2 powierzchni użytkowej **- 6,04 zł**
3) od budowli – 2% ich wartości określonej na podstawie art. 4 ust.1 pkt 3 i ust. 3-7 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych.

§ 2. Traci moc uchwała Rady Gminy Świdwin Nr II/5/2018 z dnia 26 listopada 2018 roku w sprawie podatku od nieruchomości.

§3. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2020r.

RADA GMINY
w Świdwinie
wpłynęło dn. 15.11 2019 r.
L. dz. ..... zał. .....

UCHWAŁA Nr / /2019
Rady Gminy Ś w i d w i n
z dnia 26 listopada 2019 roku

w sprawie podatku od środków transportowych

Na podstawie art. 18 ust. 2, pkt 8, art. 40 ust. 1, art. 41 ust. 1 i art. 42 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r., poz. 506 z późn. zm.) oraz art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1445 z późn. zm.) Rada Gminy Świdwin **uchwala, co następuje:**

§ 1. Określa się następujące stawki podatku od środków transportowych obowiązujące na terenie gminy Świdwin:

1) od samochodów ciężarowych o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5 tony i poniżej 12 ton – stawki określa załącznik Nr 1,

2) od samochodów ciężarowych o dopuszczalnej masie całkowitej równej lub wyższej niż 12 ton– stawki określa załącznik Nr 2,

3) od ciągników siodłowych i balastowych przystosowanych do używania łącznie z naczepą lub przyczepą o dopuszczalnej masie całkowitej zespołu pojazdów od 3,5 tony i poniżej 12 ton – stawki określa załącznik Nr 3,

4) od ciągników siodłowych i balastowych przystosowanych do używania łącznie z naczepą lub przyczepą o dopuszczalnej masie całkowitej zespołu pojazdów równej lub wyższej niż 12 ton – stawki określa załącznik Nr ,

5) od przyczep i naczep, które łącznie z pojazdem silnikowym posiadają dopuszczalną masę całkowitą od 7 ton i poniżej 12 ton, z wyjątkiem związanych wyłącznie z działalnością rolniczą prowadzoną przez podatnika podatku rolnego – stawki określa załącznik Nr 5,

6) od przyczep i naczep, które łącznie z pojazdem silnikowym posiadają dopuszczalną masę całkowitą równą lub wyższą niż 12 ton z wyjątkiem związanych wyłącznie z działalnością rolniczą prowadzoną przez podatnika podatku rolnego – stawki określa załącznik Nr 6,

7) od autobusów – stawki określa załącznik Nr 7.

§ 2. Traci moc uchwała Rady Gminy Świdwin Nr II/6/2018 z dnia 26 listopada 2018 roku w sprawie podatku od środków transportowych.

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2020r.

Załącznik Nr 1 do uchwały Rady
Gminy Świdwin Nr 2019
z dnia..... 2019 r.

STAWKI PODATKU OD ŚRODKÓW TRANSPORTOWYCH DLA SAMOCHODÓW CIĘŻAROWYCH O DOPUSZCZALNEJ MASIE CAŁKOWITEJ POWYŻEJ 3,5 TONY I PONIŻEJ 12 TON

Dopuszczalna masa całkowita	Stawka podatku (w zł)
a) powyżej 3,5 tony do 5,5 ton włącznie	**819**
b) powyżej 5,5 ton do 9 ton włącznie	**1000**
c) powyżej 9 ton i poniżej 12 ton	**1276**

Załącznik Nr 2 do uchwały Rady
Gminy Świdwin Nr 2019
z dnia..... 2019 r.

STAWKI PODATKU OD ŚRODKÓW TRANSPORTOWYCH DLA SAMOCHODÓW CIĘŻAROWYCH O DOPUSZCZALNEJ MASIE CAŁKOWITEJ RÓWNEJ LUB WYŻSZEJ NIŻ 12 TON

Liczba osi i dopuszczalna masa całkowita (w tonach)		Stawka podatku (w złotych)	
nie mniej niż	mniej niż	Oś jezdna (osie jezdne) z zawieszeniem pneumatycznym lub zawieszeniem uznanym za równoważne	inne systemy zawieszenia osi jezdnych
1	2	3	4
		DWIE OSIE	
12	13	0	425
13	14	425	658
14	15	658	914
15		914	2176
		TRZY OSIE	
12	17	425	633
17	19	633	841
19	21	841	1091
21	23	1091	1663
23	25	1663	2565
25		2565	2565
		CZTERY OSIE I WIĘCEJ	
12	25	1123	1123
25	27	1123	1885
27	29	1885	2 871
29	31	2871	3100
31		3100	3100

Załącznik Nr 3 do uchwały Rady
Gminy Świdwin Nr 2019
z dnia..... 2019 r.

STAWKI PODATKU OD ŚRODKÓW TRANSPORTOWYCH OD CIĄGNIKÓW SIODŁOWYCH I BALASTOWYCH PRZYSTOSOWANYCH DO UŻYWANIA ŁĄCZNIE Z NACZEPĄ LUB PRZYCZEPĄ O DOPUSZCZALNEJ MASIE CAŁKOWITEJ ZESPOŁU POJAZDÓW OD 3,5 TONY I PONIŻEJ 12 TON

Nacisk na siodło ciągnika	Dopuszczalna masa całkowita zespołu pojazdów	Stawka podatku (w zł)
1	2	3
do 8,0 ton	od 3,5 tony i poniżej 12 ton	1613

Załącznik Nr 4 do uchwały Rady
Gminy Świdwin Nr 2019
z dnia..... 2019 r.

STAWKI PODATKU OD ŚRODKÓW TRANSPORTOWYCH DLA CIĄGNIKÓW SIODŁOWYCH PRZYSTOSOWANYCH DO UŻYWANIA ŁĄCZNIE Z NACZEPĄ LUB PRZYCZEPĄ O DOPUSZCZALNEJ MASIE CAŁKOWITEJ ZESPOŁU POJAZDÓW RÓWNEJ LUB WYŻSZEJ NIŻ 12 TON

Liczba osi i dopuszczalna masa całkowita zespołu pojazdów: ciągnik siodłowy+naczepa, ciągnik balastowy+przyczepa (w tonach)		Stawka podatku (w złotych)	
		Oś jezdna (osie jezdne z zawieszeniem pneumatycznym lub z zawieszeniem uznanym za równoważne	inne systemy zawieszenia osi jezdnych
nie mniej niż	mniej niż		
1	2	3	4
		DWIE OSIE	
12	18	0	651
18	25	651	1079
25	31	1079	1557
31		2050	2407
		TRZY OSIE	
12	40	2194	2424
40		2589	3085

Załącznik Nr 5 do uchwały Rady
Gminy Świdwin Nr 2019
z dnia..... 2019 r.

STAWKI PODATKU OD ŚRODKÓW TRANSPORTOWYCH OD PRZYCZEP I NACZEP, KTÓRE ŁĄCZNIE Z POJAZDEM SILNIKOWYM POSIADAJĄ DOPUSZCZALNĄ MASĘ CAŁKOWITĄ OD 7 TON I PONIŻEJ 12 TON

Dopuszczalna masa całkowita łącznie z pojazdem silnikowym	Stawka podatku (w zł)
1	2
od 7 ton i poniżej 12 ton	326

Załącznik Nr 6 do uchwały Rady
Gminy Świdwin Nr 2019
z dnia..... 2019 r.

STAWKI PODATKU OD ŚRODKÓW TRANSPORTOWYCH DLA PRZYCZEP I NACZEP, KTÓRE ŁACZNIE Z POJAZDEM SILNIKOWYM POSIADAJĄ DOPUSZCZALNĄ MASĘ CAŁKOWITĄ RÓWNĄ LUB WYŻSZĄ NIŻ 12 TON

Liczba osi i dopuszczalna masa całkowita zespołu pojazdów: - naczepa, przyczepa+ pojazd silnikowy (w tonach)		Stawka podatku (w złotych)	
nie mniej niż	mniej niż	Oś jezdna (osie jezdne) z zawieszeniem pneumatycznym lub zawieszeniem uznanym za równoważne	inne systemy zawieszenia osi jezdnych
1	2	3	4
		JEDNA OŚ	
12	18	0	215
18	25	282	532
25		532	937
		DWIE OSIE	
12	28	286	503
28	33	993	1372
33	38	1372	1957
38		1845	2434
		TRZY OSIE	
12	38	1102	1547
38		1547	2434

Załącznik Nr 7 do uchwały Rady
Gminy Świdwin Nr 2019
z dnia..... 2019 r.

STAWKI PODATKU OD ŚRODKÓW TRANSPORTOWYCH OD AUTOBUSÓW

Liczba miejsc do siedzenia poza miejscem kierowcy	Stawka podatku (w zł)
1	2
a) mniejsza niż 22 miejsca	1140
b) równej lub większej niż 22 miejsca	2310

Uchwała Nr XIV/...../2019

Rady Gminy Świdwin
z dnia 26 listopada 2019 roku

RADA GMINY
w Świdwinie
wpłynęło dn. 18.11 2019 r.
L. dz. ..... zał. .....

w sprawie dokonania zmian w budżecie gminy na rok 2019

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4, ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r., poz.506 z późn. zm.) Rada Gminy Świdwin uchwala, co następuje:

§1. Dokonuje się zwiększenia dochodów o kwotę **92 883,00 zł**
zgodnie z załącznikiem Nr 1

§2. Dokonuje się zwiększenia wydatków o kwotę **92 883,00 zł**
zgodnie z załącznikiem Nr 2

§3. Dokonuje się zmian w planie finansowym zadań zleconych
zgodnie z załącznikiem Nr 3 i 4

§4. Po dokonanych zmianach budżet gminy zamyka się:

1. Po stronie dochodów budżetu kwotą	**30 316 114,20 zł**
w tym: - dochody bieżące	27 511 374,82 zł
- dochody majątkowe	2 804 739,38 zł
a) dotacja na zadania zlecone	9 694 024,41 zł
2. Po stronie wydatków budżetu kwotą	**30 149 114,20 zł**
w tym: - wydatki bieżące	27 028 157,13 zł
- wydatki majątkowe	3 120 957,07 zł
a) wydatki zadań zleconych	9 694 024,41 zł
3. Przychodem (wolne środki)	547 711,00 zł
4. Rozchodem (spłata kredytów i pożyczek)	714 711,00 zł

§5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego.

Przewodnicząca Rady

mgr Anna Olejniczak

UZASADNIENIE

Po stronie dochodów jak i wydatków wprowadzono świadczenia wychowawcze w kwocie -92 000 zł oraz wprowadzono środki Karta Dużej Rodziny w kwocie 883 zł

- zwiększono wydatki na dopłaty do ceny wody – 13000 zł
- zwiększono wydatki na administrację w wysokości 40000 zł/zakup materiałów, energii, pozostałe usługi/
- zwiększono wydatki na ochotnicze straże pożarne – kwota 8000 zł
- zwiększono wydatki na wychowanie przedszkolne na kwotę 48000 zł
- zwiększono wydatki na ochronę zwierząt - 5000, oświetlenie drogowe- 33000 zł
- zwiększono wydatki na dofinansowanie przydomowych oczyszczalni 20500 zł
- zwiększono wydatki na wynagrodzenia i pochodne od nich na realizację wypłat pracowników w ramach prac interwencyjnych.

Zwiększenie wydatków nie powoduje zmiany wyniku finansowego czyli zwiększenia przychodów i rozchodów.

Nazwa jednostki sprawozdawczej	**ŚWIDWIN**
Nr dokumentu	**XIV/...../2019**
Data podjęcia	**2019-11-26**
Rodzaj	**Plan dochodów**

Dział	Rozdział	Paragraf	Treść	Kwota
855			**Rodzina**	**92 883,00**
	85501		Świadczenie wychowawcze	92 000,00
		2060	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej zlecone gminom (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym), związane z realizacją świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowywaniu dzieci	92 000,00
	85503		Karta Dużej Rodziny	883,00
		2010	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami	883,00

Razem:	**92 883,00**

Nazwa jednostki sprawozdawczej	**ŚWIDWIN**
Nr dokumentu	**XIV/...../2019**
Data podjęcia	**2019-11-26**
Rodzaj	**Plan wydatków**

Dział	Rozdział	Paragraf	Treść	Wartość
010			**Rolnictwo i łowiectwo**	**-5 000,00**
	01008		Melioracje wodne	-5 000,00
		2830	Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji pozostałym jednostkom nie zaliczanym do sektora finansów publicznych	-1 000,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	-2 000,00
		4270	Zakup usług remontowych	-2 000,00
400			**Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę**	**13 000,00**
	40002		Dostarczanie wody	13 000,00
		4300	Zakup usług pozostałych	13 000,00
600			**Transport i łączność**	**-13 218,60**
	60016		Drogi publiczne gminne	-13 218,60
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	-13 218,60
700			**Gospodarka mieszkaniowa**	**-86 800,00**
	70095		Pozostała działalność	-86 800,00
		6057	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	-50 000,00
		6059	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	-20 000,00
		6060	Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych	-16 800,00
750			**Administracja publiczna**	**40 000,00**
	75023		Urzędy gmin (miast i miast na prawach powiatu)	35 000,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	5 000,00
		4260	Zakup energii	10 000,00
		4300	Zakup usług pozostałych	20 000,00
	75095		Pozostała działalność	5 000,00
		3030	Różne wydatki na rzecz osób fizycznych	3 000,00
		4610	Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego	2 000,00
754			**Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa**	**8 000,00**
	75412		Ochotnicze straże pożarne	8 000,00
		3030	Różne wydatki na rzecz osób fizycznych	5 000,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	3 000,00
757			**Obsługa długu publicznego**	**-30 281,40**
	75704		Rozliczenia z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa lub jednostkę samorządu terytorialnego	-30 281,40
		8030	Wypłaty z tytułu krajowych poręczeń i gwarancji	-30 281,40
801			**Oświata i wychowanie**	**6 000,00**
	80101		Szkoły podstawowe	-25 000,00
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	-5 000,00
		4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	-20 000,00
	80106		Inne formy wychowania przedszkolnego	48 000,00
		2540	Dotacja podmiotowa z budżetu dla niepublicznej jednostki systemu oświaty	48 000,00
	80113		Dowożenie uczniów do szkół	-17 000,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	-7 000,00
		4270	Zakup usług remontowych	-10 000,00
852			**Pomoc społeczna**	**-9 686,66**
	85219		Ośrodki pomocy społecznej	-9 686,66
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	-14 400,00
		4260	Zakup energii	-24 100,00
		4300	Zakup usług pozostałych	20 000,00
		4400	Opłaty za administrowanie i czynsze za budynki, lokale i pomieszczenia garażowe	10 122,34
		4480	Podatek od nieruchomości	-1 309,00
855			**Rodzina**	**102 569,66**
	85501		Świadczenie wychowawcze	92 000,00
		3110	Świadczenia społeczne	92 000,00
	85503		Karta Dużej Rodziny	883,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	883,00
	85508		Rodziny zastępcze	9 686,66

Nazwa jednostki sprawozdawczej	**ŚWIDWIN**
Nr dokumentu	**XIV/...../2019**
Data podjęcia	**2019-11-26**
Rodzaj	**Plan wydatków**

Dział	Rozdział	Paragraf	Treść	Wartość
		4330	Zakup usług przez jednostki samorządu terytorialnego od innych jednostek samorządu terytorialnego	9 686,66
900			**Gospodarka komunalna i ochrona środowiska**	**94 500,00**
	90013		Schroniska dla zwierząt	5 000,00
		4300	Zakup usług pozostałych	5 000,00
	90015		Oświetlenie ulic, placów i dróg	33 000,00
		4260	Zakup energii	33 000,00
	90019		Wpływy i wydatki związane z gromadzeniem środków z opłat i kar za korzystanie ze środowiska	20 500,00
		4300	Zakup usług pozostałych	20 500,00
	90095		Pozostała działalność	36 000,00
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	30 000,00
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	5 000,00
		4120	Składki na Fundusz Pracy oraz Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych	1 000,00
921			**Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego**	**-26 200,00**
	92109		Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby	-26 200,00
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	-26 200,00
			Razem:	**92 883,00**

Załącznik Nr 3

PLAN ZADAŃ ZLECONYCH - DOCHODY

Dział	Rozdział	Paragraf	Treść	Przed zmianą	Zmiana	Po zmianie
855			**Rodzina**	**7 662 997,00**	**92 883,00**	**7 755 880,00**
	85501		Świadczenie wychowawcze	4 557 188,00	92 000,00	4 649 188,00
		2060	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej zlecone gminom (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym), związane z realizacją świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowywaniu dzieci	4 557 188,00	92 000,00	4 649 188,00
	85503		Karta Dużej Rodziny	67,00	883,00	950,00
		2010	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami	67,00	883,00	950,00
			Razem:	9 601 141,41	92 883,00	9 694 024,41

Załącznik Nr 4

PLAN ZADAŃ ZLECONYCH - WYDATKI

Dział	Rozdział	Paragraf	Treść	Przed zmianą	Zmiana	Po zmianie
855			**Rodzina**	**7 662 997,00**	**92 883,00**	**7 755 880,00**
	85501		Świadczenie wychowawcze	4 557 188,00	92 000,00	4 649 188,00
		3110	Świadczenia społeczne	4 499 330,00	92 000,00	4 591 330,00
	85503		Karta Dużej Rodziny	67,00	883,00	950,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	67,00	883,00	950,00
			Razem:	9 601 141,41	92 883,00	9 694 024,41